Учредитель —
Конституционный суд
Республики Татарстан

ВЕСТНИК
КОНСТИТУЦИОННОГО СУДА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН 2 (35)'2017

Редакционная коллегия:

Ф.Г. ХУСНУТДИНОВ
(председатель)
Р.А. САХИЕВА
Ф.Р. ВОЛКОВА
Л.В. КУЗЬМИНА
Э.М. МУСТАФИНА
А.Р. ШАКАРАЕВ
А.Г. НУРИЕВ

Адрес редакции:
420060, г. Казань,
ул. Пушкина, д. 66/33.
Тел.: 264-74-97

Адрес электронной почты:
KS.RT@tatar.ru

Адрес официального сайта:
www.ks.tatarstan.ru

В НОМЕРЕ:

Раздел I. Решения Конституционного суда Республики Татарстан

(на государственных языках Республики Татарстан)

Постановление Конституционного суда Республики Татарстан от 23 июня 2017 года № 74-П по делу о проверке конституционности статьи 11 Закона Республики Татарстан от 8 июля 1992 года № 1560-XII «О государственных языках Республики Татарстан и других языках в Республике Татарстан» (в редакции Закона Республики Татарстан от 28 июля 2004 года № 44-ЗРТ); пункта 3.7 Порядка приемки выполненных работ и (или) оказанных услуг по капитальному ремонту общего имущества в многоквартирном доме с участием лиц, уполномоченных действовать от имени собственников помещений, утвержденного постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 9 июня 2016 года № 378; а также названного постановления в целом в связи с жалобой гражданки Г.З. Галимзяновой ... 7

Постановление Конституционного суда Республики Татарстан от 3 октября 2017 года № 75-П по делу о проверке конституционности абзацев шестого, девятого и одиннадцатого пункта 2.5 графы «Содержание требования стандарта предоставления государственной услуги» раздела II Административного регламента предоставления государственной услуги по выдаче разрешения на осуществление сделок по отчуждению имущества, принадлежащего совершеннолетним лицам, признанным в судебном порядке недееспособными или ограниченно дееспособными (приложение № 6), утвержденного постановлением Исполнительного комитета муниципального образования города Казани от 24 декабря 2013 года № 11787 «Об утверждении административных регламентов в сфере опеки и попечительства недееспособных или ограниченно дееспособных граждан» (в редакции постановления Исполнительного комитета муниципального образования города Казани от 5 июня 2017 года № 2094), а также названного постановления в целом в связи с жалобой гражданина Р.С. Ибрагимова ... 37

Постановление Конституционного суда Республики Татарстан от 21 ноября 2017 года № 76-П по делу о проверке конституционности отдельных положений приложения № 1 к постановлению Исполнительного комитета муниципального образования города Казани от 27 декабря 2016 года № 5320 «О размере платы за пользование жилым помещением (платы за наем), за содержание жилых помещений в жилищном фонде г. Казани на 2017 год» в связи с

Ответственный за выпуск:
Э.Р. ЗАГРИЕВА

Номер подготовили:
И.Ж. ЕДИХАНОВ
Г.Г. КАМАЛОВА

жалобами граждан А.С. Насыровой, Д.В. Кузнецовой, З.И. Михайловой, О.М. Зиятдиновой и К.Ф. Галлямовой 65

Постановление Конституционного суда Республики Татарстан от 26 декабря 2017 года № 77-П по делу о проверке конституционности пунктов 8, 11 и 13 статьи 32.1 Земельного кодекса Республики Татарстан и абзацев девятого и десятого Перечня земельных участков, бесплатно предоставляемых многодетным семьям, постоянно проживающим на территории муниципального образования города Казани, для осуществления индивидуального жилищного строительства, утвержденного постановлением Исполнительного комитета муниципального образования города Казани от 18 ноября 2013 года № 9838 (в редакции от 6 июля 2016 года), в связи с жалобами граждан О.Н. Меркурьевой, А.И. Владимировой, С.К. Невирович и Л.В. Рагимовой ... 85

Определение Конституционного суда Республики Татарстан от 23 июня 2017 года № 22-О по жалобе гражданки К.Ф. Галлямовой 111

Определение Конституционного суда Республики Татарстан от 23 июня 2017 года № 23-О по жалобе гражданки А.Ш. Хабибуллиной 117

Определение Конституционного суда Республики Татарстан от 23 июня 2017 года № 24-О по жалобе гражданки Г.П. Луговниной ... 123

Определение Конституционного суда Республики Татарстан от 10 июля 2017 года № 30-О по жалобе гражданина Р.К. Галимова ... 133

Определение Конституционного суда Республики Татарстан от 12 июля 2017 года № 31-О по жалобе гражданки А.С. Насыровой... 141

Определение Конституционного суда Республики Татарстан от 12 июля 2017 года № 32-О по жалобе гражданки Г.П. Луговниной ... 147

Определение Конституционного суда Республики Татарстан от 13 июля 2017 года № 33-О по жалобе гражданки А.С. Насыровой ... 155

Определение Конституционного суда Республики Татарстан от 27 ноября 2017 года № 36-О по жалобе гражданки Л.Г. Кушаковой 163

Определение Конституционного суда Республики Татарстан от 27 ноября 2017 года № 37-О по жалобе гражданки И.А. Лаптевой ... 175

Определение Конституционного суда Республики Татарстан от 27 ноября 2017 года № 38-О по жалобе гражданки А.Р. Ефимовой 183

Определение Конституционного суда Республики Татарстан от 27 декабря 2017 года № 39-О по ходатайству гражданки Г.И. Волковой 199

Определение Конституционного суда Республики Татарстан от 27 декабря 2017 года № 40-О по ходатайству гражданина Р.Х. Маликова 207

Подписано в печать с оригинал-макета 15.03.2018. Формат 70x108 1/16.
Бумага офсетная № 1.
Объем 13,75 печ. л. Тираж 170 экз.

Отпечатано в типографии
ООО «Офсет-сервис».

420012, г. Казань, ул. Щапова, д. 26.
Тел.: 260-60-75.

Раздел II. Деятельность Конституционного суда Республики Татарстан

Резолюция по итогам заседания Научно-консультативного совета при Конституционном суде Республики Татарстан на тему «Реализация конституционных основ при осуществлении правового регулирования на уровне местного самоуправления: проблемные аспекты» в рамках II Конституционных чтений Республики Татарстан, посвященных 25-летию Конституции Республики Татарстан (г. Казань, 20 октября 2017 года) 217

Решение итогового заседания по результатам деятельности Конституционного суда Республики Татарстан в 2017 году (г. Казань, 26 декабря 2017 года)............ 218

Решение Конституционного суда Республики Татарстан «О поощрении благодарственными письмами Конституционного суда Республики Татарстан» № 3-Р от 10 июля 2017 года ... 219

Решение Конституционного суда Республики Татарстан «О поощрении благодарственными письмами Конституционного суда Республики Татарстан» № 6-Р от 30 ноября 2017 года 220

РАЗДЕЛ I.

РЕШЕНИЯ КОНСТИТУЦИОННОГО СУДА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

ИМЕНЕМ
РЕСПУБЛИКИ
ТАТАРСТАН

ПОСТАНОВЛЕНИЕ КОНСТИТУЦИОННОГО СУДА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

по делу о проверке конституционности статьи 11 Закона Республики Татарстан от 8 июля 1992 года № 1560-XII «О государственных языках Республики Татарстан и других языках в Республике Татарстан» (в редакции Закона Республики Татарстан от 28 июля 2004 года № 44-ЗРТ); пункта 3.7 Порядка приемки выполненных работ и (или) оказанных услуг по капитальному ремонту общего имущества в многоквартирном доме с участием лиц, уполномоченных действовать от имени собственников помещений, утвержденного постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 9 июня 2016 года № 378; а также названного постановления в целом в связи с жалобой гражданки Г.З. Галимзяновой

23 июня
2017 года
город Казань

Конституционный суд Республики Татарстан в составе Председателя Ф.Г. Хуснутдинова, судей Л.В. Кузьминой, Р.А. Сахиевой, А.Р. Шакараева,

руководствуясь статьей 109 (часть четвертая) Конституции Республики Татарстан, частями пятой и девятой статьи 3, частью первой и пунктом 1 части второй статьи 39, статьями 68, 83, 100, 101 и 103 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан»,

рассмотрел в открытом судебном заседании дело о проверке конституционности статьи 11 Закона Республики Татарстан от 8 июля 1992 года № 1560-XII «О государственных языках Республики Татарстан и других языках в Республике Татарстан» (в редакции Закона Республики Татарстан от 28 июля 2004 года № 44-ЗРТ); пункта 3.7 Порядка приемки выполненных работ и (или) оказанных услуг по капитальному ремонту общего имущества в многоквартирном доме с участием лиц, уполномоченных действовать от имени собственников помещений, утвержденного постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 9 июня 2016 года № 378; а также названного постановления в целом по порядку его официального опубликования.

Поводом к рассмотрению дела явилась жалоба гражданки Г.З. Галимзяновой. Основанием к рассмотрению дела явилась обнаружившаяся неопределенность в вопросе о том, соответствуют ли оспариваемые заявительницей правовые положения Конституции Республики Татарстан.

Заслушав сообщение судьи-докладчика Р.А. Сахиевой, объяснения сторон — гражданки Г.З. Галимзяновой, представителей органов, издавших оспариваемые нормативные правовые акты,— заведующего отделом гражданского законодательства Правового управления Аппарата Государственного Совета Республики Татарстан И.И. Фаттахова, начальника юридического отдела Министерства строительства, архитектуры и жилищно-коммунального хозяйства Республики Татарстан Э.Ю. Латыповой, ведущего советника юридического отдела Министерства строительства, архитектуры и жилищно-коммунального хозяйства Республики

Татарстан Ф.М. Мухамадиевой, специалиста, приглашенного в судебное заседание по ходатайству представителя органа, издавшего оспариваемый нормативный правовой акт, — Кабинета Министров Республики Татарстан — консультанта муниципального казенного учреждения «Комитет жилищно-коммунального хозяйства Исполнительного комитета муниципального образования города Казани» Г.Р. Нигаматуллиной, выступления приглашенных в судебное заседание: представителя Президента Республики Татарстан — заведующего отделом по законопроектной работе Государственно-правового управления Президента Республики Татарстан Д.И. Махмутова, представителя Государственного Совета Республики Татарстан — начальника Правового управления Аппарата Государственного Совета Республики Татарстан М.Б. Сунгатуллина, представителя Кабинета Министров Республики Татарстан — Правительства Республики Татарстан — начальника Правового управления Аппарата Кабинета Министров Республики Татарстан А.Б. Гревцова, представителя Председателя Верховного суда Республики Татарстан — судьи Верховного суда Республики Татарстан Р.С. Ибрагимова, представителя Прокурора Республики Татарстан — начальника отдела по надзору за законностью нормативных правовых актов Управления по надзору за исполнением федерального законодательства прокуратуры Республики Татарстан А.Р. Валиахметова, представителя Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан — заместителя начальника отдела по вопросам восстановления прав граждан аппарата Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан Р.И. Сайфутдиновой, при участии в судебном заседании переводчика — доцента кафедры общего языкознания и тюркологии Института филологии и межкультурной коммуникации им. Льва Толстого Казанского федерального университета Р.М. Болгаровой, исследовав представленные документы и иные материалы, Конституционный суд Республики Татарстан

установил:

1. В Конституционный суд Республики Татарстан обратилась гражданка Г.З. Галимзянова с жалобой на нарушение ее конституционных прав и свобод статьей 11 Закона Республики Татарстан от 8 июля 1992 года № 1560-XII «О государственных языках Республики Татарстан и других языках в Республике Татарстан» (в редакции Закона Республики Татарстан от 28 июля 2004 года № 44-ЗРТ); пунктом 3.7 Порядка приемки выполненных работ и (или) оказанных услуг по капитальному ремонту общего имущества в многоквартирном доме с участием лиц, уполномоченных действовать от имени собственников помещений, утвержденного постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 9 июня 2016 года № 378 (далее также — Порядок); а также названным постановлением в целом по порядку его официального опубликования.

Согласно статье 11 Закона Республики Татарстан «О государственных языках Республики Татарстан и других языках в

Республике Татарстан» тексты законов Республики Татарстан и других нормативных правовых актов, принятых Государственным Советом Республики Татарстан, Президиумом Государственного Совета Республики Татарстан, Президентом Республики Татарстан, Кабинетом Министров Республики Татарстан и иными органами государственной власти Республики Татарстан, официально публикуются в соответствующих периодических изданиях на государственных языках Республики Татарстан и имеют одинаковую юридическую силу.

Пункт 3.7 Порядка предусматривает, что технический заказчик или владелец специального счета по требованию членов комиссии, участвующих в приемке работ по капитальному ремонту, обеспечивает им возможность ознакомления с исполнительной и технической документацией на капитальный ремонт до начала приемки работ по капитальному ремонту многоквартирного дома.

Как следует из жалобы, дополнения к ней и приложенных копий документов, заявительница является заместителем председателя совета многоквартирного дома, в котором по решению общего собрания собственников помещений в многоквартирном доме с января по август 2016 года проводился капитальный ремонт.

Гражданка Г.З. Галимзянова указывает, что из содержания части 2 статьи 190 Жилищного кодекса Российской Федерации следует, что после проведения капитального ремонта необходимо подписание акта приемки выполненных работ и (или) оказанных услуг. При этом в случае, если капитальный ремонт общего имущества в многоквартирном доме проводится на основании решения собственников помещений в этом многоквартирном доме, акт приемки оказанных услуг и (или) выполненных работ должен быть согласован в том числе с лицом, уполномоченным действовать от имени собственников помещений в многоквартирном доме. Однако, как отмечает заявительница, после завершения капитального ремонта акт приемки выполненных работ и (или) оказанных услуг по капитальному ремонту лицом, уполномоченным действовать от имени собственников помещений в данном многоквартирном доме, не был подписан. Такая ситуация, по ее мнению, вызвана тем, что установленное Кабинетом Министров Республики Татарстан правовое регулирование, регламентирующее порядок приемки выполненных работ и (или) оказанных услуг по капитальному ремонту общего имущества в многоквартирном доме с участием лиц, уполномоченных действовать от имени собственников помещений, не содержит механизма реализации права на ознакомление с исполнительной и технической документацией на капитальный ремонт, а также допускает возможность игнорирования мнения собственников, так как у них нет в данной комиссии права решающего голоса.

Кроме того, гражданка Г.З. Галимзянова указывает на неопределенность в толковании и правоприменении обжалуемого пункта 3.7 Порядка, поскольку из его содержания не усматривается, за какой период до подписания акта должно быть осуществлено

ознакомление членов комиссии с исполнительной и технической документацией на капитальный ремонт и каким образом обеспечивается возможность ознакомления с исполнительной и технической документацией на капитальный ремонт до начала приемки работ по капитальному ремонту многоквартирного дома.

Таким образом, по ее мнению, оспариваемый пункт 3.7 Порядка нарушает ее конституционные права как собственника жилого помещения в многоквартирном доме, в котором был проведен капитальный ремонт, и тем самым не соответствует Конституции Республики Татарстан.

Гражданка Г.З. Галимзянова также считает, что постановление Кабинета Министров Республики Татарстан от 9 июня 2016 года № 378 «Об установлении Порядка приемки выполненных работ и (или) оказанных услуг по капитальному ремонту общего имущества в многоквартирном доме с участием лиц, уполномоченных действовать от имени собственников помещений» не было официально опубликовано на татарском языке.

Как она отмечает, в силу статьи 8 Конституции Республики Татарстан государственными языками в Республике Татарстан являются равноправные татарский и русский языки, употребляемые на равных основаниях в органах государственной власти, органах местного самоуправления и государственных учреждениях Республики Татарстан. Заявительница указывает, что оспариваемое постановление Кабинета Министров Республики Татарстан от 9 июня 2016 года № 378 как на «Официальном портале правовой информации Республики Татарстан» (PRAVO.TATARSTAN.RU) (далее также — официальный портал), так и в Сборнике постановлений и распоряжений Кабинета Министров Республики Татарстан и нормативных актов республиканских органов исполнительной власти от 24 июня 2016 года № 46 опубликовано только на одном из двух государственных языков Республики Татарстан — на русском языке.

В связи с этим гражданка Г.З. Галимзянова полагает, что статья 11 оспариваемого Закона Республики Татарстан также нарушает ее конституционные права, поскольку содержит неопределенность в вопросе об обязательности официального опубликования указанных в ней категорий нормативных правовых актов на обоих государственных языках Республики Татарстан либо допустимости, вопреки конституционному требованию, опубликования нормативных правовых актов только на одном государственном языке.

На основании изложенного гражданка Г.З. Галимзянова просит Конституционный суд Республики Татарстан признать статью 11 Закона Республики Татарстан от 8 июля 1992 года № 1560-XII «О государственных языках Республики Татарстан и других языках в Республике Татарстан» (в редакции Закона Республики Татарстан от 28 июля 2004 года № 44-ЗРТ); пункт 3.7 Порядка приемки выполненных работ и (или) оказанных услуг по капитальному ремонту общего имущества в многоквартирном доме с участием лиц, уполномоченных действовать от име-

ни собственников помещений, утвержденного постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 9 июня 2016 года № 378, и названное постановление в целом по порядку его официального опубликования не соответствующими статьям 2, 8, 19 (часть первая), 24 (часть третья), 28 (части первая и вторая), 51 и 58 (часть вторая) Конституции Республики Татарстан, согласно которым человек, его права и свободы являются высшей ценностью; признание, соблюдение и защита прав и свобод человека и гражданина — обязанность Республики Татарстан; государственными языками в Республике Татарстан являются равноправные татарский и русский языки; в органах государственной власти, органах местного самоуправления, государственных учреждениях Республики Татарстан государственные языки Республики Татарстан употребляются на равных основаниях; ограничение прав собственника при владении, пользовании, распоряжении законно приобретенным имуществом не допускается, кроме случаев, предусмотренных федеральным законом; законы Республики Татарстан подлежат официальному опубликованию; неопубликованные законы не применяются; любые нормативные правовые акты, затрагивающие права, свободы и обязанности человека и гражданина, не могут применяться, если они не опубликованы официально для всеобщего сведения; все равны перед законом и судом; государство гарантирует равенство прав и свобод человека и гражданина независимо от национальной принадлежности, языка и иных обстоятельств; Республика Татарстан защищает интересы потребителя и поддерживает общественную деятельность по защите его прав; в Республике Татарстан не должны издаваться законы, отменяющие или умаляющие права и свободы человека и гражданина.

В соответствии с частью девятой статьи 3 и частью третьей статьи 68 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан» Конституционный суд Республики Татарстан решает исключительно вопросы права и при осуществлении конституционного судопроизводства воздерживается от установления и исследования фактических обстоятельств во всех случаях, когда это входит в компетенцию других судов или иных органов государственной власти Республики Татарстан, и принимает постановления только по предмету, указанному в обращении, и лишь в отношении той части акта, конституционность которой подвергается сомнению в обращении.

Таким образом, предметом рассмотрения Конституционного суда Республики Татарстан по настоящему делу являются:

— статья 11 Закона Республики Татарстан от 8 июля 1992 года № 1560-XII «О государственных языках Республики Татарстан и других языках в Республике Татарстан» (в редакции Закона Республики Татарстан от 28 июля 2004 года № 44-ЗРТ);

— пункт 3.7 Порядка приемки выполненных работ и (или) оказанных услуг по капитальному ремонту общего имущества в многоквартирном доме с участием лиц, уполномоченных действовать от имени собственников помещений, утвержденного

постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 9 июня 2016 года № 378, а также названное постановление в целом по порядку его официального опубликования.

2. Конституция Российской Федерации относит защиту прав и свобод человека и гражданина, а также общие вопросы образования, культуры и языка как их составного элемента — к совместному ведению Российской Федерации и ее субъектов (статья 72, пункты «б», «е» части 1). Согласно статье 76 Конституции Российской Федерации по предметам совместного ведения Российской Федерации и субъектов Российской Федерации издаются федеральные законы и принимаемые в соответствии с ними законы и иные нормативные правовые акты субъектов Российской Федерации; законы и иные нормативные правовые акты субъектов Российской Федерации не могут противоречить федеральным законам, принятым по предметам ведения Российской Федерации, а также по предметам совместного ведения Российской Федерации и ее субъектов (части 2 и 5).

2.1. Конституция Российской Федерации с учетом особенностей конституционно-правового статуса республик в составе Российской Федерации, в том числе и как государства, признает за ними право устанавливать свои государственные языки, которые употребляются в органах государственной власти, органах местного самоуправления, государственных учреждениях республик наряду с государственным языком Российской Федерации (статья 68, часть 2).

Конкретизируя положения статьи 68 Конституции Российской Федерации, Закон Российской Федерации от 25 октября 1991 года № 1807-1 «О языках народов Российской Федерации» определяет, что законодательство Российской Федерации о языках народов Российской Федерации основывается на Конституции Российской Федерации, общепризнанных принципах и нормах международного права и международных договорах Российской Федерации и состоит из данного Закона, федеральных законов и иных нормативных правовых актов Российской Федерации, а также законов и иных нормативных правовых актов субъектов Российской Федерации (пункт 1 статьи 1). Субъекты Российской Федерации в соответствии с указанным Законом вправе принимать законы и иные нормативные правовые акты о защите прав граждан на свободный выбор языка общения, воспитания, обучения и творчества (пункт 3 статьи 3).

Таким образом, принимая Закон Республики Татарстан «О государственных языках Республики Татарстан и других языках в Республике Татарстан», Государственный Совет Республики Татарстан исходил из установленного Конституцией Российской Федерации разграничения предметов ведения Российской Федерации и ее субъектов и правомерно реализовал полномочие, принадлежащее ему в силу статьи 75 (пункт 2) во взаимосвязи со статьей 29 (часть третья) Конституции Республики Татарстан.

2.2. Согласно части третьей статьи 24 Конституции Республики Татарстан законы Республики Татарстан подлежат офи-

циальному опубликованию; неопубликованные законы не применяются; любые нормативные правовые акты, затрагивающие права, свободы и обязанности человека и гражданина, не могут применяться, если они не опубликованы официально для всеобщего сведения. Идентичные положения предусмотрены в статье 15 (часть 3) Конституции Российской Федерации.

Данным конституционным положениям корреспондирует статья 13 Закона Российской Федерации «О языках народов Российской Федерации», в соответствии с которой законы и иные нормативные правовые акты республик наряду с официальным опубликованием на государственном языке Российской Федерации могут официально публиковаться на государственных языках республик (пункт 1). При этом федеральный законодатель не устанавливает императивную норму в части опубликования нормативных правовых актов на государственном языке субъекта Российской Федерации, а оставляет регулирование этого права за самим субъектом Российской Федерации.

В целях обеспечения использования татарского языка как государственного языка Республики Татарстан Государственным Советом Республики Татарстан принят специальный Закон Республики Татарстан от 12 января 2013 года № 1-ЗРТ «Об использовании татарского языка как государственного языка Республики Татарстан», который направлен на реализацию права граждан на пользование татарским языком как государственным языком, защиту и развитие татарской языковой культуры, сохранение преемственности исторических традиций письменности татарского народа.

Согласно данному Закону Республики Татарстан статус татарского языка как государственного языка предусматривает обязательность его использования в сферах, определенных Законом Российской Федерации от 25 октября 1991 года № 1807-1 «О языках народов Российской Федерации», другими федеральными законами, иными нормативными правовыми актами Российской Федерации, Законом Республики Татарстан от 8 июля 1992 года № 1560-XII «О государственных языках Республики Татарстан и других языках в Республике Татарстан», иными нормативными правовыми актами Республики Татарстан, его защиту и поддержку, а также обеспечение права граждан на пользование татарским языком как государственным языком (часть 1 статьи 1).

Статья 11 оспариваемого Закона Республики Татарстан предусматривает, что тексты законов Республики Татарстан и других нормативных правовых актов, принятых Государственным Советом Республики Татарстан, Президиумом Государственного Совета Республики Татарстан, Президентом Республики Татарстан, Кабинетом Министров Республики Татарстан и иными органами государственной власти Республики Татарстан, официально публикуются в соответствующих периодических изданиях на государственных языках Республики Татарстан и имеют одинаковую юридическую силу. Указанное правовое регулирование в рамках конституционного принципа равноправия татарского и русско-

го языков, как государственных языков Республики Татарстан, предполагает опубликование принимаемых органами публичной власти нормативных правовых актов на обоих государственных языках Республики Татарстан. Соблюдение данного порядка обязательно, так как он является существенным процессуальным элементом, основанным на требованиях федерального и республиканского законодательства. На это указывает и Конституционный Суд Российской Федерации, из содержания правовой позиции которого следует, что легальность нормативных правовых актов предполагает не только наличие в них определенного, не противоречащего закону нормативного содержания (общего правила), но и соблюдение порядка их принятия и обнародования; в действующей системе правового регулирования судебная проверка такого нормативного акта включает установление его соответствия федеральному закону по содержанию нормативных предписаний, по форме акта, а также по издавшему его субъекту, порядку принятия, опубликования и введения в действие (Постановление от 31 марта 2015 года № 6-П).

Таким образом, статья 11 Закона Республики Татарстан «О государственных языках Республики Татарстан и других языках в Республике Татарстан» в системе действующего правового регулирования сама по себе не предусматривает возможности опубликования законов и иных нормативных правовых актов только на одном государственном языке и тем самым не противоречит Конституции Республики Татарстан, ее статьям 2, 8, 24 (часть третья), 28 (части первая и вторая) и 58 (часть вторая).

3. Оспариваемый заявительницей Порядок затрагивает сферу жилищного законодательства, которая согласно статье 72 (часть 1, пункт «к») Конституции Российской Федерации находится в совместном ведении Российской Федерации и ее субъектов. В силу статьи 76 (части 2 и 5) Конституции Российской Федерации законы и иные нормативные правовые акты субъектов Российской Федерации в данной сфере принимаются в соответствии с федеральными законами и не могут им противоречить.

Регулирование отношений по обеспечению проведения капитального ремонта общего имущества в многоквартирных домах в соответствии с Жилищным кодексом Российской Федерации и Федеральным законом от 6 октября 1999 года № 184-ФЗ «Об общих принципах организации законодательных (представительных) и исполнительных органов государственной власти субъектов Российской Федерации» относится к полномочиям органов государственной власти субъекта Российской Федерации по предметам совместного ведения, осуществляемым данными органами самостоятельно за счет средств бюджета субъекта Российской Федерации (за исключением субвенций из федерального бюджета) (соответственно пункт 8.3 статьи 13 и подпункт 61 пункта 2 статьи 26.3). На основании Жилищного кодекса Российской Федерации органы государственной власти субъекта Российской Федерации принимают нормативные правовые акты, которые направлены на обеспечение своевременного проведения капитального ремон-

та общего имущества в многоквартирных домах, расположенных на территории субъекта Российской Федерации, и которыми в том числе устанавливается порядок осуществления контроля за целевым расходованием денежных средств, сформированных за счет взносов на капитальный ремонт, и обеспечением сохранности этих средств (часть 1 статьи 167).

В целях реализации данных положений федерального законодательства принят Закон Республики Татарстан от 25 июня 2013 года № 52-ЗРТ «Об организации проведения капитального ремонта общего имущества в многоквартирных домах в Республике Татарстан», согласно статье 3 которого установление порядка приемки выполненных работ и (или) оказанных услуг по капитальному ремонту общего имущества в многоквартирном доме с участием лиц, уполномоченных действовать от имени собственников помещений, отнесено к полномочиям Кабинета Министров Республики Татарстан (пункт 9 части 1).

Следовательно, Кабинет Министров Республики Татарстан, утверждая постановлением от 9 июня 2016 года № 378 Порядок приемки выполненных работ и (или) оказанных услуг по капитальному ремонту общего имущества в многоквартирном доме с участием лиц, уполномоченных действовать от имени собственников помещений, правомерно реализовал полномочие, принадлежащее ему в силу федерального и республиканского законодательства и основанное на взаимосвязанных положениях статей 102 (пункт 4) и 103 Конституции Республики Татарстан.

3.1. В силу пункта 3 части первой статьи 83 и статьи 103 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан» Конституционный суд Республики Татарстан устанавливает соответствие Конституции Республики Татарстан законов Республики Татарстан и иных нормативных правовых актов в том числе по порядку их принятия, издания, подписания, опубликования или введения в действие.

Установление порядка опубликования и вступления в силу законов субъекта Российской Федерации по вопросам, относящимся к сфере защиты прав и свобод человека и гражданина, как отметил Конституционный Суд Российской Федерации, является прерогативой (дискрецией) самого законодательного органа субъекта Российской Федерации, если иное не установлено общим или специальным федеральным законом (Определение от 10 марта 2005 года № 71-О).

Порядок опубликования и вступления в силу законов и иных нормативных правовых актов Республики Татарстан регулируется Законом Республики Татарстан от 31 октября 2002 года № 21-ЗРТ «О порядке опубликования и вступления в силу законов и иных нормативных правовых актов Республики Татарстан по вопросам защиты прав и свобод человека и гражданина». Согласно части второй статьи 3 данного Закона Республики Татарстан в систему нормативных правовых актов Республики Татарстан, подпадающих под его действие, входят в том числе постановления Кабинета Министров Республики Татарстан — Правительства

республики, имеющие нормативный характер. Днем официального опубликования нормативных правовых актов Республики Татарстан по вопросам защиты прав и свобод человека и гражданина, как это следует из части первой статьи 5 рассматриваемого Закона Республики Татарстан, считается обязательная первая публикация их полного текста в газетах «Республика Татарстан» и «Ватаным Татарстан», журнале «Собрание законодательства Республики Татарстан» или первое размещение (опубликование) на «Официальном портале правовой информации Республики Татарстан» (PRAVO.TATARSTAN.RU) либо на «Официальном интернет-портале правовой информации» (www.pravo.gov.ru). Указанные нормативные правовые акты Республики Татарстан могут быть опубликованы и в иных печатных изданиях, а также доведены до всеобщего сведения (обнародованы) по телевидению и радио, разосланы государственным органам, органам местного самоуправления, должностным лицам, предприятиям, учреждениям, организациям, переданы по каналам связи или иным способом.

Кроме того, из содержания пункта 6 статьи 28 Закона Республики Татарстан от 6 апреля 2005 года № 64-ЗРТ «Об исполнительных органах государственной власти Республики Татарстан» следует, что порядок опубликования (обнародования) и вступления в силу актов Кабинета Министров Республики Татарстан определяется не только законами, но и иными нормативными правовыми актами Республики Татарстан. В целях реализации данной нормы принято постановление Кабинета Министров Республики Татарстан от 5 сентября 2002 года № 524 «О порядке опубликования и вступления в силу постановлений и распоряжений Кабинета Министров Республики Татарстан», которое предусматривает, что постановления и распоряжения Кабинета Министров Республики Татарстан подлежат обязательному официальному опубликованию в течение 10 дней после их подписания.

Следовательно, рассматриваемое постановление Кабинета Министров Республики Татарстан в системе действующего правового регулирования, а также в соответствии со статьей 11 Закона Республики Татарстан «О государственных языках Республики Татарстан и других языках в Республике Татарстан» с учетом ее конституционно-правового смысла, выявленного в настоящем Постановлении, подлежало опубликованию на обоих государственных языках Республики Татарстан.

Как следует из материалов дела, обжалуемое постановление Кабинета Министров Республики Татарстан было размещено на официальном портале 22 июня 2016 года только на русском языке, а на татарском языке — лишь 21 ноября 2016 года. В то же время размещение на официальном портале текста оспариваемого постановления Кабинета Министров Республики Татарстан на государственных языках Республики Татарстан в разные сроки само по себе не может считаться достаточным основанием для признания его не соответствующим Конституции Республики Татарстан по порядку официального опубликования, поскольку это

объективно не создает препятствий для реализации гражданами возможности ознакомления с содержанием рассматриваемого нормативного правового акта, затрагивающего их права, свободы и законные интересы. Такой подход корреспондирует правовой позиции Конституционного Суда Российской Федерации, согласно которой, если нормативный правовой акт был официально опубликован на русском языке, то факт отсутствия на тот момент его официальной публикации на языке республики не может рассматриваться как нарушающий права граждан (Определение от 22 ноября 2012 года № 2157-О).

При таких обстоятельствах Конституционный суд Республики Татарстан приходит к выводу, что обжалуемое постановление Кабинета Министров Республики Татарстан по порядку его официального опубликования соответствует статье 24 (часть третья) Конституции Республики Татарстан.

Вместе с тем Конституционный суд Республики Татарстан считает необходимым отметить, что соблюдение органами государственной власти и органами местного самоуправления в Республике Татарстан разумных сроков при официальном опубликовании нормативных правовых актов на государственных языках Республики Татарстан — татарском и русском — является неотъемлемым элементом механизма защиты прав и свобод человека и гражданина и способствует более полному и последовательному обеспечению конституционно-правовых гарантий получения информации на обоих государственных языках Республики Татарстан. При этом текст нормативного правового акта должен быть официально опубликован в полном объеме как на татарском, так и на русском языках, включая тексты прилагаемых к нему актов.

3.2. Проведение капитального ремонта общего имущества в многоквартирном доме осуществляется в соответствии с частью первой статьи 189 Жилищного кодекса Российской Федерации на основании решения общего собрания собственников помещений в многоквартирном доме. Согласно требованиям части пятой данной статьи в этом решении должны быть определены или утверждены перечень услуг и (или) работ по капитальному ремонту; смета расходов на капитальный ремонт; сроки проведения капитального ремонта; источники финансирования капитального ремонта; лицо, которое от имени всех собственников помещений в многоквартирном доме уполномочено участвовать в приемке оказанных услуг и (или) выполненных работ по капитальному ремонту, в том числе подписывать соответствующие акты. Тем самым решение вопросов, касающихся осуществления капитального ремонта общего имущества многоквартирного дома, нормы федерального законодательства относят к прерогативе самих собственников помещений такого дома.

В силу положений статьи 182 Жилищного кодекса Российской Федерации специализированная некоммерческая организация, которая осуществляет деятельность, направленную на обеспечение проведения капитального ремонта общего имущества в

многоквартирных домах (далее — региональный оператор), обеспечивает проведение капитального ремонта общего имущества в многоквартирном доме, собственники помещений в котором формируют фонд капитального ремонта на счете регионального оператора. К полномочиям регионального оператора отнесено в том числе обеспечение создания комиссий по приемке оказанных услуг и (или) выполненных работ с участием представителей органов исполнительной власти субъектов Российской Федерации, ответственных за реализацию региональных программ капитального ремонта и (или) краткосрочных планов их реализации, а также лиц, осуществляющих управление данным многоквартирным домом, и представителей собственников помещений в многоквартирном доме.

При этом, как это вытекает из части 2 статьи 190 Жилищного кодекса Российской Федерации, основанием для перечисления региональным оператором средств по договору на оказание услуг и (или) выполнение работ по проведению капитального ремонта общего имущества в многоквартирном доме является акт приемки оказанных услуг и (или) выполненных работ. Такой акт приемки должен быть согласован с органом местного самоуправления, а также с лицом, которое уполномочено действовать от имени собственников помещений в многоквартирном доме (в случае, если капитальный ремонт общего имущества в многоквартирном доме проводится на основании решения собственников помещений в этом многоквартирном доме).

В развитие данных положений Кабинетом Министров Республики Татарстан принят оспариваемый Порядок, который закрепляет общие правила приемки оказанных услуг и (или) выполненных работ по капитальному ремонту общего имущества в многоквартирном доме в соответствии с региональной программой капитального ремонта общего имущества в многоквартирных домах, расположенных на территории Республики Татарстан, и краткосрочными планами ее реализации независимо от выбранного собственниками помещений в многоквартирном доме способа формирования фонда капитального ремонта общего имущества в многоквартирном доме, а также регламентирует порядок создания и работы комиссии по приемке работ по капитальному ремонту и урегулирования разногласий, возникающих в ходе приемки работ по капитальному ремонту.

Так, в соответствии с положениями раздела 2 Порядка приемку работ по капитальному ремонту организуют либо лица, которым переданы функции технического заказчика на основании договора, заключенного с региональным оператором (в случае формирования фонда капитального ремонта на счете, счетах регионального оператора), либо владельцы специального счета (в случае формирования фонда капитального ремонта на специальном счете), которые утверждают состав комиссии по приемке работ по капитальному ремонту (далее — комиссия). В состав комиссии в обязательном порядке включается лицо, которое от имени всех собственников помещений в многоквартирном доме уполномоче-

но участвовать в приемке оказанных услуг и (или) выполненных работ по капитальному ремонту, в том числе подписывать соответствующие акты (пункты 2.1, 2.2, 2.3).

Как следует из Порядка, за 10 рабочих дней до полного завершения работ по капитальному ремонту подрядчик в письменной форме уведомляет технического заказчика и владельца специального счета о завершении работ в полном объеме и необходимости приемки работ по капитальному ремонту (пункт 3.4). На основании письменного извещения подрядчика о готовности к приемке работ по капитальному ремонту председатель комиссии в течение трех рабочих дней со дня получения указанного извещения определяет место и время приемки работ по капитальному ремонту многоквартирного дома и уведомляет членов комиссии не менее чем за семь рабочих дней до даты приемки (пункт 3.5). Приемка работ по капитальному ремонту осуществляется в силу пункта 3.1 Порядка на основании актов приемки оказанных услуг и (или) выполненных работ по унифицированной форме первичной учетной документации № КС-2, подписанных сторонами договора на оказание услуг и (или) выполнение работ по капитальному ремонту общего имущества в многоквартирном доме и согласованных с органом местного самоуправления, исполнительным органом государственной власти Республики Татарстан, осуществляющим функции республиканского государственного жилищного надзора, организацией, осуществляющей строительный контроль на основании договора на осуществление строительного контроля, заключенного с региональным оператором, лицами, осуществляющими управление многоквартирным домом, а также с лицом, которое уполномочено действовать от имени собственников помещений в многоквартирном доме в случае, если капитальный ремонт общего имущества в многоквартирном доме проводится на основании решения собственников помещений в этом многоквартирном доме, а также справок о стоимости выполненных работ и затрат по унифицированной форме первичной учетной документации № КС-3.

Из анализа буквального содержания данных положений Порядка, а также с учетом их места в системе действующего правового регулирования следует, что они по своему целевому назначению направлены на установление процедуры принятия фактически оказанных услуг и (или) выполненных работ по капитальному ремонту общего имущества многоквартирного дома, перечень которых был ранее утвержден решением общего собрания собственников помещений в многоквартирном доме о проведении капитального ремонта.

Кроме того, при приемке работ по капитальному ремонту многоквартирного дома пунктом 3.9 Порядка предусмотрено право члена комиссии изложить свое особое мнение с указанием замечаний или рекомендаций, которые приобщаются к акту приемки. При наличии возражений против приемки работ по капитальному ремонту многоквартирного дома у одного из членов комиссии они рассматриваются на месте всеми остальными членами комис-

сии с принятием решения о возможности приемки работ по капитальному ремонту многоквартирного дома или об отказе в такой приемке. Решения, принимаемые комиссией, могут быть обжалованы в судебном порядке в соответствии с законодательством (пункт 3.12).

Тем самым оспариваемый Порядок устанавливает равные права и обязанности для всех членов комиссии в вопросах организации оценки качества проведенного капитального ремонта общего имущества многоквартирного дома и не содержит каких-либо ограничений по срокам для ознакомления членами комиссии с исполнительной и технической документацией на капитальный ремонт до начала приемки работ по капитальному ремонту многоквартирного дома. Применительно к лицу, уполномоченному от имени всех собственников в многоквартирном доме участвовать в приемке оказанных услуг и (или) выполненных работ по капитальному ремонту, это означает, что ему уже с момента фактического выполнения работ на соответствующем объекте гарантировано право на ознакомление с исполнительной и технической документацией, в том числе с целью установления соответствия выполненных работ перечню и объему услуг и (или) работ, которые были утверждены на общем собрании собственников помещений в многоквартирном доме.

Таким образом, оспариваемый пункт 3.7 Порядка находится в неразрывном нормативном единстве с приведенными выше положениями Порядка, а также нормами жилищного законодательства и сам по себе не отменяет, не умаляет и иным образом не нарушает конституционные права граждан, в том числе заявительницы, и, следовательно, не противоречит Конституции Республики Татарстан, ее статьям 2, 19 (часть первая), 28 (часть первая), 51.

На основании изложенного, руководствуясь статьей 6, частями первой и второй статьи 66, статьями 68, 69, 71 и 73, пунктом 1 части первой статьи 104 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан», Конституционный суд Республики Татарстан

постановил:

1. Признать статью 11 Закона Республики Татарстан от 8 июля 1992 года № 1560-XII «О государственных языках Республики Татарстан и других языках в Республике Татарстан» (в редакции Закона Республики Татарстан от 28 июля 2004 года № 44-ЗРТ) и пункт 3.7 Порядка приемки выполненных работ и (или) оказанных услуг по капитальному ремонту общего имущества в многоквартирном доме с участием лиц, уполномоченных действовать от имени собственников помещений, утвержденного постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 9 июня 2016 года № 378, а также названное постановление в целом по порядку его официального опубликования соответствующими Конституции Республики Татарстан.

2. Настоящее Постановление окончательно, не подлежит об-

жалованию, вступает в силу немедленно после его провозглашения, действует непосредственно и не требует подтверждения другими органами и должностными лицами.

3. Согласно статье 72 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан» настоящее Постановление подлежит незамедлительному опубликованию в газетах «Ватаным Татарстан» и «Республика Татарстан». Постановление должно быть опубликовано также в «Вестнике Конституционного суда Республики Татарстан».

№ 74-П

Конституционный суд
Республики Татарстан

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ИСЕМЕ БЕЛӘН

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ КОНСТИТУЦИЯ СУДЫның

гражданка Г.Җ. Галимҗанова шикаятенә бәйле рәвештә «Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында» 1992 елның 8 июлендәге 1560-XII номерлы Татарстан Республикасы Законының (2004 елның 28 июлендәге 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы редакциясендә) 11 статьясының; Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 9 июнендәге 378 номерлы карары белән расланган Бүлмәләрнең милекчеләре исеменнән эш итәргә вәкаләтле затлар катнашында күпфатирлы йортта гомуми мөлкәтне капиталь ремонт буенча башкарылган эшләрне һәм (яки) күрсәтелгән хезмәтләрне кабул итү тәртибенең 3.7 пунктының; шулай ук тулысынча аталган карарның конституциячеллеген тикшерү турындагы эш буенча

2017 ел
23 июнь
Казан шәһәре

КАРАРЫ

Татарстан Республикасы Конституция суды, Рәисе Ф.Г. Хөснетдинов, судьялары Л.В. Кузьмина, Р.Г. Сәхиева, А.Р. Шакараев составында,

Татарстан Республикасы Конституциясенең 109 статьясына (дүртенче өлеш), «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 3 статьясындагы бишенче һәм тугызынчы өлешләренә, 39 статьясындагы беренче өлешенә һәм икенче өлешенең 1 пунктына, 68, 83, 100, 101 һәм 103 статьяларына таянып,

ачык суд утырышында «Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында» 1992 елның 8 июлендәге 1560-XII номерлы Татарстан Республикасы Законының (2004 елның 28 июлендәге 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы редакциясендә) 11 статьясының; Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 9 июнендәге 378 номерлы карары белән расланган Бүлмәләрнең милекчеләре исеменнән эш итәргә вәкаләтле затлар катнашында күпфатирлы йортта гомуми мөлкәтне капиталь ремонт буенча башкарылган эшләрне һәм (яки) күрсәтелгән хезмәтләрне кабул итү тәртибенең 3.7 пунктының; шулай ук тулысынча аталган карарның аны рәсми рәвештә бастырып чыгару тәртибе буенча конституциячеллеген тикшерү турындагы эшне карады.

Эшне карауга гражданка Г.Җ. Галимҗанова шикаяте сәбәп булды. Мөрәҗәгать итүче тарафыннан дәгъва белдерелә торган норматив нигезләмәләрнең Татарстан Республикасы Конституциясенә туры килү-килмәве мәсьәләсендә килеп туган билгесезлек эшне карауга нигез булды.

Докладчы судья Р.Г. Сәхиева мәгълүматын, яклар — гражданка Г.Җ. Галимҗанова, дәгъва белдерелә торган норматив хокукый актларны чыгарган органнар вәкилләре — Татарстан Республикасы Дәүләт Советы Аппараты Хокук идарәсенең граждан законнары бүлеге мөдире И.И. Фәттахов, Татарстан Республикасы Төзелеш,

архитектура һәм торак-коммуналь хуҗалык министрлыгының юридик бүлеге башлыгы Э.Ю. Латыйпова, Татарстан Республикасы Төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хуҗалык министрлыгы юридик бүлегенең әйдәүче киңәшчесе Ф.М. Мөхәммәдиева, суд утырышына дәгъва белдерелә торган норматив хокукый актны чыгарган орган — Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты вәкиле үтенечнамәсе буенча чакырылган белгеч — «Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының Торак-коммуналь хуҗалык комитеты» муниципаль казна учреждениесе консультанты Г.Р. Нигъмәтуллина аңлатмаларын, суд утырышына чакырылган: Татарстан Республикасы Президенты вәкиле — Татарстан Республикасы Президенты Дәүләт-хокук идарәсенең закон проектлары эшләү бүлеге мөдире Д.И. Мәхмүтов, Татарстан Республикасы Дәүләт Советы вәкиле — Татарстан Республикасы Дәүләт Советы Аппаратының Хокук идарәсе башлыгы М.Б. Сөнгатуллин, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты — Татарстан Республикасы Хөкүмәте вәкиле — Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты Аппаратының Хокук идарәсе башлыгы А.Б. Гревцов, Татарстан Республикасы Югары суды Рәисе вәкиле — Татарстан Республикасы Югары суды судьясы Р.С. Ибраһимов, Татарстан Республикасы Прокуроры вәкиле — Татарстан Республикасы прокуратурасы Федераль законнар үтәлешенә күзәтчелек итү идарәсенең норматив хокукый актларның законлылыгына күзәтчелек итү бүлеге башлыгы А.Р. Вәлиәхмәтов, Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилдән — Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил аппаратының гражданнар хокукларын торгызу мәсьәләләре бүлеге башлыгы урынбасары Р.И. Сәйфетдинова чыгышларын тыңлап, суд утырышында тәрҗемәче — Казан федераль университетының Лев Толстой исемендәге Филология һәм мәдәниятара багланышлар институтының гомуми тел белеме һәм тюркология кафедрасы доценты Р.М. Болгарова катнашында, тапшырылган документларны һәм башка материалларны өйрәнгәннән соң, Татарстан Республикасы Конституция суды

билгеләде:

1. Татарстан Республикасы Конституция судына гражданка Г.Ж. Галимҗанова «Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында» 1992 елның 8 июлендәге 1560-XII номерлы Татарстан Республикасы Законының (2004 елның 28 июлендәге 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы редакциясендә) 11 статьясы; Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 9 июнендәге 378 номерлы карары белән расланган Бүлмәләрнең милекчеләре исеменнән эш итәргә вәкаләтле затлар катнашында күпфатирлы йортта гомуми мөлкәтне капиталь ремонт буенча башкарылган эшләрне һәм (яки) күрсәтелгән хезмәтләрне кабул итү тәртибенең (алга таба шулай ук — Тәртип) 3.7 пункты; шулай ук тулысынча аталган карар белән аны рәсми рәвештә бастырып

чыгару тәртибе буенча үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата шикаять белән мөрәҗәгать итте.

«Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында» Татарстан Республикасы Законының 11 статьясы нигезендә Татарстан Республикасы законнарының һәм Татарстан Республикасы Дәүләт Советы, Татарстан Республикасы Дәүләт Советы Президиумы, Татарстан Республикасы Президенты, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты һәм Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең башка органнары тарафыннан кабул ителгән бүтән норматив хокукый актларның текстлары рәсми рәвештә тиешле вакытлы басмаларда Татарстан Республикасы дәүләт телләрендә басылып чыга һәм бер үк юридик көчкә ия була.

Тәртипнең 3.7 пункты техник заказчы яки махсус счет иясе капиталь ремонтлау буенча эшләрне кабул итүдә катнашучы комиссия әгъзалары таләбе буенча аларга күпфатирлы йортны капиталь ремонтлау буенча эшләрне кабул итү башланганчы капиталь ремонтлауга башкарма һәм техник документлар белән танышуны тәэмин итә дип күздә тота.

Шикаятьтән, аңа өстәмәдән һәм кушымта итеп бирелгән документлар күчермәләреннән аңлашылганча, мөрәҗәгать итүче — күпфатирлы йорт советы рәисе урынбасары, әлеге йортта күпфатирлы йорттагы урыннар милекчеләренең гомуми җыелышы карары буенча 2016 елның гыйнварыннан августына кадәр капиталь ремонт ясалган.

Гражданка Г.Җ. Галимҗанова Россия Федерациясе Торак кодексының 190 статьясындагы 2 өлеше эчтәлегеннән чыгып, капиталь ремонт үткәргәннән соң башкарылган эшләрне һәм (яки) күрсәтелгән хезмәтләрне кабул итү актын имзалау кирәк булганын күрсәтә. Шул ук вакытта күпфатирлы йортта гомуми мөлкәтне капиталь ремонтлау бу күпфатирлы йорттагы урыннар милекчеләре карары нигезендә үткәрелгән очракта, күрсәтелгән хезмәтләрне һәм (яки) башкарылган эшләрне кабул итү акты шул исәптән күпфатирлы йорттагы урыннар милекчеләре исеменнән эш итәргә вәкаләтле зат белән килештерелергә тиеш. Ләкин, мөрәҗәгать итүче билгеләгәнчә, капиталь ремонт тәмамлангач, капиталь ремонт буенча башкарылган эшләрне һәм (яки) күрсәтелгән хезмәтләрне кабул итү акты әлеге күпфатирлы йорттагы урыннар милекчеләре исеменнән эш итәргә вәкаләтле зат тарафыннан имзаланмаган булган. Мондый хәл, аның фикеренчә, урыннар милекчеләре исеменнән эш итәргә вәкаләтле затлар катнашында күпфатирлы йортта гомуми мөлкәтне капиталь ремонтлау буенча башкарылган эшләрне һәм (яки) күрсәтелгән хезмәтләрне кабул итү тәртибен регламентлаштыра торган Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты билгеләгән хокукый җайга салу капиталь ремонтлауга башкарма һәм техник документлар белән танышу хокукын гамәлгә ашыру механизмын үз эченә алмаганлыктан, шулай ук, әлеге комиссиядә хәлиткеч тавыш бирү хокукы булмаганга күрә, милекчеләр фикерен игътибарга алмаска мөмкинлек биргәнлектән килеп чыга.

Моннан тыш, гражданка Г.Җ. Галимҗанова Тәртипнең дәгъвалана торган 3.7 пунктын аңлатуда һәм хокукый куллануда билгесезлек булуга күрсәтә, чөнки аның эчтәлегеннән акт имзаланганчы күпме вакыт алдан комиссия әгъзалары капиталь ремонтлауга башкарма һәм техник документлар белән танышырга тиешлеге һәм күпфатирлы йортны капиталь ремонтлау буенча эшләрне кабул итү башланганчы капиталь ремонтлауга башкарма һәм техник документлар белән танышу ни рәвешле тәэмин ителгәне күренми.

Шулай итеп, аның фикеренчә, Тәртипнең дәгъвалана торган 3.7 пункты аның капиталь ремонт ясалган күпфатирлы йортта торак урын милекчесе буларак конституциячел хокукларын боза һәм шуның белән Татарстан Республикасы Конституциясенә туры килми.

Гражданка Г.Җ. Галимҗанова шулай ук «Бүлмәләрнең милекчеләре исеменнән эш итәргә вәкаләтле затлар катнашында күпфатирлы йортта гомуми мөлкәтне капиталь ремонт буенча башкарылган эшләрне һәм (яки) күрсәтелгән хезмәтләрне кабул итү тәртибен билгеләү турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 9 июнендәге 378 номерлы карары рәсми рәвештә татар телендә басылып чыкмаган дип саный.

Ул билгеләгәнчә, Татарстан Республикасы Конституциясенең 8 статьясы буенча Татарстан Республикасында дәүләт телләре — Татарстан Республикасының дәүләт хакимияте органнарында, җирле үзидарә органнарында, дәүләт учреждениеләрендә бертигез нигезләрдә кулланыла торган тигез хокуклы татар һәм рус телләре. Мөрәҗәгать итүче Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 9 июнендәге 378 номерлы дәгъвалана торган карары «Татарстан Республикасының хокукый мәгълүматның рәсми порталы»нда да (PRAVO.TATARSTAN.RU) (алга таба шулай ук — рәсми портал), 2016 елның 24 июнендәге 46 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карарлары һәм күрсәтмәләре, республика башкарма хакимият органнарының норматив актлары җыентыгында да Татарстан Республикасының ике дәүләт телләренең берсендә генә — рус телендә басылып чыккан дип билгели.

Шуңа бәйле рәвештә гражданка Г.Җ. Галимҗанова дәгъвалана торган Татарстан Республикасы Законының 11 статьясы шулай ук аның конституциячел хокукларын боза дип саный, чөнки анда күрсәтелгән норматив хокукый актларны Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә рәсми рәвештә бастырып чыгаруның мәҗбүри булуы яки, конституциячел таләпкә каршы, норматив хокукый актларны бары тик бер генә дәүләт телендә бастырып чыгаруның мөмкин булуы мәсьәләсендә билгесезлек бар.

Бәян ителгәннәр нигезендә гражданка Г.Җ. Галимҗанова Татарстан Республикасы Конституция судыннан «Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында» 1992 елның 8 июлендәге 1560-XII номерлы Татарстан Республикасы Законының (2004 елның 28 июлендәге

44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы редакциясендә) 11 статьясын; Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 9 июнендәге 378 номерлы карары белән расланган Бүлмәләрнең милекчеләре исеменнән эш итәргә вәкаләтле затлар катнашында күпфатирлы йортта гомуми мөлкәтне капиталь ремонт буенча башкарылган эшләрне һәм (яки) күрсәтелгән хезмәтләрне кабул итү тәртибенең 3.7 пунктын һәм тулысынча аталган карарны аны рәсми рәвештә бастырып чыгару тәртибе буенча Татарстан Республикасы Конституциясенең 2, 8, 19 (беренче өлеш), 24 (өченче өлеш), 28 (беренче һәм икенче өлешләр), 51 һәм 58 (икенче өлеш) статьяларына туры килми дип тануны сорый, алар нигезендә кеше, аның хокуклары һәм ирекләре — иң зур хәзинә; кеше һәм граждан хокукларын һәм ирекләрен тану, үтәү һәм яклау — Татарстан Республикасының бурычы; Татарстан Республикасында дәүләт телләре — тигез хокуклы татар һәм рус телләре; Татарстан Республикасының дәүләт хакимияте органнарында, җирле үзидарә органнарында, дәүләт учреждениеләрендә Татарстан Республикасының дәүләт телләре бертигез нигезләрдә кулланыла; законлы рәвештә булдырган мөлкәтне биләгәндә, аннан файдаланганда, аның белән эш иткәндә милекченең хокукларын чикләү, федераль законда каралган очраклардан гайре, рөхсәт ителми; Татарстан Республикасы законнары рәсми рәвештә басылып чыгарга тиеш; басылып чыкмаган законнар кулланылмый; кеше һәм граждан хокукларына, ирекләренә һәм бурычларына кагылышлы теләсә кайсы норматив хокукый акт, гомуми танышу өчен рәсми рәвештә басылып чыкмаган булса, кулланыла алмый; закон һәм суд каршында һәркем тигез; дәүләт кеше һәм граждан хокукларының һәм ирекләренең тигезлеген нинди милләттән булуына, теленә һәм башка шартларга бәйсез рәвештә гарантияли; Татарстан Республикасы кулланучы мәнфәгатьләрен яклый һәм аның хокукларын яклау буенча иҗтимагый эшчәнлекне хуплый; Татарстан Республикасында кеше һәм гражданның хокукларын һәм ирекләрен юкка чыгара яисә киметә торган законнар чыгарылмаска тиеш.

«Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 3 статьясындагы тугызынчы өлеше һәм 68 статьясындагы өченче өлеше нигезендә Татарстан Республикасы Конституция суды фәкать хокук мәсьәләләрен генә хәл итә һәм конституциячел суд эшләрен башкарганда башка судлар яисә Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең бүтән органнары компетенциясенә кергән барлык очракларда фактлардагы хәлләрне ачыклаудан һәм тикшерүдән тыелып кала, бары тик мөрәҗәгатьтә күрсәтелгән предмет буенча һәм мөрәҗәгатьтә күрсәтелгән орган актының конституциячеллеге шик тудыручы өлешенә карата гына карарлар кабул итә.

Шулай итеп, түбәндәгеләр әлеге эш буенча Татарстан Республикасы Конституция судының карау предметы булып торалар:

— «Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында» 1992 елның 8 июлендәге 1560-XII номерлы Татарстан Республикасы Законының (2004

елның 28 июлендәге 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы редакциясендә) 11 статьясы;

— Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 9 июнендәге 378 номерлы карары белән расланган Бүлмәләрнең милекчеләре исеменнән эш итәргә вәкаләтле затлар катнашында күпфатирлы йортта гомуми мөлкәтне капиталь ремонт буенча башкарылган эшләрне һәм (яки) күрсәтелгән хезмәтләрне кабул итү тәртибенең 3.7 пункты; шулай ук тулысынча аталган карар аны рәсми рәвештә бастырып чыгару тәртибе буенча.

2. Россия Федерациясе Конституциясе кеше һәм граждан хокукларын һәм ирекләрен яклауны, шулай ук мәгариф, мәдәният һәм аларның состав элементы буларак телнең гомуми мәсьәләләрен Россия Федерациясенең һәм аның субъектларының уртак карамагында булуын билгели (72 статья, 1 өлешнең «б», «е» пунктлары). Россия Федерациясе Конституциясенең 76 статьясы нигезендә Россия Федерациясенең һәм Россия Федерациясе субъектларының уртак карамагындагы мәсьәләләр буенча федераль законнар һәм Россия Федерациясе субъектларының шулар нигезендә кабул ителә торган законнары һәм башка норматив хокукый актлары чыгарыла; Россия Федерациясе субъектларының законнары һәм башка норматив хокукый актлары Россия Федерациясе карамагындагы мәсьәләләр буенча, шулай ук Россия Федерациясенең һәм аның субъектларының уртак карамагындагы мәсьәләләр буенча кабул ителгән федераль законнарга каршы килә алмый (2 һәм 5 өлешләр).

2.1. Россия Федерациясе Конституциясе Россия Федерациясе составындагы республикаларның конституциячел-хокукый статусы, шул исәптән дәүләт буларак та, үзенчәлекләрен исәпкә алып, аларның республикаларның дәүләт хакимияте органнарында, җирле үзидарә органнарында, дәүләт учреждениеләрендә Россия Федерациясенең дәүләт теле белән беррәттән кулланыла торган үз дәүләт телләрен билгеләү хокукын таный (68 статья, 2 өлеш).

Россия Федерациясе Конституциясенең 68 статьясын конкретлаштырып, «Россия Федерациясе халыклары телләре турында» 1991 елның 25 октябрендәге 1807-1 номерлы Россия Федерациясе Законы Россия Федерациясе халыклары телләре турындагы Россия Федерациясе законнары Россия Федерациясе Конституциясенә, халыкара хокукның гомумтанылган принципларына һәм нормаларына һәм Россия Федерациясенең халыкара шартнамәләренә нигезләнгәнен һәм әлеге Законнан, федераль законнардан һәм Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актларыннан, шулай ук Россия Федерациясе субъектлары законнарыннан һәм башка норматив хокукый актларыннан гыйбарәт булуын билгели (1 статьяның 1 пункты). Күрсәтелгән Закон нигезендә Россия Федерациясе субъектлары гражданнарның аралашу, тәрбия, уку-укыту һәм иҗат итү телен ирекле сайлау хокукларын яклау турында законнар һәм башка норматив хокукый актлар кабул итәргә хокуклы (3 статьяның 3 пункты).

Шулай итеп, «Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында» Татарстан Республикасы Законын кабул иткәндә, Татарстан Республикасы Дәүләт Советы Россия Федерациясе Конституциясе билгеләгән Россия Федерациясе һәм аның субъектлары карамагындагы мәсьәләләрне бүлешүгә нигезләнгән һәм Татарстан Республикасы Конституциясенең 75 статьясы (2 пункт) белән үзара бәйләнештә 29 статьясы (өченче өлеш) нигезендә үзенә караган вәкаләтен законлы рәвештә гамәлгә ашырган.

2.2. Татарстан Республикасы Конституциясенең 24 статьясындагы өченче өлеше нигезендә Татарстан Республикасы законнары рәсми рәвештә басылып чыгарга тиеш; басылып чыкмаган законнар кулланылмый; кеше һәм граждан хокукларына, ирекләренә һәм бурычларына кагылышлы теләсә кайсы норматив хокукый акт, гомуми танышу өчен рәсми рәвештә басылып чыкмаган булса, кулланыла алмый. Тиңдәш нигезләмәләр Россия Федерациясе Конституциясенең 15 статьясында (3 өлеш) каралган.

Әлеге конституциячел нигезләмәләргә «Россия Федерациясе халыклары телләре турында» Россия Федерациясе Законының 13 статьясы тәңгәл килә, аның нигезендә республикаларның законнары һәм башка норматив хокукый актлары Россия Федерациясе дәүләт телендә рәсми рәвештә басылып чыгу белән беррәттән республикаларның дәүләт телләрендә рәсми рәвештә басылып чыга алалар (1 пункт). Шул ук вакытта федераль закон чыгаручы норматив хокукый актларны Россия Федерациясе субъектының дәүләт телендә бастырып чыгару өлешендә императив норма билгеләми, ә бу хокукны җайга салуны Россия Федерациясе субъектының үзенә калдыра.

Татарстан Республикасы дәүләт теле буларак татар теленең кулланылышын тәэмин итү максаты белән Татарстан Республикасы Дәүләт Советы тарафыннан «Татарстан Республикасы дәүләт теле буларак татар телен куллану турында» 2013 елның 12 гыйнварындагы 1-ТРЗ номерлы махсус Татарстан Республикасы Законы кабул ителгән, ул дәүләт теле буларак татар телен куллануга гражданнарның хокукын гамәлгә ашыруга, татар тел культурасын яклауга һәм үстерүгә, татар халкы язуының тарихи традицияләрен дәвам иттерүне саклауга юнәлдерелгән.

Әлеге Татарстан Республикасы Законы нигезендә дәүләт теле буларак татар теленең статусы «Россия Федерациясе халыклары телләре турында» 1991 елның 25 октябрендәге 1807-1 номерлы Россия Федерациясе Законы, башка федераль законнар, Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актлары, «Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында» 1992 елның 8 июлендәге 1560-XII номерлы Татарстан Республикасы Законы, Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актлары белән билгеләнгән өлкәләрдә аны куллану мәҗбүрилеген, яклауны һәм аңа ярдәм итүне, шулай ук дәүләт теле буларак татар телен куллануга гражданнарның хокукын тәэмин итүне күздә тота (1 статьяның 1 өлеше).

Дәгъвалана торган Татарстан Республикасы Законының 11 статьясы Татарстан Республикасы законнарының һәм Татарстан Республикасы Дәүләт Советы, Татарстан Республикасы Дәүләт Советы Президиумы, Татарстан Республикасы Президенты, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты һәм Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең башка органнары тарафыннан кабул ителгән бүтән норматив хокукый актларның текстлары рәсми рәвештә тиешле вакытлы басмаларда Татарстан Республикасы дәүләт телләрендә басылып чыга һәм бер үк юридик көчкә ия була дип күздә тота. Әлеге Татарстан Республикасы дәүләт телләре буларак татар һәм рус телләренең конституциячел тигезлеге принцибы кысаларында хокукый җайга салу гавами хакимият органнары тарафыннан кабул ителә торган норматив хокукый актларның Татарстан Республикасы дәүләт телләренең икесендә дә басылып чыгуын күз алдында тота. Бу тәртипне үтәү мәҗбүри, чөнки ул федераль һәм республика законнары таләпләренә нигезләнгән әһәмиятле процессуаль элемент булып тора. Моны Россия Федерациясе Конституция Суды да билгели, аның хокукый позициясе эчтәлегеннән күренгәнчә, норматив хокукый актларның легальлеге аларда билгеле, законга каршы килмәгән норматив эчтәлекнең (гомуми кагыйдәнең) булуын гына таләп итмичә, тиешле законлы форманы, кабул итү һәм халыкка җиткерү тәртибен үтәүне дә күздә тота; гамәлдәге хокукый җайга салу системасында андый норматив актны суд тарафыннан тикшерү үз эченә аның норматив күрсәтмәләренең эчтәлеге, акт формасы, шулай ук аны чыгарган субъект, кабул итү, бастыру һәм гамәлгә кертү тәртибе буенча федераль законга ярашлы булу-булмавын билгеләүне кертә (2015 елның 31 мартындагы 6-П номерлы Карар).

Шулай итеп, «Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында» Татарстан Республикасы Законының 11 статьясы үзеннән-үзе гамәлдәге хокукый җайга салу системасында законнарның һәм башка норматив хокукый актларның бер генә дәүләт телендә басылып чыгу мөмкинлеген күздә тотмый һәм шуның белән Татарстан Республикасы Конституциясенә, аның 2, 8, 24 (өченче өлеш), 28 (беренче һәм икенче өлешләр) һәм 58 (икенче өлеш) статьяларына каршы килми.

3. Мөрәҗәгать итүче тарафыннан дәгъва белдерелә торган Тәртип торак законнары өлкәсенә карый, ул Россия Федерациясе Конституциясенең 72 статьясы (1 өлеш, «к» пункты) нигезендә Россия Федерациясе һәм аның субъектларының уртак карамагында. Россия Федерациясе Конституциясенең 76 статьясы (2 һәм 5 өлешләр) буенча Россия Федерациясе субъектларының законнары һәм башка норматив хокукый актлары бу өлкәдә федераль законнар нигезендә кабул ителә һәм аларга каршы килә алмый.

Күпфатирлы йортларда гомуми милеккә капиталь ремонт ясауны тәэмин итү буенча мөнәсәбәтләрне җайга салу Россия Федерациясе Торак кодексы һәм «Россия Федерациясе субъектлары дәүләт хакимиятенең закон чыгару (вәкиллекле) һәм баш-

карма органнарын оештыруның гомуми принциплары турында» 1999 елның 6 октябрендәге 184-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә Россия Федерациясе субъектының дәүләт хакимияте органнары тарафыннан мөстәкыйль башкарыла торган уртак карамактагы предметлар буенча (федераль бюджеттан бирелгән субвенцияләрдән тыш) Россия Федерациясе субъекты бюджеты акчасы хисабына әлеге органнар вәкаләтенә карый (тиешенчә 13 статьяның 8.3 пункты һәм 26.3 статьяның 2 пунктындагы 61 пунктчасы). Россия Федерациясе Торак кодексы нигезендә Россия Федерациясе субъектының дәүләт хакимияте органнары Россия Федерациясе субъекты территориясендә урнашкан күпфатирлы йортларда гомуми мөлкәткә капиталь ремонт ясауны вакытында үткәрүне тәэмин итүгә юнәлгән һәм шул исәптән капиталь ремонт өчен кертемнәр хисабына формалашкан акчаларның максатка ярашлы тотылуын һәм ул акчаларның сакланышы тәэмин ителүне контрольдә тоту тәртибен билгели торган норматив хокукый актлар кабул итәләр (167 статьяның 1 өлеше).

Федераль законнарның әлеге нигезләмәләрен гамәлгә ашыру максаты белән «Татарстан Республикасында күпфатирлы йортларда гомуми мөлкәткә капиталь ремонт ясауны оештыру турында» 2013 елның 25 июнендәге 52-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы кабул ителгән, аның 3 статьясы нигезендә күпфатирлы йортта гомуми мөлкәтне капиталь ремонтлау буенча башкарылган эшләрне һәм (яки) күрсәтелгән хезмәтләрне урыннар милекчеләре исеменнән эш итәргә вәкаләтле затлар катнашында кабул итү тәртибен билгеләү Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты вәкаләтләренә кертелгән (1 өлешнең 9 пункты).

Димәк, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты, 2016 елның 9 июнендәге 378 номерлы карары белән Бүлмәләрнең милекчеләре исеменнән эш итәргә вәкаләтле затлар катнашында күпфатирлы йортта гомуми мөлкәтне капиталь ремонт буенча башкарылган эшләрне һәм (яки) күрсәтелгән хезмәтләрне кабул итү тәртибен раслап, федераль һәм республика законнары белән үзенә бирелгән һәм Татарстан Республикасы Конституциясенең 102 (4 пункт) һәм 103 статьяларының үзара бәйле нигезләмәләренә нигезләнгән вәкаләтен законлы рәвештә гамәлгә ашырган.

3.1. «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 83 статьясындагы беренче өлешенең 3 пункты һәм 103 статьясы нигезендә Татарстан Республикасы Конституция суды Татарстан Республикасы законнарының һәм башка норматив хокукый актларның Татарстан Республикасы Конституциясенә шул исәптән кабул итү, нәшер итү, имзалау, бастырып чыгару яисә гамәлгә кертү тәртибе буенча туры килү-килмәвен билгели.

Кеше һәм граждан хокукларын һәм ирекләрен яклау өлкәсенә караган мәсьәләләр буенча Россия Федерациясе субъекты законнарын бастырып чыгару һәм аларның үз көчләренә керү тәртибен билгеләү, Россия Федерациясе Конституция Суды билгеләп үткәнчә, әгәр дә башкасы гомуми яки махсус федераль закон

белән расланмаган булса, Россия Федерациясе субъектының үз закон чыгару органының аерым хокукы (дискрециясе) булып тора (2005 елның 10 мартындагы 71-О номерлы Билгеләмә).

Татарстан Республикасы законнарын һәм башка норматив хокукый актларын бастырып чыгару һәм аларның үз көчләренә керү тәртибе «Кеше һәм граждан хокукларын һәм ирекләрен яклау мәсьәләләре буенча Татарстан Республикасы законнарын һәм башка норматив хокукый актларын бастырып чыгару һәм аларның үз көчләренә керү тәртибе турында» 2002 елның 31 октябрендәге 21-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән җайга салына. Әлеге Татарстан Республикасы Законының 3 статьясындагы икенче өлеше нигезендә аның гамәлдә булуы кагылган Татарстан Республикасы норматив хокукый актлары системасына шул исәптән Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты — республика Хөкүмәтенең норматив характердагы карарлары керә. Кеше һәм граждан хокукларын һәм ирекләрен яклау мәсьәләләре буенча Татарстан Республикасы норматив хокукый актларын рәсми рәвештә бастырып чыгару көне итеп, карала торган Татарстан Республикасы Законының 5 статьясындагы беренче өлешендә күрсәтелгәнчә, аларның тулы текстларын беренче тапкыр «Республика Татарстан» һәм «Ватаным Татарстан» газеталарында, «Татарстан Республикасы законнары җыентыгы» журналында бастырып чыгару яисә «Татарстан Республикасының хокукый мәгълүматның рәсми порталы»нда (PRAVO.TATARSTAN.RU) яки «Хокукый мәгълүматның рәсми интернет-порталы»нда (www.pravo.gov.ru) беренче тапкыр урнаштыру (бастырып чыгару) санала. Татарстан Республикасының күрсәтелгән норматив хокукый актлары башка язма басмаларда да бастырып чыгарыла, шулай ук телевидение һәм радио аша гомуми танышу өчен игълан ителә (халыкка җиткерелә), дәүләт органнарына, җирле үзидарә органнарына, вазыйфаи затларга, предприятиеләргә, учреждениеләргә, оешмаларга җибәрелә, элемтә каналлары аша яки башка юл белән тапшырыла ала.

Моннан тыш, «Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең башкарма органнары турында» 2005 елның 6 апрелендәге 64-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 28 статьясындагы 6 пункты эчтәлегеннән аңлашылганча, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты актларын бастырып чыгару (халыкка җиткерү) һәм аларның үз көченә керү тәртибе Татарстан Республикасы законнары белән генә түгел, башка норматив хокукый актлары белән дә билгеләнә. Әлеге норманы гамәлгә ашыру максаты белән «Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карарларын һәм күрсәтмәләрен бастырып чыгару һәм аларның үз көченә керү тәртибе турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2002 елның 5 сентябрендәге 524 номерлы карары кабул ителгән, аның нигезендә Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карарлары һәм күрсәтмәләре имзаланганнан соң 10 көн эчендә рәсми рәвештә басылып чыгарга тиеш.

Димәк, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының карала торган карары гамәлдәге хокукый җайга салу система-

сында, шулай ук «Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында» Татарстан Республикасы Законының 11 статьясы нигезендә, аның әлеге Карарда ачыкланган конституциячел-хокукый мәгънәсен исәпкә алып, Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә дә басылып чыгарга тиеш иде.

Эш материалларыннан күренгәнчә, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының дәгъвалана торган карары рәсми порталда 2016 елның 22 июнендә рус телендә генә урнаштырылган, татар телендә исә — 2016 елның 21 ноябрендә генә. Шул ук вакытта Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының дәгъва белдерелгән карарының текстын рәсми порталда төрле вакытларда Татарстан Республикасы дәүләт телләрендә урнаштыру үзеннән-үзе аны рәсми рәвештә бастырып чыгару тәртибе буенча Татарстан Республикасы Конституциясенә туры килми дип танып өчен җитәрлек нигез дип санала алмый, чөнки бу гражданнарга аларның хокукларына, ирекләренә һәм законлы мәнфәгатьләренә кагылышлы карала торган норматив хокукый актның эчтәлеге белән танышу мөмкинлеген тормышка ашыруда объектив рәвештә киртәләр тудырмый. Мондый алым Россия Федерациясе Конституция Судының хокукый позициясенә дә тәңгәл килә, аның нигезендә, әгәр дә норматив хокукый акт рәсми рәвештә рус телендә басылып чыккан булса, бу вакытта республика телендә аның рәсми басмасы булмау факты гражданнар хокукларын боза дип карала алмый (2012 елның 22 ноябрендәге 2157-О номерлы Билгеләмә).

Мондый шартларда Татарстан Республикасы Конституция суды Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының дәгъвалана торган карары аны рәсми рәвештә бастырып чыгару тәртибе буенча Татарстан Республикасы Конституциясенең 24 статьясына (өченче өлеш) туры килә дигән нәтиҗә ясый.

Шул ук вакытта Татарстан Республикасы Конституция суды Татарстан Республикасында дәүләт хакимияте органнары һәм җирле үзидарә органнары тарафыннан норматив хокукый актларны Татарстан Республикасы дәүләт телләре булган татар һәм рус телләрендә рәсми рәвештә бастырып чыгарганда тиешле срокларны үтәүнең кеше һәм граждан хокукларын һәм ирекләрен яклау механизмының аерылгысыз элементы булганын һәм Татарстан Республикасы дәүләт телләренең икесендә дә мәгълүмат алу конституциячел-хокукый гарантияләрен тулырак һәм эзлеклерәк тәэмин итүгә ярдәм итүен күрсәтеп китүне кирәк дип саный. Шуның белән бергә норматив хокукый актның тексты, аңа кушымта итеп бирелгән актларны да исәпкә алып, тулысынча татар телендә дә, рус телендә дә рәсми рәвештә басылып чыгарга тиеш.

3.2. Күпфатирлы йортта гомуми мөлкәткә капиталь ремонт ясау Россия Федерациясе Торак кодексының 189 статьясындагы беренче өлеше буенча күпфатирлы йорттагы милекчеләрнең гомуми җыелышы карары нигезендә башкарыла. Әлеге статьяның бишенче өлешендәге таләпләрдән күренгәнчә, бу карарда капи-

таль ремонт буенча хезмәтләр һәм (яки) эшләр исемлеге; капиталь ремонтка дигән чыгымнар сметасы; капиталь ремонт ясау сроклары; капиталь ремонтны финанслау чыганаклары; капиталь ремонт буенча күрсәтелгән хезмәтләрне һәм (яки) башкарылган эшләрне кабул итүдә күпфатирлы йорттагы урыннарның барлык милекчеләре исеменнән дә катнашырга, шул исәптән тиешле актларны имзаларга вәкаләтле булган зат билгеләнергә яки расланырга тиеш. Шуның белән күпфатирлы йортта гомуми мөлкәткә капиталь ремонт ясауга кагылышлы мәсьәләләрне хәл итүне федераль законнар нормалары мондый йорттагы урыннар милекчеләренең аерым хокукы дип карый.

Россия Федерациясе Торак кодексының 182 статьясы нигезләмәләре буенча күпфатирлы йортларда гомуми мөлкәткә капиталь ремонт ясауны тәэмин итүгә юнәлгән эш алып бара торган махсуслаштырылган коммерцияле булмаган оешма (алга таба — төбәк операторы) төбәк операторы счетында капиталь ремонт фонды оештырган күпфатирлы йорттагы урыннар милекчеләре шундый йортта гомуми мөлкәткә капиталь ремонт ясауны тәэмин итә. Төбәк операторы вәкаләтләренә шул исәптән төбәк капиталь ремонт программаларын һәм (яки) аларны гамәлгә ашыру буенча кыска вакытлы планнарны гамәлгә ашыру өчен җаваплы Россия Федерациясе субъектларының башкарма хакимият органнары вәкилләре, шулай ук әлеге күпфатирлы йорт белән идарә итүче затлар һәм күпфатирлы йорттагы урыннар милекчеләре вәкилләре катнашы белән күрсәтелгән хезмәтләрне һәм (яки) башкарылган эшләрне кабул итү комиссиясен төзүне тәэмин итү кертелгән.

Шуның белән бергә, Россия Федерациясе Торак кодексының 190 статьясындагы икенче өлешеннән аңлашылганча, күпфатирлы йортта гомуми мөлкәткә капиталь ремонт ясау буенча хезмәтләр күрсәтү һәм (яки) эшләр башкару шартнамәсе буенча төбәк операторының акча күчерүенә күрсәтелгән хезмәтләрне һәм (яки) башкарылган эшләрне кабул итү акты нигез булып тора. Мондый кабул итү акты җирле үзидарә органы, шулай ук күпфатирлы йорттагы урыннар милекчеләре исеменнән эш итәргә вәкаләтле зат белән килештерелгән булырга тиеш (күпфатирлы йортта гомуми мөлкәткә капиталь ремонт шул күпфатирлы йорттагы урыннар милекчеләре карары нигезендә үткәрелгән очракта).

Әлеге нигезләмәләрне дәвам итеп, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты тарафыннан дәгъвалана торган Тәртип кабул ителгән, ул Татарстан Республикасы территориясендә урнашкан күпфатирлы йортларда гомуми мөлкәтне капиталь ремонтлау төбәк программасы һәм, күпфатирлы йорттагы урыннар милекчеләре тарафыннан сайланган күпфатирлы йортта гомуми мөлкәтне капиталь ремонтлау фондын формалаштыру ысулына бәйсез рәвештә, аны тормышка ашыруның кыска вакытлы планнары нигезендә күпфатирлы йортта гомуми мөлкәтне капиталь ремонтлау буенча күрсәтелгән хезмәтләрне һәм (яки) башкарылган эшләрне кабул итүнең гомуми кагыйдәләрен билгели, шулай ук капиталь ремонтлау буенча эшләрне кабул итү комиссиясен төзү һәм аның эшләү һәм капиталь ремонтлау буенча эшләрне ка-

бул иткәндә барлыкка килә торган каршылыкларны җайга салу тәртибен регламентлаштыра.

Шулай, Тәртипнең 2 бүлегендәге нигезләмәләреннән чыгып, капиталь ремонтлау буенча эшләрне кабул итүне капиталь ремонтлау буенча эшләрне кабул итү комиссиясе (алга таба — комиссия) составын раслаучы я төбәк операторы белән төзелгән шартнамә нигезендә техник заказчы функцияләре тапшырылган затлар (капиталь ремонтлау фондын төбәк операторы счетында, счетларында формалаштырган очракта), я махсус счет ияләре (капиталь ремонтлау фондын махсус счетта формалаштырган очракта) оештыра. Комиссия составына мәҗбүри тәртиптә күпфатирлы йорттагы урыннарның барлык милекчеләре исеменнән капиталь ремонтлау буенча күрсәтелгән хезмәтләрне һәм (яки) башкарылган эшләрне кабул итәргә, шул исәптән тиешле актларны имзаларга вәкаләтле зат кертелә (2.1, 2.2, 2.3 пунктлар).

Тәртиптән күренгәнчә, капиталь ремонтлау буенча эшләр тулысынча тәмамланырга 10 эш көне кала подрядчы язма рәвештә техник заказчыга һәм махсус счет иясенә эшләрнең тулы күләмдә тәмамлануы һәм капиталь ремонтлау буенча эшләрне кабул итү кирәклеге турында хәбәр итә (3.4 пункт). Капиталь ремонтлау буенча эшләрнең кабул итүгә әзер булуы турында подрядчының язмача хәбәре нигезендә комиссия рәисе әлеге хәбәрне алган көннән соң өч эш көне эчендә күпфатирлы йортны капиталь ремонтлау буенча эшләрне кабул итү урынын һәм вакытын билгели һәм кабул итү датасына кимендә җиде эш көне кала комиссия әгъзаларына җиткерә (3.5 пункт). Капиталь ремонтлау буенча эшләрне кабул итү Тәртипнең 3.1 пункты нигезендә күпфатирлы йортта гомуми мөлкәтне капиталь ремонтлау буенча хезмәтләр күрсәтү һәм (яки) эшләр башкару шартнамәсе яклары имзалаган һәм җирле үзидарә органы, Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең республика дәүләт торак күзәтчелеге вазыйфаларын башкаручы башкарма органы, төбәк операторы белән төзелгән төзелеш контролен гамәлгә ашыру шартнамәсе нигезендә төзелеш контролен гамәлгә ашыручы оешма, күпфатирлы йорт белән идарәне гамәлгә ашыручы затлар, шулай ук әгәр күпфатирлы йортта гомуми мөлкәтне капиталь ремонтлау бу күпфатирлы йорттагы урыннар милекчеләре карары нигезендә башкарылган очракта, күпфатирлы йорттагы урыннарның барлык милекчеләре исеменнән эш итәргә вәкаләтле зат белән килештерелгән беренчел исәп документларының КС-2 номерлы бердәм нормага китерелгән формасы буенча күрсәтелгән хезмәтләрне һәм (яки) башкарылган эшләрне кабул итү актлары, шулай ук беренчел исәп документларының КС-3 номерлы бердәм нормага китерелгән формасы буенча башкарылган эшләр һәм чыгымнар хакы турында белешмәләр нигезендә башкарыла.

Тәртипнең әлеге нигезләмәләренең сүзгә-сүз эчтәлеген анализлаудан, шулай ук аларның гамәлдәге хокукый җайга салу системасындагы урыннарын исәпкә алып, аларның максатлары белән күпфатирлы йортта гомуми мөлкәткә капиталь ремонт буенча исемлеге күпфатирлы йорттагы урыннар милекчеләренең

капиталь ремонт ясау турында гомуми җыелышы карары белән алдан расланган фактта күрсәтелгән хезмәтләр һәм (яки) башкарылган эшләрне кабул итү процедурасын билгеләүгә юнәлгән булулары күренә.

Моннан тыш, Тәртипнең 3.9 пунктында каралганча, күпфатирлы йортны капиталь ремонтлау буенча эшләрне кабул иткән вакытта комиссия әгъзасы кабул итү актына теркәлә торган искәрмәләр яки тәкъдимнәр күрсәтеп, үзенең аерым фикерен белдерә ала. Күпфатирлы йортны капиталь ремонтлау буенча эшләрне кабул итүгә комиссия әгъзаларының берсе каршы килсә, алар урында барлык комиссия әгъзалары тарафыннан карап тикшерелә һәм күпфатирлы йортны капиталь ремонтлау буенча эшләрне кабул итү мөмкинлеге яки мондый кабул итүдән баш тарту турында карар кабул ителә. Комиссия кабул иткән карарларга законнар нигезендә суд тәртибендә шикаять белдерелергә мөмкин (3.12 пункт).

Шуның белән дәгъвалана торган Тәртип күпфатирлы йортта гомуми мөлкәткә ясалган капиталь ремонтның сыйфатын бәяләүне оештыру мәсьәләсендә бөтен комиссия әгъзалары өчен дә тигез хокуклар һәм бурычлар билгели һәм комиссия әгъзаларының күпфатирлы йортны капиталь ремонтлау буенча эшләрне кабул итү башланганчы капиталь ремонтка башкарма һәм техник документация белән танышып чыгуы өчен сроклар буенча нинди дә булса чикләүләр эченә алмый. Күпфатирлы йорттагы урыннарның барлык милекчеләре исеменнән капиталь ремонт буенча күрсәтелгән хезмәтләр һәм (яки) башкарылган эшләрне кабул итүдә катнашырга вәкаләтле затка карата бу аңа тиешле объектта эшләрне фактта башкару моментыннан алып, шул исәптән башкарылган эшләрне күпфатирлы йорттагы урыннар милекчеләренең гомуми җыелышында расланган хезмәтләр һәм (яки) эшләр исемлеге һәм күләменә туры килү-килмәвен билгеләү максаты белән техник һәм башкарма документация белән танышу хокукы гарантияләнгәнен аңлата.

Шулай итеп, Тәртипнең дәгъвалана торган 3.7 пункты Тәртипнең югарыда китерелгән нигезләмәләре, шулай ук торак законнары нормалары белән аерылгысыз норматив берлектә тора һәм үзеннән-үзе гражданнарның, шул исәптән мөрәҗәгать итүченең дә конституциячел хокукларын юкка чыгармый, киметми һәм башкача бозмый һәм, димәк, Татарстан Республикасы Конституциясенә, аның 2, 19 (беренче өлеш), 28 (беренче өлеш), 51 статьяларына каршы килми.

Бәян ителгәннәр нигезендә, «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 6 статьясына, 66 статьясындагы беренче һәм икенче өлешләренә, 68, 69, 71 һәм 73 статьяларына, 104 статьясындагы беренче өлешенең 1 пунктына таянып, Татарстан Республикасы Конституция суды

карар чыгарды:

1. «Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Рес-

публикасында башка телләр турында» 1992 елның 8 июлендәге 1560-XII номерлы Татарстан Республикасы Законының (2004 елның 28 июлендәге 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы редакциясендә) 11 статьясын һәм Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 9 июнендәге 378 номерлы карары белән расланган Бүлмәләрнең милекчеләре исеменнән эш итәргә вәкаләтле затлар катнашында күпфатирлы йортта гомуми мөлкәтне капиталь ремонт буенча башкарылган эшләрне һәм (яки) күрсәтелгән хезмәтләрне кабул итү тәртибенең 3.7 пунктын, шулай ук тулысынча аталган карарны аны рәсми рәвештә бастырып чыгару тәртибе буенча Татарстан Республикасы Конституциясенә туры килә дип таныргa.

2. Әлеге Карар катгый, шикаятькә дучар ителә алмый, игълан ителү белән үз көченә керә, турыдан-туры гамәлдә була һәм башка органнар һәм вазыйфаи затлар тарафыннан раслануны таләп итми.

3. «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 72 статьясы нигезендә бу Карар «Ватаным Татарстан» һәм «Республика Татарстан» газеталарында кичекмәстән басылып чыгарга тиеш. Карар шулай ук «Татарстан Республикасы Конституция суды хәбәрләре»ндә басылып чыгарга тиеш.

№ 74-П

Татарстан Республикасы
Конституция суды

ИМЕНЕМ
РЕСПУБЛИКИ
ТАТАРСТАН

ПОСТАНОВЛЕНИЕ КОНСТИТУЦИОННОГО СУДА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

по делу о проверке конституционности абзацев шестого, девятого и одиннадцатого пункта 2.5 графы «Содержание требования стандарта предоставления государственной услуги» раздела II Административного регламента предоставления государственной услуги по выдаче разрешения на осуществление сделок по отчуждению имущества, принадлежащего совершеннолетним лицам, признанным в судебном порядке недееспособными или ограниченно дееспособными (приложение № 6), утвержденного постановлением Исполнительного комитета муниципального образования города Казани от 24 декабря 2013 года № 11787 «Об утверждении административных регламентов в сфере опеки и попечительства недееспособных или ограниченно дееспособных граждан» (в редакции постановления Исполнительного комитета муниципального образования города Казани от 5 июня 2017 года № 2094), а также названного постановления в целом в связи с жалобой гражданина Р.С. Ибрагимова

3 октября
2017 года
город Казань

Конституционный суд Республики Татарстан в составе Председателя Ф.Г. Хуснутдинова, судей Ф.Р. Волковой, Л.В. Кузьминой, Э.М. Мустафиной, Р.А. Сахиевой, А.Р. Шакараева,

руководствуясь статьей 109 (часть четвертая) Конституции Республики Татарстан, частями пятой и девятой статьи 3, частью первой и пунктом 1 части второй статьи 39, статьями 68, 83, 100, 101 и 103 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан»,

рассмотрел в открытом судебном заседании дело о проверке конституционности абзацев шестого, девятого и одиннадцатого пункта 2.5 графы «Содержание требования стандарта предоставления государственной услуги» раздела II Административного регламента предоставления государственной услуги по выдаче разрешения на осуществление сделок по отчуждению имущества, принадлежащего совершеннолетним лицам, признанным в судебном порядке недееспособными или ограниченно дееспособными (приложение № 6), утвержденного постановлением Исполнительного комитета муниципального образования города Казани от 24 декабря 2013 года № 11787 «Об утверждении административных регламентов в сфере опеки и попечительства недееспособных или ограниченно дееспособных граждан» (в редакции постановления Исполнительного комитета муниципального образования города Казани от 5 июня 2017 года № 2094), а также названного постановления в целом по порядку его официального опубликования.

Поводом к рассмотрению дела явилась жалоба гражданина Р.С. Ибрагимова. Основанием к рассмотрению дела явилась обнаружившаяся неопределенность в вопросе о том, соответствуют ли оспариваемые заявителем нормативные положения Конституции Республики Татарстан.

Заслушав сообщение судьи-докладчика Л.В. Кузьминой, объяснения сторон — гражданина Р.С. Ибрагимова, представителя ор-

гана, издавшего оспариваемый нормативный правовой акт, — начальника отдела по вопросам финансового и трудового законодательства Правового управления аппарата Исполнительного комитета муниципального образования города Казани А.В. Токмакова, специалиста, приглашенного в судебное заседание по ходатайству представителя органа, издавшего оспариваемый нормативный правовой акт, — заместителя начальника отдела по опеке и попечительству Авиастроительного и Ново-Савиновского районов Исполнительного комитета муниципального образования города Казани Р.М. Шайхаттарова, выступления приглашенных в судебное заседание: представителя Президента Республики Татарстан — заведующего отделом правовой экспертизы Государственно-правового управления Президента Республики Татарстан М.В. Ляукина, представителя Государственного Совета Республики Татарстан — начальника Правового управления Аппарата Государственного Совета Республики Татарстан М.Б. Сунгатуллина, представителя Кабинета Министров Республики Татарстан — Правительства Республики Татарстан — начальника Правового управления Аппарата Кабинета Министров Республики Татарстан А.Б. Гревцова, представителя Председателя Верховного суда Республики Татарстан — судьи Верховного суда Республики Татарстан Э.С. Каминского, представителя Прокурора Республики Татарстан — начальника отдела по надзору за законностью нормативных правовых актов Управления по надзору за исполнением федерального законодательства прокуратуры Республики Татарстан А.Р. Валиахметова, представителя Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан — заместителя начальника отдела по вопросам восстановления прав граждан аппарата Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан Р.И. Сайфутдиновой, исследовав представленные документы и иные материалы, Конституционный суд Республики Татарстан

у с т а н о в и л :

1. В Конституционный суд Республики Татарстан обратился гражданин Р.С. Ибрагимов с жалобой на нарушение его конституционных прав и свобод подпунктами 8, 11, 12, 13 и абзацем первым подпункта 14 пункта 2.5 графы «Содержание требования стандарта предоставления государственной услуги» раздела II Административного регламента предоставления государственной услуги по выдаче разрешения на осуществление сделок по отчуждению имущества, принадлежащего совершеннолетним лицам, признанным в судебном порядке недееспособными или ограниченно дееспособными (приложение № 6), утвержденного постановлением Исполнительного комитета муниципального образования города Казани от 24 декабря 2013 года № 11787 «Об утверждении административных регламентов в сфере опеки и попечительства недееспособных или ограниченно дееспособных граждан» (далее также — Административный регламент), а также названным постановлением в целом по порядку его официального опубликования.

Пунктом 2.5 Административного регламента определен исчерпывающий перечень документов, необходимых для предоставления государственной услуги по выдаче разрешения на осуществление сделок по отчуждению имущества, принадлежащего совершеннолетним лицам, признанным в судебном порядке недееспособными или ограниченно дееспособными, в том числе: правоустанавливающие документы на отчуждаемое и приобретаемое имущество (подпункт 8); технический паспорт на отчуждаемое и приобретаемое недвижимое имущество (подпункт 11); справка БТИ (об оценочной стоимости) на отчуждаемое и приобретаемое недвижимое имущество (в случае отчуждения недвижимого имущества) (подпункт 12); финансовые лицевые счета и выписки из домовой книги жилой площади отдельно с места продажи и места покупки (обмена) жилых помещений (подпункт 13); справки об отсутствии задолженности отдельно с места продажи и места покупки (обмена) жилых помещений (абзац первый подпункта 14).

Как следует из содержания жалобы и приложенных к ней копий документов, гражданин Р.С. Ибрагимов является опекуном своей родной сестры, инвалида I группы с детства, признанной в судебном порядке недееспособной, и зарегистрирован вместе с ней в квартире в городе Казани, в которой они имеют доли в праве собственности. Кроме того, у его подопечной имеется доля в праве собственности на дом в Сабинском муниципальном районе Республики Татарстан. До 2016 года он с сестрой проживал в городе Казани в индивидуальном жилом доме, в котором ему и его сестре принадлежит по $^1/_2$ доли в праве собственности на дом и земельный участок. Заявитель без разрешения органа опеки и попечительства снес указанный жилой дом, расположенный на данном земельном участке, с целью продажи земельного участка для покупки квартиры в строящемся доме по договору долевого участия в совместную со своей подопечной собственность. Для получения разрешения органа опеки и попечительства на продажу земельного участка он обратился по месту регистрации в отдел опеки и попечительства администрации Авиастроительного и Ново-Савиновского районов города Казани, где ему было отказано в выдаче указанного разрешения в связи с отсутствием документов на приобретаемое имущество, предусмотренных оспариваемыми нормами Административного регламента.

Гражданин Р.С. Ибрагимов считает требование отдела опеки и попечительства администрации Авиастроительного и Ново-Савиновского районов города Казани о необходимости получения разрешения необоснованным и отмечает, что он не мог представить в орган опеки и попечительства все требуемые документы в силу того, что некоторые из них относятся к вновь приобретаемой жилой площади, а дом, в котором он намеревается приобрести квартиру, еще находится в процессе строительства и заключить договор долевого участия в строительстве он сможет только после внесения необходимой суммы денег, полученной от продажи земельного участка.

По мнению заявителя, обжалуемые положения Администра-

тивного регламента применимы только при условии перемены места жительства подопечного, обязательно связанной с приобретением другого жилого помещения, что нарушает его конституционные права и свободы, а также конституционные права и свободы его подопечной.

Кроме того, гражданин Р.С. Ибрагимов полагает, что с нарушением была осуществлена и процедура опубликования обжалуемого постановления, так как оно не было официально опубликовано на татарском языке, что также нарушает его конституционные права.

В период подготовки дела к слушанию Исполнительным комитетом муниципального образования города Казани было принято постановление от 5 июня 2017 года № 2094, пунктом 1.2 которого пункт 2.5 графы «Содержание требования стандарта предоставления государственной услуги» Административного регламента был изложен в новой редакции и из перечня документов, необходимых для предоставления государственной услуги по выдаче разрешения на осуществление сделок по отчуждению имущества, принадлежащего совершеннолетним лицам, признанным в судебном порядке недееспособными или ограниченно дееспособными, исключены справка БТИ (об оценочной стоимости) на отчуждаемое и приобретаемое недвижимое имущество (в случае отчуждения недвижимого имущества), а также финансовые лицевые счета и выписки из домовой книги жилой площади отдельно с места продажи и места покупки (обмена) жилых помещений. Однако оставшиеся документы, а именно правоустанавливающие документы и технический паспорт на отчуждаемое и приобретаемое имущество, а также справки об отсутствии задолженности отдельно с места продажи и места покупки (обмена) жилых помещений, обязанность представления которых оспаривает заявитель, остались неизменными и были воспроизведены в новой редакции пункта 2.5 в абзацах шестом, девятом и одиннадцатом соответственно.

В этой связи гражданин Р.С. Ибрагимов уточнил свои требования к Конституционному суду Республики Татарстан и просит Конституционный суд Республики Татарстан признать абзацы шестой, девятый и одиннадцатый пункта 2.5 графы «Содержание требования стандарта предоставления государственной услуги» раздела II Административного регламента предоставления государственной услуги по выдаче разрешения на осуществление сделок по отчуждению имущества, принадлежащего совершеннолетним лицам, признанным в судебном порядке недееспособными или ограниченно дееспособными (приложение № 6), утвержденного постановлением Исполнительного комитета муниципального образования города Казани от 24 декабря 2013 года № 11787 «Об утверждении административных регламентов в сфере опеки и попечительства недееспособных или ограниченно дееспособных граждан» (в редакции постановления Исполнительного комитета муниципального образования города Казани от 5 июня 2017 года № 2094), и названное постановление в целом по порядку его

официального опубликования не соответствующими статьям 2, 17 (часть вторая), 18 (часть первая), 19 (часть первая), 24 (часть третья), 28 (часть первая), 29 (часть вторая), 39, 49 и 59 Конституции Республики Татарстан, согласно которым человек, его права и свободы являются высшей ценностью, признание, соблюдение и защита прав и свобод человека и гражданина — обязанность Республики Татарстан; экономические отношения строятся на социальном партнерстве между гражданином и государством; в Республике Татарстан признаются и защищаются равным образом частная, государственная, муниципальная и иные формы собственности; собственность неприкосновенна, ограничение прав собственника при владении, пользовании, распоряжении законно приобретенным имуществом не допускается, кроме случаев, предусмотренных федеральным законом; законы Республики Татарстан подлежат официальному опубликованию; неопубликованные законы не применяются; любые нормативные правовые акты, затрагивающие права, свободы и обязанности человека и гражданина, не могут применяться, если они не опубликованы официально для всеобщего сведения; все равны перед законом и судом; в Республике Татарстан гарантируется равное право на государственную защиту прав и свобод человека и гражданина; в пределах территории Республики Татарстан гарантируется право на свободное передвижение, выбор местожительства и местопребывания, ограничения этого права могут устанавливаться федеральным законом; право частной собственности охраняется законом; осуществление прав и свобод человека и гражданина не должно нарушать права и свободы других лиц.

В соответствии с частью девятой статьи 3 и частью третьей статьи 68 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан» Конституционный суд Республики Татарстан решает исключительно вопросы права и при осуществлении конституционного судопроизводства воздерживается от установления и исследования фактических обстоятельств во всех случаях, когда это входит в компетенцию других судов или иных органов государственной власти Республики Татарстан, и принимает постановления только по предмету, указанному в обращении, и лишь в отношении той части акта, конституционность которой подвергается сомнению в обращении.

Таким образом, предметом рассмотрения Конституционного суда Республики Татарстан по настоящему делу являются абзацы шестой, девятый и одиннадцатый пункта 2.5 графы «Содержание требования стандарта предоставления государственной услуги» раздела II Административного регламента предоставления государственной услуги по выдаче разрешения на осуществление сделок по отчуждению имущества, принадлежащего совершеннолетним лицам, признанным в судебном порядке недееспособными или ограниченно дееспособными (приложение № 6), утвержденного постановлением Исполнительного комитета муниципального образования города Казани от 24 декабря 2013 года № 11787 «Об утверждении административных регламентов в сфере опеки

и попечительства недееспособных или ограниченно дееспособных граждан» (в редакции постановления Исполнительного комитета муниципального образования города Казани от 5 июня 2017 года № 2094), постольку, поскольку предусмотренные в них документы, которые опекун обязан представить в органы опеки и попечительства, не позволяют совершать сделки по приобретению в собственность недееспособного лица объекты незавершенного строительства; а также названное постановление в целом по порядку его официального опубликования.

2. Оспариваемые заявителем правовые положения затрагивают сферы социальной защиты и жилищного законодательства. Согласно статье 72 (пункты «ж» и «к» части 1) Конституции Российской Федерации социальная защита, а также жилищное законодательство находятся в совместном ведении Российской Федерации и ее субъектов. Статья 76 Конституции Российской Федерации предусматривает, что по предметам совместного ведения Российской Федерации и субъектов Российской Федерации издаются федеральные законы и принимаемые в соответствии с ними законы и иные нормативные правовые акты субъектов Российской Федерации (часть 2); законы и иные нормативные правовые акты субъектов Российской Федерации не могут противоречить федеральным законам, принятым по предметам ведения Российской Федерации, а также по предметам совместного ведения Российской Федерации и ее субъектов (часть 5).

Согласно подпункту 24.2 пункта 2 статьи 26.3 Федерального закона от 6 октября 1999 года № 184-ФЗ «Об общих принципах организации законодательных (представительных) и исполнительных органов государственной власти субъектов Российской Федерации» к полномочиям органов государственной власти субъекта Российской Федерации по предметам совместного ведения, осуществляемым данными органами самостоятельно за счет средств бюджета субъекта Российской Федерации (за исключением субвенций из федерального бюджета), относится решение вопросов организации и осуществления деятельности по опеке и попечительству.

В соответствии с абзацем первым пункта 1 статьи 34 Гражданского кодекса Российской Федерации органами опеки и попечительства являются органы исполнительной власти субъекта Российской Федерации либо органы местного самоуправления в случае, если законом субъекта Российской Федерации они наделены полномочиями по опеке и попечительству в соответствии с федеральными законами.

В развитие данных законодательных положений был принят Закон Республики Татарстан от 20 марта 2008 года № 7-ЗРТ «О наделении органов местного самоуправления муниципальных образований в Республике Татарстан отдельными государственными полномочиями Республики Татарстан в области опеки и попечительства», согласно статье 1 которого органы местного самоуправления наделяются государственными полномочиями по организации и осуществлению деятельности по опеке и по-

печительству в отношении несовершеннолетних лиц и лиц, признанных судом недееспособными или ограниченно дееспособными. Пунктом 3 части 1 статьи 5 указанного Закона Республики Татарстан установлено право органов местного самоуправления при осуществлении государственных полномочий издавать муниципальные правовые акты по вопросам осуществления государственных полномочий на основании и во исполнение положений данного Закона.

В соответствии с положениями абзаца восьмого части 12 статьи 40 Устава муниципального образования города Казани, утвержденного решением представительного органа муниципального образования города Казани от 17 декабря 2005 года № 3-5, Исполнительный комитет муниципального образования города Казани участвует в осуществлении деятельности по опеке и попечительству.

Таким образом, принимая оспариваемый нормативный правовой акт, Исполнительный комитет муниципального образования города Казани правомерно реализовал полномочия, принадлежащие ему в силу федерального и республиканского законодательства, а также основанные на взаимосвязанных положениях статей 116 (часть первая) и 118 (часть первая) Конституции Республики Татарстан.

3. В силу пункта 3 части первой статьи 83 и статьи 103 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан» Конституционный суд Республики Татарстан устанавливает соответствие Конституции Республики Татарстан законов Республики Татарстан и иных нормативных правовых актов в том числе по порядку их принятия, издания, подписания, опубликования или введения в действие.

Вопрос, касающийся порядка официального опубликования принимаемых органами публичной власти нормативных правовых актов на обоих государственных языках Республики Татарстан, уже был предметом исследования Конституционного суда Республики Татарстан, который в постановлении от 23 июня 2017 года № 74-П пришел к выводу, что официальное опубликование текста нормативного правового акта только на одном из государственных языков Республики Татарстан само по себе не может считаться достаточным основанием для признания его не соответствующим Конституции Республики Татарстан по порядку официального опубликования, поскольку это объективно не создает препятствий для реализации гражданами возможности ознакомления с содержанием рассматриваемого нормативного правового акта, затрагивающего их права, свободы и законные интересы.

Вместе с тем Конституционный суд Республики Татарстан особо подчеркнул, что в рамках конституционного принципа равноправия татарского и русского языков, как государственных языков Республики Татарстан, соблюдение порядка и разумных сроков официального опубликования принимаемых органами публичной власти нормативных правовых актов на обоих государственных языках Республики Татарстан является обязательным.

Однако, как следует из материалов дела и выступления представителя органа, издавшего оспариваемый муниципальный правовой акт, обжалуемое постановление Исполнительного комитета муниципального образования города Казани было официально опубликовано в Сборнике документов и правовых актов муниципального образования города Казани от 16 января 2014 года № 1 (232) и размещено на официальном портале органов местного самоуправления муниципального образования города Казани (www.kzn.ru) только на русском языке. На татарском же языке оспариваемый акт не только не был опубликован, но и вовсе не принимался.

Таким образом, при принятии оспариваемого нормативного правового акта было допущено нарушение требования о том, что акты органов местного самоуправления должны приниматься и на татарском, и на русском языках. Соблюдение данного требования предусмотрено положениями части второй статьи 13 Закона Республики Татарстан от 8 июля 1992 года № 1560-XII «О государственных языках Республики Татарстан и других языках в Республике Татарстан» и прямо вытекает из норм Конституции Республики Татарстан, устанавливающих, что в органах местного самоуправления государственные языки Республики Татарстан употребляются на равных основаниях (статья 8).

Тем не менее Конституционный суд Республики Татарстан считает, что при рассмотрении настоящего дела недопустимо ограничиваться лишь формальной констатацией фактов выявленных нарушений, поскольку суд обязан при осуществлении возложенных на него полномочий принимать во внимание необходимость обеспечения баланса конституционно значимых интересов, включая недопустимость нарушения прав и свобод других лиц при осуществлении прав и свобод человека и гражданина, с одной стороны, и стабильности правоотношений в интересах их участников — с другой.

Признание оспариваемого постановления не соответствующим Конституции Республики Татарстан по порядку его принятия и официального опубликования давало бы возможность поставить под сомнение не только конституционность и других ранее принятых нормативных правовых актов Исполнительного комитета муниципального образования города Казани, но и законность государственных услуг, предоставленных гражданам в рамках данного нормативного правового акта. Такой результат противоречил бы целям конституционного судопроизводства, каковыми в силу статьи 109 Конституции Республики Татарстан являются защита конституционного строя Республики Татарстан, основных прав и свобод человека и гражданина, поддержание верховенства в правовой системе Республики Татарстан и непосредственного действия Конституции Республики Татарстан на всей ее территории.

На основании изложенного Конституционный суд Республики Татарстан в настоящем деле воздерживается от признания не соответствующим Конституции Республики Татарстан постанов-

ления Исполнительного комитета муниципального образования города Казани от 24 декабря 2013 года № 11787 «Об утверждении административных регламентов в сфере опеки и попечительства недееспособных или ограниченно дееспособных граждан» (в редакции постановления Исполнительного комитета муниципального образования города Казани от 5 июня 2017 года № 2094) по порядку его принятия и официального опубликования.

Этим с Исполнительного комитета муниципального образования города Казани не снимается обязанность — исходя из требований Конституции Республики Татарстан и с учетом настоящего Постановления — принять и официально опубликовать рассматриваемое постановление Исполнительного комитета муниципального образования города Казани на татарском языке как государственном языке Республики Татарстан.

В свете установленных при рассмотрении данного дела обстоятельств Конституционный суд Республики Татарстан считает необходимым отметить, что нарушение порядка принятия и опубликования нормативных правовых актов муниципальных образований в Республике Татарстан не является единичным случаем, а носит системный характер и, по сути, превратилось в сложившуюся практику.

В этой связи Конституционный суд Республики Татарстан считает важным обратить внимание органов местного самоуправления муниципальных образований в Республике Татарстан, включая субъектов, не являющихся участниками конституционного судопроизводства по рассматриваемому делу, на необходимость учета в правоприменительной практике сформулированных Конституционным судом Республики Татарстан подходов относительно обязательности соблюдения законодательно установленного требования к порядку принятия и официального опубликования муниципальных нормативных правовых актов на обоих государственных языках Республики Татарстан применительно ко всем актам, принятым или принимаемым как Исполнительным комитетом муниципального образования города Казани, так и иными органами местного самоуправления муниципальных образований в Республике Татарстан (статья 73 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан»).

4. Конституция Республики Татарстан провозглашает человека, его права и свободы высшей ценностью и — исходя из того, что права и свободы человека и гражданина являются непосредственно действующими, — возлагает на государство обязанность признавать, соблюдать и защищать эти права и свободы на основе принципа равенства, гарантировать их согласно общепризнанным принципам и нормам международного права и в соответствии с Конституцией Российской Федерации и Конституцией Республики Татарстан (статьи 2, 27 и 28). Такие же положения закреплены и в статьях 2, 17 и 18 Конституции Российской Федерации. Кроме того, Конституция Российской Федерации допускает ограничение прав и свобод человека и гражданина только федеральным законом и только в той мере, в какой это необходи-

мо в целях защиты основ конституционного строя, нравственности, здоровья, прав и законных интересов других лиц (статья 55, часть 3).

Конституционный Суд Российской Федерации отмечает, что применительно к реализации закрепленного статьей 40 (часть 1) Конституции Российской Федерации права на жилище, которое рассматривается международным сообществом в качестве одного из элементов права на достойный жизненный уровень (статья 25 Всеобщей декларации прав человека, статья 11 Международного пакта об экономических, социальных и культурных правах), правовое регулирование отношений по владению, пользованию и распоряжению объектами жилищного фонда должно обеспечивать каждому гарантированную статьями 45 (часть 1) и 46 Конституции Российской Федерации государственную, в том числе судебную, защиту данного конституционного права, которая должна быть полной и эффективной (Постановление от 8 июня 2010 года № 13-П).

В целях защиты прав и интересов недееспособных или не полностью дееспособных граждан, как особой категории лиц, Гражданский кодекс Российской Федерации предусмотрел установление над ними опеки и попечительства, а также ввел специальный правовой режим распоряжения принадлежащим им имуществом (статья 31). Особенности такого правового режима определены в Федеральном законе от 24 апреля 2008 года № 48-ФЗ «Об опеке и попечительстве», согласно которому опекун без предварительного разрешения органа опеки и попечительства не вправе совершать, а попечитель не вправе давать согласие на совершение сделок по сдаче имущества, принадлежащего гражданину, в отношении которого установлены опека или попечительство (далее — подопечный), внаем, в аренду, в безвозмездное пользование или в залог, по отчуждению имущества подопечного (в том числе по обмену или дарению), совершение сделок, влекущих за собой отказ от принадлежащих подопечному прав, раздел его имущества или выдел из него долей, и на совершение любых других сделок, влекущих за собой уменьшение стоимости имущества подопечного. Предварительное разрешение органа опеки и попечительства требуется также во всех иных случаях, если действия опекуна или попечителя могут повлечь за собой уменьшение стоимости имущества подопечного (часть 1 статьи 21).

Отношения, возникающие в связи с предоставлением и получением указанного разрешения органов опеки и попечительства, в системе действующего законодательства подпадают под предмет регулирования норм Федерального закона от 27 июля 2010 года № 210-ФЗ «Об организации предоставления государственных и муниципальных услуг» и осуществляются в соответствии с административными регламентами предоставления муниципальных услуг, порядок разработки и утверждения которых согласно части 15 статьи 13 этого же Федерального закона устанавливается местной администрацией (статья 12).

Тем самым оспариваемый Административный регламент

представляет собой организационно-процедурный механизм, определяющий орган, ответственный за принятие решения о выдаче разрешения на осуществление сделок с имуществом, принадлежащим недееспособным лицам, условия и сроки его получения, и по своей правовой природе и сущности направлен на необходимость установления особого уровня гарантий защиты имущественных прав граждан, не имеющих в силу состояния здоровья возможности самостоятельно осуществлять и защищать свои права и исполнять свои обязанности.

В силу взаимосвязанных положений пункта 2 части 2 статьи 12 и пункта 6 статьи 14 указанного Федерального закона структура административного регламента должна содержать раздел, устанавливающий стандарт предоставления государственной или муниципальной услуги, который предусматривает исчерпывающий перечень документов, необходимых в соответствии с законодательными или иными нормативными правовыми актами для предоставления государственной или муниципальной услуги. Аналогичные требования содержатся в постановлении Правительства Российской Федерации от 16 мая 2011 года № 373 «О разработке и утверждении административных регламентов исполнения государственных функций и административных регламентов предоставления государственных услуг», а также в постановлении Кабинета Министров Республики Татарстан от 2 ноября 2010 года № 880 «Об утверждении Порядка разработки и утверждения административных регламентов предоставления государственных услуг исполнительными органами государственной власти Республики Татарстан и о внесении изменений в отдельные постановления Кабинета Министров Республики Татарстан».

Из буквального содержания приведенных норм следует, что определение такого перечня осуществляется в каждом случае индивидуально, применительно к той сфере правоотношений, в которой будут оказываться соответствующие услуги. Так, регулирование вопросов получения разрешения на совершение сделок по отчуждению имущества подопечного подпадает в том числе под действие Федерального закона от 13 июля 2015 года № 218-ФЗ «О государственной регистрации недвижимости», направленного на регламентацию отношений, возникающих в связи с осуществлением на территории Российской Федерации государственной регистрации прав на недвижимое имущество и сделок с ним.

В силу взаимосвязанных положений статей 14, 18 и 21 вышеуказанного Федерального закона к заявлению о государственной регистрации прав на недвижимое имущество должны быть приложены документы, устанавливающие наличие, возникновение, переход, прекращение, ограничение права и обременение недвижимого имущества, содержащие в том числе описание недвижимого имущества и вид регистрируемого права; для государственной регистрации прав могут быть истребованы и иные (дополнительные) документы, предусмотренные и, соответственно, необходимые в силу законодательства Российской Федерации для государственной регистрации.

Следовательно, принятые Исполнительным комитетом муниципального образования города Казани положения Административного регламента, установившие исчерпывающий перечень документов для получения государственной услуги по выдаче разрешения на осуществление сделок по отчуждению имущества, принадлежащего подопечному, в том числе правоустанавливающие документы и технический паспорт на отчуждаемое и приобретаемое имущество, а также справки об отсутствии задолженности отдельно с места продажи и места покупки (обмена) жилых помещений, с обязанностью представления которых не согласен заявитель, производны от вышеуказанных норм федерального законодательства и в контексте задач, возложенных законодателем на органы опеки и попечительства, одной из которых является реализация контроля за сохранностью имущества подопечных, выступают в качестве дополнительной гарантии защиты имущественных и личных неимущественных прав и охраняемых законом интересов таких лиц и сами по себе не могут рассматриваться как нарушающие конституционные права и свободы человека и гражданина.

Между тем Конституционный суд Республики Татарстан считает необходимым отметить, что принимаемые органами опеки и попечительства решения не могут носить произвольный характер и не должны исходить только из формальной оценки соответствия представленных опекуном документов тому перечню, который установлен Административным регламентом. Это означает, что органы опеки и попечительства в каждом конкретном случае обязаны исследовать все относящиеся к делу обстоятельства, в том числе принять во внимание уровень обеспеченности жильем подопечного, с учетом дифференцированного подхода к оценке возникающих жизненных ситуаций, с тем чтобы не допустить необоснованного ограничения конституционных прав и свобод. Иное истолкование оспариваемых норм являлось бы неоправданным и не согласующимся с конституционно значимыми целями нормативного правового регулирования в сфере защиты жилищных прав недееспособных лиц и с неизбежностью приводило бы к существенному снижению эффективности осуществленного законодателем правового регулирования вопреки его действительной воле.

Таким образом, рассматриваемые в системной взаимосвязи с иными нормами, направленными на обеспечение интересов подопечных при распоряжении принадлежащим им имуществом законными представителями, оспариваемые положения абзацев шестого, девятого и одиннадцатого пункта 2.5 графы «Содержание требования стандарта предоставления государственной услуги» раздела II Административного регламента предоставления государственной услуги по выдаче разрешения на осуществление сделок по отчуждению имущества, принадлежащего совершеннолетним лицам, признанным в судебном порядке недееспособными или ограниченно дееспособными (приложение № 6), утвержденного постановлением Исполнительного комитета муниципально-

го образования города Казани от 24 декабря 2013 года № 11787 «Об утверждении административных регламентов в сфере опеки и попечительства недееспособных или ограниченно дееспособных граждан» (в редакции постановления Исполнительного комитета муниципального образования города Казани от 5 июня 2017 года № 2094), не могут рассматриваться как отменяющие, ограничивающие или иным образом нарушающие конституционные права и свободы человека и гражданина, в том числе заявителя, и тем самым не противоречат статьям 2, 17 (часть вторая), 18 (часть первая), 19 (часть первая), 28 (часть первая), 29 (часть вторая), 39, 49 и 59 Конституции Республики Татарстан.

Признание оспариваемых норм соответствующими Конституции Республики Татарстан не препятствует дальнейшему совершенствованию правового регулирования порядка получения опекунами разрешения на осуществление сделок по отчуждению имущества, принадлежащего подопечным, на основе принципа гибкости правового регулирования, предполагающего использование таких правовых инструментов, которые обеспечивали бы учет различных форм приобретения жилого помещения, предусмотренных законодательством, и способствовали бы ясности и недвусмысленности правового регулирования отношений в этой сфере.

На основании изложенного, руководствуясь статьей 6, частями первой и второй статьи 66, частями первой, второй и шестой статьи 67, статьями 68, 69, 71 и 73, пунктом 1 части первой статьи 104 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан», Конституционный суд Республики Татарстан

постановил:

1. Признать правовые положения абзацев шестого, девятого и одиннадцатого пункта 2.5 графы «Содержание требования стандарта предоставления государственной услуги» раздела II Административного регламента предоставления государственной услуги по выдаче разрешения на осуществление сделок по отчуждению имущества, принадлежащего совершеннолетним лицам, признанным в судебном порядке недееспособными или ограниченно дееспособными (приложение № 6), утвержденного постановлением Исполнительного комитета муниципального образования города Казани от 24 декабря 2013 года № 11787 «Об утверждении административных регламентов в сфере опеки и попечительства недееспособных или ограниченно дееспособных граждан» (в редакции постановления Исполнительного комитета муниципального образования города Казани от 5 июня 2017 года № 2094), а также названное постановление в целом по порядку его официального опубликования соответствующими Конституции Республики Татарстан.

2. Муниципальным образованиям в Республике Татарстан надлежит пересмотреть свои муниципальные нормативные правовые акты, принятые и опубликованные с нарушением установленно-

го порядка принятия и официального опубликования нормативных правовых актов на двух государственных языках Республики Татарстан, исходя из требований Конституции Республики Татарстан, Закона Республики Татарстан от 8 июля 1992 года № 1560-XII «О государственных языках Республики Татарстан и других языках в Республике Татарстан» и с учетом основанных на них правовых позиций, выраженных Конституционным судом Республики Татарстан в том числе и в настоящем Постановлении.

3. Настоящее Постановление окончательно, не подлежит обжалованию, вступает в силу немедленно после его провозглашения, действует непосредственно и не требует подтверждения другими органами и должностными лицами.

4. Согласно статье 72 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан» настоящее Постановление подлежит незамедлительному опубликованию в газетах «Ватаным Татарстан» и «Республика Татарстан». Постановление должно быть опубликовано также в «Вестнике Конституционного суда Республики Татарстан».

№ 75-П

Конституционный суд
Республики Татарстан

ТАТАРСТАН
РЕСПУБЛИКАСЫ
ИСЕМЕ БЕЛӘН

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ КОНСТИТУЦИЯ СУДЫның

гражданин Р.С. Ибраһимов шикаятенә бәйле рәвештә «Хокуктан файдалануга сәләтсез яки хокуктан файдалану сәләте чикле затларга карата опека һәм попечительлек өлкәсендә административ регламентларны раслау турында» Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының 2013 елның 24 декабрендәге 11787 номерлы карары (Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының 2017 елның 5 июнендәге 2094 номерлы карары редакциясендә) белән расланган Суд тарафыннан хокуктан файдалануга сәләтсез яки хокуктан файдалану сәләте чикле дип танылган балигъ булган затларның мөлкәтен читләштерү буенча алыш-бирешләр башкаруга рөхсәт бирү буенча дәүләт хезмәте күрсәтүнең административ регламентының (6 нчы кушымта) II кисәгендәге «Дәүләт хезмәте күрсәтү стандартына куелган таләпләр эчтәлеге» графасының 2.5 пунктындагы алтынчы, тугызынчы һәм унберенче абзацларының, шулай ук тулысынча аталган карарның конституциячеллеген тикшерү турындагы эш буенча

2017 ел
3 октябрь
Казан шәһәре

КАРАРЫ

Татарстан Республикасы Конституция суды, Рәисе Ф.Г. Хөснетдинов, судьялары Ф.Р. Волкова, Л.В. Кузьмина, Э.М. Мостафина, Р.Г. Сәхиева, А.Р. Шакараев составында,

Татарстан Республикасы Конституциясенең 109 статьясына (дүртенче өлеш), «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 3 статьясындагы бишенче һәм тугызынчы өлешләренә, 39 статьясындагы беренче өлешенә һәм икенче өлешенең 1 пунктына, 68, 83, 100, 101 һәм 103 статьяларына таянып,

ачык суд утырышында «Хокуктан файдалануга сәләтсез яки хокуктан файдалану сәләте чикле затларга карата опека һәм попечительлек өлкәсендә административ регламентларны раслау турында» Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының 2013 елның 24 декабрендәге 11787 номерлы карары (Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының 2017 елның 5 июнендәге 2094 номерлы карары редакциясендә) белән расланган Суд тарафыннан хокуктан файдалануга сәләтсез яки хокуктан файдалану сәләте чикле дип танылган балигъ булган затларның мөлкәтен читләштерү буенча алыш-бирешләр башкаруга рөхсәт бирү буенча дәүләт хезмәте күрсәтүнең административ регламентының (6 нчы кушымта) II кисәгендәге «Дәүләт хезмәте күрсәтү стандартына куелган таләпләр эчтәлеге» графасының 2.5 пунктындагы алтынчы, тугызынчы һәм унберенче абзацларының, шулай ук тулысынча аталган карарның аны рәсми рәвештә бастырып чыгару тәртибе буенча конституциячеллеген тикшерү турындагы эшне карады.

Эшне карауга гражданин Р.С. Ибраһимов шикаяте сәбәп булды. Мөрәҗәгать итүче тарафыннан дәгъва белдерелә торган норма-

тив нигезләмәләрнең Татарстан Республикасы Конституциясенә туры килү-килмәве мәсьәләсендә килеп туган билгесезлек эшне карауга нигез булды.

Докладчы судья Л.В. Кузьмина мәгълүматын, яклар — гражданин Р.С. Ибраһимов, дәгъва белдерелә торган норматив хокукый актны чыгарган орган вәкиле — Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты аппараты Хокук идарәсенең финанс һәм хезмәт законнары мәсьәләләре бүлеге башлыгы А.В. Токмаков, суд утырышына дәгъва белдерелә торган норматив хокукый актны чыгарган орган вәкиле үтенечнамәсе буенча чакырылган белгеч — Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты Авиатөзелеш һәм Яңа Савин районнарының опека һәм попечительлек бүлеге башлыгы урынбасары Р.М. Шәйхәттаров аңлатмаларын, суд утырышына чакырылган: Татарстан Республикасы Президенты вәкиле — Татарстан Республикасы Президенты Дәүләт-хокук идарәсенең хокукый экспертиза бүлеге мөдире М.В. Ляукин, Татарстан Республикасы Дәүләт Советы вәкиле — Татарстан Республикасы Дәүләт Советы Аппаратының Хокук идарәсе башлыгы М.Б. Сөнгатуллин, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты — Татарстан Республикасы Хөкүмәте вәкиле — Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты Аппаратының Хокук идарәсе башлыгы А.Б. Гревцов, Татарстан Республикасы Югары суды Рәисе вәкиле — Татарстан Республикасы Югары суды судьясы Э.С. Каминский, Татарстан Республикасы Прокуроры вәкиле — Татарстан Республикасы прокуратурасы Федераль законнар үтәлешенә күзәтчелек итү идарәсенең норматив хокукый актларның законлылыгына күзәтчелек итү бүлеге башлыгы А.Р. Вәлиәхмәтов, Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилдән — Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил аппаратының гражданнар хокукларын торгызу мәсьәләләре бүлеге башлыгы урынбасары Р.И. Сәйфетдинова чыгышларын тыңлап, тапшырылган документларны һәм башка материалларны өйрәнгәннән соң, Татарстан Республикасы Конституция суды

б и л г е л ә д е :

1. Татарстан Республикасы Конституция судына гражданин Р.С. Ибраһимов «Хокуктан файдалануга сәләтсез яки хокуктан файдалану сәләте чикле затларга карата опека һәм попечительлек өлкәсендә административ регламентларны раслау турында» Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының 2013 елның 24 декабрендәге 11787 номерлы карары белән расланган Суд тарафыннан хокуктан файдалануга сәләтсез яки хокуктан файдалану сәләте чикле дип танылган балигъ булган затларның мөлкәтен читләштерү буенча алыш-бирешләр башкаруга рөхсәт бирү буенча дәүләт хезмәте күрсәтүнең административ регламентының (6 нчы кушымта) (алга таба шулай ук — Административ регламент) II кисәгендәге «Дәүләт хезмәте күрсәтү стандартына куелган таләпләр эчтәлеге» графасының 2.5 пунк-

тындагы 8, 11, 12, 13 пунктчалары һәм 14 пунктчасындагы беренче абзацы, шулай ук тулысынча аталган карар белән аны рәсми рәвештә бастырып чыгару тәртибе буенча үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата шикаять белән мөрәҗәгать итте.

Административ регламентның 2.5 пункты белән суд тарафыннан хокуктан файдалануга сәләтсез яки хокуктан файдалану сәләте чикле дип танылган балигъ булган затларның мөлкәтен читләштерү буенча алыш-бирешләр башкаруга рөхсәт бирү буенча дәүләт хезмәте күрсәтү өчен кирәкле документларның тулы исемлеге билгеләнгән, шул исәптән: читләштерелә һәм алына торган мөлкәткә хокук бирүче документлар (8 пунктча); читләштерелә һәм алына торган күчемсез мөлкәткә техник паспорт (11 пунктча); читләштерелә һәм алына торган күчемсез мөлкәткә (бәяләү хакы турында) ТИБ белешмәсе (күчемсез мөлкәт читләштерелгән очракта) (12 пунктча); торак урыннарны сату җиреннән һәм сатып алу (алмаштыру) җиреннән аерым шәхси финанс счетлары һәм торак мәйданның йорт кенәгәсеннән өземтәләр (13 пунктча); торак урыннарны сату җиреннән һәм сатып алу (алмаштыру) җиреннән аерым бурычларның булмавы турында белешмәләр (14 пунктчаның беренче абзацы).

Шикаять эчтәлегеннән һәм аңа кушымта итеп бирелгән документлар күчермәләреннән аңлашылганча, гражданин Р.С. Ибраһимов — суд тарафыннан хокуктан файдалануга сәләтсез дип танылган балачактан I төркем инвалиды булган үзенең бертуган сеңлесенең опекуны һәм ул аның белән Казан шәһәрендәге фатирда теркәлгән, анда аларның милек хокукында өлешләре бар. Моннан тыш, аның опекасына алынучының Татарстан Республикасы Саба муниципаль районындагы йортка милек хокукында өлеше бар. 2016 елга кадәр ул сеңлесе белән Казан шәһәрендә индивидуаль торак йортта яшәгән, анда аның һәм сеңлесенең йортка һәм җир кишәрлегенә милек хокукында һәрберсенең $^1/_2$ өлеше бар. Мөрәҗәгать итүче өлешле катнашу шартнамәсе буенча үзенең опекасына алынучы белән уртак милеккә төзелә торган йортта фатир алу өчен җир кишәрлеген сату максатында опека һәм попечительлек органы рөхсәтеннән башка әлеге җир кишәрлегендә урнашкан күрсәтелгән торак йортны сүткән. Җир кишәрлеген сатуга опека һәм попечительлек органы рөхсәтен алу өчен ул теркәлү урыны буенча Казан шәһәре Авиатөзелеш һәм Яңа Савин районнары администрациясенең опека һәм попечительлек бүлегенә мөрәҗәгать иткән, алына торган мөлкәткә Административ регламентның дәгъвалана торган нормалары белән каралган документларның булмавы сәбәпле, аңа күрсәтелгән рөхсәтне бирүдән анда баш тартылган.

Гражданин Р.С. Ибраһимов Казан шәһәре Авиатөзелеш һәм Яңа Савин районнары администрациясенең опека һәм попечительлек бүлегенең рөхсәт алу кирәклеге турындагы таләбен нигезсез дип саный һәм шуны билгели: ул таләп ителә торган бөтен документларны, аларның кайберсе яңадан алына торган торак мәйданга карагангa, ә ул фатир алырга теләгән йорт әле төзелү про-

цессында булганга һәм төзелештә өлешле катнашу шартнамәсен ул җир кишәрлеген сатудан алынган акчаны кирәкле күләмдә керткәч кенә төзи алганга күрә, опека һәм попечительлек органына тапшыра алмаган.

Мөрәҗәгать итүче фикеренчә, Административ регламентның дәгъвалана торган нигезләмәләре башка торак урынны алу белән мәҗбүри рәвештә бәйле булган опекага алынучының яшәү урынын үзгәртү шарты белән генә кулланылырга мөмкин, бу исә аның конституциячел хокукларын һәм ирекләрен, шулай ук аның опекасына алынучының конституциячел хокукларын һәм ирекләрен боза.

Моннан тыш, гражданин Р.С. Ибраһимов санавынча, дәгъвалана торган карарны бастырып чыгару процедурасы да бозулар белән башкарылган, чөнки ул рәсми рәвештә татар телендә басылып чыкмаган, бу аның конституциячел хокукларын шулай ук боза.

Эшне тыңлауга әзерләгән дәвердә Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты тарафыннан 2017 елның 5 июнендәге 2094 номерлы карар кабул ителә, аның 1.2 пункты белән Административ регламентның «Дәүләт хезмәте күрсәтү стандартына куелган таләпләр эчтәлеге» графасының 2.5 пункты яңа редакциядә бәян ителгән һәм суд тарафыннан хокуктан файдалануга сәләтсез яки хокуктан файдалану сәләте чикле дип танылган балигъ булган затларның мөлкәтен читләштерү буенча алыш-бирешләр башкаруга рөхсәт бирү буенча дәүләт хезмәте күрсәтү өчен кирәкле документлар исемлегеннән читләштерелә һәм алына торган күчемсез мөлкәткә (бәяләү хакы турында) ТИБ белешмәсе (күчемсез мөлкәт читләштерелгән очракта), шулай ук торак урыннарны сату җиреннән һәм сатып алу (алмаштыру) җиреннән аерым шәхси финанс счетлары һәм торак мәйданның йорт кенәгәсеннән өземтәләр чыгарылган. Ләкин тапшыру тиешлеге мөрәҗәгать итүче тарафыннан дәгъвалана торган калган документлар, атап әйткәндә, читләштерелә һәм алына торган мөлкәткә хокук бирүче документлар һәм техник паспорт, шулай ук торак урыннарны сату җиреннән һәм сатып алу (алмаштыру) җиреннән аерым бурычларның булмавы турында белешмәләр үзгәрешсез калган һәм 2.5 пунктның яңа редакциясендә тиешенчә алтынчы, тугызынчы һәм унберенче абзацларда яңадан күрсәтелгән.

Шуңа бәйле рәвештә гражданин Р.С. Ибраһимов Татарстан Республикасы Конституция судына булган таләпләренә төгәллек кертә һәм Татарстан Республикасы Конституция судыннан «Хокуктан файдалануга сәләтсез яки хокуктан файдалану сәләте чикле затларга карата опека һәм попечительлек өлкәсендә административ регламентларны раслау турында» Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының 2013 елның 24 декабрендәге 11787 номерлы карары (Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының 2017 елның 5 июнендәге 2094 номерлы карары редакциясендә) белән расланган Суд тарафыннан хокуктан файдалануга сәләтсез яки хокуктан файдалану

сәләте чикле дип танылган балигъ булган затларның мөлкәтен читләштерү буенча алыш-бирешләр башкаруга рөхсәт бирү буенча дәүләт хезмәте күрсәтүнең административ регламентының (6 нчы кушымта) II кисәгендәге «Дәүләт хезмәте күрсәтү стандартына куелган таләпләр эчтәлеге» графасының 2.5 пунктындагы алтынчы, тугызынчы һәм унберенче абзацларын, шулай ук тулысынча аталган карарны аны рәсми рәвештә бастырып чыгару тәртибе буенча Татарстан Республикасы Конституциясенең 2, 17 (икенче өлеш), 18 (беренче өлеш), 19 (беренче өлеш), 24 (өченче өлеш), 28 (беренче өлеш), 29 (икенче өлеш), 39, 49 һәм 59 статьяларына туры килми дип тануны сорый, алар нигезендә кеше, аның хокуклары һәм ирекләре — иң зур хәзинә, кеше һәм граждан хокукларын һәм ирекләрен тану, үтәү һәм яклау — Татарстан Республикасының бурычы; икътисади мөнәсәбәтләр граждан белән дәүләт арасындагы социаль партнерлыкка корыла; Татарстан Республикасында хосусый, дәүләти, муниципаль милек һәм милекнең башка рәвешләре бертигез дәрәҗәдә таныла һәм яклана; милек кагылгысыз, законлы рәвештә булдырган мөлкәтне биләгәндә, аннан файдаланганда, аның белән эш иткәндә милекченең хокукларын чикләү, федераль законда каралган очраклардан гайре, рөхсәт ителми; Татарстан Республикасы законнары рәсми рәвештә басылып чыгарга тиеш; басылып чыкмаган законнар кулланылмый; кеше һәм граждан хокукларына, ирекләренә һәм бурычларына кагылышлы теләсә кайсы норматив хокукый акт, гомуми танышу өчен рәсми рәвештә басылып чыкмаган булса, кулланыла алмый; закон һәм суд каршында һәркем тигез; Татарстан Республикасында кеше һәм граждан хокукларын һәм ирекләрен дәүләт тарафыннан яклауның тигез хокукы гарантияләнә; Татарстан Республикасы территориясе чикләрендә ирекле күчеп йөрү, яшәү һәм тору урынын сайлап алу хокукы гарантияләнә, бу хокукны чикләүләр федераль закон белән билгеләнергә мөмкин; хосусый милек хокукы закон белән саклана; кеше һәм граждан хокукларын һәм ирекләрен гамәлгә ашыру башка затларның хокукларын һәм ирекләрен бозмаска тиеш.

«Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 3 статьясындагы тугызынчы өлеше һәм 68 статьясындагы өченче өлеше нигезендә Татарстан Республикасы Конституция суды фәкать хокук мәсьәләләрен генә хәл итә һәм конституциячел суд эшләрен башкарганда башка судлар яисә Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең бүтән органнары компетенциясенә кергән барлык очракларда факттагы хәлләрне ачыклаудан һәм тикшерүдән тыелып кала, бары тик мөрәҗәгатьтә күрсәтелгән предмет буенча һәм мөрәҗәгатьтә күрсәтелгән орган актының конституциячеллеге шик тудыручы өлешенә карата гына карарлар кабул итә.

Шулай итеп, «Хокуктан файдалануга сәләтсез яки хокуктан файдалану сәләте чикле затларга карата опека һәм попечительлек өлкәсендә административ регламентларны раслау турында» Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының

2013 елның 24 декабрендәге 11787 номерлы карары (Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының 2017 елның 5 июнендәге 2094 номерлы карары редакциясендә) белән расланган Суд тарафыннан хокуктан файдалануга сәләтсез яки хокуктан файдалану сәләте чикле дип танылган балигъ булган затларның мөлкәтен читләштерү буенча алыш-бирешләр башкаруга рөхсәт бирү буенча дәүләт хезмәте күрсәтүнең административ регламентының (6 нчы кушымта) II кисәгендәге «Дәүләт хезмәте күрсәтү стандартына куелган таләпләр эчтәлеге» графасының 2.5 пунктындагы алтынчы, тугызынчы һәм унберенче абзацлары, аларда каралган опека һәм попечительлек органнарына опекун тапшырырга тиешле документлар хокуктан файдалануга сәләтсез зат милкенә төгәлләнмәгән төзелеш объектларын алу буенча алыш-бирешләр башкарырга рөхсәт итмәгәнлектән; шулай ук тулысынча аталган карар аны рәсми рәвештә бастырып чыгару тәртибе буенча әлеге эш буенча Татарстан Республикасы Конституция судының карау предметы булып торалар.

2. Мөрәҗәгать итүче тарафыннан дәгъва белдерелә торган хокукый нигезләмәләр социаль яклау һәм торак законнары өлкәләренә кагылалар. Россия Федерациясе Конституциясенең 72 статьясы (1 өлешнең «ж» һәм «к» пунктлары) нигезендә социаль яклау, шулай ук торак законнары Россия Федерациясенең һәм аның субъектларының уртак карамагында. Россия Федерациясе Конституциясенең 76 статьясында каралганча, Россия Федерациясенең һәм Россия Федерациясе субъектларының уртак карамагындагы мәсьәләләр буенча федераль законнар һәм Россия Федерациясе субъектларының шулар нигезендә кабул ителә торган законнары һәм башка норматив хокукый актлары чыгарыла (2 өлеш); Россия Федерациясе субъектларының законнары һәм башка норматив хокукый актлары Россия Федерациясе карамагындагы мәсьәләләр буенча, шулай ук Россия Федерациясенең һәм аның субъектларының уртак карамагындагы мәсьәләләр буенча кабул ителгән федераль законнарга каршы килә алмый (5 өлеш).

«Россия Федерациясе субъектлары дәүләт хакимиятенең закон чыгару (вәкиллекле) һәм башкарма органнарын оештыруның гомуми принциплары турында» 1999 елның 6 октябрендәге 184-ФЗ номерлы Федераль законның 26.3 статьясындагы 2 пунктының 24.2 пунктчасы нигезендә Россия Федерациясе субъекты дәүләт хакимияте органнарының уртак карамактагы мәсьәләләр буенча әлеге органнар тарафыннан Россия Федерациясе субъекты бюджеты акчасы хисабына (федераль бюджеттан бирелгән субвенцияләрдән тыш) мөстәкыйль гамәлгә ашырыла торган вәкаләтләренә опека һәм попечительлек эшчәнлеген оештыру һәм гамәлгә ашыру мәсьәләләрен хәл итү керә.

Россия Федерациясе Граждан кодексының 34 статьясындагы 1 пунктының беренче абзацы нигезендә опека һәм попечительлек органнары булып Россия Федерациясе субъектының башкарма хакимият органнары яисә, Россия Федерациясе субъекты законы белән федераль законнар нигезендә аларга опека һәм попечитель-

лек буенча вәкаләтләр бүлеп бирелгән очракта, җирле үзидарә органнары тора.

Әлеге закон нигезләмәләрен үстереп, «Татарстан Республикасында муниципаль берәмлекләрнең җирле үзидарә органнарына опека һәм попечительлек өлкәсендә Татарстан Республикасының аерым дәүләт вәкаләтләрен бирү турында» 2008 елның 20 мартындагы 7-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы кабул ителгән, аның 1 статьясы нигезендә җирле үзидарә органнарына балигъ булмаган затларга һәм суд тарафыннан хокуктан файдалануга сәләтсез яки хокуктан файдалану сәләте чикле дип танылган затларга карата опека һәм попечительлек эшчәнлеген оештыру һәм гамәлгә ашыру буенча дәүләт вәкаләтләре бирелә. Күрсәтелгән Татарстан Республикасы Законының 5 статьясындагы 1 өлешенең 3 пункты белән дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашырганда җирле үзидарә органнарының дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча әлеге Закон нигезендә һәм аның нигезләмәләрен үтәү максатында муниципаль хокукый актлар чыгарырга хокукы билгеләнгән.

Казан шәһәре муниципаль берәмлеге вәкиллекле органының 2005 елның 17 декабрендәге 3-5 номерлы карары белән расланган Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Уставының 40 статьясындагы 12 өлешенең сигезенче абзацы нигезләмәләре буенча Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты опека һәм попечительлек эшчәнлеген гамәлгә ашыруда катнаша.

Шулай итеп, дәгъвалана торган норматив хокукый актны кабул итеп, Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты федераль һәм республика законнары нигезендә үзенә караган, шулай ук Татарстан Республикасы Конституциясенең үзара бәйле 116 (беренче өлеш) һәм 118 (беренче өлеш) статьяларына нигезләнгән вәкаләтләрен законлы рәвештә гамәлгә ашырган.

3. «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 83 статьясындагы беренче өлешенең 3 пункты һәм 103 статьясы нигезендә Татарстан Республикасы Конституция суды Татарстан Республикасы законнарының һәм башка норматив хокукый актларның Татарстан Республикасы Конституциясенә шул исәптән кабул итү, нәшер итү, имзалау, бастырып чыгару яисә гамәлгә кертү тәртибе буенча туры килү-килмәвен билгели.

Гавами хакимият органнары тарафыннан кабул ителә торган норматив хокукый актларны Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә рәсми рәвештә бастырып чыгару тәртибенә кагылышлы мәсьәлә Татарстан Республикасы Конституция судының тикшерү предметы булган иде инде, ул 2017 елның 23 июнендәге 74-П номерлы карарында шундый нәтиҗәгә килә: норматив хокукый акт текстын Татарстан Республикасы дәүләт телләренең берсендә генә рәсми рәвештә бастырып чыгару үзеннән-үзе аны рәсми рәвештә бастырып чыгару тәртибе буенча Татарстан Республикасы Конституциясенә туры килми дип таныр өчен җитәрлек нигез дип санала алмый, чөнки бу гражданнарга аларның хокукларына, ирекләренә һәм законлы мәнфәгатьләренә кагылышлы

карала торган норматив хокукый актның эчтәлеге белән танышу мөмкинлеген тормышка ашыруда объектив рәвештә киртәләр тудырмый.

Шул ук вакытта Татарстан Республикасы Конституция суды аеруча шуны ассызыклады: Татарстан Республикасы дәүләт телләре буларак татар һәм рус телләренең конституциячел тигезлеге принцибы кысаларында гавами хакимият органнары тарафыннан кабул ителә торган норматив хокукый актларны Татарстан Республикасы дәүләт телләренең икесендә дә рәсми рәвештә бастырып чыгару тәртибен һәм тиешле срокларны үтәү мәҗбүри.

Ләкин, эш материалларыннан һәм дәгъва белдерелә торган муниципаль хокукый актны чыгарган орган вәкиле чыгышыннан аңлашылганча, Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының дәгъвалана торган карары рәсми рәвештә бары тик рус телендә генә Казан шәһәре муниципаль берәмлегенең документлар һәм хокукый актлар җыентыгының 2014 елның 16 гыйнварындагы 1 (232) номерлы чыгарылышында басылып чыккан һәм Казан шәһәре муниципаль берәмлеге җирле үзидарә органнарының рәсми порталында (www.kzn.ru) урнаштырылган. Татар телендә исә дәгъвалана торган акт басылмый гына калмаган, ә бөтенләй кабул да ителмәгән.

Шулай итеп, дәгъвалана торган норматив хокукый актны кабул иткәндә җирле үзидарә органнары актлары татар телендә дә, рус телендә дә кабул ителергә тиеш дигән таләпне бозуга юл куелган. Әлеге таләпне үтәү «Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында» 1992 елның 8 июлендәге 1560-XII номерлы Татарстан Республикасы Законының 13 статьясындагы икенче өлеше нигезләмәләре белән каралган һәм турыдан-туры Татарстан Республикасы Конституциясенең җирле үзидарә органнарында Татарстан Республикасының дәүләт телләре бертигез нигезләрдә кулланыла дип билгеләгән нормаларыннан (8 статья) килеп чыга.

Шулай да Татарстан Республикасы Конституция суды әлеге эшне караганда ачыкланган бозулар фактларын формаль билгеләү белән генә чикләнергә ярамый дип саный, чөнки суд үзенә йөкләнгән вәкаләтләрне башкарганда бер яктан кеше һәм гражданның хокукларын һәм ирекләрен гамәлгә ашырганда башка затларның хокукларын һәм ирекләрен бозу рөхсәт ителмәвен дә кертеп, конституциячел мөһим мәнфәгатьләр балансын һәм икенче яктан — катнашучылары мәнфәгатьләрендә хокукый мөнәсәбәтләрнең тотрыклылыгын тәэмин итү кирәклеген игътибарга алырга тиеш.

Дәгъвалана торган карарны аны кабул итү һәм рәсми рәвештә бастырып чыгару тәртибе буенча Татарстан Республикасы Конституциясенә туры килми дип тану Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының элегрәк кабул ителгән норматив хокукый актларының конституциячеллеген генә түгел, ә әлеге норматив хокукый акт кысаларында гражданнарга күрсәтелгән дәүләт хезмәтләренең законлы булуын да шик астына куярга мөмкинлек бирер иде. Мондый нәтиҗә конституция-

чел суд эшләрен башкару максатларына каршы килер иде, алар Татарстан Республикасы Конституциясенең 109 статьясы буенча Татарстан Республикасының конституциячел корылышын, кешенең төп хокукларын һәм ирекләрен яклаудан, Татарстан Республикасы Конституциясенең Татарстан Республикасының хокукый системасында өстенлеген һәм аның бөтен территориясендә турыдан-туры гамәлдә булуын тәэмин итүдән гыйбарәт.

Бәян ителгәннәр нигезендә Татарстан Республикасы Конституция суды әлеге эштә «Хокуктан файдаланугa сәләтсез яки хокуктан файдалану сәләте чикле затларга карата опека һәм попечительлек өлкәсендә административ регламентларны раслау турында» Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының 2013 елның 24 декабрендәге 11787 номерлы карарын (Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының 2017 елның 5 июнендәге 2094 номерлы карары редакциясендә) аны кабул итү һәм рәсми рәвештә бастырып чыгару тәртибе буенча Татарстан Республикасы Конституциясенә туры килми дип танудан тыелып кала.

Моның белән Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетыннан — Татарстан Республикасы Конституциясе таләпләреннән чыгып һәм әлеге Карарны исәпкә алып — Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының карала торган карарын Татарстан Республикасы дәүләт теле буларак татар телендә кабул итү һәм рәсми рәвештә бастырып чыгару бурычы төшерелми.

Әлеге эшне караганда ачыкланган хәлләр яктылыгында Татарстан Республикасы Конституция суды Татарстан Республикасында муниципаль берәмлекләрнең норматив хокукый актларын кабул итү һәм бастырып чыгару тәртибен бозуның бердәнбер очрак кына булмыйча, системалы характерга ия икәнлеген һәм асылда урнашкан практикага әверелүен билгеләп үтәргә кирәк дип саный.

Моңа бәйле рәвештә Татарстан Республикасы Конституция суды Татарстан Республикасында муниципаль берәмлекләрнең җирле үзидарә органнарының, карала торган эш буенча конституциячел суд эше катнашучысы булмаган субъектларны кертеп, игътибарын Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты да, Татарстан Республикасында муниципаль берәмлекләрнең башка җирле үзидарә органнары да кабул иткән яки кабул итә торган бөтен актлар мөнәсәбәтендә муниципаль норматив хокукый актларны Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә кабул итү һәм рәсми рәвештә бастырып чыгару тәртибенә карата законда билгеләнгән таләпне үтәүнең мәҗбүрилеге хакында Татарстан Республикасы Конституция суды тарафыннан булдырылган алымнарны хокук куллану практикасында исәпкә алу кирәклегенә юнәлтүне мөһим дип саный («Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 73 статьясы).

4. Татарстан Республикасы Конституциясе кешене, аның хокукларын һәм ирекләрен иң зур хәзинә дип игълан итә һәм — кеше

һәм граждан хокуклары һәм ирекләренең турыдан-туры гамәлдә булуыннан чыгып — әлеге хокукларны һәм ирекләрне тигезлек принцибы нигезендә тану, үтәү һәм яклау, аларны халыкара хокукның гомумтанылган принциплары һәм нормалары буенча һәм Россия Федерациясе Конституциясе, Татарстан Республикасы Конституциясе нигезендә гарантияләү бурычын дәүләткә йөкли (2, 27 һәм 28 статьялар). Шундый ук нигезләмәләр Россия Федерациясе Конституциясенең 2, 17 һәм 18 статьяларында да беркетелгән. Моннан тыш, Россия Федерациясе Конституциясе кеше һәм граждан хокуклары һәм ирекләрен федераль закон белән генә һәм конституциячел төзелеш нигезләрен, башка затларның әхлаклылыгын, сәламәтлеген, хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен яклау максатларында кирәк булган кадәр генә чикләү мөмкинлеген рөхсәт итә (55 статья, 3 өлеш).

Россия Федерациясе Конституция Суды шуны билгеләп үтә: Россия Федерациясе Конституциясенең 40 статьясы (1 өлеш) белән беркетелгән халыкара җәмәгатьчелек тарафыннан (Кеше хокукларының гомуми декларациясенең 25 статьясы, Икътисади, социаль һәм мәдәни хокуклар турында халыкара пактның 11 статьясы) лаеклы тормыш дәрәҗәсенә хокукның бер элементы буларак карала торган торакка хокукны гамәлгә ашыруга карата торак фонды объектларын биләү, алардан файдалану, алар белән эш итү мөнәсәбәтләрен хокукый җайга салу Россия Федерациясе Конституциясенең 45 (1 өлеш) һәм 46 статьяларында гарантияләнгән әлеге конституциячел хокукны дәүләт, шул исәптән суд яклавы белән һәркемне тәэмин итәргә тиеш, ул тулы һәм нәтиҗәле булырга тиеш (2010 елның 8 июнендәге 13-П номерлы Карар).

Аерым категориядәге затлар буларак хокуктан файдалануга сәләтсез яисә хокуктан файдалануга өлешчә генә сәләтле гражданнарның хокукларын һәм мәнфәгатьләрен яклау максатында Россия Федерациясе Граждан кодексы аларга опека һәм попечительлек билгеләүне күздә тоткан, шулай ук аларның мөлкәте белән эш итүнең махсус хокукый режимын керткән (31 статья). Андый хокукый режим үзенчәлекләре «Опека һәм попечительлек турында» 2008 елның 24 апрелендәге 48-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән, аның нигезендә опекун опека һәм попечительлек органының башлангыч рөхсәтеннән башка үзенә карата опека яки попечительлек билгеләнгән гражданның (алга таба — опекага алынучы) мөлкәтен наемга, арендага, бушлай файдалануга яки залогка бирүгә, опекага алынучының мөлкәтен читләштерүгә (шул исәптән алыштыру яки бүләк итү буенча) кагылышлы алыш-бирешләр башкарырга, опекага алынучының хокукларыннан баш тартуга, аның мөлкәтен бүлүгә яки өлешләргә аеруга сәбәпче булган алыш-бирешләр башкарырга һәм опекага алынучы мөлкәтенең бәясе кимүгә китергән теләсә нинди башка алыш-бирешләр башкарырга, ә попечитель мондый алыш-бирешләрне рөхсәт итәргә хокуклы түгел. Әгәр опекун яки попечительнең гамәлләре опекага алынучы мөлкәтенең бәясе кимүгә китерергә мөмкин булса, опека һәм попечительлек

органының башлангыч рөхсәтне бирүе шулай ук башка барлык очракларда да таләп ителә (21 статьяның 1 өлеше).

Опека һәм попечительлек органнарының күрсәтелгән рөхсәтен бирү һәм алу белән бәйле мөнәсәбәтләр гамәлдәге законнар системасында «Дәүләт хезмәтләре һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтүне оештыру турында» 2010 елның 27 июлендәге 210-ФЗ номерлы Федераль закон нормаларының җайга салу предметына керә һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтү буенча административ регламентлар нигезендә гамәлгә ашырыла, аларны эшләү һәм раслау тәртибе әлеге Федераль законның 13 статьясындагы 14 өлеше буенча җирле администрация тарафыннан билгеләнә (12 статья).

Шуның белән дәгъвалана торган Административ регламент хокуктан файдалануга сәләтсез затларның мөлкәте белән алыш-бирешләр башкаруга рөхсәт бирү турында карар кабул итү өчен җаваплы органны, рөхсәт алу шартларын һәм срокларын билгели торган оештыру-процедура механизмы булып тора һәм үзенең хокукый табигате һәм асылы буенча сәламәтлек торышы аркасында мөстәкыйль үз хокукларын гамәлгә ашыру һәм яклау һәм үз бурычларын үтәү мөмкинлеге булмаган гражданнарның мөлкәти хокукларын яклауның аерым дәрәҗәдәге гарантияләрен билгеләү кирәклегенә юнәлгән.

Күрсәтелгән Федераль законның 12 статьясындагы 2 өлешенең 2 пункты һәм 14 статьясындагы 6 пунктының үзара бәйле нигезләмәләре буенча административ регламент структурасы дәүләт хезмәте яки муниципаль хезмәт күрсәтү стандартын билгели торган кисәктән торырга тиеш, стандарт закон яки бүтән норматив хокукый актлар нигезендә дәүләт хезмәте яки муниципаль хезмәт күрсәтү өчен кирәкле документларның тулы исемлеген күздә тота. Тиңдәш таләпләр «Дәүләт функцияләрен үтәү буенча административ регламентларны һәм дәүләт хезмәтләре күрсәтү буенча административ регламентларны эшләү һәм раслау турында» Россия Федерциясе Хөкүмәтенең 2011 елның 16 маендагы 373 номерлы карарында, шулай ук «Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең башкарма органнары тарафыннан дәүләт хезмәтләре күрсәтү буенча административ регламентлар эшләү һәм раслау тәртибен раслау турында һәм Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының кайбер карарларына үзгәрешләр кертү хакында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2010 елның 2 ноябрендәге 880 номерлы карарында бар.

Китерелгән нормаларның сүзгә-сүз эчтәлегеннән аңлашылганча, андый исемлекне билгеләү һәр очракта индивидуаль рәвештә, тиешле хезмәтләр күрсәтеләчәк хокукый мөнәсәбәтләр өлкәсенә карата гамәлгә ашырыла. Шулай, опекага алынучының мөлкәтен читләштерү буенча алыш-бирешләр башкаруга рөхсәт алу мәсьәләләрен җайга салу шул исәптән Россия Федерациясе территориясендә күчемсез мөлкәткә хокукларны һәм аның белән алыш-бирешләрне дәүләт теркәвен гамәлгә ашыру белән бәйле мөнәсәбәтләрне регламентлаштыруга юнәлгән «Күчемсез милек-

не дәүләт теркәве турында» 2015 елның 13 июлендәге 218-ФЗ номерлы Федераль законның гамәлдә булу өлкәсенә керә.

Югарыда күрсәтелгән Федераль законның 14, 18 һәм 21 статьяларының үзара бәйле нигезләмәләре буенча күчемсез мөлкәткә хокукларны дәүләт теркәве турындагы гаризага шул исәптән күчемсез мөлкәтнең тасвирламасы һәм теркәлә торган хокукның төре язылган, хокукның булуын, барлыкка килүен, күчүен, туктатылуын, чикләнүен һәм күчемсез мөлкәтне чикләп торуны билгели торган документлар теркәлергә тиеш; хокукларны дәүләт теркәве өчен Россия Федерациясе законнары нигезендә дәүләт теркәве өчен каралган һәм тиешенчә кирәк булган башка (өстәмә) документлар да соратылырга мөмкин.

Димәк, Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты тарафыннан кабул ителгән Административ регламентның опекага алынучының мөлкәтен читләштерү буенча алыш-бирешләр башкаруга рөхсәт бирү буенча дәүләт хезмәтен алу өчен тапшыру тиешлеге белән мөрәҗәгать итүче килешмәгән документларның тулы исемлеген, шул исәптән читләштерелә һәм алына торган мөлкәткә хокук бирүче документлар һәм техник паспорт, шулай ук торак урыннарны сату җиреннән һәм сатып алу (алмаштыру) җиреннән аерым бурычларның булмавы турында белешмәләр билгеләгән нигезләмәләр федераль законнарның югарыда күрсәтелгән нормаларыннан килеп чыгалар һәм закон чыгаручы тарафыннан опека һәм попечительлек органнарына йөкләнгән мәсьәләләр контекстында (аның берсе булып опекага алынучылар мөлкәтенең сакланышын контрольдә тотуны гамәлгә ашыру тора) андый затларның мөлкәти һәм мөлкәти булмаган шәхси хокукларын һәм закон белән саклана торган мәнфәгатьләрен яклауның өстәмә гарантиясе булып торалар һәм үзеннән-үзе кеше һәм гражданның конституциячел хокукларын һәм ирекләрен боза торган буларак карала алмыйлар.

Шул ук вакытта Татарстан Республикасы Конституция суды шуны билгеләп үтәргә кирәк дип саный: опека һәм попечительлек органнары кабул итә торган карарлар ирекле төсмергә ия була алмыйлар һәм опекун тапшырган документларның Административ регламент билгеләгән исемлеккә туры килү-килмәвен формаль бәяләүгә генә таянырга тиеш түгелләр. Бу конституциячел хокуклар һәм ирекләрне нигезсез чикләүгә юл куелмас өчен опека һәм попечительлек органнары һәр конкрет очракта, барлыкка килә торган тормыш шартларын бәяләүгә дифференциацияләнгән алымны кулланып, эшкә кагылышы булган бөтен хәлләрне тикшерергә, шул исәптән опекага алынучының торак белән тәэмин ителеш дәрәҗәсен исәпкә алырга тиеш дигәнне аңлата. Дәгъвалана торган нормаларны башкача аңлату нигезләнмәгән һәм хокуктан файдалануга сәләтсез затларның торак хокукларын яклау өлкәсендәге норматив хокукый җайга салуның конституциячел әһәмиятле максатлары белән ярашмаган булыр иде һәм закон чыгаручының хакыйкый ихтыярына каршы ул башкарган хокукый җайга салу нәтиҗәлелегенең җитди кимүенә котылгысыз рәвештә китерер иде.

Шулай итеп, «Хокуктан файдалануга сәләтсез яки хокуктан файдалану сәләте чикле затларга карата опека һәм попечительлек өлкәсендә административ регламентларны раслау турында» Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының 2013 елның 24 декабрендәге 11787 номерлы карары (Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының 2017 елның 5 июнендәге 2094 номерлы карары редакциясендә) белән расланган Суд тарафыннан хокуктан файдалануга сәләтсез яки хокуктан файдалану сәләте чикле дип танылган балигъ булган затларның мөлкәтен читләштерү буенча алыш-бирешләр башкаруга рөхсәт бирү буенча дәүләт хезмәте күрсәтүнең административ регламентының (6 нчы кушымта) II кисәгендәге «Дәүләт хезмәте күрсәтү стандартына куелган таләпләр эчтәлеге» графасының 2.5 пунктындагы алтынчы, тугызынчы һәм унберенче абзацларының законлы вәкилләр опекага алынучыларның мөлкәте белән эш иткәндә аларның мәнфәгатьләрен тәэмин итүгә юнәлгән башка нормалар белән системалы бәйләнештә каралучы дәгъвалана торган нигезләмәләре кеше һәм гражданның, шул исәптән мөрәҗәгать итүченең конституциячел хокукларын һәм ирекләрен юкка чыгара, чикли яки башкача боза торган буларӑк карала алмыйлар һәм шуның белән Татарстан Республикасы Конституциясенең 2, 17 (икенче өлеш), 18 (беренче өлеш), 19 (беренче өлеш), 28 (беренче өлеш), 29 (икенче өлеш), 39, 49 һәм 59 статьяларына каршы килмиләр.

Дәгъвалана торган нормаларны Татарстан Республикасы Конституциясенә туры килә дип тану законнарда каралган торак урын алуның төрле формаларын исәпкә алуны тәэмин итәчәк һәм әлеге өлкәдәге мөнәсәбәтләрне хокукый җайга салуның ачыклыгына һәм ике төрле аңлашылмавына ярдәм итәчәк шундый хокукый инструментларны куллануны күздә тота торган хокукый җайга салуның сыгылмалылыгы принцибы нигезендә опекага алынучыларның мөлкәтен читләштерү буенча алыш-бирешләр башкаруга опекуннар тарафыннан рөхсәт алу тәртибен хокукый җайга салуны алга таба камилләштерергә комачаулык итми.

Бәян ителгәннәр нигезендә, «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 6 статьясына, 66 статьясындагы беренче һәм икенче өлешләренә, 67 статьясындагы беренче, икенче һәм алтынчы өлешләренә, 68, 69, 71 һәм 73 статьяларына, 104 статьясындагы беренче өлешенең 1 пунктына таянып, Татарстан Республикасы Конституция суды

карар чыгарды:

1. «Хокуктан файдалануга сәләтсез яки хокуктан файдалану сәләте чикле затларга карата опека һәм попечительлек өлкәсендә административ регламентларны раслау турында» Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының 2013 елның 24 декабрендәге 11787 номерлы карары (Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының 2017 елның 5 июнендәге 2094 номерлы карары редакциясендә) белән расланган Суд тарафыннан хокуктан файдалануга сәләтсез яки хокуктан файдалану

сәләте чикле дип танылган балигъ булган затларның мөлкәтен читләштерү буенча алыш-бирешләр башкаруга рөхсәт бирү буенча дәүләт хезмәте күрсәтүнең административ регламентының (6 нчы кушымта) II кисәгендәге «Дәүләт хезмәте күрсәтү стандартына куелган таләпләр эчтәлеге» графасының 2.5 пунктындагы алтынчы, тугызынчы һәм унберенче абзацларының хокукый нигезләмәләрен, шулай ук тулысынча аталган карарны аны рәсми рәвештә бастырып чыгару тәртибе буенча Татарстан Республикасы Конституциясенә туры килә дип танырга.

2. Татарстан Республикасында муниципаль берәмлекләр, Татарстан Республикасы Конституциясе, «Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында» 1992 елның 8 июлендәге 1560-XII номерлы Татарстан Республикасы Законы таләпләреннән чыгып һәм Татарстан Республикасы Конституция судының шул исәптән әлеге Карарда белдерелгән аларга нигезләнгән хокукый позицияләрен исәпкә алып, норматив хокукый актларны Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә кабул итү һәм рәсми рәвештә бастырып чыгару тәртибен бозып кабул ителгән һәм басылып чыккан үзләренең муниципаль норматив хокукый актларын яңадан карарга тиешләр.

3. Әлеге Карар катгый, шикаятькә дучар ителә алмый, игълан ителү белән үз көченә керә, турыдан-туры гамәлдә була һәм башка органнар һәм вазыйфаи затлар тарафыннан раслануны таләп итми.

4. «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 72 статьясы нигезендә бу Карар «Ватаным Татарстан» һәм «Республика Татарстан» газеталарында кичекмәстән басылып чыгарга тиеш. Карар шулай ук «Татарстан Республикасы Конституция суды хәбәрләре»ндә басылып чыгарга тиеш.

№ 75-П

Татарстан Республикасы
Конституция суды

ИМЕНЕМ
РЕСПУБЛИКИ
ТАТАРСТАН

ПОСТАНОВЛЕНИЕ КОНСТИТУЦИОННОГО СУДА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

по делу о проверке конституционности отдельных положений приложения № 1 к постановлению Исполнительного комитета муниципального образования города Казани от 27 декабря 2016 года № 5320 «О размере платы за пользование жилым помещением (платы за наем), за содержание жилых помещений в жилищном фонде г. Казани на 2017 год» в связи с жалобами граждан А.С. Насыровой, Д.В. Кузнецовой, З.И. Михайловой, О.М. Зиятдиновой и К.Ф. Галлямовой

21 ноября
2017 года
город Казань

Конституционный суд Республики Татарстан в составе Председателя Ф.Г. Хуснутдинова, судей Ф.Р. Волковой, Л.В. Кузьминой, Э.М. Мустафиной, Р.А. Сахиевой, А.Р. Шакараева,

руководствуясь статьей 109 (часть четвертая) Конституции Республики Татарстан, частями пятой и девятой статьи 3, частью первой и пунктом 1 части второй статьи 39, статьями 68, 83, 100, 101 и 103 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан»,

рассмотрел в открытом судебном заседании дело о проверке конституционности приложения № 1 к постановлению Исполнительного комитета муниципального образования города Казани от 27 декабря 2016 года № 5320 «О размере платы за пользование жилым помещением (платы за наем), за содержание жилых помещений в жилищном фонде г. Казани на 2017 год».

Поводом к рассмотрению дела явились жалобы граждан А.С. Насыровой, Д.В. Кузнецовой, З.И. Михайловой, О.М. Зиятдиновой и К.Ф. Галлямовой. Основанием к рассмотрению дела явилась обнаружившаяся неопределенность в вопросе о том, соответствуют ли оспариваемые заявителями нормативные положения Конституции Республики Татарстан.

Поскольку жалобы касаются одного и того же предмета, Конституционный суд Республики Татарстан, руководствуясь частью второй статьи 50 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан», соединил дела по этим жалобам в одном производстве.

Заслушав сообщение судьи-докладчика А.Р. Шакараева, объяснения сторон — граждан Д.В. Кузнецовой, З.И. Михайловой, О.М. Зиятдиновой, представителя органа, издавшего оспариваемый нормативный правовой акт, — заместителя начальника юридического отдела Комитета жилищно-коммунального хозяйства Исполнительного комитета муниципального образования города Казани Р.Н. Сафина, специалиста, приглашенного в судебное заседание по ходатайству представителя органа, издавшего оспариваемый нормативный правовой акт, — заместителя председателя Комитета жилищно-коммунального хозяйства Исполнительного комитета муниципального образования города Казани Р.Б. Гариповой, выступления приглашенных в судебное заседание: представителя Президента Республики Татарстан — главного советника отдела по законопроектной работе Государственно-правового управления Президента Республики Татарстан Р.В. Си-

дакова, представителя Государственного Совета Республики Татарстан — начальника Правового управления Аппарата Государственного Совета Республики Татарстан М.Б. Сунгатуллина, представителя Кабинета Министров Республики Татарстан — Правительства Республики Татарстан — начальника Правового управления Аппарата Кабинета Министров Республики Татарстан А.Б. Гревцова, представителя Председателя Верховного суда Республики Татарстан — судьи Верховного суда Республики Татарстан М.М. Сафиной, представителя Председателя Арбитражного суда Республики Татарстан — главного специалиста отдела анализа и обобщения судебной практики Арбитражного суда Республики Татарстан Э.И. Гафиятуллиной, представителя Прокурора Республики Татарстан — прокурора отдела по надзору за законностью нормативных правовых актов Управления по надзору за исполнением федерального законодательства прокуратуры Республики Татарстан А.А. Яруллина, представителя Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан — ведущего консультанта отдела по вопросам восстановления прав граждан аппарата Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан Р.Р. Мингалиева, исследовав представленные документы и иные материалы, Конституционный суд Республики Татарстан

у с т а н о в и л :

1. В Конституционный суд Республики Татарстан обратились граждане А.С. Насырова, Д.В. Кузнецова, З.И. Михайлова, О.М. Зиятдинова и К.Ф. Галлямова с жалобами на нарушение их конституционных прав и свобод приложением № 1 к постановлению Исполнительного комитета муниципального образования города Казани от 27 декабря 2016 года № 5320 «О размере платы за пользование жилым помещением (платы за наем), за содержание жилых помещений в жилищном фонде г. Казани на 2017 год» (далее также — приложение № 1).

Оспариваемым приложением определен размер платы за содержание жилых помещений для нанимателей жилых помещений по договорам социального найма и договорам найма жилых помещений государственного или муниципального жилищного фонда, а также собственников помещений в многоквартирных домах, не принявших решения о выборе способа управления многоквартирным домом и (или) на общем собрании решения об установлении размера платы за содержание жилых помещений, по видам услуг на период с 1 января 2017 года по 30 июня 2017 года.

Как следует из жалоб, дополнений и приложенных к ним копий документов, заявители являются собственниками жилых помещений в многоквартирных домах, управление которыми осуществляет управляющая компания. Однако размер платы за содержание жилых помещений в указанных многоквартирных домах собственниками не установлен и рассчитывается по тарифам, утвержденным рассматриваемым нормативным правовым актом.

Заявители отмечают, что приложением № 1 плата за содержание жилых помещений устанавливается в одинаковом размере для

всего жилищного фонда города Казани без учета конструктивных и технических параметров многоквартирных домов, в том числе степени износа, этажности, наличия лифтов, материала стен и кровли и других параметров. Между тем, по их мнению, размер платы за содержание жилого помещения должен определяться индивидуально для каждого многоквартирного дома. В обоснование своей позиции граждане А.С. Насырова, Д.В. Кузнецова, З.И. Михайлова, О.М. Зиятдинова и К.Ф. Галлямова ссылаются, в частности, на письмо Министерства строительства и жилищно-коммунального хозяйства Российской Федерации от 17 марта 2016 года № 7513-ОЛ/04, из содержания которого следует, что при установлении органами местного самоуправления собственникам помещений размера платы за содержание и ремонт жилого помещения необходимо учитывать в том числе конструктивные элементы и особенности конкретного многоквартирного дома.

На основании изложенного заявители просят Конституционный суд Республики Татарстан признать приложение № 1 к постановлению Исполнительного комитета муниципального образования города Казани от 27 декабря 2016 года № 5320 «О размере платы за пользование жилым помещением (платы за наем), за содержание жилых помещений в жилищном фонде г. Казани на 2017 год» не соответствующим статьям 28 (части первая и вторая), 29 (часть первая), 49 и 51 Конституции Республики Татарстан, согласно которым все равны перед законом и судом; государство гарантирует равенство прав и свобод человека и гражданина независимо от социального и имущественного положения, места жительства и иных обстоятельств; любые формы ограничения прав и свобод либо установление преимуществ граждан по расовым, национальным и другим признакам запрещаются; право частной собственности охраняется законом; Республика Татарстан защищает интересы потребителя и поддерживает общественную деятельность по защите его прав; потребители имеют право на возмещение ущерба, причиненного производителями товаров, услуг, в установленном законом порядке.

Приложение № 1 согласно пункту 1 обжалуемого постановления Исполнительного комитета муниципального образования города Казани считалось действующим до 30 июня 2017 года и к началу рассмотрения настоящего дела в открытом заседании Конституционного суда Республики Татарстан фактически утратило силу. Однако данное обстоятельство не может само по себе служить препятствием для проверки Конституционным судом Республики Татарстан конституционности оспариваемых заявителями положений, поскольку в соответствии с частью второй статьи 46 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан», в случае если акт, конституционность которого оспаривается, был отменен или утратил силу к началу или в период рассмотрения дела, начатое Конституционным судом Республики Татарстан производство может быть прекращено, за исключением случаев, когда действием этого акта были нарушены конституционные права и свободы граждан. Кроме того, оспариваемое право-

вое регулирование по сути сохранено в нормативных положениях приложения № 2 к этому же постановлению, которое введено в действие с 1 июля 2017 года и аналогичным образом определяет размер платы за содержание жилых помещений в том числе для собственников помещений в многоквартирных домах, не принявших на общем собрании решения об установлении размера такой платы, а также служит нормативно-правовым основанием для ее внесения.

В соответствии с частью девятой статьи 3 и частью третьей статьи 68 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан» Конституционный суд Республики Татарстан решает исключительно вопросы права и при осуществлении конституционного судопроизводства воздерживается от установления и исследования фактических обстоятельств во всех случаях, когда это входит в компетенцию других судов или иных органов государственной власти Республики Татарстан; принимает постановления только по предмету, указанному в обращении, и лишь в отношении той части акта, конституционность которой подвергается сомнению в обращении. Конституционный суд Республики Татарстан при принятии решения не связан основаниями и доводами, изложенными в обращении.

Таким образом, предметом рассмотрения Конституционного суда Республики Татарстан по настоящему делу являются положения приложения № 1 к постановлению Исполнительного комитета муниципального образования города Казани от 27 декабря 2016 года № 5320 «О размере платы за пользование жилым помещением (платы за наем), за содержание жилых помещений в жилищном фонде г. Казани на 2017 год», устанавливающие размер платы за содержание жилых помещений для собственников помещений в многоквартирных домах, которые не приняли на общем собрании решение об установлении размера такой платы, постольку, поскольку данные положения, по мнению заявителей, не предусматривают дифференцированного подхода при расчете этой платы в зависимости от конструктивных элементов и особенностей конкретных многоквартирных домов.

2. Оспариваемые правовые положения затрагивают вопросы жилищного законодательства, которое согласно статье 72 (часть 1, пункт «к») Конституции Российской Федерации находится в совместном ведении Российской Федерации и ее субъектов. В силу статьи 76 (части 2 и 5) Конституции Российской Федерации законы и иные нормативные правовые акты субъектов Российской Федерации в данной сфере принимаются в соответствии с федеральными законами и не могут им противоречить.

Согласно части 4 статьи 158 Жилищного кодекса Российской Федерации в случае, если собственники помещений в многоквартирном доме на их общем собрании не приняли решение об установлении размера платы за содержание жилого помещения, такой размер устанавливается органом местного самоуправления.

Пунктом 6 части первой статьи 16 Федерального закона от 6 октября 2003 года № 131-ФЗ «Об общих принципах организа-

ции местного самоуправления в Российской Федерации» к компетенции органов местного самоуправления отнесено в том числе осуществление полномочий органов местного самоуправления в соответствии с жилищным законодательством. Аналогичные по содержанию нормы закреплены пунктом 6 части первой статьи 17 Закона Республики Татарстан от 28 июля 2004 года № 45-ЗРТ «О местном самоуправлении в Республике Татарстан» и пунктом 6 части первой статьи 8 Устава муниципального образования города Казани, утвержденного решением представительного органа муниципального образования города Казани от 17 декабря 2005 года № 3-5.

Согласно части первой статьи 25 Закона Республики Татарстан «О местном самоуправлении в Республике Татарстан», части первой статьи 38 во взаимосвязи с пунктом 17 части третьей статьи 40 Устава муниципального образования города Казани Исполнительный комитет муниципального образования города Казани является исполнительно-распорядительным органом местного самоуправления города Казани, наделенным полномочиями по решению вопросов местного значения, в том числе вопросов, отнесенных к полномочиям органов местного самоуправления в области жилищных отношений Конституцией Российской Федерации, Жилищным кодексом Российской Федерации, другими федеральными законами, а также законами Республики Татарстан.

Таким образом, принимая постановление от 27 декабря 2016 года № 5320 «О размере платы за пользование жилым помещением (платы за наем), за содержание жилых помещений в жилищном фонде г. Казани на 2017 год», Исполнительный комитет муниципального образования города Казани правомерно реализовал полномочие, принадлежащее ему в силу федерального и республиканского законодательства и основанное на взаимосвязанных положениях статей 116 (часть первая) и 118 (часть первая) Конституции Республики Татарстан, согласно которым органы местного самоуправления обеспечивают самостоятельное в соответствии с законом и под свою ответственность решение населением вопросов местного значения.

3. Провозглашая Республику Татарстан правовым государством, Конституция Республики Татарстан возлагает на Республику Татарстан обязанность признавать, соблюдать и защищать права и свободы человека и гражданина как высшую ценность (часть первая статьи 1 и статья 2). При этом Конституция Республики Татарстан закрепляет, что граждане Российской Федерации обладают на территории Республики Татарстан всеми правами и свободами и несут равные обязанности в соответствии с Конституцией Российской Федерации, Конституцией Республики Татарстан, общепризнанными принципами и нормами международного права (статья 22). Республика Татарстан защищает интересы потребителя и поддерживает общественную деятельность по защите его прав (статья 51). Указанные конституционные положения реализуются также в жилищной сфере Республики Татарстан и определяют содержание и смысл нормативных правовых актов в том

числе органов местного самоуправления, принимаемых по вопросам регулирования тарифов на жилищно-коммунальные услуги.

Гражданским кодексом Российской Федерации установлено, что собственник несет бремя содержания принадлежащего ему имущества, если иное не предусмотрено законом или договором (статья 210). Указанной норме корреспондируют положения статей 39 и 158 Жилищного кодекса Российской Федерации, в силу которых собственники помещений в многоквартирном доме несут бремя расходов на содержание принадлежащего им помещения, а также общего имущества в многоквартирном доме путем внесения платы за содержание жилого помещения.

Приоритетное право на установление размера данной платы Жилищный кодекс Российской Федерации закрепил непосредственно за собственниками помещений в многоквартирном доме. Так, в соответствии с частью 7 статьи 156 Жилищного кодекса Российской Федерации размер платы за содержание жилого помещения в многоквартирном доме, в котором не созданы товарищество собственников жилья либо жилищный кооператив или иной специализированный потребительский кооператив, определяется на общем собрании собственников помещений в таком доме, которое проводится в порядке, установленном статьями 45—48 данного Кодекса.

Согласно Правилам содержания общего имущества в многоквартирном доме, утвержденным постановлением Правительства Российской Федерации от 13 августа 2006 года № 491 (далее — Правила), размер платы за содержание жилого помещения должен быть соразмерен утвержденному собственниками помещений в многоквартирном доме перечню, объемам и качеству услуг и работ по содержанию конкретного дома (пункт 35). При этом перечень услуг и работ, необходимых для обеспечения надлежащего содержания общего имущества в многоквартирном доме, условия их оказания и выполнения, а также размер их финансирования, в силу взаимосвязанных положений пунктов 11(1) и 17 Правил, собственники помещений обязаны утвердить на общем собрании с учетом Минимального перечня услуг и работ, необходимых для обеспечения надлежащего содержания общего имущества в многоквартирном доме, утвержденного постановлением Правительства Российской Федерации от 3 апреля 2013 года № 290 (далее — Минимальный перечень).

В то же время, закрепляя в качестве общего правила приоритетное право на регулирование ценообразования в жилищной сфере за собственниками помещений в многоквартирном доме, Жилищный кодекс Российской Федерации содержит также и исключения из него, которые обусловлены отсутствием соответствующего волеизъявления со стороны собственников помещений в многоквартирном доме. В частности, в силу части 4 статьи 158 Жилищного кодекса Российской Федерации и пункта 36 Правил в случае, если собственники помещений в многоквартирном доме на общем собрании не приняли решение об установлении размера платы за содержание жилого помещения, органы местного самоуправления

устанавливают размер платы за содержание жилого помещения, вносимой собственниками помещений в многоквартирном доме, исходя из стоимости услуг и работ, входящих в утвержденные решением общего собрания собственников помещений в многоквартирном доме перечни услуг и работ, выполняемых лицами, осуществляющими соответствующие виды деятельности.

Из буквального содержания указанных норм следует, что установлению органами местного самоуправления дифференцированного подхода к определению размера платы за содержание жилого помещения применительно к каждому конкретному многоквартирному дому должно предшествовать исполнение собственниками своей обязанности по утверждению перечня услуг и работ по содержанию и ремонту общего имущества. На это указано и в письмах Министерства строительства и жилищно-коммунального хозяйства Российской Федерации, уполномоченного давать разъяснения о применении Правил, по смыслу которых установление органами местного самоуправления в соответствии с частью 4 статьи 158 Жилищного кодекса Российской Федерации размера платы за содержание жилого помещения исходя из конкретных видов услуг и работ, утвержденных собственниками помещений с учетом положений Правил, Минимального перечня и иных нормативных правовых актов, предусматривающих требования к содержанию общего имущества, является допустимым и более экономически эффективным в управлении для каждого многоквартирного дома (письма от 17 марта 2016 года № 7513-ОЛ/04 и от 30 декабря 2016 года № 45099-АЧ/04).

Вместе с тем действующее законодательство не регламентирует, каким образом органы местного самоуправления должны определять размер платы за содержание жилого помещения в том случае, когда собственники помещений не просто не воспользовались своим правом на установление размера платы за содержание жилого помещения, но еще и не исполнили свою обязанность по утверждению перечня услуг и работ по содержанию и ремонту общего имущества. Из логики приведенного выше правового регулирования, применительно к рассматриваемому делу, следует, что в этом случае Исполнительный комитет муниципального образования города Казани при реализации положения части 4 статьи 158 Жилищного кодекса Российской Федерации был вправе установить размер платы за содержание жилого помещения с учетом положений Правил и Минимального перечня. При этом нормы обжалуемого акта в системе действующего законодательства не предполагают возможности подмены актами органов местного самоуправления решений общего собрания собственников помещений конкретных многоквартирных домов, которыми должны были быть утверждены перечни услуг и работ, необходимых для обеспечения надлежащего содержания общего имущества в многоквартирном доме, а также размеры их финансирования. Более того, администрации районов и Комитет жилищно-коммунального хозяйства Исполнительного комитета муниципального образования города Казани во исполнение пункта 6 оспариваемого поста-

новления обязаны оказывать собственникам жилых помещений методическую и консультационную помощь при проведении ими собраний по вопросу определения перечня услуг и размера платы за содержание жилых помещений в многоквартирном доме.

При таких обстоятельствах Конституционный суд Республики Татарстан приходит к выводу, что обжалуемое правовое регулирование по своей правовой природе и сущности представляет собой всего лишь альтернативный способ определения размера указанной выше платы до принятия соответствующих решений собственниками жилых помещений, установление которого вызвано необходимостью сохранения в надлежащем виде жилищного фонда в муниципальном образовании города Казани, в том числе обеспечения бесперебойной и безопасной работы организаций коммунального комплекса. Оспариваемый акт принят Исполнительным комитетом муниципального образования города Казани в пределах своих дискреционных полномочий, предопределенных тем, что собственники помещений в многоквартирных домах не воспользовались своими правами и самостоятельно не урегулировали вопросы, касающиеся установления размера платы за содержание жилого помещения, сохраняет за гражданами уровень гарантий, предусмотренных действующим жилищным законодательством в области оплаты жилищно-коммунальных услуг, и не предусматривает возложение на них какой-либо иной дополнительной обязанности, не предусмотренной федеральным законодательством.

Такой вывод корреспондирует правовой позиции Конституционного Суда Российской Федерации, который неоднократно указывал, что наделение органов местного самоуправления в соответствии с частью 4 статьи 158 Жилищного кодекса Российской Федерации полномочием по установлению размера платы за содержание и ремонт жилого помещения в многоквартирном доме не препятствует осуществлению собственниками помещений в многоквартирном доме права по самостоятельному установлению данной платы, так как реализация указанного полномочия органов местного самоуправления обусловлена отсутствием соответствующего волеизъявления собственников помещений в многоквартирном доме. Данное законоположение направлено на обеспечение надлежащего функционирования жилищно-коммунального хозяйства, что соответствует интересам как собственников помещений в многоквартирном доме, так и иных участников жилищных правоотношений. Часть 4 статьи 158 Жилищного кодекса Российской Федерации не предполагает возможности принятия органами местного самоуправления произвольных решений. Реализуя полномочие по установлению размера платы за ремонт и содержание жилого помещения, органы местного самоуправления должны руководствоваться критериями пропорциональности и соразмерности с целью соблюдения баланса интересов участников жилищных правоотношений (определения от 22 марта 2011 года № 357-О-О; от 25 февраля 2016 года № 325-О).

В этой связи оспариваемое регулирование недопустимо рас-

сматривать, вопреки доводам заявителей, как нарушающее права граждан в той мере, в которой им не предусмотрен дифференцированный подход к определению размера платы за содержание жилого помещения применительно к каждому конкретному многоквартирному дому. Тем более, что пункт 7 обжалуемого постановления прямо предусматривает, что размер указанной платы, утвержденный в соответствии с приложением № 1, рассчитывается и изменяется в зависимости от состава предоставляемых услуг и конструктивных особенностей многоквартирного дома.

Вместе с тем Конституционный суд Республики Татарстан обращает внимание на то, что пункт 7 рассматриваемого постановления находится в неразрывном нормативном единстве с пунктом 11 Правил, в силу которого услуги и работы по содержанию общего имущества в многоквартирном доме определяются в зависимости от его состава, конструктивных особенностей, степени физического износа и технического состояния общего имущества, а также в зависимости от геодезических и природно-климатических условий расположения многоквартирного дома. Применительно к настоящему делу это означает, что размер платы за содержание жилых помещений должен рассчитываться и изменяться в зависимости не только от конструктивных особенностей многоквартирного дома, но и от других параметров, которые закреплены актом, имеющим большую юридическую силу. Данный подход должен учитываться как при установлении размера указанной платы самими собственниками, так и при расчете и изменении размера такой платы, утвержденного органами местного самоуправления.

Таким образом, оспариваемые положения приложения № 1 к постановлению Исполнительного комитета муниципального образования города Казани от 27 декабря 2016 года № 5320 «О размере платы за пользование жилым помещением (платы за наем), за содержание жилых помещений в жилищном фонде г. Казани на 2017 год», устанавливающие размер платы за содержание жилых помещений для собственников помещений в многоквартирных домах, которые не приняли на общем собрании решение об установлении размера такой платы, по своему конституционно-правовому смыслу, выявленному в настоящем Постановлении, в системе действующего правового регулирования направлены на обеспечение надлежащего содержания жилых и нежилых помещений в многоквартирном доме, не препятствуют осуществлению собственниками помещений в многоквартирном доме права по самостоятельному урегулированию размеров такой платы, допускают возможность дифференцированного подхода при ее расчете и в этой связи сами по себе не отменяют, не умаляют и иным образом не нарушают конституционные права человека и гражданина, в том числе права заявителей, и, следовательно, не противоречат статьям 28 (части первая и вторая), 29 (часть первая), 49 и 51 Конституции Республики Татарстан.

На основании изложенного, руководствуясь статьей 6, частями первой и второй статьи 66, статьями 68, 69, 71 и 73, пунктом 1 части первой статьи 104 Закона Республики Татарстан «О Кон-

ституционном суде Республики Татарстан», Конституционный суд Республики Татарстан

постановил:

1. Признать не противоречащими Конституции Республики Татарстан положения приложения № 1 к постановлению Исполнительного комитета муниципального образования города Казани от 27 декабря 2016 года № 5320 «О размере платы за пользование жилым помещением (платы за наем), за содержание жилых помещений в жилищном фонде г. Казани на 2017 год», устанавливающие размер платы за содержание жилых помещений для собственников помещений в многоквартирных домах, которые не приняли на общем собрании решение об установлении размера такой платы, поскольку данные положения по своему конституционно-правовому смыслу, выявленному в настоящем Постановлении, в системе действующего правового регулирования направлены на обеспечение надлежащего содержания жилых и нежилых помещений в многоквартирном доме, не препятствуют осуществлению собственниками помещений в многоквартирном доме права по самостоятельному урегулированию размеров такой платы и допускают возможность дифференцированного подхода при ее расчете.

2. Настоящее Постановление окончательно, не подлежит обжалованию, вступает в силу немедленно после его провозглашения, действует непосредственно и не требует подтверждения другими органами и должностными лицами.

3. Согласно статье 72 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан» настоящее Постановление подлежит незамедлительному опубликованию в газетах «Ватаным Татарстан» и «Республика Татарстан». Постановление должно быть опубликовано также в «Вестнике Конституционного суда Республики Татарстан».

№ 76-П

Конституционный суд
Республики Татарстан

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ИСЕМЕ БЕЛӘН

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ КОНСТИТУЦИЯ СУДЫның

гражданнар Ә.С. Насыйрова, Д.В. Кузнецова, З.И. Михайлова, О.М. Зыятдинова һәм К.Ф. Галләмова шикаятьләренә бәйле рәвештә «2017 елга Казан шәһәренең торак фондына караган торак бинадан файдаланган өчен (наем өчен түләү), торак биналарны карап тоткан өчен түләү күләме турында» Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының 2016 елның 27 декабрендәге 5320 номерлы карарына 1 нче кушымтаның аерым нигезләмәләренең конституциячеллеген тикшерү турындагы эш буенча

2017 ел
21 ноябрь
Казан шәһәре

КАРАРЫ

Татарстан Республикасы Конституция суды, Рәисе Ф.Г. Хөснетдинов, судьялары Ф.Р. Волкова, Л.В. Кузьмина, Э.М. Мостафина, Р.Г. Сәхиева, А.Р. Шакараев составында,

Татарстан Республикасы Конституциясенең 109 статьясына (дүртенче өлеш), «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 3 статьясындагы бишенче һәм тугызынчы өлешләренә, 39 статьясындагы беренче өлешенә һәм икенче өлешенең 1 пунктына, 68, 83, 100, 101 һәм 103 статьяларына таянып,

ачык суд утырышында «2017 елга Казан шәһәренең торак фондына караган торак бинадан файдаланган өчен (наем өчен түләү), торак биналарны карап тоткан өчен түләү күләме турында» Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының 2016 елның 27 декабрендәге 5320 номерлы карарына 1 нче кушымтаның конституциячеллеген тикшерү турындагы эшне карады.

Эшне карауга гражданнар Ә.С. Насыйрова, Д.В. Кузнецова, З.И. Михайлова, О.М. Зыятдинова һәм К.Ф. Галләмова шикаятьләре сәбәп булды. Мөрәҗәгать итүчеләр тарафыннан дәгъва белдерелә торган норматив нигезләмәләрнең Татарстан Республикасы Конституциясенә туры килү-килмәве мәсьәләсендә килеп туган билгесезлек эшне карауга нигез булды.

Шикаятьләр бер үк предметка кагылышлы булганга күрә, «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 50 статьясындагы икенче өлешенә таянып, Татарстан Республикасы Конституция суды әлеге шикаятьләр буенча эшләрне бер башкаруга берләштерде.

Докладчы судья А.Р. Шакараев мәгълүматын, яклар — гражданнар Д.В. Кузнецова, З.И. Михайлова, О.М. Зыятдинова, дәгъва белдерелә торган норматив хокукый актны чыгарган орган вәкиле — Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының Торак-коммуналь хуҗалык комитеты юридик бүлеге башлыгы урынбасары Р.Н. Сафин, суд утырышына дәгъва белдерелә торган норматив хокукый актны чыгарган орган вәкиле үтенечнамәсе буенча чакырылган белгеч — Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының Торак-коммуналь хуҗалык комитеты рәисе урынбасары Р.Б. Гарипова аңлатмаларын, суд утырышына чакырылган: Татарстан Республикасы Президенты вәкиле — Татарстан Республикасы Президен-

ты Дәүләт-хокук идарәсенең закон проектлары эшләү бүлеге баш киңәшчесе Р.В. Сидаков, Татарстан Республикасы Дәүләт Советы вәкиле — Татарстан Республикасы Дәүләт Советы Аппаратының Хокук идарәсе башлыгы М.Б. Сөнгатуллин, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты — Татарстан Республикасы Хөкүмәте вәкиле — Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты Аппаратының Хокук идарәсе башлыгы А.Б. Гревцов, Татарстан Республикасы Югары суды Рәисе вәкиле — Татарстан Республикасы Югары суды судьясы М.М. Сафина, Татарстан Республикасы Арбитраж суды Рәисе вәкиле — Татарстан Республикасы Арбитраж судының суд практикасын анализлау һәм гомумиләштерү бүлеге баш белгече Э.И. Гафиятуллина, Татарстан Республикасы Прокуроры вәкиле — Татарстан Республикасы прокуратурасы Федераль законнар үтәлешенә күзәтчелек итү идарәсенең норматив хокукый актларның законлылыгына күзәтчелек итү бүлеге прокуроры А.А. Яруллин, Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилдән — Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил аппараты гражданнар хокукларын торгызу мәсьәләләре бүлегенең әйдәүче консультанты Р.Р. Мингалиев чыгышларын тыңлап, тапшырылган документларны һәм башка материалларны өйрәнгәннән соң, Татарстан Республикасы Конституция суды

билгеләде:

1. Татарстан Республикасы Конституция судына гражданнар Ә.С. Насыйрова, Д.В. Кузнецова, З.И. Михайлова, О.М. Зыятдинова һәм К.Ф. Галләмова «2017 елга Казан шәһәренең торак фондына караган торак бинадан файдаланган өчен (наем өчен түләү), торак биналарны карап тоткан өчен түләү күләме турында» Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының 2016 елның 27 декабрендәге 5320 номерлы карарына 1 нче кушымта (алга таба шулай ук — 1 нче кушымта) белән үзләренең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата шикаятьләр белән мөрәҗәгать иттеләр.

Дәгъвалана торган кушымта белән социаль наем килешүләре һәм дәүләт яки муниципаль торак фондына караган торак урыннарга наем килешүләре буенча торак урыннарны яллаучыларга, шулай ук күпфатирлы йорт белән идарә итү ысулын сайлау турында һәм (яки) гомуми җыелышта торак урыннарны карап тоту өчен түләү күләмен билгеләү турында карар кабул итмәгән күпфатирлы йортлардагы урыннар милекчеләренә 2017 елның 1 гыйнварыннан 2017 елның 30 июненә кадәр торак урыннарны карап тоту өчен түләү күләме хезмәт төрләре буенча билгеләнгән.

Шикаятьләрдән, өстәмәләрдән һәм аларга кушымта итеп бирелгән документлар күчермәләреннән аңлашылганча, мөрәҗәгать итүчеләр — идарә итүне идарәче компания башкара торган күпфатирлы йортлардагы торак урыннар милекчеләре. Ләкин күрсәтелгән күпфатирлы йортларда торак урыннарны карап тоту өчен түләү күләме милекчеләр тарафыннан

билгеләнмәгән һәм карала торган норматив хокукый акт белән расланган тарифлар буенча хисаплана.

Мөрәҗәгать итүчеләр билгеләгәнчә, 1 нче кушымта белән торак урыннарны карап тоту өчен түләү күпфатирлы йортларның конструктив һәм техник параметрларын, шул исәптән тузу дәрәҗәсен, катлар санын, лифтларның булу-булмавын, диварлар һәм түбә материалын һәм башка параметрларны исәпкә алмыйча Казан шәһәренең бөтен торак фонды өчен бер күләмдә билгеләнә. Шул ук вакытта, алар фикеренчә, торак урынны карап тоту өчен түләү күләме һәр күпфатирлы йорт өчен индивидуаль рәвештә билгеләнергә тиеш. Үзләренең позициясен дәлилләп, гражданнар Ә.С. Насыйрова, Д.В. Кузнецова, З.И. Михайлова, О.М. Зыятдинова һәм К.Ф. Галләмова, аерым алганда, Россия Федерациясе Төзелеш һәм торак-коммуналь хуҗалык министрлыгының 2016 елның 17 мартындагы 7513-ОЛ/04 номерлы хатына сылтама бирәләр, аның эчтәлегеннән аңлашылганча, җирле үзидарә органнары тарафыннан урыннар милекчеләренә торак урынны карап тоту һәм ремонтлау өчен түләү күләме билгеләнгәндә шул исәптән конкрет күпфатирлы йортның конструктив элементларын һәм үзенчәлекләрен исәпкә алырга кирәк.

Бәян ителгәннәр нигезендә мөрәҗәгать итүчеләр Татарстан Республикасы Конституция судыннан «2017 елга Казан шәһәренең торак фондына караган торак бинадан файдаланган өчен (наем өчен түләү), торак биналарны карап тоткан өчен түләү күләме турында» Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының 2016 елның 27 декабрендәге 5320 номерлы карарына 1 нче кушымтаны Татарстан Республикасы Конституциясенең 28 (беренче һәм икенче өлешләр), 29 (беренче өлеш), 49 һәм 51 статьяларына туры килми дип тануны сорыйлар, алар нигезендә закон һәм суд каршында һәркем тигез; дәүләт кеше һәм граждан хокукларының һәм ирекләренең тигезлеген социаль һәм мөлкәти хәленә һәм башка шартларга бәйсез рәвештә гарантияли; расачыл, милли һәм башка билгеләр буенча гражданнарның хокукларын һәм ирекләрен чикләүнең теләсә кайсы рәвеше я аларга өстенлекләр билгеләү тыела; хосусый милек хокукы закон белән саклана; Татарстан Республикасы кулланучы мәнфәгатьләрен яклый һәм аның хокукларын яклау буенча иҗтимагый эшчәнлекне хуплый; кулланучылар товар җитештерүчеләрнең, хезмәт күрсәтүчеләрнең китергән зыянын законда билгеләнгән тәртиптә түләттерергә хокуклы.

1 нче кушымта Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының дәгъвалана торган карарының 1 пункты нигезендә 2017 елның 30 июненә кадәр гамәлдә булган дип санала һәм бу эшнең Татарстан Республикасы Конституция судының ачык утырышында карала башлау вакытына фактта үз көчен югалта. Әмма әлеге хәл үзеннән-үзе Татарстан Республикасы Конституция суды тарафыннан мөрәҗәгать итүчеләр дәгъва белдерә торган нигезләмәләрнең конституциячеллеген тикшерү өчен киртә була алмый, чөнки «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 46 статьясында-

гы икенче өлеше нигезендә конституциячеллеге дәгъваланучы акт юкка чыгарылган булса яисә эшне карый башлаганчы я аны карау чорында үз көчен югалткан булса, Татарстан Республикасы Конституция суды башлаган эш туктатылырга мөмкин, моңа бу актның гамәлдә булуы аркасында гражданнарның конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылган очраклар керми. Моннан тыш, дәгъвалана торган хокукый җайга салу асылы буенча шушы ук карарга 2 нче кушымтаның норматив нигезләмәләрендә сакланган, ул 2017 елның 1 июленнән гамәлгә кертелгән һәм шул исәптән гомуми җыелышта торак урыннарны карап тоту өчен түләү күләмен билгеләү турында карар кабул итмәгән күпфатирлы йортлардагы урыннар милекчеләренә шундый түләү күләмен тиңдәш рәвештә билгели, шулай ук аны кертү өчен норматив-хокукый нигез булып тора.

«Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 3 статьясындагы тугызынчы өлеше һәм 68 статьясындагы өченче өлеше нигезендә Татарстан Республикасы Конституция суды фәкать хокук мәсьәләләрен генә хәл итә һәм конституциячел суд эшләрен башкарганда башка судлар яисә Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең бүтән органнары компетенциясенә кергән барлык очракларда фактларгы хәлләрне ачыклаудан һәм тикшерүдән тыелып кала; бары тик мөрәҗәгатьтә күрсәтелгән предмет буенча һәм мөрәҗәгатьтә күрсәтелгән орган актының конституциячеллеге шик тудыручы өлешенә карата гына карарлар кабул итә. Карар кабул иткәндә Татарстан Республикасы Конституция суды мөрәҗәгатьтә бәян ителгән сәбәпләргә һәм дәлилләргә бәйле булмый.

Шулай итеп, «2017 елга Казан шәһәренең торак фондына караган торак бинадан файдаланган өчен (наем өчен түләү), торак биналарны карап тоткан өчен түләү күләме турында» Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының 2016 елның 27 декабрендәге 5320 номерлы карарына 1 нче кушымтаның гомуми җыелышта торак урыннарны карап тоту өчен түләү күләмен билгеләү турында карар кабул итмәгән күпфатирлы йортлардагы урыннар милекчеләренә шундый түләү күләмен билгели торган аерым нигезләмәләре, мөрәҗәгать итүчеләр фикеренчә, шул түләүне хисаплаганда, конкрет күпфатирлы йортларның конструктив элементлары һәм үзенчәлекләреннән чыгып, дифференциацияләнгән алымны күздә тотмаганга күрә, әлеге эш буенча Татарстан Республикасы Конституция судының карау предметы булып торалар.

2. Дәгъвалана торган хокукый нигезләмәләр торак законнары мәсьәләләренә кагыла, алар Россия Федерациясе Конституциясенең 72 статьясы (1 өлеш, «к» пункты) нигезендә Россия Федерациясенең һәм аның субъектларының уртак карамагында. Россия Федерациясе Конституциясенең 76 статьясы (2 һәм 5 өлешләр) буенча Россия Федерациясе субъектларының әлеге өлкәдәге законнары һәм башка норматив хокукый актлары федераль законнар нигезендә кабул ителә һәм аларга каршы килә алмый.

Россия Федерациясе Торак кодексының 158 статьясындагы 4 өлеше нигезендә күпфатирлы йорттагы урыннар милекчеләре үзләренең гомуми җыелышында торак урынны карап тоту өчен түләү күләмен билгеләү турында карар кабул итмәгән булсалар, мондый күләм җирле үзидарә органы тарафыннан билгеләнә.

«Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 16 статьясындагы беренче өлешенең 6 пункты белән җирле үзидарә органнары компетенциясенә шул исәптән торак законнары нигезендә җирле үзидарә органнары вәкаләтләрен гамәлгә ашыру кертелгән. Әчтәлеге буенча тиңдәш нормалар «Татарстан Республикасында җирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 17 статьясындагы беренче өлешенең 6 пункты һәм Казан шәһәре муниципаль берәмлеге вәкиллекле органының 2005 елның 17 декабрендәге 3-5 номерлы карары белән расланган Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Уставының 8 статьясындагы беренче өлешенең 6 пункты белән беркетелгән.

«Татарстан Республикасында җирле үзидарә турында» Татарстан Республикасы Законының 25 статьясындагы беренче өлеше, Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Уставының 38 статьясындагы беренче өлеше белән үзара бәйләнештә 40 статьясының өченче өлешендәге 17 пункты буенча Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне, шул исәптән җирле үзидарә органнарының торак мөнәсәбәтләре өлкәсендәге вәкаләтләренә Россия Федерациясе Конституциясе, Россия Федерациясе Торак кодексы, башка федераль законнар, шулай ук Татарстан Республикасы законнары белән кертелгән мәсьәләләрне хәл итү йөкләнгән Казан шәһәре җирле үзидарәсенең башкарма-күрсәтмә органы булып тора.

Шулай итеп, «2017 елга Казан шәһәренең торак фондына караган торак бинадан файдаланган өчен (наем өчен түләү), торак биналарны карап тоткан өчен түләү күләме турында» 2016 елның 27 декабрендәге 5320 номерлы карарны кабул итеп, Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты федераль һәм респуб -лика законнары нигезендә үзенә бирелгән вәкаләтен законлы рәвештә гамәлгә ашырган, әлеге вәкаләт Татарстан Республикасы Конституциясенең үзара бәйләнештәге 116 (беренче өлеш) һәм 118 (беренче өлеш) статьяларына нигезләнгән, алар буенча җирле үзидарә органнары, закон нигезендә һәм үзләренә җаваплылык алып, җирле әһәмияткә ия мәсьәләләрне халыкның мөстәкыйль хәл итүен тәэмин итәләр.

3. Татарстан Республикасын хокукый дәүләт дип игълан итеп, Татарстан Республикасы Конституциясе Татарстан Республикасына кеше һәм граждан хокукларын һәм ирекләрен иң зур хәзинә буларак тану, үтәү һәм яклау бурычын йөкли (1 статьяның беренче өлеше һәм 2 статья). Шул ук вакытта Татарстан Республикасы Конституциясе Россия Федерациясе гражданнары Татарстан Республикасы территориясендә Татарстан Республикасы Конституциясе, халыкара хокукның гомумтаныл-

ган принциплары һәм нормалары нигезендә барлык хокукларга һәм ирекләргә ия һәм бертигез бурычлы, дип беркетә (22 статья). Татарстан Республикасы кулланучы мәнфәгатьләрен яклый һәм аның хокукларын яклау буенча иҗтимагый эшчәнлекне хуплый (51 статья). Күрсәтелгән конституциячел нигезләмәләр шулай ук Татарстан Республикасының торак өлкәсендә гамәлгә ашырылалар һәм торак-коммуналь хезмәтләргә тарифларны җайга салу мәсьәләләре буенча кабул ителә торган шул исәптән җирле үзидарә органнарының норматив хокукый актлары эчтәлеген һәм мәгънәсен билгелиләр.

Россия Федерациясе Граждан кодексы, әгәр законда яисә шартнамәдә башкача каралмаган булса, милекче үз карамагындагы мөлкәтне карап тоту бурычын үз өстенә ала, дип билгели (210 статья). Күрсәтелгән нормага Россия Федерациясе Торак кодексының 39 һәм 158 статьялары нигезләмәләре тиңдәш булып торалар, алар нигезендә күпфатирлы йорттагы урыннар милекчеләре үз карамагындагы торак урынны, шулай ук күпфатирлы йорттагы гомуми мөлкәтне карап тотуга чыгымнарны торак урынны карап тоту өчен түләү кертү юлы белән үз өсләренә алырга тиеш.

Әлеге түләү күләмен билгеләүгә өстенлекле хокукны Россия Федерациясе Торак кодексы турыдан-туры күпфатирлы йорттагы урыннар милекчеләренә бирә. Шулай, Россия Федерациясе Торак кодексының 156 статьясындагы 7 өлеше нигезендә торак милекчеләре ширкәте яисә торак кооперативы яки башка махсуслаштырылган кулланучылар кооперативы төзелмәгән күпфатирлы йорттагы торак урынны карап тоту өчен түләү күләме андый йорттагы урыннар милекчеләренең әлеге Кодексның 45—48 статьялары белән куелган тәртиптә үткәрелә торган гомуми җыелышында билгеләнә.

Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2006 елның 13 августындагы 491 номерлы карары белән расланган Күпфатирлы йорттагы гомуми мөлкәтне карап тоту кагыйдәләре (алга таба — Кагыйдәләр) нигезендә торак урынны карап тоту өчен түләү күләме конкрет йортны карап тоту буенча хезмәтләр һәм эшләрнең күпфатирлы йорттагы урыннар милекчеләре раслаган исемлегенә, күләменә һәм сыйфатына ярашлы булырга тиеш (35 пункт). Шул ук вакытта күпфатирлы йорттагы гомуми мөлкәтне тиешенчә карап тотуны тәэмин итү өчен кирәкле хезмәтләр һәм эшләр исемлеген, аларны күрсәтү һәм үтәү шартларын, шулай ук аларны финанслау күләмен, Кагыйдәләрнең 11(1) һәм 17 пунктларының үзара бәйле нигезләмәләре буенча, Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2013 елның 3 апрелендәге 290 номерлы карары белән расланган Күпфатирлы йорттагы гомуми мөлкәтне тиешенчә карап тотуны тәэмин итү өчен кирәкле хезмәтләр һәм эшләрнең минималь исемлеген (алга таба — Минималь исемлек) исәпкә алып, урыннар милекчеләре гомуми җыелышта расларга тиеш.

Шул ук вакытта күпфатирлы йорттагы урыннар милекчеләренең торак өлкәсендә бәяләр билгеләүне җайга салуга хокукларының өстенлеген гомуми кагыйдә буларак беркетеп,

Россия Федерациясе Торак кодексында аннан чыгармалар да бар, алар күпфатирлы йорттагы урыннар милекчеләре ягыннан тиешле ихтыяр белдерү булмавына бәйле. Аерым алганда, Россия Федерациясе Торак кодексының 158 статьясындагы 4 өлеше һәм Кагыйдәләрнең 36 пункты нигезендә күпфатирлы йорттагы урыннар милекчеләре гомуми җыелышта торак урынны карап тоту өчен түләү күләмен билгеләү турында карар кабул итмәгән булсалар, җирле үзидарә органнары күпфатирлы йорттагы урыннар милекчеләре торак урынны карап тоту өчен кертә торган түләү күләмен күпфатирлы йорттагы урыннар милекчеләренең гомуми җыелышы карары белән расланган тиешле эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыручы затлар башкара торган хезмәтләр һәм эшләр исемлегенә кергән хезмәтләр һәм эшләр бәясеннән чыгып билгелиләр.

Күрсәтелгән нормаларның сүзгә-сүз эчтәлегеннән аңлашылганча, җирле үзидарә органнары тарафыннан торак урынны карап тоту өчен түләү күләмен билгеләүдә һәр конкрет күпфатирлы йортка карата дифференциацияләнгән алым кулланылганчыга кадәр милекчеләр гомуми мөлкәтне карап тоту һәм ремонтлау буенча хезмәтләр һәм эшләр исемлеген раслау бурычын үтәргә тиешләр. Моңа Кагыйдәләрне куллану турында аңлатмалар бирергә вәкаләтләнгән Россия Федерациясе Төзелеш һәм торак-коммуналь хуҗалык министрлыгы хатларында да күрсәтелгән, аларның мәгънәсе буенча җирле үзидарә органнары тарафыннан Россия Федерациясе Торак кодексының 158 статьясындагы 4 өлеше нигезендә торак урынны карап тоту өчен түләү күләмен Кагыйдәләр, Минималь исемлек һәм гомуми мөлкәтне карап тотуга таләпләр каралган башка норматив хокукый актлар нигезләмәләрен исәпкә алып, урыннар милекчеләре билгеләгән хезмәтләр һәм эшләрнең конкрет төрләреннән чыгып кую рөхсәт ителә һәм ул һәр күпфатирлы йорт өчен идарә итүдә икътисади яктан нәтиҗәлерәк була (2016 елның 17 мартындагы 7513-ОЛ/04 номерлы һәм 2016 елның 30 декабрендәге 45099-АЧ/04 номерлы хатлар).

Шул ук вакытта гамәлдәге законнар урыннар милекчеләре торак урынны карап тоту өчен түләү күләмен билгеләүгә хокукларын кулланмыйча гына калмыйча, гомуми мөлкәтне карап тоту һәм ремонтлау буенча хезмәтләр һәм эшләр исемлеген раслау бурычларын да үтәмәгән очракта җирле үзидарә органнарының торак урынны карап тоту өчен түләү күләмен ни рәвешле билгеләргә тиешлеген регламентлаштырмый. Тикшерелә торган эшкә карата югарыда китерелгән хокукый җайга салудан шул аңлашыла: ул очракта Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты, Россия Федерациясе Торак кодексының 158 статьясындагы 4 өлеше нигезләмәсен гамәлгә ашырганда, торак урынны карап тоту өчен түләү күләмен Кагыйдәләр һәм Минималь исемлек нигезләмәләрен исәпкә алып билгеләргә хокуклы булган. Монда дәгъвалана торган акт нормалары гамәлдәге законнар системасында җирле үзидарә органнары актлары белән күпфатирлы йорттагы гомуми мөлкәтне тиешенчә карап тотуны тәэмин итү

өчен кирәкле хезмәтләр һәм эшләр исемлекләре, шулай ук аларны финанслау күләме расланган булырга тиеш булган конкрет күпфатирлы йортлардагы урыннар милекчеләренең гомуми җыелышы карарларын алыштыру мөмкинлеген күздә тотмыйлар. Өстәвенә, Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының район администрацияләре һәм Торак-коммуналь хуҗалык комитеты дәгъвалана торган карарның 6 пунктын үтәү йөзеннән, торак урыннар милекчеләре хезмәтләр исемлеген һәм күпфатирлы йорттагы торак урыннарны карап тоту өчен түләү күләмен билгеләү мәсьәләсе буенча җыелышлар үткәргән вакытта, аларга методик һәм консультация ярдәме күрсәтергә тиеш.

Мондый шартларда Татарстан Республикасы Конституция суды шундый нәтиҗәгә килә: дәгъвалана торган хокукый җайга салу үзенең хокукый табигате һәм асылы буенча торак урыннар милекчеләре тарафыннан тиешле карарлар кабул ителгәнчегә кадәр югарыда күрсәтелгән түләү күләмен билгеләүнең альтернатив ысулы булып кына тора, аны билгеләү Казан шәһәре муниципаль берәмлегендә торак фондын тиешле рәвештә саклау, шул исәптән коммуналь комплекс оешмаларының туктаусыз һәм хәвефсез эшләвен тәэмин итү кирәклеге белән бәйле. Дәгъвалана торган акт Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты тарафыннан күпфатирлы йортлардагы урыннар милекчеләренең үз хокукларыннан файдаланмаган һәм торак урынны карап тоту өчен түләү күләмен билгеләүгә кагылган мәсьәләләрне мөстәкыйль рәвештә җайга салмаган булулары белән билгеләнгән үзенең дискрецион вәкаләтләре чикләрендә кабул ителгән, гражданнарга торак-коммуналь хезмәтләр өчен түләү өлкәсендәге гамәлдәге торак законнары белән каралган гарантияләр дәрәҗәсен саклый һәм аларга федераль законнар белән каралмаган нинди дә булса башка өстәмә бурыч йөкләнүен күздә тотмый.

Мондый нәтиҗә Россия Федерациясе Конституция Судының хокукый позициясенә туры килеп тора, ул берничә тапкыр күрсәткәнчә, Россия Федерациясе Торак кодексының 158 статьясындагы 4 өлеше нигезендә җирле үзидарә органнарына күпфатирлы йорттагы торак урынны карап тоту һәм ремонтлау өчен түләү күләмен билгеләү буенча вәкаләт бирү күпфатирлы йорттагы урыннар милекчеләре тарафыннан әлеге түләүне мөстәкыйль рәвештә билгеләү хокукын тормышка ашыруга комачауламый, чөнки җирле үзидарә органнарының күрсәтелгән вәкаләтен гамәлгә ашыру күпфатирлы йорттагы урыннар милекчеләренең тиешле ихтыяр белдерүләренең булмавы белән аңлатыла. Әлеге закон нигезләмәсе торак-коммуналь хуҗалыгының тиешле рәвештә эшләп торуын тәэмин итүгә юнәлгән, бу исә күпфатирлы йорттагы урыннар милекчеләренең дә, торакка кагылышлы хокук мөнәсәбәтләрендә башка торучыларның да мәнфәгатьләренә туры килә. Россия Федерациясе Торак кодексының 158 статьясындагы 4 өлеше җирле үзидарә органнары тарафыннан ирекле карарлар кабул ителү мөмкинлеген күздә тотмый. Торак урынны ремонтлау һәм карап тоту өчен түләү күләмен билгеләү вәкаләтен

гамәлгә ашырып, җирле үзидарә органнары торакка кагылышлы хокук мөнәсәбәтләрендә торучылар мәнфәгатьләренең балансын саклау максатында пропорциональлек һәм тәңгәллек критерийларына таянырга тиеш (2011 елның 22 мартындагы 357-О-О номерлы; 2016 елның 25 февралендәге 325-О номерлы билгеләмәләр).

Шуңа бәйле рәвештә дәгъвалана торган җайга салуны, мөрәҗәгать итүчеләр дәлилләренә каршы, ул һәр конкрет күпфатирлы йортка карата торак урынны карап тоту өчен түләү күләмен билгеләүгә дифференциацияләнгән алымны күздә тотмаган дәрәҗәдә гражданнар хокукларын боза торган буларак карарга ярамый. Өстәвенә, дәгъвалана торган карарның 7 пункты турыдан-туры шуны күздә тота: 1 нче кушымта нигезендә расланган күрсәтелгән түләү күләме күрсәтелә торган хезмәтләрнең составына һәм күпфатирлы йортның конструктив үзенчәлекләренә бәйле рәвештә исәпләнә һәм үзгәрә.

Шул ук вакытта Татарстан Республикасы Конституция суды шуңа игътибар итә: карала торган карарның 7 пункты Кагыйдәләрнең 11 пункты белән аерылгысыз норматив берлектә, аның нигезендә күпфатирлы йорттагы гомуми мөлкәтне карап тоту буенча хезмәтләр һәм эшләр аның составына, конструктив үзенчәлекләренә, гомуми мөлкәтнең физик тузу дәрәҗәсенә һәм техник торышына, шулай ук күпфатирлы йортның геодезик һәм табигый-климатик урнашу шартларына бәйле рәвештә билгеләнәләр. Әлеге эшкә карата бу шуны аңлата: торак урыннарны карап тоту өчен түләү күләме күпфатирлы йортның конструктив үзенчәлекләренә генә түгел, ә зуррак юридик көчкә ия булган акт белән беркетелгән башка параметрларга да бәйле рәвештә хисапланырга һәм үзгәрергә тиеш. Әлеге алым күрсәтелгән түләү күләмен милекчеләр үзләре билгеләгәндә дә, шулай ук җирле үзидарә органнары раслаган шундый түләү күләмен хисаплаганда һәм үзгәрткәндә дә исәпкә алынырга тиеш.

Шулай итеп, «2017 елга Казан шәһәренең торак фондына караган торак бинадан файдаланган өчен (наем өчен түләү), торак биналарны карап тоткан өчен түләү күләме турында» Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының 2016 елның 27 декабрендәге 5320 номерлы карарына 1 нче кушымтаның гомуми җыелышта торак урыннарны карап тоту өчен түләү күләмен билгеләү турында карар кабул итмәгән күпфатирлы йортлардагы урыннар милекчеләренә шундый түләү күләмен билгели торган дәгъваланучы нигезләмәләре үзләренең бу Карарда ачыкланган конституциячел-хокукый мәгънәсе буенча гамәлдәге хокукый җайга салу системасында күпфатирлы йорттагы торак һәм торак булмаган урыннарны тиешенчә карап тотуны тәэмин итүгә юнәлгән, күпфатирлы йорттагы урыннар милекчеләренең шундый түләү күләмен мөстәкыйль рәвештә җайга салу хокукларын гамәлгә ашыруга комачауламыйлар, аны хисаплаганда дифференциацияләнгән алымны куллану мөмкинлеген рөхсәт итәләр һәм шуңа бәйле рәвештә үзләреннән-үзе кеше һәм гражданның конституциячел хокукларын, шул исәптән

мөрәҗәгать итүчеләрнең хокукларын юкка чыгармыйлар, киметмиләр һәм башкача бозмыйлар һәм, димәк, Татарстан Республикасы Конституциясенең 28 (беренче һәм икенче өлешләр), 29 (беренче өлеш), 49 һәм 51 статьяларына каршы килмиләр.

Бәян ителгәннәр нигезендә, «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 6 статьясына, 66 статьясындагы беренче һәм икенче өлешләренә, 68, 69, 71 һәм 73 статьяларына, 104 статьясындагы беренче өлешенең 1 пунктына таянып, Татарстан Республикасы Конституция суды

карар чыгарды:

1. «2017 елга Казан шәһәренең торак фондына караган торак бинадан файдаланган өчен (наем өчен түләү), торак биналарны карап тоткан өчен түләү күләме турында» Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының 2016 елның 27 декабрендәге 5320 номерлы карарына 1 нче кушымтаның гомуми җыелышта торак урыннарны карап тоту өчен түләү күләмен билгеләү турында карар кабул итмәгән күпфатирлы йортлардагы урыннар милекчеләренә шундый түләү күләмен билгели торган нигезләмәләрен Татарстан Республикасы Конституциясенә каршы килми дип танырга, чөнки әлеге нигезләмәләр үзләренең бу Карарда ачыкланган конституциячел-хокукый мәгънәсе буенча гамәлдәге хокукый җайга салу системасында күпфатирлы йорттагы торак һәм торак булмаган урыннарны тиешенчә карап тотуны тәэмин итүгә юнәлгән, күпфатирлы йорттагы урыннар милекчеләренең шундый түләү күләмен мөстәкыйль рәвештә җайга салу хокукларын гамәлгә ашыруга комачауламыйлар һәм аны хисаплаганда дифференциацияләнгән алымны куллану мөмкинлеген рөхсәт итәләр.

2. Әлеге Карар катгый, шикаятькә дучар ителә алмый, игълан ителү белән үз көченә керә, турыдан-туры гамәлдә була һәм башка органнар һәм вазыйфаи затлар тарафыннан раслануны таләп итми.

3. «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 72 статьясы нигезендә бу Карар «Ватаным Татарстан» һәм «Республика Татарстан» газеталарында кичекмәстән басылып чыгарга тиеш. Карар шулай ук «Татарстан Республикасы Конституция суды хәбәрләре»ндә басылып чыгарга тиеш.

№ 76-П

Татарстан Республикасы
Конституция суды

ИМЕНЕМ
РЕСПУБЛИКИ
ТАТАРСТАН

ПОСТАНОВЛЕНИЕ КОНСТИТУЦИОННОГО СУДА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

по делу о проверке конституционности пунктов 8, 11 и 13 статьи 32.1 Земельного кодекса Республики Татарстан и абзацев девятого и десятого Перечня земельных участков, бесплатно предоставляемых многодетным семьям, постоянно проживающим на территории муниципального образования города Казани, для осуществления индивидуального жилищного строительства, утвержденного постановлением Исполнительного комитета муниципального образования города Казани от 18 ноября 2013 года № 9838 (в редакции от 6 июля 2016 года), в связи с жалобами граждан О.Н. Меркурьевой, А.И. Владимировой, С.К. Невирович и Л.В. Рагимовой

26 декабря
2017 года
город Казань

Конституционный суд Республики Татарстан в составе Председателя Ф.Г. Хуснутдинова, судей Ф.Р. Волковой, Л.В. Кузьминой, Э.М. Мустафиной, Р.А. Сахиевой, А.Р. Шакараева,

руководствуясь статьей 109 (часть четвертая) Конституции Республики Татарстан, частями пятой и девятой статьи 3, частью первой и пунктом 1 части второй статьи 39, статьями 68, 83, 100, 101 и 103 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан»,

рассмотрел в открытом судебном заседании дело о проверке конституционности пунктов 8, 11 и 13 статьи 32.1 Земельного кодекса Республики Татарстан и абзацев девятого и десятого Перечня земельных участков, бесплатно предоставляемых многодетным семьям, постоянно проживающим на территории муниципального образования города Казани, для осуществления индивидуального жилищного строительства, утвержденного постановлением Исполнительного комитета муниципального образования города Казани от 18 ноября 2013 года № 9838 (в редакции от 6 июля 2016 года).

Поводом к рассмотрению дела явились жалобы граждан О.Н. Меркурьевой, А.И. Владимировой, С.К. Невирович и Л.В. Рагимовой. Основанием к рассмотрению дела явилась обнаружившаяся неопределенность в вопросе о том, соответствуют ли оспариваемые заявителями нормативные положения Конституции Республики Татарстан.

Поскольку жалобы касаются одного и того же предмета, Конституционный суд Республики Татарстан, руководствуясь частью второй статьи 50 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан», соединил дела по этим жалобам в одном производстве.

Заслушав сообщение судьи-докладчика Л.В. Кузьминой, объяснения сторон — граждан О.Н. Меркурьевой и Л.В. Рагимовой, представителей органов, издавших оспариваемые нормативные правовые акты,— заведующего отделом гражданского законодательства Правового управления Аппарата Государственного Совета Республики Татарстан И.И. Фаттахова, главного специалиста отдела правового обеспечения Комитета земельных и имущественных отношений Исполнительного комитета муниципального об-

разования города Казани Е.Н. Ситдиковой, специалиста, приглашенного в судебное заседание по ходатайству представителя органа, издавшего оспариваемый нормативный правовой акт, — начальника отдела аналитического сопровождения оформления прав на земельные участки и социальных вопросов Комитета земельных и имущественных отношений Исполнительного комитета муниципального образования города Казани А.Р. Сафиной, выступления приглашенных в судебное заседание: представителя Президента Республики Татарстан — главного советника отдела по законопроектной работе Государственно-правового управления Президента Республики Татарстан Р.В. Сидакова, полномочного представителя Государственного Совета Республики Татарстан — начальника Правового управления Аппарата Государственного Совета Республики Татарстан М.Б. Сунгатуллина, представителя Кабинета Министров Республики Татарстан — Правительства Республики Татарстан — начальника Правового управления Аппарата Кабинета Министров Республики Татарстан А.Б. Гревцова, представителя Председателя Верховного суда Республики Татарстан — судьи Верховного суда Республики Татарстан М.М. Сафиной, представителя Председателя Арбитражного суда Республики Татарстан — начальника отдела анализа и обобщения судебной практики Арбитражного суда Республики Татарстан Р.Р. Шкаликова, представителя Прокурора Республики Татарстан — начальника отдела по надзору за законностью нормативных правовых актов Управления по надзору за исполнением федерального законодательства прокуратуры Республики Татарстан А.Р. Валиахметова, представителя Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан — ведущего консультанта отдела по вопросам восстановления прав граждан аппарата Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан Р.Р. Мингалиева, исследовав представленные документы и иные материалы, Конституционный суд Республики Татарстан

установил:

1. В Конституционный суд Республики Татарстан обратились граждане О.Н. Меркурьева, А.И. Владимирова, С.К. Невирович и Л.В. Рагимова с жалобами на нарушение их конституционных прав и свобод пунктами 8, 11 и 13 статьи 32.1 Земельного кодекса Республики Татарстан (далее также — Кодекс) и абзацами девятым и десятым Перечня земельных участков, бесплатно предоставляемых многодетным семьям, постоянно проживающим на территории муниципального образования города Казани, для осуществления индивидуального жилищного строительства, утвержденного постановлением Исполнительного комитета муниципального образования города Казани от 18 ноября 2013 года № 9838 (в редакции от 6 июля 2016 года) (далее также — Перечень).

Пунктом 8 статьи 32.1 Кодекса установлено, что перечни земельных участков, предназначенных для предоставления гражданам, имеющим трех и более детей, постоянно проживающим

на территории Республики Татарстан, для осуществления индивидуального жилищного строительства, дачного строительства, ведения личного подсобного хозяйства (приусадебный земельный участок), садоводства, огородничества, формируются органами местного самоуправления муниципальных районов и городских округов в Республике Татарстан на основании сведений Единого государственного реестра недвижимости и с учетом потребности, определяемой исходя из списков граждан, имеющих право на получение данных земельных участков. Перечни земельных участков формируются и утверждаются органами местного самоуправления раздельно в соответствии с целями их предоставления и подлежат размещению на официальном сайте муниципального образования в информационно-телекоммуникационной сети «Интернет».

Пункт 11 статьи 32.1 данного Кодекса предусматривает, что в течение 30 дней со дня поступления заявления граждан, имеющих трех и более детей, постоянно проживающих на территории Республики Татарстан, уполномоченный орган местного самоуправления принимает решение о включении заявителя в списки граждан, имеющих право на получение земельного участка для осуществления индивидуального жилищного строительства, дачного строительства, ведения личного подсобного хозяйства (приусадебный земельный участок), садоводства или огородничества, и присваивает заявителю уникальный учетный номер. Формирование и ведение списков осуществляется органом местного самоуправления раздельно в соответствии с целями предоставления земельных участков. Очередность граждан определяется по дате и времени подачи заявления. Списки уникальных учетных номеров граждан с указанием очередности размещаются на официальном сайте муниципального образования в сети «Интернет» и подлежат обновлению по мере включения граждан в списки и предоставления им земельных участков.

Пункт 13 статьи 32.1 вышеуказанного Кодекса устанавливает, что предоставление гражданам земельных участков для осуществления индивидуального жилищного строительства, дачного строительства, ведения личного подсобного хозяйства (приусадебный земельный участок), садоводства или огородничества осуществляется в порядке очередности не позднее одного года с даты включения их в списки. Органы местного самоуправления назначают место, дату и время проведения процедуры выбора земельных участков и определяют граждан для участия в указанной процедуре в соответствии с их очередностью и количеством сформированных земельных участков. Не позднее чем за 14 дней до дня проведения процедуры выбора земельного участка граждане, определенные органом местного самоуправления, извещаются о месте, дате и времени ее проведения заказным письмом с уведомлением о вручении, телеграммой либо путем вручения им извещения под роспись. Выбор земельного участка осуществляется гражданами из перечня земельных участков в соответствии с их очередностью и оформляется актом, подписываемым заявителем

и представителем уполномоченного органа местного самоуправления.

Абзацами девятым и десятым Перечня определены земельные участки, бесплатно предоставляемые многодетным семьям, постоянно проживающим на территории муниципального образования города Казани, для осуществления индивидуального жилищного строительства, а именно территория северо-западнее жилого массива Константиновка Советского района города Казани, предназначенная для предоставления гражданам, имеющим пять и более детей, и территория между жилыми массивами Большие Дербышки и Щербаково Авиастроительного района города Казани, предназначенная для предоставления гражданам, имеющим четверо и более детей.

Как следует из жалоб и приложенных к ним копий документов, граждане О.Н. Меркурьева, А.И. Владимирова, С.К. Невирович и Л.В. Рагимова являются многодетными матерями, имеющими трех детей. Заявители в 2013—2014 годах были включены в список граждан, имеющих право на бесплатное получение земельного участка для осуществления индивидуального жилищного строительства, который должен быть предоставлен им не позднее одного года с даты включения их в списки. Однако, как они указывают, земельные участки в городе Казани семьям, имеющим только трех детей, фактически не предоставляются, поскольку, по их мнению, в оспариваемом Перечне установлен разный подход в предоставлении земельных участков в зависимости от количества детей в многодетной семье. Так, земельные участки, расположенные за пределами города Казани (абзацы первый—восьмой Перечня), предназначены для всех многодетных семей, а земельные участки в пределах города Казани только для семей, имеющих пять и более детей (абзац девятый Перечня), и семей, имеющих четверо и более детей (абзац десятый Перечня).

Граждане О.Н. Меркурьева, А.И. Владимирова, С.К. Невирович и Л.В. Рагимова считают, что условие предоставления земельных участков многодетным семьям в порядке очередности по дате и времени подачи заявления уже установлено в статье 32.1 Земельного кодекса Республики Татарстан и не может быть изменено органами местного самоуправления исходя из количества детей в многодетной семье. Однако, как они указывают, оспариваемые абзацы девятый и десятый Перечня содержат нормативные положения, устанавливающие дополнительные условия предоставления конкретных земельных участков многодетным семьям в зависимости от количества детей в многодетной семье, что противоречит конституционным принципам юридического равенства и верховенства права.

При этом заявители полагают, что пункт 8 статьи 32.1 указанного Кодекса, наделяя органы местного самоуправления полномочием по формированию соответствующих перечней земельных участков, предусматривает принятие ими ненормативных правовых актов, определяющих только территории и не содержащих каких-либо общих правил и конкретизирующих нормативных

предписаний. По их мнению, пункты 8, 11 и 13 статьи 32.1 данного Кодекса не определяют с полной ясностью, что органы местного самоуправления при формировании перечней земельных участков не вправе связывать выбор многодетными семьями места расположения конкретных земельных участков с количеством детей в таких семьях.

На основании изложенного граждане О.Н. Меркурьева, А.И. Владимирова, С.К. Невирович и Л.В. Рагимова просят Конституционный суд Республики Татарстан признать пункты 8, 11 и 13 статьи 32.1 Земельного кодекса Республики Татарстан и абзацы девятый и десятый Перечня земельных участков, бесплатно предоставляемых многодетным семьям, постоянно проживающим на территории муниципального образования города Казани, для осуществления индивидуального жилищного строительства, утвержденного постановлением Исполнительного комитета муниципального образования города Казани от 18 ноября 2013 года № 9838 (в редакции от 6 июля 2016 года), не соответствующими статьям 28 (части первая и вторая), 29 (части первая и вторая), 38 (части первая и третья), 55 и 58 Конституции Республики Татарстан, согласно которым все равны перед законом и судом; государство гарантирует равенство прав и свобод человека и гражданина независимо от социального положения, места жительства и иных обстоятельств; любые формы ограничения прав и свобод запрещаются; в Республике Татарстан гарантируется равное право на государственную защиту прав и свобод человека и гражданина; семья, материнство, отцовство и детство находятся под защитой государства; государство проявляет заботу о семье; каждый имеет право на жилище, никто не может быть произвольно лишен жилища; органы государственной власти и органы местного самоуправления поощряют жилищное строительство, создают условия для осуществления права на жилище; перечисление в Конституции Республики Татарстан основных прав и свобод не должно толковаться как отрицание и умаление других общепризнанных прав и свобод человека и гражданина; в Республике Татарстан не должны издаваться законы, отменяющие или умаляющие права и свободы человека и гражданина.

Постановлением Исполнительного комитета муниципального образования города Казани от 21 декабря 2017 года № 5323 «О внесении изменений в постановление Исполнительного комитета муниципального образования города Казани от 18 ноября 2013 года № 9838» из оспариваемых положений Перечня исключены дополнительные условия предоставления многодетным семьям указанных в них земельных участков в зависимости от количества детей в многодетной семье.

Однако данное обстоятельство не может само по себе служить препятствием для проверки Конституционным судом Республики Татарстан конституционности оспариваемых заявителями положений, поскольку в соответствии с частью второй статьи 46 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан», в случае если акт, конституционность которого оспа-

ривается, был отменен или утратил силу к началу или в период рассмотрения дела, начатое Конституционным судом Республики Татарстан производство может быть прекращено, за исключением случаев, когда действием этого акта были нарушены конституционные права и свободы граждан.

В соответствии с частями второй и третьей статьи 68 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан» Конституционный суд Республики Татарстан принимает решение по делу, оценивая как буквальный смысл рассматриваемого акта, так и смысл, придаваемый ему официальным и иным толкованием или сложившейся правоприменительной практикой, а также исходя из его места в системе нормативных правовых актов. Конституционный суд Республики Татарстан принимает постановления только по предмету, указанному в обращении, и лишь в отношении той части акта, конституционность которой подвергается сомнению в обращении, и при принятии решения не связан основаниями и доводами, изложенными в обращении.

Таким образом, предметом рассмотрения Конституционного суда Республики Татарстан по настоящему делу являются пункты 8, 11 и 13 статьи 32.1 Земельного кодекса Республики Татарстан в той мере, в которой на их основе в системе действующего правового регулирования допускается установление органами местного самоуправления дополнительных условий бесплатного предоставления многодетным семьям конкретных земельных участков, а также абзацы девятый и десятый Перечня земельных участков, бесплатно предоставляемых многодетным семьям, постоянно проживающим на территории муниципального образования города Казани, для осуществления индивидуального жилищного строительства, утвержденного постановлением Исполнительного комитета муниципального образования города Казани от 18 ноября 2013 года № 9838 (в редакции от 6 июля 2016 года), содержащие дополнительные условия предоставления многодетным семьям конкретных земельных участков в зависимости от количества детей в многодетной семье.

2. Оспариваемые заявителями правовые положения затрагивают сферы социальной защиты и земельного законодательства. Согласно статье 72 (пункты «ж» и «к» части 1) Конституции Российской Федерации социальная защита, включая социальное обеспечение, а также земельное законодательство находятся в совместном ведении Российской Федерации и ее субъектов. Статья 76 Конституции Российской Федерации предусматривает, что по предметам совместного ведения Российской Федерации и субъектов Российской Федерации издаются федеральные законы и принимаемые в соответствии с ними законы и иные нормативные правовые акты субъектов Российской Федерации (часть 2); законы и иные нормативные правовые акты субъектов Российской Федерации не могут противоречить федеральным законам, принятым по предметам ведения Российской Федерации, а также по предметам совместного ведения Российской Федерации и ее субъектов (часть 5).

Земельное законодательство состоит из Земельного кодекса

Российской Федерации, федеральных законов и принимаемых в соответствии с ними законов субъектов Российской Федерации (абзац первый пункта 1 статьи 2 Земельного кодекса Российской Федерации). Подпунктом 6 статьи 39.5 данного Кодекса установлено, что земельный участок, находящийся в государственной или муниципальной собственности, предоставляется гражданам, имеющим трех и более детей, в собственность бесплатно на основании решения уполномоченного органа в случае и в порядке, которые установлены органами государственной власти субъектов Российской Федерации. При этом на основании и во исполнение данного Кодекса, федеральных законов, иных нормативных правовых актов Российской Федерации, законов и иных нормативных правовых актов субъектов Российской Федерации органы местного самоуправления в пределах своих полномочий могут издавать акты, содержащие нормы земельного права (пункт 4 статьи 2).

Пунктом 3 части первой статьи 16 Федерального закона от 6 октября 2003 года № 131-ФЗ «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации» к вопросам местного значения городского округа отнесено владение, пользование и распоряжение имуществом, находящимся в муниципальной собственности городского округа.

Аналогичные по содержанию нормы закреплены подпунктом 2 статьи 5 Земельного кодекса Республики Татарстан, пунктом 3 части первой статьи 17 Закона Республики Татарстан от 28 июля 2004 года № 45-ЗРТ «О местном самоуправлении в Республике Татарстан» и пунктом 3 части первой статьи 8 Устава муниципального образования города Казани, утвержденного решением представительного органа муниципального образования города Казани от 17 декабря 2005 года № 3-5.

Согласно части первой статьи 25 Закона Республики Татарстан «О местном самоуправлении в Республике Татарстан», части первой статьи 38 во взаимосвязи с абзацем 4 части второй статьи 40 Устава муниципального образования города Казани Исполнительный комитет муниципального образования города Казани является исполнительно-распорядительным органом местного самоуправления города Казани, наделенным полномочиями по решению вопросов местного значения в сфере управления муниципальной собственностью, в том числе вопросов, отнесенных к полномочиям органов местного самоуправления в области земельных отношений Конституцией Российской Федерации, Земельным кодексом Российской Федерации, другими федеральными законами, а также законами Республики Татарстан.

Таким образом, принимая оспариваемые нормативные правовые акты, Государственный Совет Республики Татарстан и Исполнительный комитет муниципального образования города Казани правомерно реализовали полномочия, принадлежащие им в силу федерального и республиканского законодательства, а также основанные на взаимосвязанных положениях статей 75 (пункт 2) и 116 (часть первая) Конституции Республики Татарстан, согласно которым к ведению Государственного Совета Республики Татар-

стан относится законодательное регулирование по предметам ведения Республики Татарстан и предметам совместного ведения Российской Федерации и ее субъектов в пределах полномочий Республики Татарстан; местное самоуправление обеспечивает самостоятельное в соответствии с законом и под свою ответственность решение населением вопросов местного значения, владение, пользование и распоряжение муниципальной собственностью.

3. Конституция Республики Татарстан, провозглашая Республику Татарстан социальным государством (статья 13), закрепляет, что семья, материнство и детство находятся под защитой государства, государство проявляет заботу о семье (статья 38, части первая и третья); каждому гарантируется социальное обеспечение, в том числе для воспитания детей, и в иных случаях, установленных законом (статья 54, часть первая); земля и другие природные ресурсы могут находиться в частной, государственной, муниципальной и иных формах собственности (статья 18, часть вторая). Аналогичные по смыслу гарантии установлены Конституцией Российской Федерации, в том числе ее статьями 7, 9 (часть 2), 36 (часть 1), 38 (часть 1) и 39 (часть 1).

Конституция Российской Федерации, равно как и Конституция Республики Татарстан, не гарантирует право на бесплатное предоставление земельных участков. Определяя основные принципы земельного законодательства, Земельный кодекс Российской Федерации выделяет в том числе принцип платности использования земли, согласно которому любое использование земли осуществляется за плату, за исключением случаев, установленных федеральными законами и законами субъектов Российской Федерации (подпункт 7 пункта 1 статьи 1).

Вместе с тем согласно правовой позиции Конституционного Суда Российской Федерации законодатель, обладающий дискрецией в определении конкретных направлений и мер по реализации государственной поддержки семьи, материнства, отцовства и детства, правомочен, в частности, использовать для целей организации такой поддержки возможности поощрения органами государственной власти и органами местного самоуправления индивидуального жилищного строительства, в том числе путем предоставления для этого земельных участков бесплатно в собственность определенным категориям граждан и создания тем самым дополнительных условий осуществления права на жилище (Определение от 9 ноября 2017 года № 2516-О).

3.1. В соответствии со статьей 39.5 Земельного кодекса Российской Федерации в числе случаев предоставления земельного участка, находящегося в государственной или муниципальной собственности, предусмотрено предоставление земельного участка в собственность бесплатно гражданам, имеющим трех и более детей, в случае и в порядке, которые установлены органами государственной власти субъектов Российской Федерации (подпункт 6).

В Республике Татарстан указанное правовое регулирование нашло свое отражение в Земельном кодексе Республики Татарстан, в котором законодатель, действуя в рамках своих дискреционных

полномочий, закрепил право бесплатного предоставления земельных участков в собственность гражданам, имеющим трех и более детей, постоянно проживающим на территории Республики Татарстан, для осуществления в том числе индивидуального жилищного строительства (пункт 3 статьи 32). При этом республиканский законодатель, устанавливая механизм реализации такого права, принял во внимание и положения Методических рекомендаций субъектам Российской Федерации по порядку и случаям бесплатного предоставления земельных участков гражданам, имеющим трех и более детей, утвержденных приказом Министерства регионального развития Российской Федерации от 9 сентября 2013 года № 372 (далее также — Методические рекомендации), согласно которым в законах субъектов Российской Федерации, устанавливающих случаи и порядок бесплатного предоставления гражданам, имеющим трех и более детей, земельных участков, рекомендуется определить в том числе полномочие органов местного самоуправления по ведению адресного перечня земельных участков, предназначенных для предоставления таким гражданам, имеющим трех и более детей, на территории муниципального образования (подпункт 5 пункта 21).

Так, оспариваемыми положениями статьи 32.1 Кодекса установлен порядок бесплатного предоставления земельных участков гражданам, имеющим трех и более детей, в частности, порядок формирования органами местного самоуправления перечней земельных участков с учетом потребности, определяемой исходя из списков граждан, имеющих право на получение данных земельных участков (пункт 8); порядок формирования и ведения таких списков органом местного самоуправления раздельно в соответствии с целями предоставления земельных участков и определения очередности граждан по дате и времени подачи заявления (пункт 11); срок предоставления гражданам земельных участков и порядок проведения процедуры выбора земельных участков (пункт 13).

Из буквального содержания обжалуемых положений следует, что они устанавливают последовательность действий органов местного самоуправления по исполнению законодательно установленных правовых норм, направленных на реализацию гражданами, имеющими трех и более детей, своего права на бесплатное получение земельного участка. При этом, возлагая на органы местного самоуправления полномочия по установлению процедуры предоставления таких земельных участков, республиканский законодатель четко и недвусмысленно определил обязательные для этого условия. Применительно к формированию перечня земельных участков одним из таких условий выступает потребность в земельных участках, которая определяется исходя из списков граждан, имеющих право на их получение, формируемых в зависимости от даты и времени подачи ими заявления.

Тем самым оспариваемые заявителями нормы Земельного кодекса Республики Татарстан по своему смыслу и содержанию определяют организационно-правовой механизм предоставления меры

социальной поддержки для многодетных семей, имеющих трех и более детей, и направлены на удовлетворение их потребностей в земельных участках, как семей, находящихся потенциально в наиболее уязвимом социальном положении и нуждающихся в особой заботе со стороны государства и общества в силу конституционных принципов равенства и справедливости. Рассматриваемые пункты 8, 11 и 13 статьи 32.1 Земельного кодекса Республики Татарстан находятся в системном единстве, по своему целевому назначению направлены на упорядочивание процедуры бесплатного предоставления земельных участков гражданам, имеющим трех и более детей, а также предопределяют для органов местного самоуправления четкий перечень полномочий в данной сфере, в том числе по принятию соответствующих нормативных правовых актов, что само по себе не допускает введения органами местного самоуправления дополнительных условий предоставления конкретных земельных участков на территории соответствующего муниципального образования, помимо тех, которые предусмотрены исчерпывающим образом в акте, имеющем большую юридическую силу.

Таким образом, обжалуемые законодательные нормы исключают любое иное их истолкование в правоприменительной практике, не отменяют, не умаляют и иным образом не нарушают конституционные права человека и гражданина, в том числе права заявителей, и, следовательно, не противоречат статьям 28 (части первая и вторая), 29 (части первая и вторая), 38 (части первая и третья), 55 и 58 Конституции Республики Татарстан.

3.2. Как указывал Конституционный Суд Российской Федерации в своих решениях, конституционная природа местного самоуправления как публичной власти, наиболее приближенной к населению и ориентированной в том числе на выполнение задач социального государства, связанных с непосредственным обеспечением жизнедеятельности населения муниципальных образований, обусловливает необходимость учета особенностей данной публичной власти; это предопределяет необходимость достижения баланса таких конституционно защищаемых ценностей, как самостоятельность местного самоуправления в пределах своих полномочий, с одной стороны, и гарантированность гражданам соответствующих социальных прав, включая права, приобретенные на основании закона, независимо от того, на территории какого муниципального образования они проживают, — с другой (постановления от 11 ноября 2003 года № 16-П, от 15 мая 2006 года № 5-П, от 18 мая 2011 года № 9-П, от 5 июля 2017 года № 18-П и др.).

Данная правовая позиция, применительно к рассматриваемому делу, предопределяет содержание и смысл в том числе актов органов местного самоуправления, регламентирующих порядок формирования перечня земельных участков, бесплатно предоставляемых многодетным семьям, имеющим трех и более детей, постоянно проживающим на территории определенного муниципального образования, для осуществления индивидуального жилищного строительства.

Приводимые заявителями доводы свидетельствуют о том, что нарушение своих конституционных прав они связывают с наличием непосредственно в тексте оспариваемых абзацев девятого и десятого Перечня указания на дополнительные условия предоставления предусмотренных в этих абзацах конкретных земельных участков, расположенных в пределах территории муниципального образования города Казани, для отдельных категорий многодетных семей в зависимости от количества детей (пять и более, четверо и более соответственно), что препятствует многодетным семьям с тремя детьми реализовать свое право на получение данных земельных участков.

Конституционный суд Республики Татарстан со ссылкой на правовые позиции Конституционного Суда Российской Федерации уже отмечал, что как федеральное, так и республиканское законодательство не закрепляет единого понятия многодетной семьи. При этом нормативное содержание понятия «семья» наполняется в зависимости от целей правового регулирования различным юридическим содержанием (постановление от 5 октября 2011 года № 44-П).

Применительно к рассматриваемой сфере правоотношений Земельным кодексом Российской Федерации прямо установлено, что земельные участки, находящиеся в государственной или муниципальной собственности, предоставляются бесплатно гражданам, имеющим трех и более детей, в случае и в порядке, которые установлены органами государственной власти субъектов Российской Федерации (подпункт 6 статьи 39.5). В рамках предоставленных полномочий республиканский законодатель установил в Земельном кодексе Республики Татарстан, что под гражданами, имеющими трех и более детей, понимается многодетная семья (абзац четвертый пункта 3 статьи 32). При этом в качестве правовых условий для предоставления земельных участков многодетным семьям республиканский законодатель определил лишь факт их постоянного проживания на территории Республики Татарстан, а также хронологический принцип формирования очередности постановки их на учет.

Анализ оспариваемых положений Перечня показывает, что Исполнительный комитет муниципального образования города Казани определил предоставление указанных в них земельных участков лишь многодетным семьям, имеющим четверых и более и пять и более детей. По своему правовому смыслу их содержание фактически устанавливает дополнительные условия, в силу которых реализовать право на получение данной меры социальной поддержки непосредственно на территории муниципального образования города Казани могут только отдельные категории многодетных семей.

Однако согласно приведенным выше нормам федерального и республиканского земельного законодательства все многодетные семьи имеют равный доступ на бесплатное получение земли независимо как от количества детей в таких семьях, так и от места расположения земельных участков. Органы местного самоуправ-

ления, в том числе Исполнительный комитет муниципального образования города Казани, могут определить лишь перечень земельных участков (расположение и площадь), предназначенных для выделения многодетным семьям, которые будут формироваться и распределяться между всеми ними в зависимости только от очередности подачи соответствующих заявлений. Установление же преимущественного права отдельным категориям многодетных семей в Республике Татарстан является исключительной прерогативой органов государственной власти и выходит за рамки полномочий органов местного самоуправления. На это указано и в Методических рекомендациях, в пункте 8 которых прямо предусмотрено, что условия для предоставления гражданам, имеющим трех и более детей, земельных участков могут быть установлены законами субъекта Российской Федерации в том числе дифференцированно, исходя из сложившейся в субъектах Российской Федерации социально-экономической и демографической ситуации.

Следовательно, органы местного самоуправления, как наиболее приближенные к населению органы публичной власти, при осуществлении соответствующего правового регулирования, равно как и при определении конкретных земельных участков, должны обеспечивать равный подход в реализации законодательно установленного права в отношении формально равных субъектов — многодетных семей, имеющих трех и более детей.

В этой связи наличие в обжалуемых абзацах Перечня дополнительных условий предоставления многодетным семьям земельных участков в зависимости от количества детей в семье нарушает принципы верховенства закона, равенства и справедливости, поддержания доверия граждан к закону и действиям государства, а также посягает на само существо предоставленного гражданам, имеющим только трех детей, права на государственную поддержку в виде бесплатного предоставления земельного участка в собственность непосредственно на территории муниципального образования города Казани.

Таким образом, Конституционный суд Республики Татарстан приходит к выводу, что абзацы девятый и десятый Перечня земельных участков, бесплатно предоставляемых многодетным семьям, постоянно проживающим на территории муниципального образования города Казани, утвержденного постановлением Исполнительного комитета муниципального образования города Казани от 18 ноября 2013 года № 9838 (в редакции от 6 июля 2016 года), содержащие дополнительные условия предоставления многодетным семьям конкретных земельных участков в зависимости от количества детей в многодетной семье, не соответствуют статьям 10, 24 (части первая и вторая), 28 (части первая и вторая), 29 (части первая и вторая), 38 (части первая и третья), 55, 58 и 116 (часть первая) Конституции Республики Татарстан.

На основании изложенного, руководствуясь статьями 6, 63, частями первой и второй статьи 66, статьями 67, 68, 69, 71, 73 и 104 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан», Конституционный суд Республики Татарстан

постановил:

1. Признать пункты 8, 11 и 13 статьи 32.1 Земельного кодекса Республики Татарстан соответствующими Конституции Республики Татарстан.

2. Признать абзацы девятый и десятый Перечня земельных участков, бесплатно предоставляемых многодетным семьям, постоянно проживающим на территории муниципального образования города Казани, для осуществления индивидуального жилищного строительства, утвержденного постановлением Исполнительного комитета муниципального образования города Казани от 18 ноября 2013 года № 9838 (в редакции от 6 июля 2016 года), в части установления в них дополнительных условий предоставления многодетным семьям конкретных земельных участков в зависимости от количества детей в многодетной семье не соответствующими Конституции Республики Татарстан.

3. Настоящее Постановление окончательно, не подлежит обжалованию, вступает в силу немедленно после его провозглашения, действует непосредственно и не требует подтверждения другими органами и должностными лицами.

4. Согласно статье 72 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан» настоящее Постановление подлежит незамедлительному опубликованию в газетах «Ватаным Татарстан» и «Республика Татарстан». Постановление должно быть опубликовано также в «Вестнике Конституционного суда Республики Татарстан».

№ 77-П

Конституционный суд
Республики Татарстан

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ИСЕМЕ БЕЛӘН

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ КОНСТИТУЦИЯ СУДЫның

гражданнар О.Н. Меркурьева, А.И. Владимирова, С.К. Невирович һәм Л.В. Рагимова шикаятьләренә бәйле рәвештә Татарстан Республикасы Җир кодексының 32.1 статьясындагы 8, 11 һәм 13 пунктларының һәм Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының 2013 елның 18 ноябрендәге 9838 номерлы карары (2016 елның 6 июлендәге редакциясендә) белән расланган Казан шәһәре муниципаль берәмлеге территориясендә даими яшәүче күпбалалы гаиләләргә индивидуаль торак төзү өчен бушлай бирелүче җир кишәрлекләре исемлегенең тугызынчы һәм унынчы абзацларының конституциячеллеген тикшерү турындагы эш буенча

2017 ел
26 декабрь
Казан шәһәре

КАРАРЫ

Татарстан Республикасы Конституция суды, Рәисе Ф.Г. Хөснетдинов, судьялары Ф.Р. Волкова, Л.В. Кузьмина, Э.М. Мостафина, Р.Г. Сәхиева, А.Р. Шакараев составында,

Татарстан Республикасы Конституциясенең 109 статьясына (дүртенче өлеш), «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 3 статьясындагы бишенче һәм тугызынчы өлешләренә, 39 статьясындагы беренче өлешенә һәм икенче өлешенең 1 пунктына, 68, 83, 100, 101 һәм 103 статьяларына таянып,

ачык суд утырышында Татарстан Республикасы Җир кодексының 32.1 статьясындагы 8, 11 һәм 13 пунктларының һәм Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының 2013 елның 18 ноябрендәге 9838 номерлы карары (2016 елның 6 июлендәге редакциясендә) белән расланган Казан шәһәре муниципаль берәмлеге территориясендә даими яшәүче күпбалалы гаиләләргә индивидуаль торак төзү өчен бушлай бирелүче җир кишәрлекләре исемлегенең тугызынчы һәм унынчы абзацларының конституциячеллеген тикшерү турындагы эшне карады.

Эшне карауга гражданнар О.Н. Меркурьева, А.И. Владимирова, С.К. Невирович һәм Л.В. Рагимова шикаятьләре сәбәп булды. Мөрәҗәгать итүчеләр тарафыннан дәгъва белдерелә торган норматив нигезләмәләрнең Татарстан Республикасы Конституциясенә туры килү-килмәве мәсьәләсендә килеп туган билгесезлек эшне карауга нигез булды.

Шикаятьләр бер үк предметка кагылышлы булганга күрә, «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 50 статьясындагы икенче өлешенә таянып, Татарстан Республикасы Конституция суды әлеге шикаятьләр буенча эшләрне бер башкаруга берләштерде.

Докладчы судья Л.В. Кузьмина мәгълүматын, яклар — гражданнар О.Н. Меркурьева һәм Л.В. Рагимова, дәгъва белдерелә торган норматив хокукый актларны чыгарган органнар вәкилләре — Татарстан Республикасы Дәүләт Советы Аппараты Хокук идарәсенең граждан законнары бүлеге мөдире И.И. Фәттахов, Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының

Җир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре комитеты хокукый тәэмин итү бүлеге баш белгече Е.Н. Ситдыйкова, суд утырышына дәгъва белдерелә торган норматив хокукый актны чыгарган орган вәкиле үтенечнамәсе буенча чакырылган белгеч — Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының Җир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре комитеты җир кишәрлекләренә хокукларны рәсмиләштерүгә аналитик ярдәм һәм социаль мәсьәләләр бүлеге башлыгы А.Р. Сафина аңлатмаларын, суд утырышына чакырылган: Татарстан Республикасы Президенты вәкиле — Татарстан Республикасы Президенты Дәүләт-хокук идарәсенең закон проектлары эшләү бүлеге баш киңәшчесе Р.В. Сидаков, Татарстан Республикасы Дәүләт Советының вәкаләтле вәкиле — Татарстан Республикасы Дәүләт Советы Аппаратының Хокук идарәсе башлыгы М.Б. Сөнгатуллин, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты — Татарстан Республикасы Хөкүмәте вәкиле — Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты Аппаратының Хокук идарәсе башлыгы А.Б. Гревцов, Татарстан Республикасы Югары суды Рәисе вәкиле — Татарстан Республикасы Югары суды судьясы М.М. Сафина, Татарстан Республикасы Арбитраж суды Рәисе вәкиле — Татарстан Республикасы Арбитраж судының суд практикасын анализлау һәм гомумиләштерү бүлеге башлыгы Р.Р. Шкаликов, Татарстан Республикасы Прокуроры вәкиле — Татарстан Республикасы прокуратурасы Федераль законнар үтәлешенә күзәтчелек итү идарәсенең норматив хокукый актларның законлылыгына күзәтчелек итү бүлеге башлыгы А.Р. Вәлиәхмәтов, Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилдән — Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил аппараты гражданнар хокукларын торгызу мәсьәләләре бүлегенең әйдәүче консультанты Р.Р. Мингалиев чыгышларын тыңлап, тапшырылган документларны һәм башка материалларны өйрәнгәннән соң, Татарстан Республикасы Конституция суды

билгеләде:

1. Татарстан Республикасы Конституция судына гражданнар О.Н. Меркурьева, А.И. Владимирова, С.К. Невирович һәм Л.В. Рагимова Татарстан Республикасы Җир кодексының (алга таба шулай ук — Кодекс) 32.1 статьясындагы 8, 11 һәм 13 пунктлары һәм Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының 2013 елның 18 ноябрендәге 9838 номерлы карары (2016 елның 6 июлендәге редакциясендә) белән расланган Казан шәһәре муниципаль берәмлеге территориясендә даими яшәүче күпбалалы гаиләләргә индивидуаль торак төзү өчен бушлай бирелүче җир кишәрлекләре исемлегенең (алга таба шулай ук — Исемлек) тугызынчы һәм унынчы абзацлары белән үзләренең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата шикаятьләр белән мөрәҗәгать иттеләр.

Кодексның 32.1 статьясындагы 8 пунктында билгеләнгәнчә, өч һәм аннан күбрәк баласы булган, Татарстан Республикасы территориясендә даими яшәүче гражданнарга индивидуаль то-

рак төзелешен, дача төзелешен гамәлгә ашыру, шәхси ярдәмче хуҗалык алып бару (йорт янындагы җир кишәрлеге), бакчачылык, яшелчәчелек белән шөгыльләнү өчен бирүгә билгеләнгән җир кишәрлекләре исемлекләре Күчемсез мөлкәтнең бердәм дәүләт реестры белешмәләре нигезендә, әлеге җир кишәрлекләрен алу хокукы булган гражданнар исемлекләреннән чыгып билгеләнә торган ихтыяҗны исәпкә алып, Татарстан Республикасында муниципаль районнарның һәм шәһәр округларының җирле үзидарә органнары тарафыннан төзелә. Җир кишәрлекләре исемлекләре аларның бирелү максатлары нигезендә җирле үзидарә органнары тарафыннан һәркайсына аерым төзелә һәм «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә муниципаль берәмлекнең рәсми сайтында урнаштырылырга тиеш.

Әлеге Кодексның 32.1 статьясындагы 11 пункты күздә тотканча, өч һәм аннан күбрәк баласы булган, Татарстан Республикасы территориясендә даими яшәүче гражданнардан гариза кергән көннән башлап 30 көн эчендә җирле үзидарәнең вәкаләтле органы мөрәҗәгать итүчене индивидуаль торак төзелешен, дача төзелешен гамәлгә ашыру, шәхси ярдәмче хуҗалык алып бару (йорт янындагы җир кишәрлеге), бакчачылык яисә яшелчәчелек белән шөгыльләнү өчен җир кишәрлеге алу хокукы булган гражданнар исемлекләренә кертү турында карар кабул итә һәм мөрәҗәгать итүчегә уникаль исәпкә алу номеры бирә. Исемлекләр булдыруны һәм алып баруны җирле үзидарә органы җир кишәрлекләренең бирелү максатлары нигезендә һәркайсы буенча аерым гамәлгә ашыра. Гражданнарның чираты гариза бирелү көне һәм вакыты буенча билгеләнә. Гражданнарның уникаль исәпкә алу номерлары исемлекләре, чиратлылык күрсәтелеп, «Интернет» челтәрендә муниципаль берәмлекнең рәсми сайтында урнаштырыла һәм гражданнарны исемлекләргә керткән саен һәм аларга җир кишәрлекләре бирелгән саен яңартылырга тиеш.

Югарыда күрсәтелгән Кодексның 32.1 статьясындагы 13 пункты билгеләгәнчә, индивидуаль торак төзелешен, дача төзелешен гамәлгә ашыру, шәхси ярдәмче хуҗалык алып бару (йорт янындагы җир кишәрлеге), бакчачылык яисә яшелчәчелек белән шөгыльләнү өчен гражданнарга җир кишәрлекләре бирү аларны исемлекләргә керткән көннән алып бер елдан да соңга калмыйча чиратлылык тәртибендә гамәлгә ашырыла. Җирле үзидарә органнары җир кишәрлекләрен сайлап алу процедурасын уздыру урынын, көнен һәм вакытын билгелиләр һәм гражданнарны чиратлылык һәм табылган җир кишәрлекләре саны нигезендә әлеге процедурада катнашу өчен билгелиләр. Җирле үзидарә органы тарафыннан билгеләнгән гражданнарга җир кишәрлеген сайлап алу процедурасы уздырыла торган көнгә кадәр 14 көннән дә соңга калмыйча аны уздыру урыны, датасы, вакыты турында адресатка тапшырылуы хакында белдерү кәгазе булган заказлы хат, телеграмма яисә, имза куйдырып, хәбәрнамә тапшыру юлы белән хәбәр итәлә. Җир кишәрлекләре исемлегеннән гражданнар тарафыннан җир кишәрлеген сайлап алу чиратлылык нигезендә гамәлгә ашырыла, һәм бу хакта акт төзелә, ул мөрәҗәгать итүче

һәм җирле үзидарәнең вәкаләтле органы тарафыннан имзалана.

Исемлекнең тугызынчы һәм унынчы абзацлары белән Казан шәһәре муниципаль берәмлеге территориясендә даими яшәүче күпбалалы гаиләләргә индивидуаль торак төзү өчен бушлай бирелүче җир кишәрлекләре билгеләнгән, атап әйткәндә: Казан шәһәренең Совет районындагы Константиновка торак массивыннан төньяк-көнбатыштарак урнашкан, биш һәм аннан да күбрәк баласы булган гражданнарга бирү өчен билгеләнгән территория һәм Казан шәһәренең Авиатөзелеш районындагы Зур Дербышки һәм Щербаково торак массивлары арасында урнашкан, дүрт һәм аннан да күбрәк баласы булган гражданнарга бирү өчен билгеләнгән территория.

Шикаятьләрдән һәм аларга кушымта итеп бирелгән документлар күчермәләреннән аңлашылганча, гражданнар О.Н. Меркурьева, А.И. Владимирова, С.К. Невирович һәм Л.В. Рагимова — өч баласы булган күпбалалы аналар. Мөрәҗәгать итүчеләр 2013—2014 елларда индивидуаль торак төзелешен гамәлгә ашыру өчен аларны исемлекләргә керткән көннән алып бер елдан да соңга калмыйча бирелергә тиешле җир кишәрлеген түләүсез алуга хокуклары булган гражданнар исемлегенә кертелгән булганнар. Ләкин, алар күрсәткәнчә, Казан шәһәрендә өч баласы гына булган гаиләләргә җир кишәрлекләре фактта бирелми, чөнки, алар фикеренчә, дәгъвалана торган Исемлектә күпбалалы гаиләдәге бала санына карап, җир кишәрлекләрен бирүдә төрле алым кулланыла. Шулай, Казан шәһәреннән читтә урнашкан җир кишәрлекләре (Исемлекнең беренче—сигезенче абзацлары) бөтен күпбалалы гаиләләр өчен каралган, ә Казан шәһәре чикләрендәге җир кишәрлекләре бары тик биш һәм аннан да күбрәк баласы булган гаиләләр (Исемлекнең тугызынчы абзацы) һәм дүрт һәм аннан да күбрәк баласы булган гаиләләр (Исемлекнең унынчы абзацы) өчен каралган.

Гражданнар О.Н. Меркурьева, А.И. Владимирова, С.К. Невирович һәм Л.В. Рагимова күпбалалы гаиләләргә җир кишәрлекләрен гариза бирелү көне һәм вакыты буенча чиратлылык тәртибендә бирү шарты Татарстан Республикасы Җир кодексының 32.1 статьясында инде билгеләнгән һәм җирле үзидарә органнары тарафыннан күпбалалы гаиләдәге бала саныннан чыгып үзгәртелә алмый дип саныйлар. Ләкин, алар билгеләгәнчә, Исемлекнең дәгъвалана торган тугызынчы һәм унынчы абзацларында күпбалалы гаиләләргә конкрет җир кишәрлекләре күпбалалы гаиләдәге бала саныннан чыгып бирелә дигән өстәмә шартлар билгеләүче норматив нигезләмәләр бар, бу исә юридик тигезлек һәм хокук өстенлеге конституциячел принципларына каршы килә.

Шул ук вакытта мөрәҗәгать итүчеләр күрсәтелгән Кодексның 32.1 статьясындагы 8 пункты җирле үзидарә органнарына җир кишәрлекләренең тиешле исемлекләрен булдыру вәкаләтен биреп, алар тарафыннан бары тик территорияләрне билгели торган һәм нинди дә булса гомуми кагыйдәләрсез һәм конкретлаштыру-

чы норматив күрсәтмәләрсез норматив булмаган хокукый актлар кабул итүне күздә тота дип саныйлар. Алар фикеренчә, әлеге Кодексның 32.1 статьясындагы 8, 11 һәм 13 пунктлары җирле үзидарә органнарының җир кишәрлекләре исемлекләрен булдырганда күпбалалы гаиләләрнең конкрет җир кишәрлекләренең урнашу урынын сайлавын андый гаиләләрдәге бала саны белән бәйләргә хокуклы түгел икәнлеген тулы ачыклык белән билгеләмиләр.

Бәян ителгәннәр нигезендә гражданнар О.Н. Меркурьева, А.И. Владимирова, С.К. Невирович һәм Л.В. Рагимова Татарстан Республикасы Конституция судыннан Татарстан Республикасы Җир кодексының 32.1 статьясындагы 8, 11 һәм 13 пунктларын һәм Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының 2013 елның 18 ноябрендәге 9838 номерлы карары (2016 елның 6 июлендәге редакциясендә) белән расланган Казан шәһәре муниципаль берәмлеге территориясендә даими яшәүче күпбалалы гаиләләргә индивидуаль торак төзү өчен бушлай бирелүче җир кишәрлекләре исемлегенең тугызынчы һәм унынчы абзацларын Татарстан Республикасы Конституциясенең 28 (беренче һәм икенче өлешләр), 29 (беренче һәм икенче өлешләр), 38 (беренче һәм өченче өлешләр), 55 һәм 58 статьяларына туры килми дип тануны сорыйлар, алар нигезендә закон һәм суд каршында һәркем тигез; дәүләт кеше һәм граждан хокукларының һәм ирекләренең тигезлеген социаль хәленә, яшәү урынына һәм башка шартларга бәйсез рәвештә гарантияли; гражданнарның хокукларын һәм ирекләрен чикләүнең теләсә кайсы рәвеше тыела; Татарстан Республикасында кеше һәм граждан хокукларын һәм ирекләрен дәүләт тарафыннан яклауның тигез хокукы гарантияләнә; гаилә, ана булу, ата булу һәм балачак дәүләт яклавында; дәүләт гаилә турында кайгырта; һәркем торакка хокуклы, беркем дә торагыннан нигезсез рәвештә мәхрүм ителә алмый; дәүләт хакимияте органнары һәм җирле үзидарә органнары торак төзелешен хуплыйлар, торакка хокукны гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыралар; Татарстан Республикасы Конституциясендә төп хокукларны һәм ирекләрне санап чыгу кешенең һәм гражданның гомумтанылган башка хокукларын һәм ирекләрен кире кагу һәм киметү буларак аңлатылмаска тиеш; Татарстан Республикасында кеше һәм гражданның хокукларын һәм ирекләрен юкка чыгара яисә киметә торган законнар чыгарылмаска тиеш.

«Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының 2013 елның 18 ноябрендәге 9838 номерлы карарына үзгәрешләр кертү турында» Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының 2017 елның 21 декабрендәге 5323 номерлы карары белән Исемлекнең дәгъвалана торган нигезләмәләреннән күпбалалы гаиләләргә күрсәтелгән җир кишәрлекләре күпбалалы гаиләдәге бала санынннан чыгып бирелә дигән өстәмә шартлар юкка чыгарылган.

Әмма бу хәл үзеннән-үзе Татарстан Республикасы Конституция суды тарафыннан мөрәҗәгать итүчеләр дәгъва белдерә торган нигезләмәләрнең конституциячеллеген тикшерүгә кертә

була алмый, чөнки «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 46 статьясындагы икенче өлеше нигезендә конституциячеллеге дәгъваланучы акт юкка чыгарылган булса яисә эшне карый башлаганчы я аны карау чорында үз көчен югалткан булса, Татарстан Республикасы Конституция суды башлаган эш туктатылырга мөмкин, моңа бу актның гамәлдә булуы аркасында гражданнарның конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылган очраклар керми.

«Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 68 статьясындагы икенче һәм өченче өлешләре нигезендә Татарстан Республикасы Конституция суды, карала торган актның мәгънәсен сүзгә-сүз, рәсми рәвештә һәм башкача шәрехләп яки хокук куллану практикасындагы мәгънәсен дә бәяләп, шулай ук норматив хокукый актлар системасындагы урынын исәпкә алып, эш буенча карар кабул итә. Татарстан Республикасы Конституция суды бары тик мөрәҗәгатьтә күрсәтелгән предмет буенча һәм мөрәҗәгатьтә күрсәтелгән актның конституциячеллеге шик тудыручы өлешенә карата гына карарлар кабул итә һәм карар кабул иткәндә мөрәҗәгатьтә бәян ителгән сәбәпләргә һәм дәлилләргә бәйле булмый.

Шулай итеп, Татарстан Республикасы Җир кодексының 32.1 статьясындагы 8, 11 һәм 13 пунктлары алар нигезендә гамәлдәге хокукый җайга салу системасында җирле үзидарә органнары тарафыннан күпбалалы гаиләләргә конкрет җир кишәрлекләрен түләүсез бирүнең өстәмә шартлары билгеләнүгә юл куела торган дәрәҗәдә, шулай ук Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының 2013 елның 18 ноябрендәге 9838 номерлы карары (2016 елның 6 июлендәге редакциясендә) белән расланган Казан шәһәре муниципаль берәмлеге территориясендә даими яшәүче күпбалалы гаиләләргә индивидуаль торак төзү өчен бушлай бирелүче җир кишәрлекләре исемлегенең күпбалалы гаиләләргә конкрет җир кишәрлекләре күпбалалы гаиләдәге бала саныннан чыгып бирелә дигән өстәмә шартлар булган тугызынчы һәм унынчы абзацлары әлеге эш буенча Татарстан Республикасы Конституция судының карау предметы булып торалар.

2. Мөрәҗәгать итүчеләр тарафыннан дәгъва белдерелә торган хокукый нигезләмәләр социаль яклау һәм җир законнары өлкәләренә кагыла. Россия Федерациясе Конституциясенең 72 статьясы (1 өлешнең «ж» һәм «к» пунктлары) нигезендә социаль тәэминатны да кертеп, социаль яклау, шулай ук җир законнары Россия Федерациясенең һәм аның субъектларының уртак карамагында. Россия Федерациясе Конституциясенең 76 статьясында каралганча, Россия Федерациясенең һәм Россия Федерациясе субъектларының уртак карамагындагы мәсьәләләр буенча федераль законнар һәм Россия Федерациясе субъектларының шулар нигезендә кабул ителә торган законнары һәм башка норматив хокукый актлары чыгарыла (2 өлеш); Россия Федерациясе субъектларының законнары һәм башка норматив хокукый актлары Россия Федерациясе карамагындагы мәсьәләләр буенча, шулай ук Россия Федерациясенең һәм аның субъектларының

уртак карамагындагы мәсьәләләр буенча кабул ителгән федераль законнарга каршы килә алмый (5 өлеш).

Җир законнары Россия Федерациясе Җир кодексыннан, федераль законнардан һәм аларга ярашлы кабул ителә торган Россия Федерациясе субъектлары законнарыннан тора (Россия Федерациясе Җир кодексының 2 статьясындагы 1 пунктының беренче абзацы). Әлеге Кодексның 39.5 статьясындагы 6 пунктчасы белән дәүләт милкендәге яисә муниципаль милектәге җир кишәрлеге өч һәм аннан күбрәк баласы булган гражданнар милкенә вәкаләтле органның карары нигезендә Россия Федерациясе субъектларының дәүләт хакимияте органнары билгеләгән очракта һәм тәртиптә түләүсез бирелә дип билгеләнгән. Шул ук вакытта әлеге Кодекс, федераль законнар, Россия Федерациясенең бүтән норматив хокукый актлары, Россия Федерациясе субъектларының законнары һәм башка норматив хокукый актлары нигезендә һәм шуларны үтәү йөзеннән җирле үзидарә органнары үз вәкаләтләре чикләрендә җир хокукы нормаларын үз эченә алган актлар чыгара ала (2 статьяның 4 пункты).

«Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 16 статьясындагы беренче өлешенең 3 пункты белән шәһәр округының җирле әһәмияттәге мәсьәләләренә шәһәр округының муниципаль милкендәге мөлкәтен биләү, аннан файдалану һәм аның белән эш итү кертелгән.

Эчтәлеге буенча тиңдәш нормалар Татарстан Республикасы Җир кодексының 5 статьясындагы 2 пунктчасы, «Татарстан Республикасында җирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 17 статьясындагы беренче өлешенең 3 пункты һәм Казан шәһәре муниципаль берәмлеге вәкиллекле органының 2005 елның 17 декабрендәге 3-5 номерлы карары белән расланган Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Уставының 8 статьясындагы беренче өлешенең 3 пункты белән беркетелгән.

«Татарстан Республикасында җирле үзидарә турында» Татарстан Республикасы Законының 25 статьясындагы беренче өлеше, Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Уставының 38 статьясындагы беренче өлеше белән үзара бәйләнештә 40 статьясындагы икенче өлешенең 4 абзацы буенча Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты муниципаль милек белән идарә итү өлкәсендә җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне, шул исәптән җирле үзидарә органнарының җир мөнәсәбәтләре өлкәсендәге вәкаләтләренә Россия Федерациясе Конституциясе, Россия Федерациясе Җир кодексы, башка федераль законнар, шулай ук Татарстан Республикасы законнары белән кертелгән мәсьәләләрне хәл итү йөкләнгән Казан шәһәре җирле үзидарәсенең башкарма-күрсәтмә органы булып тора.

Шулай итеп, дәгъвалана торган норматив хокукый актларны кабул итеп, Татарстан Республикасы Дәүләт Советы һәм Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты федераль һәм республика законнары нигезендә үзләренә бирелгән вәкаләтләрен

законлы рәвештә гамәлгә ашырганнар, әлеге вәкаләтләр Татарстан Республикасы Конституциясенең үзара бәйләнештәге 75 (2 пункт) һәм 116 (беренче өлеш) статьяларына нигезләнгән, алар буенча Татарстан Республикасы Дәүләт Советы карамагына Татарстан Республикасы карамагындагы мәсьәләләрне һәм Россия Федерациясе һәм аның субъектларының уртак карамагындагы мәсьәләләрне Татарстан Республикасы вәкаләтләре чикләрендә закон чыгарып җайга салу керә; җирле үзидарә, закон нигезендә һәм үзенә җаваплылык алып, җирле әһәмияткә ия мәсьәләләрне халыкның мөстәкыйль хәл итүен, муниципаль милек биләүне, аннан файдалануны һәм аның белән эш итүне тәэмин итә.

3. Татарстан Республикасын социаль дәүләт дип игълан итеп (13 статья), Татарстан Республикасы Конституциясе шуны беркетә: гаилә, ана булу һәм балачак дәүләт яклавында, дәүләт гаилә турында кайгырта (38 статья, беренче һәм өченче өлешләр); һәркемгә шул исәптән балаларны тәрбияләү өчен һәм законда билгеләнгән башка очракларда социаль тәэминат гарантияләнә (54 статья, беренче өлеш); җир һәм башка табигать ресурслары хосусый, дәүләти, муниципаль милектә һәм милекнең башка рәвешләрендә булырга мөмкин (18 статья, икенче өлеш). Мәгънәләре буенча тиңдәш гарантияләр Россия Федерациясе Конституциясе, шул исәптән аның 7, 9 (2 өлеш), 36 (1 өлеш), 38 (1 өлеш) һәм 39 (1 өлеш) статьялары белән билгеләнгән.

Россия Федерациясе Конституциясе, Татарстан Республикасы Конституциясе кебек үк, җир кишәрлекләрен түләүсез бирүгә хокукны гарантияләми. Җир законнарының төп принципларын билгеләп, Россия Федерациясе Җир кодексы шул исәптән җирдән файдалануның түләүлелеге принцибын бүлеп чыгара, аның буенча, федераль законнар һәм Россия Федерациясе субъектлары законнары билгеләгән очраклардан тыш, җирдән теләсә нинди файдалану түләүле башкарыла (1 статьяның 1 пунктындагы 7 пунктчасы).

Шул ук вакытта Россия Федерациясе Конституция Судының хокукый позициясе буенча гаиләгә, ана һәм ата булуга, балачакка дәүләт ярдәмен тормышка ашыруның конкрет юнәлешләрен һәм чараларын билгеләү дискрециясенә ия булган закон чыгаручы, аерым алганда, шундый ярдәмне оештыру максатында дәүләт хакимияте органнары һәм җирле үзидарә органнары тарафыннан индивидуаль торак төзелешенә ярдәм итү мөмкинлекләрен шул исәптән моның өчен гражданнарның аерым категорияләренә җир кишәрлекләрен милек итеп түләүсез бирү һәм шуның белән торакка хокукны гамәлгә ашыруның өстәмә шартларын булдыру юлы белән кулланырга хокуклы (2017 елның 9 ноябрендәге 2516-О номерлы Билгеләмә).

3.1. Россия Федерациясе Җир кодексының 39.5 статьясы нигезендә дәүләт милкендәге яисә муниципаль милектәге җир кишәрлеген бирү очраклары арасында җир кишәрлеген өч һәм аннан күбрәк баласы булган гражданнар милкенә Россия Федерациясе субъектларының дәүләт хакимияте органнары билгеләгән очракта һәм тәртиптә түләүсез бирү каралган (6 пунктча).

Татарстан Республикасында күрсәтелгән хокукый җайга салу Татарстан Республикасы Җир кодексында чагылыш тапкан, анда, үзенең дискрецион вәкаләтләре чикләрендә эш итеп, закон чыгаручы җир кишәрлекләрен өч һәм аннан күбрәк баласы булган, Татарстан Республикасы территориясендә даими яшәүче гражданнар милкенә шул исәптән индивидуаль торак төзелешен гамәлгә ашыру өчен түләүсез бирү хокукын беркеткән (32 статьяның 3 пункты). Шул ук вакытта, андый хокукны тормышка ашыру механизмын билгеләп, республика закон чыгаручысы Россия Федерациясе Региональ үсеш министрлыгының 2013 елның 9 сентябрендәге 372 номерлы боерыгы белән расланган Өч һәм аннан күбрәк баласы булган гражданнарга җир кишәрлекләрен түләүсез бирү тәртибе һәм очраклары буенча Россия Федерациясе субъектларына методик тәкъдимнәр (алга таба шулай ук — Методик тәкъдимнәр) нигезләмәләрен дә игътибарга алган, алар буенча Россия Федерациясе субъектларының өч һәм аннан күбрәк баласы булган гражданнарга җир кишәрлекләрен түләүсез бирү очракларын һәм тәртибен билгели торган законнарында шул исәптән җирле үзидарә органнарының муниципаль берәмлек территориясендә өч һәм аннан күбрәк баласы булган шундый гражданнарга бирү өчен каралган җир кишәрлекләренең адреслы исемлеген алып бару буенча вәкаләтен билгеләргә тәкъдим ителә (21 пунктның 5 пунктчасы).

Шулай, Кодексның 32.1 статьясындагы дәгъвалана торган нигезләмәләре белән өч һәм аннан күбрәк баласы булган гражданнарга җир кишәрлекләрен түләүсез бирү тәртибе, аерым алганда, әлеге җир кишәрлекләрен алу хокукы булган гражданнар исемлекләреннән чыгып билгеләнә торган ихтыяҗны исәпкә алып, җирле үзидарә органнары тарафыннан җир кишәрлекләре исемлеген булдыру тәртибе (8 пункт); җир кишәрлекләренең бирелү максатлары нигезендә җирле үзидарә органы тарафыннан һәркайсы буенча аерым шундый исемлекләр булдыру һәм алып бару һәм гражданнарның чиратын гариза бирелү көне һәм вакыты буенча билгеләү тәртибе (11 пункт); гражданнарга җир кишәрлекләрен бирү срогы һәм җир кишәрлекләрен сайлап алу процедурасын уздыру тәртибе (13 пункт) билгеләнгән.

Дәгъвалана торган нигезләмәләрнең сүзгә-сүз эчтәлегеннән аңлашылганча, алар өч һәм аннан күбрәк баласы булган гражданнарның җир кишәрлеген түләүсез алу хокукын гамәлгә ашыруга юнәлгән законнарда билгеләнгән хокукый нормаларны үтәү буенча җирле үзидарә органнарының гамәлләре эзлеклелеген билгелиләр. Шул ук вакытта, шундый җир кишәрлекләрен бирү процедурасын билгеләү вәкаләтләрен җирле үзидарә органнарына йөкләп, республика закон чыгаручысы моның өчен мәҗбүри булган шартларны ачык һәм төгәл билгеләгән. Җир кишәрлекләре исемлеген булдыруга карата шундый шартларның берсе булып җир кишәрлекләренә ихтыяҗ тора, әлеге ихтыяҗ аларны алырга хокукы булган гражданнарның гариза бирелү көне һәм вакытына карап булдырыла торган исемлекләреннән чыгып билгеләнә.

Шуның белән Татарстан Республикасы Җир кодексының мөрәҗәгать итүчеләр тарафыннан дәгъвалана торган нормалары үзләренең мәгънәсе һәм эчтәлеге буенча өч һәм аннан күбрәк баласы булган күпбалалы гаиләләргә социаль ярдәм чарасы күрсәтүнең оештыру-хокукый механизмын билгелиләр һәм аларның потенциаль аеруча киеренке социаль хәлдә торган һәм тигезлек һәм гаделлек конституциячел принциплары нигезендә дәүләт белән җәмгыятьнең аерым кайгыртуына мохтаҗ булган гаиләләр буларак җир кишәрлекләренә ихтыяҗларын канәгатьләндерүгә юнәлгән. Татарстан Республикасы Җир кодексының 32.1 статьясындагы карала торган 8, 11 һәм 13 пунктлары системалы берлектә торалар, үзләренең максатчан билгеләнеше буенча өч һәм аннан күбрәк баласы булган гражданнарга җир кишәрлекләрен түләүсез бирү процедурасын җайга салуга юнәлгәннәр, шулай ук җирле үзидарә органнары өчен әлеге өлкәдә шул исәптән тиешле норматив хокукый актлар кабул итү буенча вәкаләтләрнең төгәл исемлеген күздә тоталар, бу үзеннән-үзе тиешле муниципаль берәмлек территориясендә конкрет җир кишәрлекләре бирүнең зуррак юридик көчкә ия булган актта тулы рәвештә каралганнардан үзгә өстәмә шартларын җирле үзидарә органнары тарафыннан кертүне рөхсәт итми.

Шулай итеп, дәгъвалана торган закон нормалары хокук куллану практикасында аларның башка төрле аңлатылуына юл куймыйлар, кеше һәм гражданның конституциячел хокукларын, шул исәптән мөрәҗәгать итүчеләрнең хокукларын юкка чыгармыйлар, киметмиләр һәм башкача бозмыйлар һәм, димәк, Татарстан Республикасы Конституциясенең 28 (беренче һәм икенче өлешләр), 29 (беренче һәм икенче өлешләр), 38 (беренче һәм өченче өлешләр), 55 һәм 58 статьяларына каршы килмиләр.

3.2. Россия Федерациясе Конституция Суды үз карарларында күрсәткәнчә, җирле үзидарәнең халыкка иң якын булган һәм шул исәптән муниципаль берәмлекләрдәге халыкның көнкүрешен турыдан-туры тәэмин итү белән бәйле социаль дәүләт бурычларын үтәүгә юнәлгән гавами хакимият буларак конституциячел табигате әлеге гавами хакимият үзенчәлекләрен исәпкә алу кирәклеген китереп чыгара; бу, бер яктан, җирле үзидарәнең үз вәкаләтләре чикләрендә мөстәкыйльлеге һәм, икенче яктан, гражданнарга, аларның нинди муниципаль берәмлек территориясендә яшәүләренә карамастан, закон нигезендә алынган хокукларны кертеп, тиешле социаль хокукларны гарантияләү кебек конституциячел яклана торган кыйммәтләр балансын булдыру кирәклеген күздә тота (2003 елның 11 ноябрендәге 16-П номерлы, 2006 елның 15 маендагы 5-П номерлы, 2011 елның 18 маендагы 9-П номерлы, 2017 елның 5 июлендәге 18-П номерлы һ.б. карарлар).

Тикшерелә торган эшкә карата әлеге хокукый позиция шул исәптән җирле үзидарә органнарының өч һәм аннан күбрәк баласы булган, аерым муниципаль берәмлек территориясендә даими яшәүче күпбалалы гаиләләргә индивидуаль торак төзелешен гамәлгә ашыру өчен түләүсез бирелә торган җир кишәрлекләре

исемлеген булдыру тәртибен регламентлаштыра торган актларының эчтәлеге һәм мәгънәсенә нигез булып тора.

Мөрәҗәгать итүчеләр тарафыннан китерелә торган дәлилләр шуны күрсәтәләр: үзләренең конституциячел хокукларының бозылуын алар турыдан-туры исемлекнең дәгъвалана торган тугызынчы һәм унынчы абзацлары текстында әлеге абзацларда каралган Казан шәһәре муниципаль берәмлеге территориясе чикләрендә урнашкан конкрет җир кишәрлекләрен күпбалалы гаиләләрнең аерым категорияләренә бала санына карап (тиешенчә биш һәм аннан күбрәк, дүрт һәм аннан күбрәк) бирүнең өстәмә шартлары булу белән бәйлиләр, бу исә өч балалы күпбалалы гаиләләргә әлеге җир кишәрлекләрен алуга хокукларын тормышка ашыруга комачаулый.

Россия Федерациясе Конституция Судының хокукый позицияләрен кулланып, Татарстан Республикасы Конституция суды федераль законнарда да, республика законнарында да күпбалалы гаиләнең бердәй төшенчәсе күрсәтелми дип билгеләгән иде инде. Монда «гаилә» төшенчәсенең норматив эчтәлеге хокукый җайга салу максатларыннан чыгып төрле юридик эчтәлек белән баетыла (2011 елның 5 октябрендәге 44-П номерлы карар).

Тикшерелә торган хокукый мөнәсәбәтләр өлкәсенә карата Россия Федерациясе Җир кодексы белән дәүләт милкендәге яисә муниципаль милектәге җир кишәрлекләре өч һәм аннан күбрәк баласы булган гражданнарга Россия Федерациясе субъектларының дәүләт хакимияте органнары билгеләгән очракта һәм тәртиптә түләүсез бирелә дип турыдан-туры билгеләнгән (39.5 статьяның 6 пунктчасы). Бирелгән вәкаләтләр кысаларында республика закон чыгаручысы Татарстан Республикасы Җир кодексында өч һәм аннан күбрәк баласы булган гражданнар буларак күпбалалы гаилә танылa дип билгеләгән (32 статьяның 3 пунктындагы дүртенче абзацы). Шул ук вакытта күпбалалы гаиләләргә җир кишәрлекләрен бирү өчен хокукый шартлар буларак республика закон чыгаручысы бары тик аларның Татарстан Республикасы территориясендә даими яшәү фактын, шулай ук аларны исәпкә кую буенча чиратлылыкны хронологик принципта булдыруны билгеләгән.

Исемлекнең дәгъвалана торган нигезләмәләренә анализ Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты аларда күрсәтелгән җир кишәрлекләрен бары тик дүрт һәм аннан күбрәк, биш һәм аннан күбрәк баласы булган күпбалалы гаиләләргә генә бирүне билгеләгән дип күрсәтә. Үзенең хокукый мәгънәсе буенча аларның эчтәлеге фактта өстәмә шартлар билгели, алар нигезендә социаль ярдәмнең әлеге чарасы күрсәтелүгә хокукны турыдан-туры Казан шәһәре муниципаль берәмлеге территориясендә күпбалалы гаиләләрнең бары тик аерым категорияләре генә тормышка ашырырга мөмкин.

Ләкин федераль һәм республика җир законнарының югарыда китерелгән нормалары нигезендә бөтен күпбалалы гаиләләр андый гаиләләрдәге бала санына да, шулай ук җир кишәрлекләренең урнашу урынына да бәйсез рәвештә җирне түләүсез

алу мөмкинлегенә тигез рәвештә ия. Җирле үзидарә органнары, шул исәптән Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты күпбалалы гаиләләргә бирү өчен каралган җир кишәрлекләре исемлеген (урнашу урыны һәм мәйданы) генә билгели алалар, алар тиешле гаризаларны бирү чиратлылыгына гына бәйле рәвештә булдырылачак һәм бөтенесе арасында бүленәчәк. Татарстан Республикасында күпбалалы гаиләләрнең аерым категорияләре өчен өстенлекле хокук билгеләү дәүләт хакимияте органнарының аерым хокукы булып тора һәм җирле үзидарә органнары вәкаләтләре чикләреннән чыга. Моңа Методик тәкъдимнәрдә дә күрсәтелгән, аларның 8 пунктында турыдан-туры шул күздә тотылган: өч һәм аннан күбрәк баласы булган гражданнарга җир кишәрлекләрен бирү өчен шартлар, Россия Федерациясе субъектларындагы социаль-икътисади һәм демографик ситуациядән чыгып, Россия Федерациясе субъекты законнары белән шул исәптән дифференциацияләнгән рәвештә билгеләнергә мөмкин.

Димәк, җирле үзидарә органнары, халыкка иң якын булган гавами хакимият органнары буларак, тиешле хокукый җайга салуны гамәлгә ашырганда, шулай ук конкрет җир кишәрлекләрен билгеләгәндә дә формаль яктан тигез субъектлар — өч һәм аннан күбрәк баласы булган күпбалалы гаиләләр мөнәсәбәтендә законнарда билгеләнгән хокукны тормышка ашыруда тигез алымны тәэмин итәргә тиешләр.

Шуңа бәйле рәвештә Исемлекнең дәгъвалана торган абзацларында күпбалалы гаиләләргә җир кишәрлекләре гаиләдәге бала санына карап бирелә дигән өстәмә шартлар булу закон өстенлеге, тигезлек һәм гаделлек, законга һәм дәүләт гамәлләренә гражданнарның ышанычын саклау принципларын боза, шулай ук өч баласы гына булган гражданнарга турыдан-туры Казан шәһәре муниципаль берәмлеге территориясендә җир кишәрлеген милеккә түләүсез тапшыру рәвешендә бирелгән дәүләт ярдәменә хокукның асылына кагыла.

Шулай итеп, Татарстан Республикасы Конституция суды шундый нәтиҗәгә килә: Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының 2013 елның 18 ноябрендәге 9838 номерлы карары (2016 елның 6 июлендәге редакциясендә) белән расланган Казан шәһәре муниципаль берәмлеге территориясендә даими яшәүче күпбалалы гаиләләргә индивидуаль торак төзү өчен бушлай бирелүче җир кишәрлекләре исемлегенең күпбалалы гаиләләргә конкрет җир кишәрлекләре күпбалалы гаиләдәге бала саныннан чыгып бирелә дигән өстәмә шартлар булган тугызынчы һәм унынчы абзацлары Татарстан Республикасы Конституциясенең 10, 24 (беренче һәм икенче өлешләр), 28 (беренче һәм икенче өлешләр), 29 (беренче һәм икенче өлешләр), 38 (беренче һәм өченче өлешләр), 55, 58 һәм 116 (беренче өлеш) статьяларына туры килми.

Бәян ителгәннәр нигезендә, «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 6, 63 статьяларына, 66 статьясындагы беренче һәм икенче өлеш-

ләренә, 67, 68, 69, 71, 73 һәм 104 статьяларына таянып, Татарстан Республикасы Конституция суды

карар чыгарды:

1. Татарстан Республикасы Җир кодексының 32.1 статьясындагы 8, 11 һәм 13 пунктларын Татарстан Республикасы Конституциясенә туры килә дип танырга.

2. Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының 2013 елның 18 ноябрендәге 9838 номерлы карары (2016 елның 6 июлендәге редакциясендә) белән расланган Казан шәһәре муниципаль берәмлеге территориясендә даими яшәүче күпбалалы гаиләләргә индивидуаль торак төзү өчен бушлай бирелүче җир кишәрлекләре исемлегенең тугызынчы һәм унынчы абзацларын аларда күпбалалы гаиләләргә конкрет җир кишәрлекләре күпбалалы гаиләдәге бала саныннан чыгып бирелә дигән өстәмә шартлар билгеләнгән өлештә Татарстан Республикасы Конституциясенә туры килми дип танырга.

3. Әлеге Карар катгый, шикаятькә дучар ителә алмый, игълан ителү белән үз көченә керә, турыдан-туры гамәлдә була һәм башка органнар һәм вазыйфаи затлар тарафыннан раслануны таләп итми.

4. «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 72 статьясы нигезендә бу Карар «Ватаным Татарстан» һәм «Республика Татарстан» газеталарында кичекмәстән басылып чыгарга тиеш. Карар шулай ук «Татарстан Республикасы Конституция суды хәбәрләре»ндә басылып чыгарга тиеш.

№ 77-П

Татарстан Республикасы
Конституция суды

ОПРЕДЕЛЕНИЕ КОНСТИТУЦИОННОГО СУДА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

об отказе в принятии к рассмотрению жалобы гражданки К.Ф. Галлямовой на нарушение ее конституционных прав и свобод пунктом 3.3 Порядка формирования и использования бюджетных ассигнований муниципального дорожного фонда города Казани, утвержденного решением Казанской городской Думы от 29 ноября 2013 года № 2-27 «О муниципальном дорожном фонде города Казани»

23 июня
2017 года
город Казань

Конституционный суд Республики Татарстан в составе Председателя Ф.Г. Хуснутдинова, судей Л.В. Кузьминой, Р.А. Сахиевой, А.Р. Шакараева,

заслушав в судебном заседании заключение судьи Р.А. Сахиевой, проводившей на основании статьи 44 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан» предварительное изучение жалобы гражданки К.Ф. Галлямовой,

у с т а н о в и л :

1. В Конституционный суд Республики Татарстан обратилась гражданка К.Ф. Галлямова с жалобой на нарушение ее конституционных прав и свобод пунктом 3.3 Порядка формирования и использования бюджетных ассигнований муниципального дорожного фонда города Казани, утвержденного решением Казанской городской Думы от 29 ноября 2013 года № 2-27 «О муниципальном дорожном фонде города Казани» (далее также — Порядок).

Согласно пункту 3.3 Порядка распределение утвержденного объема бюджетных ассигнований муниципального дорожного фонда города Казани по целевым направлениям расходов на очередной финансовый год утверждается Исполнительным комитетом муниципального образования города Казани.

Как следует из жалобы и приложенных к ней копий документов, заявительница проживает в многоквартирном доме, расположенном по адресу город Казань, проспект Хусаина Ямашева. Она отмечает, что асфальтовое покрытие дороги и тротуаров двора в настоящее время находится в крайне изношенном состоянии. С просьбой о ремонте асфальтового покрытия дворовой территории, проезжей части и тротуаров гражданка К.Ф. Галлямова обращалась в администрацию Авиастроительного и Ново-Савиновского районов Исполнительного комитета муниципального образования города Казани, а также в Казанскую городскую Думу, Государственную жилищную инспекцию Республики Татарстан и в общество с ограниченной ответственностью «Управляющая компания "Уютный дом"». Однако ремонтные работы проведены не были.

По мнению гражданки К.Ф. Галлямовой, пункт 3.3 Порядка, предоставляя Исполнительному комитету муниципального образования города Казани полномочие по распределению бюджетных ассигнований дорожного фонда, не устанавливает критерии, которыми местная администрация должна руководствоваться,

осуществляя такое распределение. Вместе с тем она указывает, что согласно абзацу сорок первому части 1 статьи 28 Устава муниципального образования города Казани, утвержденного решением представительного органа муниципального образования города Казани от 17 декабря 2005 года № 3-5, установление порядка формирования и использования бюджетных ассигнований муниципального дорожного фонда отнесено к компетенции Казанской городской Думы. Как отмечает заявительница, отсутствие критериев распределения бюджетных ассигнований приводит к произвольному принятию решения по такому распределению и к не обусловленному никакими объективными факторами выбору ремонтируемых дорог и внутриквартальных проездов, что нарушает ее конституционные права.

На основании изложенного гражданка К.Ф. Галлямова просит Конституционный суд Республики Татарстан признать пункт 3.3 Порядка формирования и использования бюджетных ассигнований муниципального дорожного фонда города Казани, утвержденного решением Казанской городской Думы от 29 ноября 2013 года № 2-27 «О муниципальном дорожном фонде города Казани», не соответствующим статьям 28 (часть первая), 58 (часть вторая) Конституции Республики Татарстан.

2. Оспариваемый заявительницей пункт 3.3 Порядка формирования и использования бюджетных ассигнований муниципального дорожного фонда города Казани, утвержденного решением Казанской городской Думы от 29 ноября 2013 года № 2-27 «О муниципальном дорожном фонде города Казани», уже был предметом рассмотрения Конституционного суда Республики Татарстан. В постановлении от 17 марта 2017 года № 72-П Конституционный суд Республики Татарстан пришел к выводу, что установленное в пункте 3.3 Порядка правовое регулирование не может рассматриваться как нарушающее конституционные права и свободы человека и гражданина, поскольку вытекает из единого комплекса норм, юридическая сила которых реализуется только путем применения их в совокупности, включая критерии распределения утвержденного объема бюджетных ассигнований дорожного фонда по целевым направлениям расходов. При этом Конституционный суд Республики Татарстан указал, что основными критериями, предопределяющими выделение денежных средств из дорожного фонда, являются несоответствие технического состояния автомобильных дорог общего пользования местного значения, дворовых территорий многоквартирных домов, внутриквартальных проездов нормативным требованиям, а также объективная необходимость обеспечения сохранности и восстановления дорожного полотна.

Кроме того, Конституционный суд Республики Татарстан особо отметил, что распределение бюджетных ассигнований дорожного фонда и выбор автомобильных дорог общего пользования местного значения, дворовых территорий многоквартирных домов, внутриквартальных проездов, ремонт которых подлежит финансированию из дорожного фонда, не являются произвольны-

ми, поскольку Исполнительный комитет муниципального образования города Казани при принятии решения о распределении объема бюджетных ассигнований муниципального дорожного фонда должен исследовать весь комплекс вопросов, в том числе связанных с оценкой их технического состояния, с учетом принципа соразмерности распределяемых средств преследуемым целям.

Таким образом, поскольку предметом обращения гражданки К.Ф. Галлямовой является положение, относительно которого Конституционным судом Республики Татарстан уже вынесено постановление, сохраняющее свою силу, жалоба заявительницы на основании пункта 3 части первой статьи 46 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан» не может быть принята к рассмотрению.

На основании изложенного и руководствуясь пунктом 3 части первой статьи 46, частями первой и пятой статьи 66, частями первой и второй статьи 67, статьями 69, 72, частью первой статьи 73 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан», Конституционный суд Республики Татарстан

определил:

1. Отказать в принятии к рассмотрению жалобы гражданки К.Ф. Галлямовой на нарушение ее конституционных прав и свобод пунктом 3.3 Порядка формирования и использования бюджетных ассигнований муниципального дорожного фонда города Казани, утвержденного решением Казанской городской Думы от 29 ноября 2013 года № 2-27 «О муниципальном дорожном фонде города Казани», поскольку по предмету обращения Конституционным судом Республики Татарстан ранее было вынесено постановление, сохраняющее свою силу.

2. Определение Конституционного суда Республики Татарстан по данной жалобе окончательно и обжалованию не подлежит.

3. Копию настоящего Определения направить гражданке К.Ф. Галлямовой и в Казанскую городскую Думу.

4. Настоящее Определение подлежит опубликованию в «Вестнике Конституционного суда Республики Татарстан».

№ 22-О

Конституционный суд
Республики Татарстан

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ КОНСТИТУЦИЯ СУДЫның

«Казан шәһәренең муниципаль юл фонды турында» Казан шәһәр Думасының 2013 елның 29 ноябрендәге 2-27 номерлы карары белән расланган Казан шәһәренең муниципаль юл фонды бюджет ассигнованиеләрен формалаштыру һәм куллану тәртибенең 3.3 пункты белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата гражданка К.Ф. Галләмова шикаятен карауга алудан баш тарту турында

2017 ел
23 июнь
Казан шәһәре

БИЛГЕЛӘМӘСЕ

Татарстан Республикасы Конституция суды, Рәисе Ф.Г. Хөснетдинов, судьялары Л.В. Кузьмина, Р.Г. Сәхиева, А.Р. Шакараев составында,

суд утырышында «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 44 статьясы нигезендә гражданка К.Ф. Галләмова шикаятен алдан өйрәнгән судья Р.Г. Сәхиева бәяләмәсен тыңлаганнан соң

ачыклады:

1. Татарстан Республикасы Конституция судына гражданка К.Ф. Галләмова «Казан шәһәренең муниципаль юл фонды турында» Казан шәһәр Думасының 2013 елның 29 ноябрендәге 2-27 номерлы карары белән расланган Казан шәһәренең муниципаль юл фонды бюджет ассигнованиеләрен формалаштыру һәм куллану тәртибенең (алга таба шулай ук — Тәртип) 3.3 пункты белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата шикаять белән мөрәҗәгать итте.

Тәртипнең 3.3 пункты нигезендә чыгымнарның максатчан билгеләнеше буенча Казан шәһәренең муниципаль юл фондының расланган бюджет ассигнованиеләре күләме бүленеше алдагы финанс елына Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты тарафыннан раслана.

Шикаятьтән һәм аңа кушымта итеп бирелгән документлар күчермәләреннән аңлашылганча, мөрәҗәгать итүче Казан шәһәре, Хөсәен Ямашев проспекты адресы буенча урнашкан күпфатирлы йортта яши. Ул ишегалдындагы юлның һәм тротуарларның асфальт түшәмәсе хәзерге вакытта бик нык таушалган хәлдә дип билгели. Ишегалды территориясе, машина үтә торган юл өлеше һәм тротуарларның асфальт түшәмәсен ремонтлауны сорап, гражданка К.Ф. Галләмова Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының Авиатөзелеш һәм Яңа Савин районнары администрациясенә, шулай ук Казан шәһәр Думасына, Татарстан Республикасы Дәүләт торак инспекциясенә һәм «"Уютный дом" идарәче компаниясе» җаваплылыгы чикләнгән җәмгыятенә мөрәҗәгать иткән. Ләкин ремонт эшләре башкарылмаган.

Гражданка К.Ф. Галләмова фикеренчә, Тәртипнең 3.3 пункты, юл фондының бюджет ассигнованиеләрен бүлү вәкаләтен Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетына

тапшырып, андый бүленешне башкарганда җирле администрация таянырга тиешле критерийлар билгеләми. Шул ук вакытта ул Казан шәһәре муниципаль берәмлеге вәкиллекле органының 2005 елның 17 декабрендәге 3-5 номерлы карары белән расланган Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Уставының 28 статьясындагы 1 өлешенең кырык беренче абзацы нигезендә муниципаль юл фонды бюджет ассигнованиеләрен формалаштыру һәм куллану тәртибен билгеләү Казан шәһәр Думасы компетенциясенә кертелгән дип күрсәтә. Мөрәҗәгать итүче билгеләгәнчә, бюджет ассигнованиеләрен бүлү критерийларының булмавы андый бүленеш буенча карарны ирекле кабул итүгә һәм ремонтланырга тиешле юлларны һәм квартал эчендәге машина юлларын бернинди дә объектив факторларга бәйле булмаган сайлауга китерә, бу аның конституциячел хокукларын боза.

Бәян ителгәннәр нигезендә гражданка К.Ф. Галләмова Татарстан Республикасы Конституция судыннан «Казан шәһәренең муниципаль юл фонды турында» Казан шәһәр Думасының 2013 елның 29 ноябрендәге 2-27 номерлы карары белән расланган Казан шәһәренең муниципаль юл фонды бюджет ассигнованиеләрен формалаштыру һәм куллану тәртибенең 3.3 пунктын Татарстан Республикасы Конституциясенең 28 (беренче өлеш), 58 (икенче өлеш) статьяларына туры килми дип тануны сорый.

2. «Казан шәһәренең муниципаль юл фонды турында» Казан шәһәр Думасының 2013 елның 29 ноябрендәге 2-27 номерлы карары белән расланган Казан шәһәренең муниципаль юл фонды бюджет ассигнованиеләрен формалаштыру һәм куллану тәртибенең мөрәҗәгать итүче тарафыннан дәгъвалана торган 3.3 пункты Татарстан Республикасы Конституция судының карау предметын тәшкил иткән иде инде. 2017 елның 17 мартындагы 72-П номерлы карарында Татарстан Республикасы Конституция суды Тәртипнең 3.3 пунктында билгеләнгән хокукый җайга салу, юл фонды бюджет ассигнованиеләренең расланган күләмен чыгымнарның максатчан юнәлешләре буенча бүлү критерийларын кертеп, юридик көче аларны бары тик бергә куллану юлы белән генә гамәлгә ашырыла торган бердәм нормалар комплексыннан чыкканга күрә, кеше һәм гражданның конституциячел хокукларын һәм ирекләрен боза торган итеп карала алмый дигән нәтиҗәгә килә. Шул ук вакытта Татарстан Республикасы Конституция суды юл фондыннан акчалар бүлеп бирүнең төп критерийлары булып гомуми кулланылыштагы җирле әһәмияткә ия булган автомобиль юлларының, күпфатирлы йортларның ишегалды территорияләренең, квартал эчендәге машина юлларының техник торышының норматив таләпләргә туры килмәве, шулай ук юл полотносының саклануын һәм торгызылуын тәэмин итүнең объектив кирәклеге тора, дип күрсәтте.

Моннан тыш, Татарстан Республикасы Конституция суды юл фонды бюджет ассигнованиеләрен бүлү һәм ремонтланулары юл фондыннан финансланырга тиешле гомуми кулланылыштагы җирле әһәмияткә ия булган автомобиль юлларын, күпфатирлы йортларның ишегалды территорияләрен, квартал эчендәге ма-

шина юлларын сайлап алу ирекле түгел, чөнки Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты муниципаль юл фонды бюджет ассигнованиеләре күләмен бүлү турында карар кабул иткән вакытта, бүленә торган акчаларның каралган максатларга ярашлы булу принцибын исәпкә алып, бөтен мәсьәләләр комплексын, шул исәптән аларның техник торышын бәяләү белән бәйле булганнарын өйрәнергә тиеш, дип аеруча билгеләде.

Шулай итеп, гражданка К.Ф. Галләмова мөрәҗәгатенең предметы булып аңа карата Татарстан Республикасы Конституция суды тарафыннан үз көчен саклый торган карар чыгарылган нигезләмә булганга күрә, мөрәҗәгать итүченең шикаяте «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 46 статьясындагы беренче өлешенең 3 пункты нигезендә карауга алына алмый.

Бәян ителгәннәр нигезендә һәм «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 46 статьясындагы беренче өлешенең 3 пунктына, 66 статьясындагы беренче һәм бишенче өлешләренә, 67 статьясындагы беренче һәм икенче өлешләренә, 69, 72 статьяларына, 73 статьясындагы беренче өлешенә таянып, Татарстан Республикасы Конституция суды

билгеләде:

1. «Казан шәһәренең муниципаль юл фонды турында» Казан шәһәр Думасының 2013 елның 29 ноябрендәге 2-27 номерлы карары белән расланган Казан шәһәренең муниципаль юл фонды бюджет ассигнованиеләрен формалаштыру һәм куллану тәртибенең 3.3 пункты белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата гражданка К.Ф. Галләмова шикаятен карауга алудан баш тартырга, чөнки элегрәк мөрәҗәгать итү предметы буенча Татарстан Республикасы Конституция суды тарафыннан үз көчен саклый торган карар чыгарылган.
2. Бу шикаять буенча Татарстан Республикасы Конституция суды Билгеләмәсе катгый һәм аңа карата шикаять бирелми.
3. Әлеге Билгеләмәнең күчермәсен гражданка К.Ф. Галләмовага һәм Казан шәһәр Думасына җибәрергә.
4. Әлеге Билгеләмә «Татарстан Республикасы Конституция суды хәбәрләре»ндә басылып чыгарга тиеш.

№ 22-О

Татарстан Республикасы
Конституция суды

ОПРЕДЕЛЕНИЕ КОНСТИТУЦИОННОГО СУДА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

об отказе в принятии к рассмотрению жалобы гражданки А.Ш. Хабибуллиной на нарушение ее конституционных прав и свобод пунктом 3.3 Порядка формирования и использования бюджетных ассигнований муниципального дорожного фонда города Казани, утвержденного решением Казанской городской Думы от 29 ноября 2013 года № 2-27 «О муниципальном дорожном фонде города Казани»

23 июня
2017 года
город Казань

Конституционный суд Республики Татарстан в составе Председателя Ф.Г. Хуснутдинова, судей Л.В. Кузьминой, Р.А. Сахиевой, А.Р. Шакараева,

заслушав в судебном заседании заключение судьи Р.А. Сахиевой, проводившей на основании статьи 44 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан» предварительное изучение жалобы гражданки А.Ш. Хабибуллиной,

установил:

1. В Конституционный суд Республики Татарстан обратилась гражданка А.Ш. Хабибуллина с жалобой на нарушение ее конституционных прав и свобод пунктом 3.3 Порядка формирования и использования бюджетных ассигнований муниципального дорожного фонда города Казани, утвержденного решением Казанской городской Думы от 29 ноября 2013 года № 2-27 «О муниципальном дорожном фонде города Казани» (далее также — Порядок).

Согласно пункту 3.3 Порядка распределение утвержденного объема бюджетных ассигнований муниципального дорожного фонда города Казани по целевым направлениям расходов на очередной финансовый год утверждается Исполнительным комитетом муниципального образования города Казани.

Как следует из жалобы и приложенных к ней копий документов, заявительница проживает в многоквартирном доме, расположенном по адресу город Казань, ул. Качалова. Она отмечает, что асфальтовое покрытие дороги и тротуаров двора в настоящее время находится в крайне изношенном состоянии. С просьбой о ремонте асфальтового покрытия дворовой территории, проезжей части и тротуаров гражданка А.Ш. Хабибуллина обращалась в администрацию Вахитовского и Приволжского районов Исполнительного комитета муниципального образования города Казани и в Казанскую городскую Думу. Однако ремонтные работы проведены не были.

По мнению гражданки А.Ш. Хабибуллиной, пункт 3.3 Порядка, предоставляя Исполнительному комитету муниципального образования города Казани полномочие по распределению бюджетных ассигнований дорожного фонда, не устанавливает критерии, которыми местная администрация должна руководствоваться, осуществляя такое распределение. Вместе с тем она указывает, что согласно абзацу сорок первому части 1 статьи 28 Устава муниципального образования города Казани, утвержденного решением представительного органа муниципального образования горо-

да Казани от 17 декабря 2005 года № 3-5, установление порядка формирования и использования бюджетных ассигнований муниципального дорожного фонда отнесено к компетенции Казанской городской Думы. Как отмечает заявительница, отсутствие критериев распределения бюджетных ассигнований приводит к произвольному принятию решения по такому распределению и к не обусловленному никакими объективными факторами выбору ремонтируемых дорог и внутриквартальных проездов, что нарушает ее конституционные права.

На основании изложенного гражданка А.Ш. Хабибуллина просит Конституционный суд Республики Татарстан признать пункт 3.3 Порядка формирования и использования бюджетных ассигнований муниципального дорожного фонда города Казани, утвержденного решением Казанской городской Думы от 29 ноября 2013 года № 2-27 «О муниципальном дорожном фонде города Казани», не соответствующим статьям 28 (часть первая), 58 (часть вторая) Конституции Республики Татарстан.

2. Оспариваемый заявительницей пункт 3.3 Порядка формирования и использования бюджетных ассигнований муниципального дорожного фонда города Казани, утвержденного решением Казанской городской Думы от 29 ноября 2013 года № 2-27 «О муниципальном дорожном фонде города Казани», уже был предметом рассмотрения Конституционного суда Республики Татарстан. В постановлении от 17 марта 2017 года № 72-П Конституционный суд Республики Татарстан пришел к выводу, что установленное в пункте 3.3 Порядка правовое регулирование не может рассматриваться как нарушающее конституционные права и свободы человека и гражданина, поскольку вытекает из единого комплекса норм, юридическая сила которых реализуется только путем применения их в совокупности, включая критерии распределения утвержденного объема бюджетных ассигнований дорожного фонда по целевым направлениям расходов. При этом Конституционный суд Республики Татарстан указал, что основными критериями, предопределяющими выделение денежных средств из дорожного фонда, являются несоответствие технического состояния автомобильных дорог общего пользования местного значения, дворовых территорий многоквартирных домов, внутриквартальных проездов нормативным требованиям, а также объективная необходимость обеспечения сохранности и восстановления дорожного полотна.

Кроме того, Конституционный суд Республики Татарстан особо отметил, что распределение бюджетных ассигнований дорожного фонда и выбор автомобильных дорог общего пользования местного значения, дворовых территорий многоквартирных домов, внутриквартальных проездов, ремонт которых подлежит финансированию из дорожного фонда, не являются произвольными, поскольку Исполнительный комитет муниципального образования города Казани при принятии решения о распределении объема бюджетных ассигнований муниципального дорожного фонда должен исследовать весь комплекс вопросов, в том числе связанных с

оценкой их технического состояния, с учетом принципа соразмерности распределяемых средств преследуемым целям.

Таким образом, поскольку предметом обращения гражданки А.Ш. Хабибуллиной является положение, относительно которого Конституционным судом Республики Татарстан уже вынесено постановление, сохраняющее свою силу, жалоба заявительницы на основании пункта 3 части первой статьи 46 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан» не может быть принята к рассмотрению.

На основании изложенного и руководствуясь пунктом 3 части первой статьи 46, частями первой и пятой статьи 66, частями первой и второй статьи 67, статьями 69, 72, частью первой статьи 73 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан», Конституционный суд Республики Татарстан

определил:

1. Отказать в принятии к рассмотрению жалобы гражданки А.Ш. Хабибуллиной на нарушение ее конституционных прав и свобод пунктом 3.3 Порядка формирования и использования бюджетных ассигнований муниципального дорожного фонда города Казани, утвержденного решением Казанской городской Думы от 29 ноября 2013 года № 2-27 «О муниципальном дорожном фонде города Казани», поскольку по предмету обращения Конституционным судом Республики Татарстан ранее было вынесено постановление, сохраняющее свою силу.

2. Определение Конституционного суда Республики Татарстан по данной жалобе окончательно и обжалованию не подлежит.

3. Копию настоящего Определения направить гражданке А.Ш. Хабибуллиной и в Казанскую городскую Думу.

4. Настоящее Определение подлежит опубликованию в «Вестнике Конституционного суда Республики Татарстан».

№ 23-О

Конституционный суд
Республики Татарстан

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ КОНСТИТУЦИЯ СУДЫның

«Казан шәһәренең муниципаль юл фонды турында» Казан шәһәр Думасының 2013 елның 29 ноябрендәге 2-27 номерлы карары белән расланган Казан шәһәренең муниципаль юл фонды бюджет ассигнованиеләрен формалаштыру һәм куллану тәртибенең 3.3 пункты белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата гражданка А.Ш. Хәбибуллина шикаятен карауга алудан баш тарту турында

2017 ел
23 июнь
Казан шәһәре

БИЛГЕЛӘМӘСЕ

Татарстан Республикасы Конституция суды, Рәисе Ф.Г. Хөснетдинов, судьялары Л.В. Кузьмина, Р.Г. Сәхиева, А.Р. Шакараев составында,

суд утырышында «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 44 статьясы нигезендә гражданка А.Ш. Хәбибуллина шикаятен алдан өйрәнгән судья Р.Г. Сәхиева бәяләмәсен тыңлаганнан соң

ачыклады:

1. Татарстан Республикасы Конституция судына гражданка А.Ш. Хәбибуллина «Казан шәһәренең муниципаль юл фонды турында» Казан шәһәр Думасының 2013 елның 29 ноябрендәге 2-27 номерлы карары белән расланган Казан шәһәренең муниципаль юл фонды бюджет ассигнованиеләрен формалаштыру һәм куллану тәртибенең (алга таба шулай ук — Тәртип) 3.3 пункты белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата шикаять белән мөрәҗәгать итте.

Тәртипнең 3.3 пункты нигезендә чыгымнарның максатчан билгеләнеше буенча Казан шәһәренең муниципаль юл фондының расланган бюджет ассигнованиеләре күләме бүленеше алдагы финанс елына Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты тарафыннан раслана.

Шикаятьтән һәм аңа кушымта итеп бирелгән документлар күчермәләреннән аңлашылганча, мөрәҗәгать итүче Казан шәһәре, Качалов урамы адресы буенча урнашкан күпфатирлы йортта яши. Ул ишегалдындагы юлның һәм тротуарларның асфальт түшәмәсе хәзерге вакытта бик нык таушалган хәлдә дип билгели. Ишегалды территориясе, машина үтә торган юл өлеше һәм тротуарларның асфальт түшәмәсен ремонтлауны сорап, гражданка А.Ш. Хәбибуллина Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының Вахитов һәм Идел буе районнары администрациясенә һәм Казан шәһәр Думасына мөрәҗәгать иткән. Ләкин ремонт эшләре башкарылмаган.

Гражданка А.Ш. Хәбибуллина фикеренчә, Тәртипнең 3.3 пункты, юл фондының бюджет ассигнованиеләрен бүлү вәкаләтен Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетына тапшырып, андый бүленешне башкарганда җирле администрация таянырга тиешле критерийлар билгеләми. Шул ук вакытта ул Казан шәһәре муниципаль берәмлеге вәкиллекле

органының 2005 елның 17 декабрендәге 3-5 номерлы карары белән расланган Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Уставының 28 статьясындагы 1 өлешенең кырык беренче абзацы нигезендә муниципаль юл фонды бюджет ассигнованиеләрен формалаштыру һәм куллану тәртибен билгеләү Казан шәһәр Думасы компетенциясенә кертелгән дип күрсәтә. Мөрәҗәгать итүче билгеләгәнчә, бюджет ассигнованиеләрен бүлү критерийларының булмавы андый бүленеш буенча карарны ирекле кабул итүгә һәм ремонтланырга тиешле юлларны һәм квартал эчендәге машина юлларын берниндн дә объектив факторларга бәйле булмаган сайлауга китерә, бу аның конституциячел хокукларын боза.

Бәян ителгәннәр нигезендә гражданка А.Ш. Хәбибуллина Татарстан Республикасы Конституция судыннан «Казан шәһәренең муниципаль юл фонды турында» Казан шәһәр Думасының 2013 елның 29 ноябрендәге 2-27 номерлы карары белән расланган Казан шәһәренең муниципаль юл фонды бюджет ассигнованиеләрен формалаштыру һәм куллану тәртибенең 3.3 пунктын Татарстан Республикасы Конституциясенең 28 (беренче өлеш), 58 (икенче өлеш) статьяларына туры килми дип тануны сорый.

2. «Казан шәһәренең муниципаль юл фонды турында» Казан шәһәр Думасының 2013 елның 29 ноябрендәге 2-27 номерлы карары белән расланган Казан шәһәренең муниципаль юл фонды бюджет ассигнованиеләрен формалаштыру һәм куллану тәртибенең мөрәҗәгать итүче тарафыннан дәгъвалана торган 3.3 пункты Татарстан Республикасы Конституция судының карау предметын тәшкил иткән иде инде. 2017 елның 17 мартындагы 72-П номерлы карарында Татарстан Республикасы Конституция суды Тәртипнең 3.3 пунктында билгеләнгән хокукый җайга салу, юл фонды бюджет ассигнованиеләренең расланган күләмен чыгымнарның максатчан юнәлешләре буенча бүлү критерийларын кертеп, юридик көче аларны бары тик бергә куллану юлы белән генә гамәлгә ашырыла торган бердәм нормалар комплексыннан чыкканга күрә, кеше һәм гражданның конституциячел хокукларын һәм ирекләрен боза торган итеп карала алмый дигән нәтиҗәгә килә. Шул ук вакытта Татарстан Республикасы Конституция суды юл фондыннан акчалар бүлеп бирүнең төп критерийлары булып гомуми кулланылыштагы җирле әһәмияткә ия булган автомобиль юлларының, күпфатирлы йортларның ишегалды территорияләренең, квартал эчендәге машина юлларының техник торышының норматив таләпләргә туры килмәве, шулай ук юл полотносының саклануын һәм торгызылуын тәэмин итүнең объектив кирәклеге тора, дип күрсәтте.

Моннан тыш, Татарстан Республикасы Конституция суды юл фонды бюджет ассигнованиеләрен бүлү һәм ремонтланулары юл фондыннан финансланырга тиешле гомуми кулланылыштагы җирле әһәмияткә ия булган автомобиль юлларын, күпфатирлы йортларның ишегалды территорияләрен, квартал эчендәге машина юлларын сайлап алу ирекле түгел, чөнки Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты муниципаль юл фонды бюджет ассигнованиеләре күләмен бүлү турында карар кабул

иткән вакытта, бүленә торган акчаларның каралган максатларга ярашлы булу принцибын исәпкә алып, бөтен мәсьәләләр комплексын, шул исәптән аларның техник торышын бәяләү белән бәйле булганнарын өйрәнергә тиеш, дип аеруча билгеләде.

Шулай итеп, гражданка А.Ш. Хәбибуллина мөрәҗәгатенең предметы булып аңа карата Татарстан Республикасы Конституция суды тарафыннан үз көчен саклый торган карар чыгарылган нигезләмә булганга күрә, мөрәҗәгать итүченең шикаяте «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 46 статьясындагы беренче өлешенең 3 пункты нигезендә карауга алына алмый.

Бәян ителгәннәр нигезендә һәм «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 46 статьясындагы беренче өлешенең 3 пунктына, 66 статьясындагы беренче һәм бишенче өлешләренә, 67 статьясындагы беренче һәм икенче өлешләренә, 69, 72 статьяларына, 73 статьясындагы беренче өлешенә таянып, Татарстан Республикасы Конституция суды

билгеләде:

1. «Казан шәһәренең муниципаль юл фонды турында» Казан шәһәр Думасының 2013 елның 29 ноябрендәге 2-27 номерлы карары белән расланган Казан шәһәренең муниципаль юл фонды бюджет ассигнованиеләрен формалаштыру һәм куллану тәртибенең 3.3 пункты белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата гражданка А.Ш. Хәбибуллина шикаятен карауга алудан баш тартырга, чөнки элегрәк мөрәҗәгать итү предметы буенча Татарстан Республикасы Конституция суды тарафыннан үз көчен саклый торган карар чыгарылган.
2. Бу шикаять буенча Татарстан Республикасы Конституция суды Билгеләмәсе катгый һәм аңа карата шикаять бирелми.
3. Әлеге Билгеләмәнең күчермәсен гражданка А.Ш. Хәбибуллинага һәм Казан шәһәр Думасына җибәрергә.
4. Әлеге Билгеләмә «Татарстан Республикасы Конституция суды хәбәрләре»ндә басылып чыгарга тиеш.

№ 23-О

Татарстан Республикасы
Конституция суды

ОПРЕДЕЛЕНИЕ КОНСТИТУЦИОННОГО СУДА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

об отказе в принятии к рассмотрению жалобы гражданки Г.П. Луговниной на нарушение ее конституционных прав и свобод пунктом 9.3, абзацем первым пункта 9.4, отдельными положениями абзаца первого пункта 9.5 и пунктом 9.8 Положения о порядке предоставления денежных выплат, пособий, субсидий и стипендий отдельным категориям населения в Республике Татарстан, утвержденного постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 17 декабря 2004 года № 542 (в редакции постановления Кабинета Министров Республики Татарстан от 22 июня 2016 года № 425)

23 июня
2017 года
город Казань

Конституционный суд Республики Татарстан в составе Председателя Ф.Г. Хуснутдинова, судей Л.В. Кузьминой, Р.А. Сахиевой, А.Р. Шакараева,

заслушав в судебном заседании заключение судьи Л.В. Кузьминой, проводившей на основании статьи 44 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан» предварительное изучение жалобы гражданки Г.П. Луговниной,

у с т а н о в и л :

1. В Конституционный суд Республики Татарстан обратилась гражданка Г.П. Луговнина с жалобой на нарушение ее конституционных прав и свобод пунктом 9.3, абзацем первым пункта 9.4, отдельными положениями абзаца первого пункта 9.5 и пунктом 9.8 Положения о порядке предоставления денежных выплат, пособий, субсидий и стипендий отдельным категориям населения в Республике Татарстан, утвержденного постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 17 декабря 2004 года № 542 (в редакции постановления Кабинета Министров Республики Татарстан от 22 июня 2016 года № 425) (далее также — Положение).

Оспариваемыми нормами Положения установлено, что в целях получения ежемесячной денежной выплаты на проезд заявители вправе по своей инициативе представить в отделение Республиканского центра материальной помощи (компенсационных выплат) (далее — Центр) документы, содержащие сведения, указанные в пунктах 9.2, 9.11 Положения (пункт 9.3); на основании представленных документов, указанных в пункте 9.1 Положения, и сведений, указанных в пунктах 9.2, 9.11 Положения, отделение Центра в 10-дневный срок, исчисляемый в рабочих днях, со дня регистрации заявления о назначении ежемесячной денежной выплаты на проезд со всеми необходимыми документами принимает решение о назначении ежемесячной денежной выплаты на проезд или об отказе в ее назначении и доводит соответствующее решение до заявителя способом, указанным заявителем в заявлении (в письменной форме по почтовому адресу, в форме электронного документа по адресу электронной почты, смс-сообщением на телефон, через личный кабинет в государственной информационной системе Республики Татарстан «Портал государственных и муниципальных услуг Республики Татарстан») (абзац первый пункта 9.4);

ежемесячная денежная выплата на проезд назначается с месяца подачи заявления со всеми необходимыми документами и выплачивается в течение шести месяцев начиная с месяца назначения (абзац первый пункта 9.5); среднемесячный доход для назначения ежемесячной денежной выплаты на проезд определяется за шесть последних календарных месяцев, предшествующих месяцу подачи заявления о назначении ежемесячной денежной выплаты на проезд со всеми необходимыми документами (расчетный период) (пункт 9.8).

Как следует из жалобы и приложенных к ней копий документов, заявительница является пенсионером и ей назначена ежемесячная денежная выплата на проезд с 1 октября 2016 года по 31 марта 2017 года в размере 280 рублей в 2016 году и 180 рублей в 2017 году, поскольку ее среднемесячный доход на момент обращения превышал 20 000 рублей. Однако, как указывает гражданка Г.П. Луговнина, с 30 декабря 2016 года она прекратила трудовую деятельность и обратилась за пересмотром ежемесячной денежной выплаты на проезд в связи с тем, что ее среднемесячный доход на момент обращения стал менее 20 000 рублей. Заявительница считает, что в связи с исчислением среднемесячного дохода для назначения ежемесячной денежной выплаты на проезд из расчета за шесть последних календарных месяцев, предшествующих месяцу подачи заявления о ее назначении, размер предоставляемой ей денежной выплаты на проезд не был изменен. По мнению гражданки Г.П. Луговниной, причиной этого явилось то, что обжалуемые ею отдельные положения абзаца первого пункта 9.5 и пункт 9.8 Положения не учитывают возможность изменения среднемесячного дохода в течение периода, на который назначается ежемесячная денежная выплата, что нарушает ее конституционные права.

Кроме того, гражданка Г.П. Луговнина обращает внимание на то, что оспариваемые пункт 9.3 и абзац первый пункта 9.4 Положения предусматривают представление сведений, необходимых для принятия решения о назначении ежемесячной денежной выплаты на проезд, указанных в пункте 9.11 Положения, хотя в Положении пункт с таким номером отсутствует. Данное требование, по мнению заявительницы, является неопределенным по своему содержанию, чем также нарушает ее конституционные права.

На основании изложенного гражданка Г.П. Луговнина просит Конституционный суд Республики Татарстан признать пункт 9.3, абзац первый пункта 9.4, отдельные положения абзаца первого пункта 9.5 и пункт 9.8 Положения о порядке предоставления денежных выплат, пособий, субсидий и стипендий отдельным категориям населения в Республике Татарстан, утвержденного постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 17 декабря 2004 года № 542 (в редакции постановления Кабинета Министров Республики Татарстан от 22 июня 2016 года № 425), не соответствующими статьям 28 (часть первая), 29 (часть первая), 38 (часть первая), 49 и 58 (часть вторая) Конституции Республики Татарстан.

2. Вопрос, касающийся предоставления ежемесячной денежной выплаты на проезд в соответствии с оспариваемым постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан, уже был предметом рассмотрения Конституционного суда Республики Татарстан, который отметил, что указанная выплата по своей правовой природе не относится к числу мер социальной поддержки, установление которых основано на нормах федерального законодательства. Данная выплата представляет собой дополнительную меру социальной поддержки, не имеющую и не имевшую аналога в федеральном законодательстве, установление которой в силу статьи 26.3.1 Федерального закона от 6 октября 1999 года № 184-ФЗ «Об общих принципах организации законодательных (представительных) и исполнительных органов государственной власти субъектов Российской Федерации» является правом, а не обязанностью Республики Татарстан, и определяется прежде всего финансовыми возможностями Республики Татарстан. Следовательно, условия предоставления и размер данной выплаты устанавливаются Кабинетом Министров Республики Татарстан с учетом реальных возможностей бюджета Республики Татарстан по обеспечению этих выплат, что непосредственно вытекает из содержания части второй статьи 2 Закона Республики Татарстан от 8 декабря 2004 года № 63-ЗРТ «Об адресной социальной поддержке населения в Республике Татарстан» (постановление от 4 июля 2012 года № 49-П).

Конституционный Суд Российской Федерации также неоднократно отмечал, что, относя социальную защиту, включая социальное обеспечение, к совместному ведению Российской Федерации и ее субъектов (статья 72, пункт «ж» части 1), Конституция Российской Федерации не устанавливает конкретные способы и объемы такой защиты, предоставляемой тем или иным категориям граждан. Решение этих вопросов является прерогативой законодателя, который при определении гарантий реализации прав, закрепленных в Конституции Российской Федерации, располагает достаточно широкой свободой усмотрения в выборе мер социальной защиты, критериев их дифференциации, регламентации условий и порядка предоставления; он вправе также избирать и изменять формы (способы) их предоставления (Постановление от 10 ноября 2009 года № 17-П; Определение от 9 ноября 2010 года № 1439-О-О).

Оспариваемые заявительницей пункты 9.5 и 9.8 Положения находятся во взаимосвязи и по своему содержанию и правовому смыслу представляют собой организационно-процедурный механизм назначения и расчета ежемесячной денежной выплаты на проезд и не устанавливают каких-либо дополнительных необоснованных условий исчисления ее размера и периода выплаты.

Так, шестимесячный срок, в течение которого размер денежных выплат не подлежит изменению с учетом сведений о среднемесячном доходе за этот период, применяется для назначения мер социальной поддержки как в федеральном, так и в республиканском законодательстве (пункт 32 постановления Правительства Россий-

ской Федерации от 14 декабря 2005 года № 761 «О предоставлении субсидий на оплату жилого помещения и коммунальных услуг» и пункт 2.3.1 Положения о порядке и условиях предоставления субсидий-льгот на оплату жилья и коммунальных услуг отдельным категориям граждан в Республике Татарстан, утвержденного постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 24 марта 2006 года № 126).

Такой подход позволяет в равной степени гарантировать гражданам возможность получения выплаты в одном и том же размере в течение всего установленного периода независимо от изменений их среднемесячного дохода, который может как увеличиться, так и уменьшиться.

Таким образом, рассматриваемые нормы Положения сами по себе не могут рассматриваться как нарушающие конституционные права граждан и, следовательно, не содержат неопределенности в вопросе об их соответствии Конституции Республики Татарстан. В связи с этим согласно пункту 2 части первой статьи 46 во взаимосвязи с пунктом 1 части второй статьи 39 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан» жалоба заявительницы не является допустимой.

Относительно вопроса об отсутствии в тексте Положения пункта 9.11, ссылки на который имеются в пункте 9.3 и абзаце первом пункта 9.4 Положения, Конституционный суд Республики Татарстан обращает внимание на то, что постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 20 декабря 2016 года № 959 «О внесении изменений в отдельные акты Кабинета Министров Республики Татарстан» установлено, что в Положении о порядке предоставления денежных выплат, пособий, субсидий и стипендий отдельным категориям населения в Республике Татарстан, утвержденном постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 17 декабря 2004 года № 542, пункты «9.9—9.11» считать пунктами «9.8—9.10» соответственно (абзац шестой пункта 1). Учитывая изложенное, ссылки в обжалуемых гражданкой Г.П. Луговниной пункте 9.3 и абзаце первом пункта 9.4 Положения на пункт 9.11 необходимо считать ссылками на пункт 9.10 указанного Положения. В связи с этим оспариваемые положения не содержат неопределенности в вопросе об их соответствии Конституции Республики Татарстан. Однако это не освобождает Кабинет Министров Республики Татарстан от соблюдения правил юридической техники при внесении изменений в принятые им нормативные правовые акты. Таким образом, жалоба заявительницы в части проверки конституционности Положения по форме его издания согласно пункту 2 части первой статьи 46 во взаимосвязи с пунктом 1 части второй статьи 39 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан» также не является допустимой.

На основании изложенного, руководствуясь статьей 3, пунктом 1 части второй статьи 39, пунктом 2 части первой статьи 46, частью пятой статьи 66, частями первой и второй статьи 67, статьями 69, 72 и 73 Закона Республики Татарстан «О Конституционном

суде Республики Татарстан», Конституционный суд Республики Татарстан

определил:

1. Отказать в принятии к рассмотрению жалобы гражданки Г.П. Луговниной на нарушение ее конституционных прав и свобод пунктом 9.3, абзацем первым пункта 9.4, отдельными положениями абзаца первого пункта 9.5 и пунктом 9.8 Положения о порядке предоставления денежных выплат, пособий, субсидий и стипендий отдельным категориям населения в Республике Татарстан, утвержденного постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 17 декабря 2004 года № 542 (в редакции постановления Кабинета Министров Республики Татарстан от 22 июня 2016 года № 425), поскольку жалоба в соответствии с установленными требованиями Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан» не является допустимой.

2. Определение Конституционного суда Республики Татарстан по данной жалобе окончательно и обжалованию не подлежит.

3. Копию настоящего Определения направить гражданке Г.П. Луговниной и в Кабинет Министров Республики Татарстан.

4. Настоящее Определение подлежит опубликованию в «Вестнике Конституционного суда Республики Татарстан».

№ 24-О

Конституционный суд
Республики Татарстан

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ КОНСТИТУЦИЯ СУДЫның

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2004 елның 17 декабрендәге 542 номерлы карары (Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 22 июнендәге 425 номерлы карары редакциясендә) белән расланган Татарстан Республикасында халыкның кайбер категорияләренә акчалата түләүләр, пособиеләр, субсидияләр һәм стипендияләр бирү тәртибе турындагы нигезләмәнең 9.3 пункты, 9.4 пунктындагы беренче абзацы, 9.5 пунктындагы беренче абзацының аерым нигезләмәләре һәм 9.8 пункты белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата гражданка Г.П. Луговнина шикаятен карауга алудан баш тарту турында

2017 ел
23 июнь
Казан шәһәре

БИЛГЕЛӘМӘСЕ

Татарстан Республикасы Конституция суды, Рәисе Ф.Г. Хөснетдинов, судьялары Л.В. Кузьмина, Р.Г. Сәхиева, А.Р. Шакараев составында,

суд утырышында «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 44 статьясы нигезендә гражданка Г.П. Луговнина шикаятен алдан өйрәнгән судья Л.В. Кузьмина бәяләмәсен тыңлаганнан соң

ачыклады:

1. Татарстан Республикасы Конституция судына гражданка Г.П. Луговнина Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2004 елның 17 декабрендәге 542 номерлы карары (Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 22 июнендәге 425 номерлы карары редакциясендә) белән расланган Татарстан Республикасында халыкның кайбер категорияләренә акчалата түләүләр, пособиеләр, субсидияләр һәм стипендияләр бирү тәртибе турындагы нигезләмәнең (алга таба шулай ук — Нигезләмә) 9.3 пункты, 9.4 пунктындагы беренче абзацы, 9.5 пунктындагы беренче абзацының аерым нигезләмәләре һәм 9.8 пункты белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата шикаять белән мөрәҗәгать итте.

Нигезләмәнең дәгъвалана торган нормалары белән шул билгеләнгән: транспортта йөрүгә айлык акчалата түләү алу максатында гариза бирүчеләр үз инициативалары белән Республика матди ярдәм (компенсация түләүләре) үзәге (алга таба — Үзәк) бүлегенә Нигезләмәнең 9.2, 9.11 пунктларында күрсәтелгән мәгълүматлар бирелгән документларны кертергә хокуклы (9.3 пункт); Нигезләмәнең 9.1 пунктындагы кертелгән документлар һәм Нигезләмәнең 9.2, 9.11 пунктларында күрсәтелгән мәгълүматлар нигезендә Үзәк бүлеге кирәкле барлык документлар белән бергә транспортта йөрүгә айлык акчалата түләү билгеләү турында гариза теркәлгән көннән алып эш көннәрендә исәпләнә торган 10 көн эчендә транспортта йөрүгә айлык акчалата түләү билгеләү турында яисә аны билгеләүдән баш тарту хакында карар кабул итә һәм кабул ителгән карар турында бу гариза бирүчеләргә

гаризада күрсәтелгән ысул (почта адресы буенча хат рәвешендә, электрон почта адресы буенча электрон документ рәвешендә, телефонга смс-хәбәр белән, «Татарстан Республикасы дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр порталы» Татарстан Республикасы дәүләт мәгълүмат системасында шәхси кабинет аша) белән хәбәр итә (9.4 пунктның беренче абзацы); транспортта йөрүгә айлык акчалата түләү барлык кирәкле документлары белән гариза бирелгән айдан башлап билгеләнә һәм билгеләнгән айдан башлап алты ай дәвамында түләнә (9.5 пунктның беренче абзацы); транспортта йөрүгә айлык акчалата түләү билгеләү өчен уртача айлык керем барлык кирәкле документлары белән транспортта йөрүгә айлык акчалата түләү билгеләү турында гариза тапшырган айга кадәрге соңгы алты календарь ай өчен билгеләнә (исәп чоры) (9.8 пункт).

Шикаятьтән һәм аңа кушымта итеп бирелгән документлар күчермәләреннән аңлашылганча, мөрәҗәгать итүче — пенсионер һәм аңа 2016 елның 1 октябреннән 2017 елның 31 мартына кадәр, мөрәҗәгать итү моментына аның уртача айлык кереме 20 000 сумнан артып киткәнгә күрә, 2016 елда 280 сум һәм 2017 елда 180 сум күләмендә транспортта йөрүгә айлык акчалата түләү билгеләнгән. Ләкин, гражданка Г.П. Луговнина күрсәткәнчә, 2016 елның 30 декабреннән ул хезмәт эшчәнлеген туктаткан һәм транспортта йөрүгә айлык акчалата түләүне, мөрәҗәгать итү моментына аның уртача айлык кереме 20 000 сумнан кимрәк булганга күрә, яңадан карау турында мөрәҗәгать иткән. Мөрәҗәгать итүче, транспортта йөрүгә айлык акчалата түләү билгеләү өчен уртача айлык керем аны билгеләү турында гариза тапшырган айга кадәрге соңгы алты календарь айдан чыгып исәпләнгәнгә күрә, аңа бирелә торган транспортта йөрүгә айлык акчалата түләү күләме үзгәрмәгән дип саный. Гражданка Г.П. Луговнина фикеренчә, моның сәбәбе булып Нигезләмәнең аның тарафыннан дәгъвалана торган 9.5 пунктының беренче абзацының аерым нигезләмәләре һәм 9.8 пунктының айлык акчалата түләү билгеләнгән вакыт эчендә уртача айлык керемнең үзгәрә алуын исәпкә алмаулары тора, бу исә аның конституциячел хокукларын боза.

Моннан тыш, гражданка Г.П. Луговнина Нигезләмәнең дәгъвалана торган 9.3 пунктының һәм 9.4 пунктындагы беренче абзацының транспортта йөрүгә айлык акчалата түләү билгеләү турында карар кабул итәр өчен Нигезләмәнең 9.11 пунктында күрсәтелгән кирәкле мәгълүматлар тапшыруны, Нигезләмәдә андый номерлы пункт булмаса да, күздә тотуларына игътибар итә. Әлеге таләптә, мөрәҗәгать итүче фикеренчә, эчтәлеге буенча билгесезлек бар, шуның белән аның конституциячел хокуклары шулай ук бозыла.

Бәян ителгәннәр нигезендә гражданка Г.П. Луговнина Татарстан Республикасы Конституция судыннан Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2004 елның 17 декабрендәге 542 номерлы карары (Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 22 июнендәге 425 номерлы карары редакциясендә) белән расланган Татарстан Республикасында халыкның кайбер категорияләренә акчалата түләүләр, пособиеләр, субсидияләр һәм стипендияләр бирү тәртибе турын-

дагы нигезләмәнең 9.3 пунктын, 9.4 пунктындагы беренче абзацын, 9.5 пунктындагы беренче абзацының аерым нигезләмәләрен һәм 9.8 пунктын Татарстан Республикасы Конституциясенең 28 (беренче өлеш), 29 (беренче өлеш), 38 (беренче өлеш), 49 һәм 58 (икенче өлеш) статьяларына туры килми дип тануны сорый.

2. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының дәгъвалана торган карары нигезендә транспортта йөрүгә айлык акчалата түләү бирү мәсьәләсе Татарстан Республикасы Конституция судының карау предметын тәшкил иткән иде инде, ул күрсәтелгән түләү үзенең хокукый табигате буенча федераль законнар нормаларына нигезләнеп билгеләнә торган социаль яклау чаралары исәбенә керми дип билгеләде. Бу түләү федераль законнарда аналогы булмаган өстәмә социаль ярдәм чарасы булып тора, аны билгеләү «Россия Федерациясе субъектлары дәүләт хакимиятенең закон чыгару (вәкиллекле) һәм башкарма органнарын оештыруның гомуми принциплары турында» 1999 елның 6 октябрендәге 184-ФЗ номерлы Федераль законның 26.3.1 статьясы нигезендә Татарстан Республикасының бурычы түгел, ә хокукы булып тора һәм, барыннан да элек, Татарстан Республикасының финанс мөмкинлекләре белән билгеләнә. Димәк, әлеге түләүне бирү шартлары һәм күләме, бу түләүләрне тәэмин итү буенча Татарстан Республикасы бюджетының реаль мөмкинлекләрен исәпкә алып, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты тарафыннан билгеләнә, бу исә «Татарстан Республикасында халыкка адреслы социаль ярдәм күрсәтү турында» 2004 елның 8 декабрендәге 63-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 2 статьясындагы икенче өлеше эчтәлегеннән килеп чыга (2012 елның 4 июлендәге 49-П номерлы карар).

Россия Федерациясе Конституция Суды берничә тапкыр билгеләп үткәнчә, Россия Федерациясе Конституциясе, социаль тәэминатны да кертеп, социаль яклауны Россия Федерациясе һәм аның субъектларының уртак карамагына кертеп (72 статья, 1 өлешнең «ж» пункты), гражданнарның теге яки бу категорияләренә бирелә торган мондый яклауның конкрет ысулларын һәм күләмнәрен билгеләми. Әлеге мәсьәләләрне хәл итү закон чыгаручының аерым хокукы булып тора, ул Россия Федерациясе Конституциясендә беркетелгән хокукларны гамәлгә ашыру гарантияләрен билгеләгәндә социаль яклау чараларын, аларны дифференциацияләү критерийларын, күрсәтелү шартларын һәм тәртибен регламентацияләүне сайлап алганда җитәрлек дәрәҗәдә иркле эш итә; ул шулай ук аларның күрсәтелү формаларын (ысулларын) сайлап алырга һәм үзгәртергә хокуклы (2009 елның 10 ноябрендәге 17-П номерлы Карар; 2010 елның 9 ноябрендәге 1439-О-О номерлы Билгеләмә).

Нигезләмәнең мөрәҗәгать итүче тарафыннан дәгъвалана торган 9.5 һәм 9.8 пунктлары үзара бәйләнештә торалар һәм үзләренең эчтәлеге һәм хокукый мәгънәсе буенча транспортта йөрүгә айлык акчалата түләүне билгеләү һәм исәпләүнең оештыру-процедура механизмы булып торалар һәм аның күләмен һәм түләү периодын исәпләүнең нинди дә булса өстәмә нигезсез шартларын билгеләмиләр.

Шулай, әлеге период өчен уртача айлык керем турындагы мәгълүматны исәпкә алып, акчалата түләүләр күләме үзгәртелергә тиеш булмаган алты айлык вакыт социаль ярдәм чараларын билгеләү өчен федераль һәм республика законнарында кулланыла («Торак урын һәм коммуналь хезмәтләр өчен түләүгә субсидияләр бирү турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2005 елның 14 декабрендәге 761 номерлы карарының 32 пункты һәм Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2006 елның 24 мартындагы 126 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасында гражданнарның аерым категорияләренә торак һәм коммуналь хезмәтләр өчен түләүгә ташлама-субсидияләр бирү тәртибе һәм шартлары турында нигезләмәнең 2.3.1 пункты).

Мондый алым гражданнарга артырга да, кимергә дә мөмкин булган уртача айлык керемнәренең үзгәрүенә бәйсез рәвештә билгеләнгән период эчендә түләүне бер үк күләмдә алу мөмкинлеген тигез дәрәҗәдә гарантияләргә ирек бирә.

Шулай итеп, Нигезләмәнең карала торган нормалары үзләреннән-үзе гражданнарның конституциячел хокукларын боза торган буларак карала алмыйлар һәм, димәк, аларның Татарстан Республикасы Конституциясенә туры килү-килмәве мәсьәләсендә билгесезлек юк. Шуңа бәйле рәвештә «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 46 статьясындагы беренче өлешенең 2 пункты белән үзара бәйләнештә 39 статьясындагы икенче өлешенең 1 пункты нигезендә мөрәҗәгать итүченең шикаяте карала алмый.

Нигезләмәнең 9.3 пунктында һәм 9.4 пунктындагы беренче абзацында сылтама ясалган 9.11 пунктның Нигезләмә текстында булмавы мәсьәләсенә килгәндә, Татарстан Республикасы Конституция суды шуңа игътибар итә: «Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының аерым карарларына үзгәрешләр кертү турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 20 декабрендәге 959 номерлы карары белән билгеләнгәнчә, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2004 елның 17 декабрендәге 542 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасында халыкның кайбер категорияләренә акчалата түләүләр, пособиеләр, субсидияләр һәм стипендияләр бирү тәртибе турындагы нигезләмәдә «9.9—9.11» пунктларны тиешенчә «9.8—9.10» пунктлар дип санарга (1 пунктның алтынчы абзацы). Моны исәпкә алып, Нигезләмәнең гражданка Г.П. Луговнина тарафыннан дәгъвалана торган 9.3 пунктында һәм 9.4 пунктының беренче абзацында 9.11 пунктына сылтамаларны күрсәтелгән Нигезләмәнең 9.10 пунктына сылтамалар дип санарга кирәк. Шуңа бәйле рәвештә дәгъвалана торган нигезләмәләрдә аларның Татарстан Республикасы Конституциясенә туры килү-килмәве мәсьәләсендә билгесезлек юк. Ләкин бу Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетын аның тарафыннан кабул ителгән норматив хокукый актларга үзгәрешләр керткәндә юридик техника кагыйдәләрен үтәүдән азат итми. Шулай итеп, мөрәҗәгать итүченең шикаяте Нигезләмәнең конституциячеллеген аны бастырып чыгару формасы буенча тикшерү өлешендә «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Респуб-

ликасы Законының 46 статьясындагы беренче өлешенең 2 пункты белән үзара бәйләнештә 39 статьясындагы икенче өлешенең 1 пункты нигезендә шулай ук карала алмый.

Бәян ителгәннәр нигезендә, «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 3 статьясына, 39 статьясындагы икенче өлешенең 1 пунктына, 46 статьясындагы беренче өлешенең 2 пунктына, 66 статьясындагы бишенче өлешенә, 67 статьясындагы беренче һәм икенче өлешләренә, 69, 72 һәм 73 статьяларына таянып, Татарстан Республикасы Конституция суды

билгеләде:

1. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2004 елның 17 декабрендәге 542 номерлы карары (Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 22 июнендәге 425 номерлы карары редакциясендә) белән расланган Татарстан Республикасында халыкның кайбер категорияләренә акчалата түләүләр, пособиеләр, субсидияләр һәм стипендияләр бирү тәртибе турындагы нигезләмәнең 9.3 пункты, 9.4 пунктындагы беренче абзацы, 9.5 пунктындагы беренче абзацының аерым нигезләмәләре һәм 9.8 пункты белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата гражданка Г.П. Луговнина шикаятен карауга алудан баш тартырга, чөнки шикаять «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законы билгеләгән таләпләр нигезендә карала алмый.

2. Бу шикаять буенча Татарстан Республикасы Конституция суды Билгеләмәсе катгый һәм аңа карата шикаять бирелми.

3. Әлеге Билгеләмәнең күчермәсен гражданка Г.П. Луговнинага һәм Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетына җибәрергә.

4. Әлеге Билгеләмә «Татарстан Республикасы Конституция суды хәбәрләре»ндә басылып чыгарга тиеш.

№ 24-О

Татарстан Республикасы
Конституция суды

ОПРЕДЕЛЕНИЕ КОНСТИТУЦИОННОГО СУДА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

10 июля
2017 года
город Казань

об отказе в принятии к рассмотрению жалобы гражданина Р.К. Галимова на нарушение его конституционных прав и свобод статьей 32 Земельного кодекса Республики Татарстан

Конституционный суд Республики Татарстан в составе Председателя Ф.Г. Хуснутдинова, судей Ф.Р. Волковой, Л.В. Кузьминой, Э.М. Мустафиной, Р.А. Сахиевой, А.Р. Шакараева,

заслушав в судебном заседании заключение судьи А.Р. Шакараева, проводившего на основании статьи 44 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан» предварительное изучение жалобы гражданина Р.К. Галимова,

установил:

1. В Конституционный суд Республики Татарстан обратился гражданин Р.К. Галимов с жалобой на нарушение его конституционных прав и свобод статьей 32 Земельного кодекса Республики Татарстан.

Оспариваемая норма регулирует вопросы предоставления земельных участков, находящихся в государственной или муниципальной собственности, в собственность граждан и юридических лиц, в том числе устанавливает случаи предоставления таких земельных участков бесплатно.

Как следует из жалобы и приложенных к ней копий документов, заявитель является участником ликвидации последствий катастрофы на Чернобыльской АЭС в 1988 году. Гражданин Р.К. Галимов отмечает, что нуждается в улучшении жилищных условий и в соответствии с пунктом 8 части первой статьи 14 Закона Российской Федерации от 15 мая 1991 года № 1244-1 «О социальной защите граждан, подвергшихся воздействию радиации вследствие катастрофы на Чернобыльской АЭС» имеет право на внеочередное обеспечение земельным участком для индивидуального жилищного строительства, который, по его мнению, должен быть предоставлен ему бесплатно.

В связи с этим гражданин Р.К. Галимов обратился в Комитет земельных и имущественных отношений Исполнительного комитета муниципального образования города Казани с заявлением о предоставлении ему, как участнику ликвидации последствий катастрофы на Чернобыльской АЭС, земельного участка для индивидуального жилищного строительства бесплатно и во внеочередном порядке. Однако в предоставлении земельного участка заявителю было отказано со ссылкой на отсутствие в Республике Татарстан нормативной правовой базы, регулирующей порядок предоставления земельных участков участникам ликвидации последствий катастрофы на Чернобыльской АЭС.

Как считает гражданин Р.К. Галимов, федеральный законодатель, определив в подпункте 7 статьи 39.5 Земельного кодекса Российской Федерации, что земельный участок, находящийся в государственной или муниципальной собственности, предоставля-

ется в собственность бесплатно на основании решения уполномоченного органа иным не указанным в подпункте 6 данной статьи отдельным категориям граждан в случаях, предусмотренных законами субъектов Российской Федерации, передал законодателю субъекта Российской Федерации полномочие на осуществление соответствующего правового регулирования, в том числе на установление порядка предоставления земельных участков категориям граждан, имеющим на них право на основании Закона Российской Федерации «О социальной защите граждан, подвергшихся воздействию радиации вследствие катастрофы на Чернобыльской АЭС».

Между тем, как указывает заявитель, законодатель Республики Татарстан, установив в статье 32 Земельного кодекса Республики Татарстан случаи предоставления земельных участков, находящихся в государственной или муниципальной собственности, в собственность граждан и юридических лиц бесплатно, не предусмотрел возможности предоставления земельных участков категориям граждан, имеющим на них право на основании Закона Российской Федерации «О социальной защите граждан, подвергшихся воздействию радиации вследствие катастрофы на Чернобыльской АЭС», чем нарушил его конституционные права.

Кроме того, по мнению заявителя, внеочередное обеспечение земельными участками не может осуществляться на аукционе, как это предлагает в своих ответах Комитет земельных и имущественных отношений Исполнительного комитета муниципального образования города Казани.

На основании изложенного гражданин Р.К. Галимов просит Конституционный суд Республики Татарстан признать статью 32 Земельного кодекса Республики Татарстан не соответствующей статьям 28 (части первая и вторая), 29 (часть первая), 32, 54 (часть первая), 55 и 58 Конституции Республики Татарстан.

2. Определяя основные принципы земельного законодательства, Земельный кодекс Российской Федерации выделяет в том числе принцип платности использования земли, согласно которому любое использование земли осуществляется за плату, за исключением случаев, установленных федеральными законами и законами субъектов Российской Федерации (подпункт 7 пункта 1 статьи 1).

С 1 марта 2015 года случаи бесплатного предоставления земельного участка, находящегося в государственной или муниципальной собственности, гражданину или юридическому лицу в собственность определены статьей 39.5 Земельного кодекса Российской Федерации. При этом непосредственно сам Земельный кодекс Российской Федерации, равно как и иные федеральные законы, не предусматривает в качестве такого случая предоставление на бесплатной основе земельного участка для индивидуального жилищного строительства участникам ликвидации последствий катастрофы на Чернобыльской АЭС. Из буквального содержания положений статьи 15 в их взаимосвязи с пунктом 8 части 1 статьи 14 Закона Российской Федерации от 15 мая 1991 года № 1244-1 «О социальной защите граждан, подвергшихся воздействию радиации вследствие катастрофы на Чернобыльской АЭС» следует,

что федеральное законодательство гарантирует рассматриваемой категории граждан при наличии нуждаемости в улучшении жилищных условий лишь преимущественное (внеочередное) право на обеспечение земельными участками.

При таких обстоятельствах само по себе отсутствие в статье 32 Земельного кодекса Республики Татарстан указания на участников ликвидации последствий катастрофы на Чернобыльской АЭС в числе лиц, которым предоставлена возможность бесплатного получения земельного участка, находящегося в государственной или муниципальной собственности, не может считаться нарушением конституционных прав и свобод граждан, в том числе и заявителя, поскольку предоставление такой возможности выступает в качестве дополнительной меры социальной поддержки, установление которой является правом, а не обязанностью Республики Татарстан, и зависит от имеющихся на данном этапе социально-экономического развития финансовых и иных материальных возможностей.

Такой вывод согласуется и с позицией Конституционного Суда Российской Федерации, который неоднократно указывал, что Конституция Российской Федерации не гарантирует бесплатное предоставление земельных участков (определения от 15 января 2009 года № 105-О-О, от 24 февраля 2011 года № 163-О-О и др.). В силу статей 10 и 72 (пункты «в», «ж» части 1) Конституции Российской Федерации, а также пункта 2 статьи 28 Земельного кодекса Российской Федерации, действовавшего до 1 марта 2015 года, определение оснований, круга лиц и условий для бесплатного предоставления земли относится к компетенции федерального законодателя и законодателя субъекта Российской Федерации, которые располагают достаточно широкой свободой усмотрения при разрешении указанного вопроса (определения от 22 марта 2012 года № 523-О-О, от 25 февраля 2013 года № 193-О, от 21 ноября 2013 года № 1831-О, от 24 декабря 2013 года № 2134-О, от 24 марта 2015 года № 582-О).

Таким образом, оспариваемая норма не содержит какой-либо неопределенности в указанном заявителем аспекте, в связи с чем согласно пункту 2 части первой статьи 46 во взаимосвязи с пунктом 1 части второй статьи 39 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан» жалоба гражданина Р.К. Галимова не является допустимой. Расширение же перечня категорий граждан, которым предоставлено вышеназванное право, на чем фактически настаивает заявитель, предполагает внесение изменений в действующее земельное законодательство, что входит в компетенцию законодателя и не относится к полномочиям Конституционного суда Республики Татарстан, как они определены в статье 3 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан».

Относительно доводов заявителя о незаконности проведения торгов при предоставлении гражданам земельных участков во внеочередном порядке следует отметить, что данные вопросы регламентируются главой V.1 Земельного кодекса Российской Федерации, в частности статьей 39.6, согласно которой гражда-

нам, имеющим право на внеочередное приобретение земельных участков, земельные участки предоставляются однократно без проведения торгов только в аренду.

При этом проверка конституционности указанных норм федерального законодательства, равно как и оценка обоснованности решений, принятых правоприменительными органами при рассмотрении обращений гражданина Р.К. Галимова, в том числе законности отказа в предоставлении ему земельного участка, также не входит в компетенцию Конституционного суда Республики Татарстан.

Исходя из изложенного и руководствуясь статьей 3, пунктом 1 части второй статьи 39, пунктами 1 и 2 части первой статьи 46, частью пятой статьи 66, частями первой и второй статьи 67, статьями 69, 72, 73 и 101 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан», Конституционный суд Республики Татарстан

определил:

1. Отказать в принятии к рассмотрению жалобы гражданина Р.К. Галимова на нарушение его конституционных прав и свобод статьей 32 Земельного кодекса Республики Татарстан, поскольку жалоба в соответствии с установленными требованиями Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан» не является допустимой, а разрешение поставленных заявителем вопросов Конституционному суду Республики Татарстан неподведомственно.

2. Определение Конституционного суда Республики Татарстан по данной жалобе окончательно и обжалованию не подлежит.

3. Копию настоящего Определения направить гражданину Р.К. Галимову, в Государственный Совет Республики Татарстан и в Исполнительный комитет муниципального образования города Казани.

4. Настоящее Определение подлежит опубликованию в «Вестнике Конституционного суда Республики Татарстан».

№ 30-О

Конституционный суд
Республики Татарстан

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ КОНСТИТУЦИЯ СУДЫның

Татарстан Республикасы Җир кодексының 32 статьясы белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата гражданин Р.К. Галимов шикаятен карауга алудан баш тарту турында

2017 ел
10 июль
Казан шәһәре

БИЛГЕЛӘМӘСЕ

Татарстан Республикасы Конституция суды, Рәисе Ф.Г. Хөснетдинов, судьялары Ф.Р. Волкова, Л.В. Кузьмина, Э.М. Мостафина, Р.Г. Сәхиева, А.Р. Шакараев составында,

суд утырышында «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 44 статьясы нигезендә гражданин Р.К. Галимов шикаятен алдан өйрәнгән судья А.Р. Шакараев бәяләмәсен тыңлаганнан соң

ачыклады:

1. Татарстан Республикасы Конституция судына гражданин Р.К. Галимов Татарстан Республикасы Җир кодексының 32 статьясы белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата шикаять белән мөрәҗәгать итте.

Дәгъвалана торган норма дәүләт милкендәге яисә муниципаль милектәге җир кишәрлекләрен гражданнар һәм юридик затлар милкенә бирү мәсьәләләрен җайга сала, шул исәптән шундый җир кишәрлекләрен түләүсез бирү очракларын билгели.

Шикаятьтән һәм аңа кушымта итеп бирелгән документлар күчермәләреннән аңлашылганча, мөрәҗәгать итүче — 1988 елда Чернобыль АЭСында һәлакәт салган зыяннарны бетерүдә катнашучы. Гражданин Р.К. Галимов билгеләгәнчә, ул торак шартларын яхшыртуга мохтаҗ һәм «Чернобыль АЭСындагы һәлакәт аркасында радиация йогынтысына дучар булган гражданнарны социаль яклау турында» 1991 елның 15 маендагы 1244-1 номерлы Россия Федерациясе Законының 14 статьясындагы беренче өлешенең 8 пункты нигезендә индивидуаль торак төзелеше өчен, аның фикеренчә, аңа түләүсез бирелергә тиешле җир кишәрлеге белән чираттан тыш тәэмин ителергә хокуклы.

Шуңа бәйле рәвештә гражданин Р.К. Галимов Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының Җир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре комитетына аңа, Чернобыль АЭСында һәлакәт салган зыяннарны бетерүдә катнашучы буларак, индивидуаль торак төзелеше өчен җир кишәрлеген түләүсез һәм чираттан тыш тәртиптә бирү турында гариза белән мөрәҗәгать иткән. Ләкин Татарстан Республикасында Чернобыль АЭСында һәлакәт салган зыяннарны бетерүдә катнашучыларга җир кишәрлекләрен бирү тәртибен җайга сала торган норматив хокукый базаның булмавына сылтама ясалып, мөрәҗәгать итүчегә җир кишәрлеген бирүдән баш тартылган.

Гражданин Р.К. Галимов санавынча, федераль закон чыгаручы Россия Федерациясе Җир кодексының 39.5 статьясындагы 7 пунктчасында дәүләт милкендәге яисә муниципаль милектәге җир кишәрлеге милек итеп Россия Федерациясе субъектлары за-

коннарында каралган очракларда әлеге статьяның 6 пунктчасында күрсәтелмәгән башка гражданнарның аерым категорияләренә вәкаләтле орган карары нигезендә түләүсез бирелә дип билгеләп, Россия Федерациясе субъекты закон чыгаручысына тиешле хокукый җайга салуны гамәлгә ашыру, шул исәптән «Чернобыль АЭСындагы һәлакәт аркасында радиация йогынтысына дучар булган гражданнарны социаль яклау турында» Россия Федерациясе Законы нигезендә аларга хокуклары булган гражданнар категорияләренә җир кишәрлекләрен бирү тәртибен урнаштыру вәкаләтен тапшырган.

Шул ук вакытта, мөрәҗәгать итүче күрсәткәнчә, Татарстан Республикасы закон чыгаручысы Татарстан Республикасы Җир кодексының 32 статьясында дәүләт милкендәге яисә муниципаль милектәге җир кишәрлекләрен гражданнар һәм юридик затлар милкенә түләүсез бирү очракларын билгеләп, «Чернобыль АЭСындагы һәлакәт аркасында радиация йогынтысына дучар булган гражданнарны социаль яклау турында» Россия Федерациясе Законы нигезендә аларга хокуклары булган гражданнар категорияләренә җир кишәрлекләрен бирү мөмкинлеген күздә тотмаган, шуның белән аның конституциячел хокукларын бозган.

Моннан тыш, мөрәҗәгать итүче фикеренчә, җир кишәрлекләре белән чираттан тыш тәэмин итү, Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының Җир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре комитеты җавапларында тәкъдим ителгәнчә, аукционда гамәлгә ашырыла алмый.

Бәян ителгәннәр нигезендә гражданин Р.К. Галимов Татарстан Республикасы Конституция судыннан Татарстан Республикасы Җир кодексының 32 статьясын Татарстан Республикасы Конституциясенең 28 (беренче һәм икенче өлешләр), 29 (беренче өлеш), 32, 54 (беренче өлеш), 55 һәм 58 статьяларына туры килми дип тануны сорый.

2. Җир законнарының төп принципларын билгеләп, Россия Федерациясе Җир кодексы шул исәптән җирдән файдалануның түләүлелеге принцибын бүлеп чыгара, аның буенча, федераль законнар һәм Россия Федерациясе субъектлары законнары билгеләгән очраклардан тыш, җирдән теләсә нинди файдалану түләүле башкарыла (1 статьяның 1 пунктындагы 7 пунктчасы).

2015 елның 1 мартыннан дәүләт милкендәге яисә муниципаль милектәге җир кишәрлеген гражданнар һәм юридик затлар милкенә түләүсез бирү очраклары Россия Федерациясе Җир кодексының 39.5 статьясы белән билгеләнгән. Шул ук вакытта Россия Федерациясе Җир кодексы үзе, башка федераль законнар кебек үк, андый очрак буларак Чернобыль АЭСында һәлакәт салган зыяннарны бетерүдә катнашучыларга индивидуаль торак төзелеше өчен җир кишәрлеген түләүсез нигездә бирүне күздә тотмый. «Чернобыль АЭСындагы һәлакәт аркасында радиация йогынтысына дучар булган гражданнарны социаль яклау турында» 1991 елның 15 маендагы 1244-1 номерлы Россия Федерациясе Законының 15 статьясы нигезләмәләренең 14 статьясындагы

1 өлешенең 8 пункты белән үзара бәйләнештә сүзгә-сүз эчтәлегеннән аңлашылганча, федераль законнар гражданнарның карала торган категориясенә торак шартларын яхшыртуга мохтаҗлык булганда җир кишәрлекләре белән тәэмин ителүгә өстенлекле (чираттан тыш) хокукны гына гарантияли.

Шундый шартларда Татарстан Республикасы Җир кодексының 32 статьясында Чернобыль АЭСында һәлакәт салган зыяннарны бетерүдә катнашучыларны дәүләт милкендәге яисә муниципаль милектәге җир кишәрлеген түләүсез алу мөмкинлеге бирелгән затлар исәбендә күрсәтүнең булмавы үзеннән-үзе гражданнарның, шул исәптән мөрәҗәгать итүченең дә конституциячел хокукларын һәм ирекләрен бозу дип санала алмый, чөнки андый мөмкинлекне бирү өстәмә социаль ярдәм чарасы булып тора, аны билгеләү Татарстан Республикасының бурычы түгел, ә хокукы булып тора һәм әлеге социаль-икътисади үсеш этабында булган финанс һәм башка материаль мөмкинлекләргә бәйле.

Мондый нәтиҗә Россия Федерациясе Конституция Суды позициясенә дә туры килә, ул Россия Федерациясе Конституциясенең җир кишәрлекләрен түләүсез бирүне гарантияләмәве турында берничә мәртәбә искәртте (2009 елның 15 гыйнварындагы 105-О-О номерлы, 2011 елның 24 февралендәге 163-О-О номерлы һ.б. билгеләмәләр). Россия Федерациясе Конституциясенең 10 һәм 72 (1 өлешнең «в», «ж» пунктлары) статьялары, шулай ук Россия Федерациясе Җир кодексының 2015 елның 1 мартына кадәр гамәлдә булган 28 статьясындагы 2 пункты нигезендә җирне түләүсез бирү өчен нигезләрне, затлар даирәсен һәм шартларны билгеләү федераль закон чыгаручы һәм Россия Федерациясе субъекты закон чыгаручысы компетенциясенә керә, күрсәтелгән мәсьәләне хәл иткәндә алар җитәрлек дәрәҗәдә киң карамак ирегенә ия (2012 елның 22 мартындагы 523-О-О номерлы, 2013 елның 25 февралендәге 193-О номерлы, 2013 елның 21 ноябрендәге 1831-О номерлы, 2013 елның 24 декабрендәге 2134-О номерлы, 2015 елның 24 мартындагы 582-О номерлы билгеләмәләр).

Шулай итеп, дәгъвалана торган нормада мөрәҗәгать итүче күрсәткән аспектта нинди дә булса билгесезлек юк, шуңа бәйле рәвештә «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 46 статьясындагы беренче өлешенең 2 пункты белән үзара бәйләнештә 39 статьясындагы икенче өлешенең 1 пункты нигезендә гражданин Р.К. Галимов шикаяте карала алмый. Югарыда аталган хокук бирелгән гражданнар категорияләре исемлеген киңәйтү, мөрәҗәгать итүче шуңа басым ясый да, гамәлдәге җир законнарына үзгәрешләр кертүне күздә тота, бу исә закон чыгаручы компетенциясенә керә һәм Татарстан Республикасы Конституция судының «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 3 статьясында билгеләнгән вәкаләтләренә керми.

Мөрәҗәгать итүченең гражданнарга җир кишәрлекләрен чираттан тыш тәртиптә биргәндә сатулашу үткәрүнең законсыз булуы турындагы дәлилләренә килгәндә, шуны билгеләп үтәргә кирәк: әлеге мәсьәләләр Россия Федерациясе Җир кодексының

V.1 бүлеге, аерым алганда, 39.6 статьясы белән җайга салына, аның нигезендә җир кишәрлекләрен чираттан тыш алу хокуклары булган гражданнарга җир кишәрлекләре сатулашу үткәрелмичә арендага бер тапкыр гына бирелә.

Шул ук вакытта федераль законнарның күрсәтелгән нормаларының конституциячеллеген тикшерү, гражданин Р.К. Галимов мөрәҗәгатьләрен караганда хокук куллану органнары кабул иткән карарларның нигезле, шул исәптән аңа җир кишәрлеген бирүдән баш тартуның законлы булу-булмавын бәяләү кебек, Татарстан Республикасы Конституция суды компетенциясенә шулай ук керми.

Бәян ителгәннәрдән чыгып һәм «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 3 статьясына, 39 статьясындагы икенче өлешенең 1 пунктына, 46 статьясындагы беренче өлешенең 1 һәм 2 пунктларына, 66 статьясындагы бишенче өлешенә, 67 статьясындагы беренче һәм икенче өлешләренә, 69, 72, 73 һәм 101 статьяларына таянып, Татарстан Республикасы Конституция суды

билгеләде:

1. Татарстан Республикасы Җир кодексының 32 статьясы белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата гражданин Р.К. Галимов шикаятен карауга алудан баш тартырга, чөнки шикаять «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законы билгеләгән таләпләр нигезендә карала алмый, ә мөрәҗәгать итүче куйган мәсьәләләрне хәл итү Татарстан Республикасы Конституция суды карамагына керми.
2. Бу шикаять буенча Татарстан Республикасы Конституция суды Билгеләмәсе катгый һәм аңа карата шикаять бирелми.
3. Әлеге Билгеләмәнең күчермәсен гражданин Р.К. Галимовка, Татарстан Республикасы Дәүләт Советына һәм Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетына җибәрергә.
4. Әлеге Билгеләмә «Татарстан Республикасы Конституция суды хәбәрләре»ндә басылып чыгарга тиеш.

№ 30-О

Татарстан Республикасы
Конституция суды

ОПРЕДЕЛЕНИЕ КОНСТИТУЦИОННОГО СУДА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

об отказе в принятии к рассмотрению жалобы гражданки А.С. Насыровой на нарушение ее конституционных прав и свобод пунктами 1 и 2 постановления Исполнительного комитета муниципального образования города Казани от 27 декабря 2016 года № 5320 «О размере платы за пользование жилым помещением (платы за наем), за содержание жилых помещений в жилищном фонде г. Казани на 2017 год»

12 июля
2017 года
город Казань

Конституционный суд Республики Татарстан в составе Председателя Ф.Г. Хуснутдинова, судей Ф.Р. Волковой, Л.В. Кузьминой, Э.М. Мустафиной, Р.А. Сахиевой, А.Р. Шакараева,

заслушав в судебном заседании заключение судьи А.Р. Шакараева, проводившего на основании статьи 44 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан» предварительное изучение жалобы гражданки А.С. Насыровой,

у с т а н о в и л :

1. В Конституционный суд Республики Татарстан обратилась гражданка А.С. Насырова с жалобой на нарушение ее конституционных прав и свобод пунктами 1 и 2 постановления Исполнительного комитета муниципального образования города Казани от 27 декабря 2016 года № 5320 «О размере платы за пользование жилым помещением (платы за наем), за содержание жилых помещений в жилищном фонде г. Казани на 2017 год». Пунктами 1 и 2 оспариваемого постановления утверждаются, вводятся в действие и считаются действующими с 1 января 2017 года до 30 июня 2017 года и с 1 июля 2017 года до 31 декабря 2017 года соответственно размеры платы за содержание жилых помещений для нанимателей жилых помещений по договорам социального найма и договорам найма жилых помещений государственного или муниципального жилищного фонда, а также собственников помещений в многоквартирных домах, не принявших решения о выборе способа управления многоквартирным домом и (или) на общем собрании решения об установлении размера платы за содержание жилых помещений, по видам услуг.

Как следует из жалобы и приложенных к ней копий документов, гражданка А.С. Насырова является собственником жилого помещения в многоквартирном доме, размер платы за содержание жилых помещений в котором на общем собрании собственников не был установлен и рассчитывается в соответствии с рассматриваемым нормативным правовым актом.

Заявительница указывает, что согласно Жилищному кодексу Российской Федерации размер платы за содержание жилого помещения в многоквартирном доме устанавливается на срок не менее чем один год. Однако, по ее мнению, оспариваемые нормы устанавливают размер данной платы два раза в год, чем противоречат Конституции Республики Татарстан и нарушают ее конституционные права.

На основании изложенного гражданка А.С. Насырова просит

Конституционный суд Республики Татарстан признать пункты 1 и 2 постановления Исполнительного комитета муниципального образования города Казани от 27 декабря 2016 года № 5320 «О размере платы за пользование жилым помещением (платы за наем), за содержание жилых помещений в жилищном фонде г. Казани на 2017 год» не соответствующими статьям 28 (части первая и вторая), 29 (часть первая), 49 и 51 Конституции Республики Татарстан.

2. Из положений части 3 статьи 156 и части 4 статьи 158 Жилищного кодекса Российской Федерации следует, что, если собственники жилых помещений не приняли решение о выборе способа управления многоквартирным домом и (или) на их общем собрании не приняли решение об установлении размера платы за содержание жилого помещения, такой размер устанавливается органом местного самоуправления. Тем самым обжалуемое заявительницей постановление принято Исполнительным комитетом муниципального образования города Казани в рамках реализации приведенных норм федерального законодательства и, исходя из своей правовой природы, распространяется на собственников помещений в многоквартирных домах, которые не воспользовались своим правом на самостоятельное принятие решения о выборе способа управления многоквартирным домом и (или) об установлении размера платы за содержание жилых помещений по видам услуг.

Анализ оспариваемого правового регулирования показывает, что установленные постановлением Исполнительного комитета муниципального образования города Казани от 27 декабря 2016 года № 5320 «О размере платы за пользование жилым помещением (платы за наем), за содержание жилых помещений в жилищном фонде г. Казани на 2017 год» размеры платы за содержание жилых помещений для собственников помещений в многоквартирных домах на первое и второе полугодия 2017 года отличаются. При этом размер платы за содержание жилых помещений для собственников помещений в многоквартирных домах на первое полугодие 2017 года соответствует размеру такой платы, предусмотренному постановлением Исполнительного комитета муниципального образования города Казани от 23 декабря 2015 года № 4459 «О размере платы за пользование жилым помещением (платы за наем), за содержание жилых помещений в жилищном фонде г. Казани на 2016 год» на второе полугодие 2016 года.

Такой подход согласуется с правоприменительной практикой, сложившейся на федеральном уровне, поскольку по решению Правительства Российской Федерации изменение тарифов происходит только один раз в год с первого июля. Так, в соответствии с распоряжением Правительства Российской Федерации от 19 ноября 2016 года № 2464-р индексы изменения размера вносимой гражданами платы за коммунальные услуги на 2017 год установлены дифференцированно на периоды с 1 января по 30 июня и с 1 июля по 31 декабря.

Таким образом, срок, в течение которого установленный Исполнительным комитетом муниципального образования города Казани размер платы за содержание жилых помещений остается

неизменным, составляет один год, что отвечает требованиям взаимосвязанных положений части 7 статьи 156 Жилищного кодекса Российской Федерации и пункта 31 Правил содержания общего имущества в многоквартирном доме, утвержденных постановлением Правительства Российской Федерации от 13 августа 2006 года № 491, в силу которых размер платы за содержание жилого помещения в многоквартирном доме определяется с учетом предложений управляющей организации и устанавливается на срок не менее чем один год.

При таких обстоятельствах обжалуемые заявительницей нормы не содержат неопределенности в вопросе их соответствия Конституции Республики Татарстан, в связи с чем согласно пункту 2 части первой статьи 46 во взаимосвязи с пунктом 1 части второй статьи 39 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан» жалоба гражданки А.С. Насыровой не является допустимой.

Исходя из изложенного и руководствуясь статьей 3, пунктом 1 части второй статьи 39, пунктом 2 части первой статьи 46, частью пятой статьи 66, частями первой и второй статьи 67, статьями 69, 72, 73 и 101 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан», Конституционный суд Республики Татарстан

определил:

1. Отказать в принятии к рассмотрению жалобы гражданки А.С. Насыровой на нарушение ее конституционных прав и свобод пунктами 1 и 2 постановления Исполнительного комитета муниципального образования города Казани от 27 декабря 2016 года № 5320 «О размере платы за пользование жилым помещением (платы за наем), за содержание жилых помещений в жилищном фонде г. Казани на 2017 год», поскольку жалоба в соответствии с установленными требованиями Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан» не является допустимой.

2. Определение Конституционного суда Республики Татарстан по данной жалобе окончательно и обжалованию не подлежит.

3. Копию настоящего Определения направить гражданке А.С. Насыровой и в Исполнительный комитет муниципального образования города Казани.

4. Настоящее Определение подлежит опубликованию в «Вестнике Конституционного суда Республики Татарстан».

№ 31-О

Конституционный суд
Республики Татарстан

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ КОНСТИТУЦИЯ СУДЫның

«2017 елга Казан шәһәренең торак фондына караган торак бинадан файдаланган өчен (наем өчен түләү), торак биналарны карап тоткан өчен түләү күләме турында» Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының 2016 елның 27 декабрендәге 5320 номерлы карарының 1 һәм 2 пунктлары белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата гражданка Ә.С. Насыйрова шикаятен карауга алудан баш тарту турында

2017 ел
12 июль
Казан шәһәре

БИЛГЕЛӘМӘСЕ

Татарстан Республикасы Конституция суды, Рәисе Ф.Г. Хөснетдинов, судьялары Ф.Р. Волкова, Л.В. Кузьмина, Э.М. Мостафина, Р.Г. Сәхиева, А.Р. Шакараев составында,

суд утырышында «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 44 статьясы нигезендә гражданка Ә.С. Насыйрова шикаятен алдан өйрәнгән судья А.Р. Шакараев бәяләмәсен тыңлаганнан соң

ачыклады:

1. Татарстан Республикасы Конституция судына гражданка Ә.С. Насыйрова «2017 елга Казан шәһәренең торак фондына караган торак бинадан файдаланган өчен (наем өчен түләү), торак биналарны карап тоткан өчен түләү күләме турында» Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының 2016 елның 27 декабрендәге 5320 номерлы карарының 1 һәм 2 пунктлары белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата шикаять белән мөрәҗәгать итте. Дәгъвалана торган карарның 1 һәм 2 пунктлары белән социаль наем килешүе һәм дәүләт яки муниципаль торак фондына караган торак урыннарга наем килешүе буенча торак урыннарны яллаучыларга, шулай ук күпфатирлы йорт белән идарә итү ысулын сайлау турында һәм (яки) гомуми җыелышта торак урыннарны карап тоту өчен түләү күләмен билгеләү турында карар кабул итмәгән күпфатирлы йортлардагы урыннар милекчеләренә тиешенчә 2017 елның 1 гыйнварыннан 2017 елның 30 июненә кадәр һәм 2017 елның 1 июленнән 2017 елның 31 декабренә кадәр торак урыннарны карап тотуга түләү күләме хезмәт төрләре буенча раслана, гамәлгә кертелә һәм гамәлдә дип санала.

Шикаятьтән һәм аңа кушымта итеп бирелгән документлар күчермәләреннән аңлашылганча, гражданка Ә.С. Насыйрова — күпфатирлы йорттагы торак урын милекчесе, әлеге йортта милекчеләрнең гомуми җыелышында торак урыннарны карап тоту өчен түләү күләме билгеләнмәгән һәм ул карала торган норматив хокукый акт нигезендә исәпләнә.

Мөрәҗәгать итүче Россия Федерациясе Торак кодексы нигезендә күпфатирлы йорттагы торак урынны карап тоту өчен түләү күләме кимендә бер елга билгеләнә дип күрсәтә. Ләкин, аның фикеренчә, дәгъвалана торган нормалар әлеге түләү күләмен елга ике тапкыр билгелиләр, шуның белән Татарстан

Республикасы Конституциясенә каршы киләләр һәм аның конституциячел хокукларын бозалар.

Бәян ителгәннәр нигезендә гражданка Ә.С. Насыйрова Татарстан Республикасы Конституция судыннан «2017 елга Казан шәһәренең торак фондына караган торак бинадан файдаланган өчен (наем өчен түләү), торак биналарны карап тоткан өчен түләү күләме турында» Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының 2016 елның 27 декабрендәге 5320 номерлы карарының 1 һәм 2 пунктларын Татарстан Республикасы Конституциясенең 28 (беренче һәм икенче өлешләр), 29 (беренче өлеш), 49 һәм 51 статьяларына туры килми дип тануны сорый.

2. Россия Федерациясе Торак кодексының 156 статьясындагы 3 өлеше һәм 158 статьясындагы 4 өлешенең үзара бәйле нигезләмәләре мәгънәсеннән чыгып, әгәр торак урыннар милекчеләре күпфатирлы йорт белән идарә итү ысулын сайлау турында карар кабул итмәгән һәм (яки) үзләренең гомуми җыелышында торак урынны карап тоту өчен түләү күләмен билгеләү турында карар кабул итмәгән булсалар, мондый күләм җирле үзидарә органы тарафыннан билгеләнә. Шуның белән мөрәҗәгать итүче дәгъвалый торган карар Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты тарафыннан федераль законнарның китерелгән нормаларын гамәлгә ашыру кысаларында кабул ителгән һәм, үзенең хокукый табигатеннән чыгып, күпфатирлы йорт белән идарә итү ысулын сайлау турында һәм (яки) хезмәт төрләре буенча торак урыннарны карап тоту өчен түләү күләмен билгеләү турында мөстәкыйль карар кабул итү хокукыннан файдаланмаган күпфатирлы йортлардагы урыннар милекчеләренә кагыла.

Дәгъвалана торган хокукый җайга салуны анализлау шуны күрсәтә: «2017 елга Казан шәһәренең торак фондына караган торак бинадан файдаланган өчен (наем өчен түләү), торак биналарны карап тоткан өчен түләү күләме турында» Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының 2016 елның 27 декабрендәге 5320 номерлы карары белән күпфатирлы йортлардагы урыннар милекчеләренә 2017 елның беренче һәм икенче яртыеллыкларына торак урыннарны карап тоту өчен билгеләнгән түләү күләме аерыла. Шул ук вакытта күпфатирлы йортлардагы урыннар милекчеләренә 2017 елның беренче яртыеллыгына торак урыннарны карап тоту өчен түләү күләме «2016 елга Казан шәһәренең торак фондына караган торак бинадан файдаланган өчен (наем өчен түләү), торак биналарны карап тоткан өчен түләү күләме турында» Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының 2015 елның 23 декабрендәге 4459 номерлы карары белән 2016 елның икенче яртыеллыгына каралган шундый түләү күләменә туры килә.

Мондый алым федераль дәрәҗәдә урнашкан хокук куллану практикасына туры килеп тора, чөнки Россия Федерациясе Хөкүмәте карары буенча тарифлар елга бер тапкыр гына беренче июльдән үзгәрә. Шулай, Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2016 елның 19 ноябрендәге 2464-р номерлы күрсәтмәсе нигезендә 2017 елга коммуналь хезмәтләр өчен гражданнар кертә торган түләү

күләменең үзгәрү индекслары 1 гыйнвардан 30 июньгә кадәрге һәм 1 июльдән 31 декабрьгә кадәрге чорлар өчен төрлечә билгеләнгән.

Шулай итеп, торак урыннарны карап тоту өчен Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты тарафыннан билгеләнгән түләү күләме үзгәрми торган вакыт бер ел тәшкил итә, бу Россия Федерациясе Торак кодексының 156 статьясындагы 7 өлешенең һәм Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2006 елның 13 августындагы 491 номерлы карары белән расланган Күпфатирлы йорттагы гомуми милекне карап тоту кагыйдәләрендәге 31 пунктының үзара бәйле нигезләмәләре таләпләренә җавап бирә, алар нигезендә күпфатирлы йорттагы торак урынны карап тоту өчен түләү күләме идарәче оешма тәкъдимнәрен исәпкә алып, кимендә бер елга билгеләнә.

Мондый шартларда мөрәҗәгать итүче тарафыннан дәгъвалана торган нормаларда аларның Татарстан Республикасы Конституциясенә туры килү-килмәве мәсьәләсендә билгесезлек юк, шуңа бәйле рәвештә «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 46 статьясындагы беренче өлешенең 2 пункты белән үзара бәйләнештә 39 статьясындагы икенче өлешенең 1 пункты нигезендә гражданка Ә.С. Насыйрова шикаяте карала алмый.

Бәян ителгәннәрдән чыгып һәм «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 3 статьясына, 39 статьясындагы икенче өлешенең 1 пунктына, 46 статьясындагы беренче өлешенең 2 пунктына, 66 статьясындагы бишенче өлешенә, 67 статьясындагы беренче һәм икенче өлешләренә, 69, 72, 73 һәм 101 статьяларына таянып, Татарстан Республикасы Конституция суды

б и л г е л ә д е :

1. «2017 елга Казан шәһәренең торак фондына караган торак бинадан файдаланган өчен (наем өчен түләү), торак биналарны карап тоткан өчен түләү күләме турында» Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының 2016 елның 27 декабрендәге 5320 номерлы карарының 1 һәм 2 пунктлары белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата гражданка Ә.С. Насыйрова шикаятен карауга алудан баш тартырга, чөнки шикаять «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законы билгеләгән таләпләр нигезендә карала алмый.

2. Бу шикаять буенча Татарстан Республикасы Конституция суды Билгеләмәсе катгый һәм аңа карата шикаять бирелми.

3. Әлеге Билгеләмәнең күчермәсен гражданка Ә.С. Насыйровага һәм Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетына җибәрергә.

4. Әлеге Билгеләмә «Татарстан Республикасы Конституция суды хәбәрләре»ндә басылып чыгарга тиеш.

№ 31-О

Татарстан Республикасы
Конституция суды

ОПРЕДЕЛЕНИЕ КОНСТИТУЦИОННОГО СУДА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

об отказе в принятии к рассмотрению жалобы гражданки Г.П. Луговниной на нарушение ее конституционных прав и свобод пунктом 2 статьи 2 Закона Республики Татарстан от 8 декабря 2004 года № 63-ЗРТ «Об адресной социальной поддержке населения в Республике Татарстан»

12 июля
2017 года
город Казань

Конституционный суд Республики Татарстан в составе Председателя Ф.Г. Хуснутдинова, судей Ф.Р. Волковой, Л.В. Кузьминой, Э.М. Мустафиной, Р.А. Сахиевой, А.Р. Шакараева,

заслушав в судебном заседании заключение судьи Р.А. Сахиевой, проводившей на основании статьи 44 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан» предварительное изучение жалобы гражданки Г.П. Луговниной,

у с т а н о в и л :

1. В Конституционный суд Республики Татарстан обратилась гражданка Г.П. Луговнина с жалобой на нарушение ее конституционных прав и свобод пунктом 2 статьи 2 Закона Республики Татарстан от 8 декабря 2004 года № 63-ЗРТ «Об адресной социальной поддержке населения в Республике Татарстан» (далее также — Закон Республики Татарстан № 63-ЗРТ).

Оспариваемым пунктом установлено, что меры адресной социальной поддержки пенсионеров, работников государственных и муниципальных учреждений, малоимущих граждан, граждан, имеющих право на безвозмездное обеспечение лекарственными средствами, осуществляются на основании решений Кабинета Министров Республики Татарстан и органов местного самоуправления в пределах средств, предусмотренных законом Республики Татарстан о бюджете Республики Татарстан на очередной финансовый год и бюджетами муниципальных образований.

Как следует из жалобы и приложенных к ней копий документов, заявительница является пенсионером и ей назначена ежемесячная денежная выплата на проезд в соответствии с Положением о порядке предоставления денежных выплат, пособий, субсидий и стипендий отдельным категориям населения в Республике Татарстан, утвержденным постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 17 декабря 2004 года № 542. В связи с прекращением трудовой деятельности она обратилась с заявлением о пересмотре размера ежемесячной денежной выплаты на проезд в Государственное учреждение — Управление Пенсионного фонда Российской Федерации в Приволжском районе города Казани Республики Татарстан, отделение Республиканского центра материальной помощи (компенсационных выплат) по Приволжскому району города Казани и в Министерство труда, занятости и социальной защиты Республики Татарстан, однако в перерасчете ей было отказано.

Гражданка Г.П. Луговнина усматривает нарушение своих конституционных прав в том, что оспариваемая норма ставит перечисленные в ней категории граждан, в том числе пенсионеров, в неравное положение с иными категориями граждан, меры адресной

социальной поддержки которым непосредственно установлены в самом Законе Республики Татарстан № 63-ЗРТ. По мнению заявительницы, такое различие в предоставлении мер социальной поддержки одним категориям граждан законом Республики Татарстан, а другим — на основании решений Кабинета Министров Республики Татарстан и органов местного самоуправления не соответствует конституционному принципу равенства и нарушает ее конституционные права.

На основании изложенного гражданка Г.П. Луговнина просит Конституционный суд Республики Татарстан признать пункт 2 статьи 2 Закона Республики Татарстан от 8 декабря 2004 года № 63-ЗРТ «Об адресной социальной поддержке населения в Республике Татарстан» не соответствующим статьям 27 (часть первая), 28 (части первая и вторая), 29 (части первая и вторая), 30, 32, 38 (часть первая), 58 (часть вторая) Конституции Республики Татарстан.

2. Федеральным законом от 6 октября 1999 года № 184-ФЗ «Об общих принципах организации законодательных (представительных) и исполнительных органов государственной власти субъектов Российской Федерации» (в редакции Федерального закона от 21 декабря 2013 года № 371-ФЗ) предусмотрено, что органы государственной власти субъекта Российской Федерации вправе устанавливать за счет средств бюджета субъекта Российской Федерации (за исключением финансовых средств, передаваемых из федерального бюджета бюджету субъекта Российской Федерации на осуществление целевых расходов) дополнительные меры социальной поддержки и социальной помощи для отдельных категорий граждан, в том числе исходя из установленных законами и иными нормативными правовыми актами субъекта Российской Федерации критериев нуждаемости, вне зависимости от наличия в федеральных законах положений, устанавливающих указанное право. Финансирование полномочий, предусмотренное данной статьей, не является обязанностью субъекта Российской Федерации, осуществляется при наличии возможности, а также не является основанием для выделения дополнительных средств из федерального бюджета (части третья и четвертая статьи 26.3-1).

Реализуя предоставленные субъектам Российской Федерации полномочия, республиканский законодатель в Законе Республики Татарстан от 8 декабря 2004 года № 63-ЗРТ «Об адресной социальной поддержке населения в Республике Татарстан» определил категории граждан, которым предоставляются меры адресной социальной поддержки в Республике Татарстан, а также конкретные объемы и формы их предоставления.

Предусмотренное обжалуемым пунктом 2 статьи 2 данного Закона Республики Татарстан правовое регулирование носит целевой характер, назначением которого является поддержка материального благополучия отдельных категорий граждан, осуществляемая в полном объеме за счет средств бюджета Республики Татарстан, и представляет собой дополнительную меру социальной поддержки отдельных категорий граждан, установление которой является правом, а не обязанностью Республики Татарстан. Это означает, что

основания и условия ее предоставления определяются республикой самостоятельно с учетом имеющихся на данном этапе социально-экономического развития финансовых и иных материальных возможностей. Следовательно, республиканский законодатель был вправе передать Кабинету Министров Республики Татарстан и органам местного самоуправления полномочия по определению как мер социальной поддержки в отношении категорий граждан, перечисленных в оспариваемом пункте, так и порядка их предоставления, в том числе исходя из установленных законодательством Республики Татарстан критериев нуждаемости.

Такой подход согласуется с правовой позицией Конституционного Суда Российской Федерации, который неоднократно отмечал, что, относя социальную защиту, включая социальное обеспечение, к совместному ведению Российской Федерации и ее субъектов (статья 72, пункт «ж» части 1), Конституция Российской Федерации не устанавливает конкретные способы и объемы такой защиты, предоставляемой тем или иным категориям граждан. Решение этих вопросов является прерогативой законодателя, который при определении гарантий реализации прав, закрепленных в Конституции Российской Федерации, располагает достаточно широкой свободой усмотрения в выборе мер социальной защиты, критериев их дифференциации, регламентации условий и порядка предоставления; он вправе также избирать и изменять формы (способы) их предоставления (Постановление от 10 ноября 2009 года № 17-П; Определение от 9 ноября 2010 года № 1439-О-О).

Кроме того, рассматриваемое правовое регулирование, вопреки доводам заявительницы, не влечет отступление от конституционного принципа равенства, поскольку, как неоднократно отмечал Конституционный Суд Российской Федерации, данный принцип, гарантируя одинаковые права и обязанности для лиц, относящихся к одной категории субъектов права, не исключает возможность установления дифференцированного режима для различных категорий лиц, если такая дифференциация обусловлена объективными факторами и не носит произвольного, дискриминирующего характера (постановления от 27 апреля 2001 года № 7-П, от 16 июля 2004 года № 14-П и от 13 марта 2008 года № 5-П; определения от 18 января 2005 года № 55-О, от 24 мая 2005 года № 177-О, от 16 января 2009 года № 147-О-О, от 11 мая 2012 года № 743-О, от 24 сентября 2012 года № 1583-О, от 14 мая 2013 года № 692-О, от 24 декабря 2013 года № 1925-О и др.).

Тем самым оспариваемая норма сама по себе не может рассматриваться как нарушающая конституционные права граждан, в том числе и гражданки Г.П. Луговниной, и, следовательно, не содержит неопределенности в вопросе ее соответствия Конституции Республики Татарстан. В связи с этим согласно пункту 2 части первой статьи 46 во взаимосвязи с пунктом 1 части второй статьи 39 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан» жалоба заявительницы не является допустимой.

Разрешение же поставленного ею вопроса об изменении порядка предоставления мер социальной поддержки отдельным катего-

риям граждан предполагает внесение изменений в действующее законодательство, что входит в компетенцию республиканского законодателя и не относится к полномочиям Конституционного суда Республики Татарстан, как они определены в статье 3 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан».

Исходя из изложенного и руководствуясь статьей 3, пунктом 1 части второй статьи 39, пунктами 1 и 2 части первой статьи 46, частью пятой статьи 66, частями первой и второй статьи 67, статьями 69, 72, 73 и 101 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан», Конституционный суд Республики Татарстан

определил:

1. Отказать в принятии к рассмотрению жалобы гражданки Г.П. Луговниной на нарушение ее конституционных прав и свобод пунктом 2 статьи 2 Закона Республики Татарстан от 8 декабря 2004 года № 63-ЗРТ «Об адресной социальной поддержке населения в Республике Татарстан», поскольку она в соответствии с установленными требованиями Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан» не является допустимой, а разрешение поставленного заявительницей вопроса Конституционному суду Республики Татарстан неподведомственно.

2. Определение Конституционного суда Республики Татарстан по данной жалобе окончательно и обжалованию не подлежит.

3. Копию настоящего Определения направить гражданке Г.П. Луговниной, в Государственный Совет Республики Татарстан и Кабинет Министров Республики Татарстан.

4. Настоящее Определение подлежит опубликованию в «Вестнике Конституционного суда Республики Татарстан».

№ 32-О

Конституционный суд
Республики Татарстан

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ КОНСТИТУЦИЯ СУДЫның

«Татарстан Республикасында халыкка адреслы социаль ярдәм күрсәтү турында» 2004 елның 8 декабрендәге 63-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 2 статьясындагы 2 пункты белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата гражданка Г.П. Луговнина шикаятен карауга алудан баш тарту турында

2017 ел
12 июль
Казан шәһәре

БИЛГЕЛӘМӘСЕ

Татарстан Республикасы Конституция суды, Рәисе Ф.Г. Хөснетдинов, судьялары Ф.Р. Волкова, Л.В. Кузьмина, Э.М. Мостафина, Р.Г. Сәхиева, А.Р. Шакараев составында,

суд утырышында «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 44 статьясы нигезендә гражданка Г.П. Луговнина шикаятен алдан өйрәнгән судья Р.Г. Сәхиева бәяләмәсен тыңлаганнан соң

ачыклады:

1. Татарстан Республикасы Конституция судына гражданка Г.П. Луговнина «Татарстан Республикасында халыкка адреслы социаль ярдәм күрсәтү турында» 2004 елның 8 декабрендәге 63-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының (алга таба шулай ук — 63-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы) 2 статьясындагы 2 пункты белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата шикаять белән мөрәҗәгать итте.

Дәгъвалана торган пункт белән пенсионерларга, дәүләт һәм муниципаль учреждениеләр хезмәткәрләренә, аз керемле гражданнарга, дарулар белән түләүсез тәэмин ителүгә хокуклы гражданнарга адреслы социаль ярдәм күрсәтү чаралары Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты һәм җирле үзидарә органнары карарлары нигезендә чираттагы финанс елына Татарстан Республикасы бюджеты турындагы Татарстан Республикасы законында һәм муниципаль берәмлекләр бюджетларында каралган акчалар чикләрендә гамәлгә ашырыла дип билгеләнгән.

Шикаятьтән һәм аңа кушымта итеп бирелгән документлар күчермәләреннән аңлашылганча, мөрәҗәгать итүче — пенсионер һәм аңа Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2004 елның 17 декабрендәге 542 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасында халыкның кайбер категорияләренә акчалата түләүләр, пособиеләр, субсидияләр һәм стипендияләр бирү тәртибе турындагы нигезләмә буенча транспортта йөрүгә айлык акчалата түләү билгеләнгән. Хезмәт эшчәнлеген туктату сәбәпле ул транспортта йөрүгә айлык акчалата түләү күләмен яңадан карау турындагы гариза белән Дәүләт учреждениесе — Россия Федерациясе Пенсия фондының Татарстан Республикасы Казан шәһәре Идел буе районындагы идарәсенә, Республика матди ярдәм (компенсация түләүләре) үзәгенең Казан шәһәре Идел буе районы буенча бүлегенә һәм Татарстан Республикасы Хезмәт, халыкны эш белән тәэмин итү һәм социаль яклау министрлыгы-

на мөрәҗәгать иткән, ләкин аңа яңадан исәпләүдән баш тартылган.

Гражданка Г.П. Луговнина үзенең конституциячел хокукларының бозылуын шунда күрә: дәгъвалана торган норма анда санап чыгылган гражданнар категорияләрен, шул исәптән пенсионерларны адреслы социаль ярдәм күрсәтү чаралары турыдан-туры 63-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законында билгеләнгән гражданнарның башка категорияләре белән тигез булмаган хәлгә куя. Мөрәҗәгать итүче фикеренчә, социаль ярдәм күрсәтү чараларының гражданнарның бер категорияләренә Татарстан Республикасы законы белән, ә башкаларына — Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты һәм җирле үзидарә органнары карарлары нигезендә бирелүендәге шундый аермалык тигезлек конституциячел принцибына туры килми һәм аның конституциячел хокукларын боза.

Бәян ителгәннәр нигезендә гражданка Г.П. Луговнина Татарстан Республикасы Конституция судыннан «Татарстан Республикасында халыкка адреслы социаль ярдәм күрсәтү турында» 2004 елның 8 декабрендәге 63-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 2 статьясындагы 2 пунктын Татарстан Республикасы Конституциясенең 27 (беренче өлеш), 28 (беренче һәм икенче өлешләр), 29 (беренче һәм икенче өлешләр), 30, 32, 38 (беренче өлеш), 58 (икенче өлеш) статьяларына туры килми дип тануны сорый.

2. «Россия Федерациясе субъектлары дәүләт хакимиятенең закон чыгару (вәкиллекле) һәм башкарма органнарын оештыруның гомуми принциплары турында» 1999 елның 6 октябрендәге 184-ФЗ номерлы Федераль законда (2013 елның 21 декабрендәге 371-ФЗ номерлы Федераль закон редакциясендә) каралганча, Россия Федерациясе субъектының дәүләт хакимияте органнары Россия Федерациясе субъекты бюджеты акчалары хисабына (федераль бюджеттан максатчан чыгымнарны гамәлгә ашыру өчен Россия Федерациясе субъекты бюджетына тапшырыла торган финанс чараларыннан тыш) гражданнарның аерым категорияләре өчен социаль ярдәм күрсәтүнең һәм социаль булышуның өстәмә чараларын шул исәптән Россия Федерациясе субъекты законнары һәм башка норматив хокукый актлары белән билгеләнгән мохтаҗлык критерийларыннан чыгып билгеләргә хокуклы, бу федераль законнарда әлеге хокукны билгели торган нигезләмәләрнең булу-булмавына бәйле түгел. Әлеге статьяда каралган вәкаләтләрне финанслау Россия Федерациясе субъектының бурычы булып тормый, мөмкинлек булганда гамәлгә ашырыла, шулай ук федераль бюджеттан өстәмә акча бүлеп бирү өчен нигез булып тормый (26.3-1 статьяның өченче һәм дүртенче өлешләре).

Россия Федерациясе субъектларына бирелгән вәкаләтләрне гамәлгә ашырып, республика закон чыгаручысы «Татарстан Республикасында халыкка адреслы социаль ярдәм күрсәтү турында» 2004 елның 8 декабрендәге 63-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законында Татарстан Республикасында адреслы социаль ярдәм чаралары күрсәтелә торган гражданнар категорияләрен,

шулай ук аларны күрсәтүнең конкрет күләмнәрен һәм рәвешләрен билгеләгән.

Әлеге Татарстан Республикасы Законының 2 статьясындагы дәгъвалана торган 2 пункты белән каралган билгеләнеше тулысынча Татарстан Республикасы бюджеты акчалары хисабына гамәлгә ашырыла торган гражданнарның аерым категорияләренең матди уңайлыкларына ярдәм итү булган хокукый җайга салу максатчан төсмергә ия һәм гражданнарның аерым категорияләренә өстәмә социаль ярдәм күрсәтү чарасы булып тора, аны билгеләү — Татарстан Республикасының хокукы, ә бурычы түгел. Бу аны бирү нигезләре һәм шартлары социаль-икътисади үсешнең әлеге этабындагы финанс һәм башка матди мөмкинлекләрне исәпкә алып, республика тарафыннан мөстәкыйль билгеләнә дигәнне аңлата. Димәк, республика закон чыгаручысы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетына һәм җирле үзидарә органнарына дәгъвалана торган пунктта саналган гражданнар категорияләре мөнәсәбәтендә, шул исәптән Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән мохтаҗлык критерийларыннан чыгып, социаль ярдәм күрсәтү чараларын да, аларны бирү тәртибен дә билгеләү буенча вәкаләтләрне тапшырырга хокуклы булган.

Мондый алым Россия Федерациясе Конституция Судының хокукый позициясенә туры килеп тора, ул берничә тапкыр билгеләп үткәнчә, Россия Федерациясе Конституциясе, социаль тәэминатны да кертеп, социаль яклауны Россия Федерациясе һәм аның субъектларының уртак карамагына кертеп (72 статья, 1 өлешнең «ж» пункты), гражданнарның теге яки бу категорияләренә бирелә торган мондый яклауның конкрет ысулларын һәм күләмнәрен билгеләми. Әлеге мәсьәләләрне хәл итү закон чыгаручының аерым хокукы булып тора, ул Россия Федерациясе Конституциясендә беркетелгән хокукларны гамәлгә ашыру гарантияләрен билгеләгәндә социаль яклау чараларын, аларны дифференциацияләү критерийларын, күрсәтелү шартларын һәм тәртибен регламентацияләүне сайлап алганда җитәрлек дәрәҗәдә ирекле эш итә; ул шулай ук аларның күрсәтелү формаларын (ысулларын) сайлап алырга һәм үзгәртергә хокуклы (2009 елның 10 ноябрендәге 17-П номерлы Карар; 2010 елның 9 ноябрендәге 1439-О-О номерлы Билгеләмә).

Моннан тыш, карала торган хокукый җайга салу, мөрәҗәгать итүче дәлилләренә каршы, тигезлек конституциячел принцибыннан тайпылуга китерми, чөнки, Россия Федерациясе Конституция Суды берничә тапкыр билгеләгәнчә, бер категориядәге хокук субъектларына караган затлар өчен бертөрле хокуклар һәм бурычлар гарантияләп, әлеге принцип төрле категориядәге затлар өчен дифференциацияләнгән режим билгеләү мөмкинлегенә юл куя, әгәр андый дифференциация объектив шартларга бәйле булса һәм ирекле, дискриминацияли торган төсмергә ия булмаса (2001 елның 27 апрелендәге 7-П номерлы, 2004 елның 16 июлендәге 14-П номерлы һәм 2008 елның 13 мартындагы 5-П номерлы карарлар; 2005 елның 18 гыйнварындагы 55-О номерлы, 2005 елның 24 маендагы 177-О номерлы, 2009 елның 16 гыйнварындагы

147-О-О номерлы, 2012 елның 11 маендагы 743-О номерлы, 2012 елның 24 сентябрендәге 1583-О номерлы, 2013 елның 14 маендагы 692-О номерлы, 2013 елның 24 декабрендәге 1925-О номерлы һ.б. билгеләмәләр).

Шуның белән дәгъвалана торган норма үзеннән-үзе гражданнарның, шул исәптән гражданка Г.П. Луговнинаның да конституциячел хокукларын боза торган буларак карала алмый һәм, димәк, аның Татарстан Республикасы Конституциясенә туры килү-килмәве мәсьәләсендә билгесезлек юк. Шуңа бәйле рәвештә «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 46 статьясындагы беренче өлешенең 2 пункты белән үзара бәйләнештә 39 статьясындагы икенче өлешенең 1 пункты нигезендә мөрәҗәгать итүченең шикаяте карала алмый.

Гражданнарның аерым категорияләренә социаль ярдәм күрсәтү чараларын бирү тәртибен үзгәртү турында ул куйган мәсьәләне хәл итү гамәлдәге законнарга үзгәрешләр кертүне күздә тота, бу исә республика закон чыгаручысы компетенциясенә керә һәм Татарстан Республикасы Конституция судының «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 3 статьясында билгеләнгән вәкаләтләренә карамый.

Бәян ителгәннәрдән чыгып һәм «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 3 статьясына, 39 статьясындагы икенче өлешенең 1 пунктына, 46 статьясындагы беренче өлешенең 1 һәм 2 пунктларына, 66 статьясындагы бишенче өлешенә, 67 статьясындагы беренче һәм икенче өлешләренә, 69, 72, 73 һәм 101 статьяларына таянып, Татарстан Республикасы Конституция суды

билгеләде:

1. «Татарстан Республикасында халыкка адреслы социаль ярдәм күрсәтү турында» 2004 елның 8 декабрендәге 63-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 2 статьясындагы 2 пункты белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата гражданка Г.П. Луговнина шикаятен карауга алудан баш тартырга, чөнки ул «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законы билгеләгән таләпләр нигезендә карала алмый, ә мөрәҗәгать итүче куйган мәсьәләне хәл итү Татарстан Республикасы Конституция суды карамагына керми.

2. Бу шикаять буенча Татарстан Республикасы Конституция суды Билгеләмәсе катгый һәм аңа карата шикаять бирелми.

3. Әлеге Билгеләмәнең күчермәсен гражданка Г.П. Луговнинага, Татарстан Республикасы Дәүләт Советына һәм Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетына җибәрергә.

4. Әлеге Билгеләмә «Татарстан Республикасы Конституция суды хәбәрләре»ндә басылып чыгарга тиеш.

№ 32-О

Татарстан Республикасы Конституция суды

ОПРЕДЕЛЕНИЕ КОНСТИТУЦИОННОГО СУДА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

об отказе в принятии к рассмотрению жалобы гражданки А.С. Насыровой на нарушение ее конституционных прав и свобод абзацем пятым пункта 3.1 Порядка формирования и использования бюджетных ассигнований муниципального дорожного фонда города Казани, утвержденного решением Казанской городской Думы от 29 ноября 2013 года № 2-27 «О муниципальном дорожном фонде города Казани»

13 июля
2017 года
город Казань

Конституционный суд Республики Татарстан в составе Председателя Ф.Г. Хуснутдинова, судей Ф.Р. Волковой, Л.В. Кузьминой, Э.М. Мустафиной, Р.А. Сахиевой, А.Р. Шакараева,

заслушав в судебном заседании заключение судьи Р.А. Сахиевой, проводившей на основании статьи 44 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан» предварительное изучение жалобы гражданки А.С. Насыровой,

установил:

1. В Конституционный суд Республики Татарстан обратилась гражданка А.С. Насырова с жалобой на нарушение ее конституционных прав и свобод абзацем пятым пункта 3.1 Порядка формирования и использования бюджетных ассигнований муниципального дорожного фонда города Казани, утвержденного решением Казанской городской Думы от 29 ноября 2013 года № 2-27 «О муниципальном дорожном фонде города Казани» (далее также — Порядок).

Оспариваемая норма предусматривает, что бюджетные ассигнования муниципального дорожного фонда города Казани направляются на капитальный ремонт и ремонт дворовых территорий многоквартирных домов, проездов к дворовым территориям многоквартирных домов города Казани.

Как следует из жалобы и приложенных к ней копий документов, заявительница проживает в многоквартирном доме, расположенном по адресу город Казань, ул. Чистопольская. Асфальтовое покрытие дворовой территории данного многоквартирного дома и проезда к ней находится в крайне изношенном состоянии.

С просьбой о проведении соответствующего ремонта гражданка А.С. Насырова обращалась в администрацию Авиастроительного и Ново-Савиновского районов города Казани, а также в Казанскую городскую Думу. Однако ей было сообщено, что в 2017 году ремонт дворовой территории указанного многоквартирного дома и проезда к ней проводиться не будет, при этом сведения о многоквартирных домах, дворовые территории которых и проезды к ним будут отремонтированы, предоставлены не были.

Заявительница считает, что обжалуемый абзац пятый пункта 3.1 Порядка не содержит механизма его реализации, в частности не закрепляет обязанности местной администрации по определению перечня дворовых территорий и проездов к ним, подлежащих капитальному ремонту и ремонту в очередном году из средств дорожного фонда города Казани, в форме принятия муниципальной адресной программы или в какой-либо иной форме.

По ее мнению, если бы оспариваемое положение содержало предписания об определении перечня дворовых территорий и проездов к ним, подлежащих капитальному ремонту и ремонту в очередном году из средств дорожного фонда города Казани, конституционные права граждан были бы защищены в гораздо большей степени, чем при действующем правовом регулировании.

На основании изложенного гражданка А.С. Насырова просит Конституционный суд Республики Татарстан признать абзац пятый пункта 3.1 Порядка формирования и использования бюджетных ассигнований муниципального дорожного фонда города Казани, утвержденного решением Казанской городской Думы от 29 ноября 2013 года № 2-27 «О муниципальном дорожном фонде города Казани», не соответствующим статьям 28 (часть первая), 48 (часть вторая) и 58 (часть вторая) Конституции Республики Татарстан.

2. Вопрос, касающийся распределения утвержденного объема бюджетных ассигнований муниципального дорожного фонда города Казани по целевым направлениям расходов на очередной финансовый год, уже был предметом рассмотрения Конституционного суда Республики Татарстан. Давая оценку пункту 3.3 Порядка в системе действующего правового регулирования, соотнеся его с положениями федерального и республиканского законодательства, регулирующими дорожную деятельность и ремонт автомобильных дорог, включая дворовые территории, проезды к ним и их финансовое обеспечение, а также с взаимосвязанными с ним нормами данного же Порядка, в том числе и с обжалуемой заявительницей нормой, Конституционный суд Республики Татарстан в своем постановлении от 17 марта 2017 года № 72-П отметил, что в пункте 3.1 Порядка установлен исчерпывающий перечень направлений использования бюджетных ассигнований данного фонда, а именно проектирование, строительство, реконструкция автомобильных дорог общего пользования местного значения и искусственных сооружений на них; капитальный ремонт и ремонт автомобильных дорог общего пользования местного значения и искусственных сооружений на них; содержание автомобильных дорог общего пользования местного значения и искусственных сооружений на них; капитальный ремонт и ремонт дворовых территорий многоквартирных домов, проездов к дворовым территориям многоквартирных домов города Казани. Основными критериями, предопределяющими выделение денежных средств из указанного фонда, являются несоответствие технического состояния автомобильных дорог общего пользования местного значения, дворовых территорий многоквартирных домов, внутриквартальных проездов нормативным требованиям, а также объективная необходимость обеспечения сохранности и восстановления дорожного полотна. В этой связи Конституционный суд Республики Татарстан указал, что распределение бюджетных ассигнований дорожного фонда и выбор автомобильных дорог общего пользования местного значения, дворовых территорий многоквартирных домов, внутриквартальных проездов, ремонт которых подлежит финансированию

из дорожного фонда, не являются произвольными, поскольку Исполнительный комитет муниципального образования города Казани при принятии решения о распределении объема бюджетных ассигнований муниципального дорожного фонда должен исследовать весь комплекс вопросов, в том числе связанных с оценкой их технического состояния, с учетом принципа соразмерности распределяемых средств преследуемым целям.

Применительно к жалобе гражданки А.С. Насыровой, с учетом указанной правовой позиции, это означает, что оспариваемый заявительницей абзац пятый пункта 3.1 Порядка подлежит применению во взаимосвязи с пунктом 3.3 этого же Порядка, а также иными его нормативными положениями, поскольку установленное ими правовое регулирование вытекает из единого комплекса норм, юридическая сила которых реализуется только путем применения их в совокупности, включая критерии и механизмы распределения утвержденного объема бюджетных ассигнований дорожного фонда по целевым направлениям расходов, и само по себе не может рассматриваться как нарушающее конституционные права и свободы человека и гражданина, в том числе и заявительницы.

Из этого следует, что вопрос, поставленный гражданкой А.С. Насыровой, уже был по существу разрешен в сохраняющем свою силу вышеназванном постановлении Конституционного суда Республики Татарстан.

Внесение же целесообразного, с ее точки зрения, изменения, касающегося вопроса закрепления в оспариваемой норме соответствующих предписаний об определении перечня дворовых территорий и проездов к ним, подлежащих капитальному ремонту и ремонту в очередном году из средств дорожного фонда города Казани, в форме принятия муниципальной адресной программы или в какой-либо иной форме, не входит в компетенцию Конституционного суда Республики Татарстан, как она определена статьей 109 Конституции Республики Татарстан и статьей 3 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан».

Исходя из изложенного и руководствуясь статьей 3, пунктами 1 и 3 части первой статьи 46, частями первой и пятой статьи 66, частями первой и второй статьи 67, статьями 69, 72, частью первой статьи 73 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан», Конституционный суд Республики Татарстан

определил:

1. Отказать в принятии к рассмотрению жалобы гражданки А.С. Насыровой на нарушение ее конституционных прав и свобод абзацем пятым пункта 3.1 Порядка формирования и использования бюджетных ассигнований муниципального дорожного фонда города Казани, утвержденного решением Казанской городской Думы от 29 ноября 2013 года № 2-27 «О муниципальном дорожном фонде города Казани», поскольку для разрешения поставленного заявительницей вопроса не требуется вынесение предусмотренного статьей 66 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде

Республики Татарстан» итогового решения в виде постановления, а разрешение иных поставленных заявительницей вопросов неподведомственно Конституционному суду Республики Татарстан.

2. Определение Конституционного суда Республики Татарстан по данной жалобе окончательно и обжалованию не подлежит.

3. Копию настоящего Определения направить гражданке А.С. Насыровой и в Казанскую городскую Думу.

4. Настоящее Определение подлежит опубликованию в «Вестнике Конституционного суда Республики Татарстан».

№ 33-О

Конституционный суд
Республики Татарстан

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ КОНСТИТУЦИЯ СУДЫның

«Казан шәһәренең муниципаль юл фонды турында» Казан шәһәр Думасының 2013 елның 29 ноябрендәге 2-27 номерлы карары белән расланган Казан шәһәренең муниципаль юл фонды бюджет ассигнованиеләрен формалаштыру һәм куллану тәртибенең 3.1 пунктындагы бишенче абзацы белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата гражданка Ә.С. Насыйрова шикаятен карауга алудан баш тарту турында

2017 ел
13 июль
Казан шәһәре

БИЛГЕЛӘМӘСЕ

Татарстан Республикасы Конституция суды, Рәисе Ф.Г. Хөснетдинов, судьялары Ф.Р. Волкова, Л.В. Кузьмина, Э.М. Мостафина, Р.Г. Сәхиева, А.Р. Шакараев составында,

суд утырышында «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 44 статьясы нигезендә гражданка Ә.С. Насыйрова шикаятен алдан өйрәнгән судья Р.Г. Сәхиева бәяләмәсен тыңлаганнан соң

ачыклады:

1. Татарстан Республикасы Конституция судына гражданка Ә.С. Насыйрова «Казан шәһәренең муниципаль юл фонды турында» Казан шәһәр Думасының 2013 елның 29 ноябрендәге 2-27 номерлы карары белән расланган Казан шәһәренең муниципаль юл фонды бюджет ассигнованиеләрен формалаштыру һәм куллану тәртибенең (алга таба шулай ук — Тәртип) 3.1 пунктындагы бишенче абзацы белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата шикаять белән мөрәҗәгать итте.

Дәгъвалана торган норма Казан шәһәренең муниципаль юл фондының бюджет ассигнованиеләре Казан шәһәрендәге күпфатирлы йортларның ишегалды территорияләрен, күпфатирлы йортларның ишегалды территорияләренә керү юлларын капиталь ремонтлауга һәм ремонтлауга юнәлдерелә дип күздә тота.

Шикаятьтән һәм аңа кушымта итеп бирелгән документлар күчермәләреннән аңлашылганча, мөрәҗәгать итүче Казан шәһәре, Чистай урамы адресы буенча урнашкан күпфатирлы йортта яши. Әлеге күпфатирлы йортның ишегалды территориясенең һәм аңа керү юлының асфальт түшәмәсе хәзерге вакытта бик нык таушалган хәлдә.

Тиешле ремонт ясауны сорап, гражданка Ә.С. Насыйрова Казан шәһәре Авиатөзелеш һәм Яңа Савин районнары администрациясенә, шулай ук Казан шәһәр Думасына мөрәҗәгать иткән. Ләкин аңа 2017 елда күрсәтелгән күпфатирлы йортның ишегалды территориясен һәм аңа керү юлын ремонтлау башкарылмаячак дип җавап кайтарылган, шуның белән бергә ишегалды территорияләре һәм аларга керү юллары ремонтланачак күпфатирлы йортлар турында мәгълүмат бирелмәгән.

Мөрәҗәгать итүче санавынча, Тәртипнең 3.1 пунктындагы дәгъвалана торган бишенче абзацта аны гамәлгә ашыру меха-

низмы юк, аерым алганда, ул җирле администрациянең Казан шәһәре юл фонды хисабына чираттагы елда капиталь ремонтланырга һәм ремонтланырга тиешле ишегалды территорияләренең һәм аларга керү юлларының исемлеген муниципаль адреслы программа кабул итү формасында яки нинди дә булса башка формада билгеләү бурычын беркетми.

Аның фикеренчә, дәгъвалана торган нигезләмәдә Казан шәһәре юл фонды хисабына чираттагы елда капиталь ремонтланырга һәм ремонтланырга тиешле ишегалды территорияләренең һәм аларга керү юлларының исемлеген билгеләү турында күрсәтмәләр булса, гражданнарның конституциячел хокукларының яклану дәрәҗәсе, гамәлдәге хокукый җайга салу белән чагыштырганда, югарырак булыр иде.

Бәян ителгәннәр нигезендә гражданка Ә.С. Насыйрова Татарстан Республикасы Конституция судыннан «Казан шәһәренең муниципаль юл фонды турында» Казан шәһәр Думасының 2013 елның 29 ноябрендәге 2-27 номерлы карары белән расланган Казан шәһәренең муниципаль юл фонды бюджет ассигнованиеләрен формалаштыру һәм куллану тәртибенең 3.1 пунктындагы бишенче абзацын Татарстан Республикасы Конституциясенең 28 (беренче өлеш), 48 (икенче өлеш) һәм 58 (икенче өлеш) статьяларына туры килми дип тануны сорый.

2. Казан шәһәренең муниципаль юл фондының расланган бюджет ассигнованиеләре күләмен чыгымнарның максатчан билгеләнеше буенча чираттагы финанс елына бүлү белән бәйле мәсьәлә Татарстан Республикасы Конституция судының карау предметын тәшкил иткән иде инде. Тәртипнең 3.3 пунктына гамәлдәге хокукый җайга салу системасында бәя биреп, аны федераль һәм республика законнарының ишегалды территорияләрен, аларга керү юлларын һәм аларның финанс яктан тәэмин ителешен кертеп, юл эшчәнлеген һәм автомобиль юлларын ремонтлауны җайга сала торган нигезләмәләре, шулай ук әлеге Тәртипнең аның белән бәйле булган нормалары, шул исәптән мөрәҗәгать итүче тарафыннан дәгъвалана торган норма белән тиңләштереп, Татарстан Республикасы Конституция суды 2017 елның 17 мартындагы 72-П номерлы карарында Тәртипнең 3.1 пунктында әлеге фондның бюджет ассигнованиеләрен куллану юнәлешләренең тулы исемлеге билгеләнгән, атап әйткәндә, алар: гомуми кулланылыштагы җирле әһәмияткә ия булган автомобиль юлларын һәм алардагы ясалма корылмаларны проектлаштыру, төзү, реконструкцияләү; гомуми кулланылыштагы җирле әһәмияткә ия булган автомобиль юлларын һәм алардагы ясалма корылмаларны капиталь ремонтлау һәм ремонтлау; гомуми кулланылыштагы җирле әһәмияткә ия булган автомобиль юлларын һәм алардагы ясалма корылмаларны карап тоту; Казан шәһәрендәге күпфатирлы йортларның ишегалды территорияләрен, күпфатирлы йортларның ишегалды территорияләренә керү юлларын капиталь ремонтлау һәм ремонтлау, дип билгеләде. Күрсәтелгән фондтан акчалар бүлеп бирүнең төп критерийлары булып гомуми кулланылыштагы җирле әһәмияткә ия булган автомобиль юлларының, күпфатирлы

йортларның ишегалды территорияләренең, квартал эчендәге машина юлларының техник торышының норматив таләпләргә туры килмәве, шулай ук юл полотносының саклануын һәм торгызылуын тәэмин итүнең объектив кирәклеге тора. Шуңа бәйле рәвештә Татарстан Республикасы Конституция суды юл фонды бюджет ассигнованиеләрен бүлү һәм ремонтланулары юл фондыннан финансланырга тиешле гомуми кулланылыштагы җирле әһәмияткә ия булган автомобиль юлларын, күпфатирлы йортларның ишегалды территорияләрен, квартал эчендәге машина юлларын сайлап алу ирекле түгел, чөнки Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты муниципаль юл фонды бюджет ассигнованиеләре күләмен бүлү турында карар кабул иткән вакытта, бүленә торган акчаларның каралган максатларга ярашлы булу принцибын исәпкә алып, бөтен мәсьәләләр комплексын, шул исәптән аларның техник торышын бәяләү белән бәйле булганнарын өйрәнергә тиеш, дип күрсәтте.

Гражданка Ә.С. Насыйрова шикаятенә карата, күрсәтелгән хокукый позицияне исәпкә алып, бу шуны аңлата: Тәртипнең 3.1 пунктындагы мөрәҗәгать итүче тарафыннан дәгъвалана торган бишенче абзац әлеге Тәртипнең 3.3 пункты, шулай ук аның башка норматив нигезләмәләре белән үзара бәйләнештә кулланылырга тиеш, чөнки алар билгеләгән хокукый җайга салу, юл фонды бюджет ассигнованиеләренең расланган күләмен чыгымнарның максатчан юнәлешләре буенча бүлү критерийларын кертеп, юридик көче аларны бары тик бергә куллану юлы белән генә гамәлгә ашырыла торган бердәм нормалар комплексыннан чыга һәм үзеннән-үзе кеше һәм гражданның, шул исәптән мөрәҗәгать итүченең дә конституциячел хокукларын һәм ирекләрен боза торган итеп карала алмый.

Моннан чыгып, гражданка Ә.С. Насыйрова куйган мәсьәлә асылы буенча Татарстан Республикасы Конституция судының үз көчен саклый торган югарыда аталган карарында хәл ителгән.

Казан шәһәре юл фонды хисабына чираттагы елда капиталь ремонтланырга һәм ремонтланырга тиешле ишегалды территорияләренең һәм аларга керү юлларының исемлеген муниципаль адреслы программа кабул итү формасында яки нинди дә булса башка формада билгеләү турында тиешле күрсәтмәләрне дәгъвалана торган нормада беркетү мәсьәләсенә кагылышлы, аның фикеренчә, максатка ярашлы үзгәреш кертү Татарстан Республикасы Конституция судының Татарстан Республикасы Конституциясенең 109 статьясы һәм «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 3 статьясы белән билгеләнгән компетенциясенә керми.

Бәян ителгәннәрдән чыгып һәм «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 3 статьясына, 46 статьясындагы беренче өлешенең 1 һәм 3 пунктларына, 66 статьясындагы беренче һәм бишенче өлешләренә, 67 статьясындагы беренче һәм икенче өлешләренә, 69, 72 статьяларына, 73 статьясындагы беренче өлешенә таянып, Татарстан Республикасы Конституция суды

билгеләде:

1. «Казан шәһәренең муниципаль юл фонды турында» Казан шәһәр Думасының 2013 елның 29 ноябрендәге 2-27 номерлы карары белән расланган Казан шәһәренең муниципаль юл фонды бюджет ассигнованиеләрен формалаштыру һәм куллану тәртибенең 3.1 пунктындагы бишенче абзацы белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата гражданка Ә.С. Насыйрова шикаятен карауга алудан баш тартырга, чөнки мөрәҗәгать итүче куйган мәсьәләне чишү өчен «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 66 статьясында каралган карар рәвешендәге йомгаклау карарын чыгару таләп ителми, ә мөрәҗәгать итүче куйган башка мәсьәләләрне хәл итү Татарстан Республикасы Конституция суды карамагына керми.

2. Бу шикаять буенча Татарстан Республикасы Конституция суды Билгеләмәсе катгый һәм аңа карата шикаять бирелми.

3. Әлеге Билгеләмәнең күчермәсен гражданка Ә.С. Насыйровага һәм Казан шәһәр Думасына җибәрергә.

4. Әлеге Билгеләмә «Татарстан Республикасы Конституция суды хәбәрләре»ндә басылып чыгарга тиеш.

№ 33-О

Татарстан Республикасы
Конституция суды

ОПРЕДЕЛЕНИЕ КОНСТИТУЦИОННОГО СУДА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

об отказе в принятии к рассмотрению жалобы гражданки Л.Г. Кушаковой на нарушение ее конституционных прав и свобод пунктом 6 Порядка определения условий и сроков рассрочки платежей граждан для приобретения жилья по социальной ипотеке, утвержденного постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 2 августа 2007 года № 366 «О дальнейших мерах по реализации Закона Республики Татарстан от 27 декабря 2004 года № 69-ЗРТ "О государственной поддержке развития жилищного строительства в Республике Татарстан" и совершенствованию порядка предоставления жилья в рамках республиканской государственной поддержки» (в редакции, действовавшей до 30 сентября 2017 года), и постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 29 октября 2013 года № 806 «О внесении изменения в Порядок определения условий и сроков рассрочки платежей граждан для приобретения жилья по социальной ипотеке, утвержденный постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 2 августа 2007 года № 366 "О дальнейших мерах по реализации Закона Республики Татарстан от 27 декабря 2004 года № 69-ЗРТ "О государственной поддержке развития жилищного строительства в Республике Татарстан" и совершенствованию порядка предоставления жилья в рамках республиканской государственной поддержки"»

27 ноября
2017 года
город Казань

Конституционный суд Республики Татарстан в составе Председателя Ф.Г. Хуснутдинова, судей Ф.Р. Волковой, Л.В. Кузьминой, Э.М. Мустафиной, Р.А. Сахиевой, А.Р. Шакараева,

заслушав в судебном заседании заключение судьи Л.В. Кузьминой, проводившей на основании статьи 44 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан» предварительное изучение жалобы гражданки Л.Г. Кушаковой,

у с т а н о в и л :

1. В Конституционный суд Республики Татарстан обратилась гражданка Л.Г. Кушакова с жалобой на нарушение ее конституционных прав и свобод пунктом 6 Порядка определения условий и сроков рассрочки платежей граждан для приобретения жилья по социальной ипотеке, утвержденного постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 2 августа 2007 года № 366 «О дальнейших мерах по реализации Закона Республики Татарстан от 27 декабря 2004 года № 69-ЗРТ "О государственной поддержке развития жилищного строительства в Республике Татарстан" и совершенствованию порядка предоставления жилья в рамках республиканской государственной поддержки» (в редакции, действовавшей до 30 сентября 2017 года) (далее также — Порядок), и постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 29 октября 2013 года № 806 «О внесении изменения в Порядок определения условий и сроков рассрочки платежей граждан для приобретения жилья по социальной ипотеке, утвержденный постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан

от 2 августа 2007 года № 366 “О дальнейших мерах по реализации Закона Республики Татарстан от 27 декабря 2004 года № 69-ЗРТ “О государственной поддержке развития жилищного строительства в Республике Татарстан” и совершенствованию порядка предоставления жилья в рамках республиканской государственной поддержки”» (далее также — постановление).

Оспариваемыми положениями пункта 6 Порядка установлено, что в случае потери кормильца и невозможности по этой причине выкупать жилое помещение в рассрочку жилое помещение передается членам семьи на условиях найма без ограничения срока с сохранением за ними права дальнейшего выкупа в собственность при появлении дополнительных финансовых ресурсов, достаточных для реализации права выкупа либо реализации своего права в порядке, предусмотренном действующим законодательством. Обжалуемым постановлением с 29 октября 2013 года был исключен пункт 11 Порядка, которым было предусмотрено, что гражданам, внесшим первоначальный взнос, но (по уважительной причине) не имеющим возможности осуществлять периодические платежи по выкупу жилого помещения, срок рассрочки может быть приостановлен. При этом жилое помещение передается им на условиях найма с правом его дальнейшего выкупа в собственность на принципах социальной ипотеки.

Как следует из жалобы, дополнения к ней и приложенных к ним копий документов, с гражданкой Л.Г. Кушаковой, оказавшейся в числе обманутых дольщиков, в 2013 году некоммерческой организацией «Государственный жилищный фонд при Президенте Республики Татарстан» (далее также — Фонд) были заключены договор приобретения жилого помещения и договор целевого денежного займа на приобретение (строительство) жилья с предоставлением квартиры в городе Набережные Челны. Через 2 месяца после этого на основании справки о выплате пая по договору приобретения жилого помещения за заявительницей было зарегистрировано право собственности на указанную квартиру.

В дальнейшем в связи с возникшими материальными трудностями и невозможностью своевременного внесения текущих платежей по договору целевого денежного займа на приобретение (строительство) жилья гражданка Л.Г. Кушакова неоднократно обращалась в Фонд и в Управление финансов Исполнительного комитета муниципального образования «город Набережные Челны» по вопросу о реструктуризации долга по указанному договору и с просьбой о передаче ее семье жилого помещения по договору найма с сохранением права дальнейшего выкупа квартиры в собственность. В результате чего в марте 2016 года с ней было подписано дополнительное соглашение к договору целевого денежного займа об увеличении срока рассрочки с 180 до 204 месяцев. Однако в передаче жилого помещения на условиях найма ей было отказано на том основании, что она уже оформила право собственности на квартиру с обременением в пользу Фонда, что делает невозможным в соответствии с обжалуемым пунктом 6 Порядка перевод ежемесячных платежей по договору займа на условия найма.

Между тем, по ее мнению, оспариваемый пункт 6 Порядка существенно ограничивает возможность ее семьи, оказавшейся в трудной жизненной ситуации, получить право на передачу занимаемого ею жилья внаем без взимания текущих платежей по договору социальной ипотеки, поскольку содержит только один случай такой передачи — в случае потери кормильца и невозможности по этой причине выкупать жилое помещение в рассрочку, что нарушает ее право на получение мер государственной поддержки согласно пункту 4 статьи 13 Закона Республики Татарстан от 27 декабря 2004 года № 69-ЗРТ «О государственной поддержке развития жилищного строительства в Республике Татарстан», предусматривающему право на передачу занимаемой заявительницей квартиры внаем до улучшения финансового положения ее семьи.

Кроме того, гражданка Л.Г. Кушакова отмечает, что принятие Кабинетом Министров Республики Татарстан обжалуемого постановления, исключившего пункт 11 оспариваемого Порядка, также существенно ухудшило ее права и фактически сузило круг лиц, которым может предоставляться государственная поддержка в виде предоставления невыкупленной части жилья внаем (в том числе в случае невозможности своевременного внесения текущих платежей с возможностью последующего возобновления выкупа жилья), что также нарушает ее конституционные права.

На основании изложенного заявительница просит Конституционный суд Республики Татарстан признать пункт 6 Порядка определения условий и сроков рассрочки платежей граждан для приобретения жилья по социальной ипотеке, утвержденного постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 2 августа 2007 года № 366 «О дальнейших мерах по реализации Закона Республики Татарстан от 27 декабря 2004 года № 69-ЗРТ "О государственной поддержке развития жилищного строительства в Республике Татарстан" и совершенствованию порядка предоставления жилья в рамках республиканской государственной поддержки» (в редакции, действовавшей до 30 сентября 2017 года), и постановление Кабинета Министров Республики Татарстан от 29 октября 2013 года № 806 «О внесении изменения в Порядок определения условий и сроков рассрочки платежей граждан для приобретения жилья по социальной ипотеке, утвержденный постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 2 августа 2007 года № 366 "О дальнейших мерах по реализации Закона Республики Татарстан от 27 декабря 2004 года № 69-ЗРТ "О государственной поддержке развития жилищного строительства в Республике Татарстан" и совершенствованию порядка предоставления жилья в рамках республиканской государственной поддержки"» в части исключения пункта 11 Порядка не соответствующими части первой статьи 13, части второй статьи 54, частям первой и второй статьи 55 и статье 60 Конституции Республики Татарстан.

2. Согласно статье 101 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан» жалоба на нарушение законом Республики Татарстан или иным нормативным правовым актом конституционных прав и свобод допустима, если закон или

иной нормативный правовой акт затрагивает конституционные права и свободы граждан; закон или иной нормативный правовой акт применен или подлежит применению в конкретном деле, рассмотрение которого завершено или начато в суде или ином органе.

Из смысла взаимосвязанных положений пункта 4 статьи 13 Закона Республики Татарстан от 27 декабря 2004 года № 69-ЗРТ «О государственной поддержке развития жилищного строительства в Республике Татарстан» и оспариваемого пункта 6 Порядка следует, что мера государственной поддержки в виде права на получение гражданами невыкупленной части жилья внаем (в том числе в случае невозможности своевременного внесения текущих платежей с возможностью последующего возобновления выкупа жилья) предоставляется только в системе социальной ипотеки. Иными словами, обжалуемые положения применяются к гражданам, заключившим договор социальной ипотеки и имеющим оставшуюся невыкупленную часть жилья.

Однако из представленных заявительницей документов, а также из ответов на запросы, полученных Конституционным судом Республики Татарстан, следует, что жилое помещение заявительнице предоставлено на основании договора приобретения жилого помещения с правом выкупа на льготных условиях как дольщику, пострадавшему от недобросовестного застройщика. Во исполнение условий данного договора в целях выплаты стоимости предоставленного жилья между Фондом и гражданкой Л.Г. Кушаковой был заключен договор целевого денежного займа на приобретение (строительство) жилья. Денежные средства по договору займа были внесены в счет стоимости квартиры, после чего ей была выдана справка о полной выплате пая, на основании которой зарегистрировано право собственности на предоставленное ей жилое помещение.

Из изложенного следует, что договор социальной ипотеки с заявительницей не заключался, право собственности на жилое помещение ею оформлено, невыкупленная часть жилья у нее отсутствует, а с ней заключен договор целевого денежного займа, обязательства по которому в настоящее время она исполняет.

Таким образом, оспариваемые нормативные положения Порядка не применялись и не подлежали применению в конкретном деле гражданки Л.Г. Кушаковой, в связи с чем ее жалоба не отвечает критериям допустимости, установленным статьей 101 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан», и на этом основании не может быть принята к рассмотрению Конституционным судом Республики Татарстан.

Относительно доводов заявительницы о неконституционности обжалуемого постановления следует отметить, что указанный нормативный правовой акт принят Кабинетом Министров Республики Татарстан в рамках предоставленных ему республиканским законодателем полномочий, в том числе по установлению порядка реализации основных требований, предъявляемых к государственной поддержке развития жилищного строительства в системе социальной ипотеки. Исключенный данным постановлением пункт

11 Порядка, вопреки доводам заявительницы, касался только граждан, внесших первоначальный взнос, но (по уважительной причине) не имевших возможности осуществлять периодические платежи по выкупу жилого помещения, срок рассрочки которым мог быть приостановлен. При этом жилое помещение передавалось им на условиях найма с правом его дальнейшего выкупа в собственность на принципах социальной ипотеки. Указанное правовое регулирование к гражданке Л.Г. Кушаковой также не применялось и не могло быть применено, поскольку договор социальной ипотеки с ней не заключался и она полностью выплатила пай по договору приобретения жилого помещения, зарегистрировав на него право собственности, в связи с чем ее жалоба в этой части также не отвечает критериям допустимости, установленным статьей 101 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан», и на этом основании также не может быть принята к рассмотрению Конституционным судом Республики Татарстан.

Оспаривая конституционность обжалуемых нормативных положений, заявительница фактически ставит перед Конституционным судом Республики Татарстан вопрос о необходимости совершенствования существующего нормативно-правового регулирования. Между тем разрешение поставленного вопроса в силу статьи 109 Конституции Республики Татарстан и статьи 3 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан» Конституционному суду Республики Татарстан неподведомственно.

На основании изложенного, руководствуясь статьей 3, пунктом 1 части второй статьи 39, пунктами 1 и 2 части первой статьи 46, частью пятой статьи 66, частями первой и второй статьи 67, статьями 69, 72, 73 и 101 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан», Конституционный суд Республики Татарстан

о п р е д е л и л :

1. Отказать в принятии к рассмотрению жалобы гражданки Л.Г. Кушаковой на нарушение ее конституционных прав и свобод пунктом 6 Порядка определения условий и сроков рассрочки платежей граждан для приобретения жилья по социальной ипотеке, утвержденного постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 2 августа 2007 года № 366 «О дальнейших мерах по реализации Закона Республики Татарстан от 27 декабря 2004 года № 69-ЗРТ “О государственной поддержке развития жилищного строительства в Республике Татарстан” и совершенствованию порядка предоставления жилья в рамках республиканской государственной поддержки» (в редакции, действовавшей до 30 сентября 2017 года), и постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 29 октября 2013 года № 806 «О внесении изменения в Порядок определения условий и сроков рассрочки платежей граждан для приобретения жилья по социальной ипотеке, утвержденный постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 2 августа 2007 года № 366 “О дальнейших мерах по реализации Закона Республики Татарстан от 27 декабря 2004 года № 69-ЗРТ

“О государственной поддержке развития жилищного строительства в Республике Татарстан” и совершенствованию порядка предоставления жилья в рамках республиканской государственной поддержки”», поскольку она в соответствии с установленными требованиями Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан» не является допустимой, а разрешение поставленного заявительницей вопроса Конституционному суду Республики Татарстан неподведомственно.

2. Определение Конституционного суда Республики Татарстан по данной жалобе окончательно и обжалованию не подлежит.

3. Копию настоящего Определения направить гражданке Л.Г. Кушаковой и в Кабинет Министров Республики Татарстан.

4. Настоящее Определение подлежит опубликованию в «Вестнике Конституционного суда Республики Татарстан».

№ 36-О

Конституционный суд
Республики Татарстан

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ КОНСТИТУЦИЯ СУДЫның

«“Татарстан Республикасында торак төзелешен үстерүгә дәүләт ярдәме турында” 2004 елның 27 декабрендәге 69-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законын тормышка ашыру һәм республика дәүләт ярдәме кысаларында торак бирү тәртибен камилләштерү буенча алга таба чаралар хакында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2007 елның 2 августындагы 366 номерлы карары (2017 елның 30 сентябренә кадәр гамәлдә булган редакциясендә) белән расланган Социаль ипотека буенча торак сатып алу өчен гражданнар түләүләрен кичектереп тору шартларын һәм вакытларын билгеләү тәртибенең 6 пункты һәм «“Татарстан Республикасында торак төзелешен үстерүгә дәүләт ярдәме турында” 2004 елның 27 декабрендәге 69-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законын тормышка ашыру һәм республика дәүләт ярдәме кысаларында торак бирү тәртибен камилләштерү буенча алга таба чаралар хакында” Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2007 елның 2 августындагы 366 номерлы карары белән расланган Социаль ипотека буенча торак сатып алу өчен гражданнар түләүләрен кичектереп тору шартларын һәм вакытларын билгеләү тәртибенә үзгәреш кертү турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 29 октябрендәге 806 номерлы карары белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата гражданка Л.Г. Кушакова шикаятен карауга алудан баш тарту турында

2017 ел
27 ноябрь
Казан шәһәре

БИЛГЕЛӘМӘСЕ

Татарстан Республикасы Конституция суды, Рәисе Ф.Г. Хөснетдинов, судьялары Ф.Р. Волкова, Л.В. Кузьмина, Э.М. Мостафина, Р.Г. Сәхиева, А.Р. Шакараев составында,

суд утырышында «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 44 статьясы нигезендә гражданка Л.Г. Кушакова шикаятен алдан өйрәнгән судья Л.В. Кузьмина бәяләмәсен тыңлаганнан соң

ачыклады:

1. Татарстан Республикасы Конституция судына гражданка Л.Г. Кушакова «“Татарстан Республикасында торак төзелешен үстерүгә дәүләт ярдәме турында” 2004 елның 27 декабрендәге 69-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законын тормышка ашыру һәм республика дәүләт ярдәме кысаларында торак бирү тәртибен камилләштерү буенча алга таба чаралар хакында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2007 елның 2 августындагы 366 номерлы карары (2017 елның 30 сентябренә кадәр гамәлдә булган редакциясендә) белән расланган Социаль ипотека буенча торак сатып алу өчен гражданнар түләүләрен кичектереп тору шартларын һәм вакытларын билгеләү тәртибенең (алга таба шулай ук — Тәртип) 6 пункты һәм «“Татарстан Республикасында торак төзелешен үстерүгә дәүләт ярдәме турында” 2004 елның 27 декабрендәге 69-ТРЗ номерлы Татарстан Рес-

публикасы Законын тормышка ашыру һәм республика дәүләт ярдәме кысаларында торак бирү тәртибен камилләштерү буенча алга таба чаралар хакында” Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2007 елның 2 августындагы 366 номерлы карары белән расланган Социаль ипотека буенча торак сатып алу өчен гражданнар түләүләрен кичектереп тору шартларын һәм вакытларын билгеләү тәртибенә үзгәреш кертү турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 29 октябрендәге 806 номерлы карары (алга таба шулай ук — карар) белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата шикаять белән мөрәҗәгать итте.

Тәртипнең 6 пунктындагы дәгъвалана торган нигезләмәләре белән шул билгеләнгән: туендыручысын югалткан һәм шуның сәбәпле торак урынны түләү вакытын чигереп сатып алу мөмкинлеге булмау очрагында торак урын гаилә әгъзаларына, аларның сатып алу хокукын гамәлгә ашыру яки үз хокукларын гамәлдәге законнарда каралган тәртиптә гамәлгә ашыру өчен җитәрлек өстәмә финанс ресурслар барлыкка килгәндә алга таба милеккә сатып алу хокукы сакланып, яллау шартларында чикләнмәгән вакытка тапшырыла. Дәгъвалана торган карар белән 2013 елның 29 октябреннән Тәртипнең 11 пункты төшереп калдырылган, аның белән шул күздә тотылган булган: беренчел кертемне түләгән, ләкин (нигезле сәбәп аркасында) торак урынны сатып алу буенча агымдагы түләүләрне башкару мөмкинлеге булмаган гражданнарга түләү вакытын чигерү чоры туктатылып торырга мөмкин. Ул вакытта торак урын алга таба аны социаль ипотека принципларында милеккә сатып алу хокукы белән яллау шартларында аларга тапшырыла.

Шикаятьтән, аңа өстәмәдән һәм аларга кушымта итеп бирелгән документлар күчермәләреннән аңлашылганча, алданган өлешчеләр исәбеннән булган гражданка Л.Г. Кушакова белән 2013 елда «Татарстан Республикасы Президенты каршындагы Дәүләт торак фонды» коммерциячел булмаган оешмасы (алга таба шулай ук — Фонд) тарафыннан, Чаллы шәһәрендә фатир бирелеп, торак урын сатып алу шартнамәсе һәм торак сатып алу (төзү) өчен максатчан акчалата займ шартнамәсе төзелгән. Шуннан соң 2 ай үткәч, торак урын сатып алу шартнамәсе буенча пай түләү турындагы белешмә нигезендә мөрәҗәгать итүченең күрсәтелгән фатирга милек хокукы теркәлгән булган.

Аннан соң матди кыенлыклар килеп чыгу һәм торак сатып алу (төзү) өчен максатчан акчалата займ шартнамәсе буенча агымдагы түләүләрне вакытында кертә алмау сәбәпле, гражданка Л.Г. Кушакова Фондка һәм «Чаллы шәһәре» муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының Финанс идарәсенә күрсәтелгән шартнамә буенча бурычны реструктуризацияләү мәсьәләсе буенча һәм алга таба фатирны милеккә сатып алу хокукы сакланып, торак урынны наем шартнамәсе буенча аның гаиләсенә бирүне сорап, берничә тапкыр мөрәҗәгать иткән. Шуның нәтиҗәсе итеп 2016 елның мартында аның белән максатчан акчалата займ шартнамәсенә түләү вакытын чигерү чорын 180 айдан 204 айга кадәр арттыру турында өстәмә килешү имзаланган. Ләкин торак урынны яллау шартла-

рында тапшырудан аңа баш тартылган, сәбәбе — ул фатирга милек хокукын Фонд файдасына чикләү белән инде рәсмиләштергән булган, моның белән Тәртипнең дәгъвалана торган 6 пункты нигезендә займ шартнамәсе буенча айлык түләүләрне яллау шартларына күчерү мөмкин булмый.

Шул ук вакытта, аның фикеренчә, Тәртипнең дәгъвалана торган 6 пункты авыр тормыш хәлендә калган гаиләсенең ул яшәгән торакны социаль ипотека шартнамәсе буенча агымдагы түләүләр алынмыйча яллауга тапшыру хокукын алу мөмкинлеген шактый чикли, чөнки андый тапшыруның бер очрагын гына күздә тота — туендыручысын югалткан һәм шуның сәбәпле торак урынны түләү вакытын чигереп сатып алу мөмкинлеге булмау очрагы, бу исә аның «Татарстан Республикасында торак төзелешен үстерүгә дәүләт ярдәме турында» 2004 елның 27 декабрендәге 69-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 13 статьясындагы мөрәҗәгать итүче яшәгән фатирны гаиләсенең финанс хәле яхшырганчыга кадәр яллауга тапшыру хокукын күздә тота торган 4 пункты нигезендә дәүләт ярдәме күрсәтү чараларын алуга хокукын боза.

Моннан тыш, гражданка Л.Г. Кушакова шуны билгели: Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты тарафыннан дәгъвалана торган Тәртипнең 11 пунктын төшереп калдырган дәгъваланган карарның кабул ителүе аның хокукларын шулай ук шактый начарайткан һәм фактта торакның сатып алынмаган өлешен яллауга тапшыру рәвешендә дәүләт ярдәме күрсәтелергә мөмкин булган затлар даирәсен тарайткан (шул исәптән торакны аннан соң сатып алу мөмкинлеге белән агымдагы түләүләрне үз вакытында кертү мөмкин булмаган очракта), бу исә аның конституциячел хокукларын шулай ук боза.

Бәян ителгәннәр нигезендә мөрәҗәгать итүче Татарстан Республикасы Конституция судыннан «“Татарстан Республикасында торак төзелешен үстерүгә дәүләт ярдәме турында” 2004 елның 27 декабрендәге 69-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законын тормышка ашыру һәм республика дәүләт ярдәме кысаларында торак бирү тәртибен камилләштерү буенча алга таба чаралар хакында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2007 елның 2 августындагы 366 номерлы карары (2017 елның 30 сентябренә кадәр гамәлдә булган редакциясендә) белән расланган Социаль ипотека буенча торак сатып алу өчен гражданнар түләүләрен кичектереп тору шартларын һәм вакытларын билгеләү тәртибенең 6 пунктын һәм «“Татарстан Республикасында торак төзелешен үстерүгә дәүләт ярдәме турында” 2004 елның 27 декабрендәге 69-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законын тормышка ашыру һәм республика дәүләт ярдәме кысаларында торак бирү тәртибен камилләштерү буенча алга таба чаралар хакында” Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2007 елның 2 августындагы 366 номерлы карары белән расланган Социаль ипотека буенча торак сатып алу өчен гражданнар түләүләрен кичектереп тору шартларын һәм вакытларын билгеләү тәртибенә үзгәреш кертү турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 29 октябрендәге 806 номерлы кара-

рын Тәртипнең 11 пунктын төшереп калдырган өлешендә Татарстан Республикасы Конституциясенең 13 статьясындагы беренче өлешенә, 54 статьясындагы икенче өлешенә, 55 статьясындагы беренче һәм икенче өлешләренә һәм 60 статьясына туры килми дип тануны сорый.

2. «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 101 статьясы нигезендә Татарстан Республикасы законы яисә башка норматив хокукый акт белән конституциячел хокуклар һәм ирекләрнең бозылуына шикаять бирү мөмкин була, әгәр закон яисә башка норматив хокукый акт гражданнарның конституциячел хокукларына һәм ирекләренә кагылса; закон яисә башка норматив хокукый акт, аны карау судта яисә башка органда төгәлләнгән яки башланган конкрет эштә кулланылса яки кулланылырга тиеш булса.

«Татарстан Республикасында торак төзелешен үстерүгә дәүләт ярдәме турында» 2004 елның 27 декабрендәге 69-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 4 пункты һәм Тәртипнең дәгъвалана торган 6 пунктының үзара бәйләнешле нигезләмәләре мәгънәсеннән аңлашылганча, гражданнар тарафыннан торакның сатып алынмаган өлешен яллауга алу хокукы рәвешендә дәүләт ярдәме чарасы (шул исәптән торакны аннан соң сатып алу мөмкинлеге белән агымдагы түләүләрне үз вакытында кертү мөмкин булмаган очракта) бары тик социаль ипотека системасында гына күрсәтелә. Башкача әйткәндә, дәгъвалана торган нигезләмәләр социаль ипотека шартнамәсен төзегән һәм торакның сатып алынмаган өлеше булган гражданнарга карата кулланыла.

Ләкин мөрәҗәгать итүче тапшырган документлардан, шулай ук Татарстан Республикасы Конституция суды соратып алган җаваплардан күренгәнчә, торак урынның мөрәҗәгать итүчегә намуссыз йорт төзүчедән зыян күргән өлешче буларак ташламалы шартларда сатып алу хокукы белән торак урын сатып алу шартнамәсе нигезендә бирелгән. Әлеге шартнамәне үтәү йөзеннән бирелгән торак бәясен түләү максатларында Фонд белән гражданка Л.Г. Кушакова арасында торак сатып алу (төзү) өчен максатчан акчалата займ шартнамәсе төзелгән. Займ шартнамәсе буенча акчалар фатир бәясе хисабына кертелгән, шуннан соң аңа пайны тулысынча түләп бетерү турында белешмә бирелгән, аның нигезендә бирелгән торак урынга милек хокукы теркәлгән.

Бәян ителгәннәрдән аңлашылганча, мөрәҗәгать итүче белән социаль ипотека шартнамәсе төзелмәгән, торак урынга милек хокукы аның тарафыннан теркәлгән, торакның сатып алынмаган өлеше юк, ә аның белән максатчан акчалата займ шартнамәсе төзелгән, хәзерге вакытта ул аның буенча бурычларын үти.

Шулай итеп, Тәртипнең дәгъвалана торган норматив нигезләмәләре гражданка Л.Г. Кушакованың конкрет эшендә кулланылмаганнар һәм кулланыла алмаганнар, шуңа бәйле рәвештә аның шикаяте «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 101 статьясы белән билгеләнгән бирелү мөмкинлеге критерийларына җавап бирми һәм шуның нигезендә Татарстан Республикасы Конституция суды тарафыннан карауга кабул ителә алмый.

Дәгъвалана торган карарның конституциячел булмавы турындагы мөрәҗәгать итүче дәлилләренә карата шуны билгеләп үтәргә кирәк: күрсәтелгән норматив хокукый акт Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты тарафыннан республика закон чыгаручысы аңа биргән шул исәптән социаль ипотека системасында торак төзелеше үсешенә дәүләт ярдәменә куела торган төп таләпләрне гамәлгә ашыру тәртибен билгеләү буенча вәкаләтләр чикләрендә кабул ителгән. Әлеге карар белән Тәртипнең төшереп калдырылган 11 пункты, мөрәҗәгать итүче дәлилләренә каршы, беренчел кертемне түләгән, ләкин (нигезле сәбәп аркасында) торак урынны сатып алу буенча агымдагы түләүләрне башкару мөмкинлеге булмаган, түләү вакытын чигерү чоры туктатылып торырга мөмкин булган гражданнарга гына кагылган. Ул вакытта торак урын алга таба аны социаль ипотека принципларында милеккә сатып алу хокукы белән яллау шартларында аларга тапшырыла торган булган. Күрсәтелгән хокукый җайга салу гражданка Л.Г. Кушаковага карата шулай ук кулланылмаган һәм кулланыла да алмаган, чөнки социаль ипотека шартнамәсе аның белән төзелмәгән һәм ул торак урын сатып алу шартнамәсе буенча пайны тулысынча түләп, аңа милек хокукын теркәгән, шуңа күрә аның шикаяте бу өлештә «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 101 статьясы белән билгеләнгән бирелү мөмкинлеге критерийларына шулай ук җавап бирми һәм шуның нигезендә Татарстан Республикасы Конституция суды тарафыннан карауга шулай ук кабул ителә алмый.

Карала торган норматив нигезләмәләрнең конституциячеллегенә дәгъва белдереп, мөрәҗәгать итүче асылда Татарстан Республикасы Конституция суды каршына гамәлдәге норматив-хокукый җайга салуны камилләштерү кирәклеге турында мәсьәлә куя. Шул ук вакытта куелган мәсьәләне хәл итү Татарстан Республикасы Конституциясенең 109 статьясы һәм «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 3 статьясы нигезендә Татарстан Республикасы Конституция суды карамагына керми.

Бәян ителгәннәр нигезендә, «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 3 статьясына, 39 статьясындагы икенче өлешенең 1 пунктына, 46 статьясындагы беренче өлешенең 1 һәм 2 пунктларына, 66 статьясындагы бишенче өлешенә, 67 статьясындагы беренче һәм икенче өлешләренә, 69, 72, 73 һәм 101 статьяларына таянып, Татарстан Республикасы Конституция суды

билгеләде:

1. «"Татарстан Республикасында торак төзелешен үстерүгә дәүләт ярдәме турында" 2004 елның 27 декабрендәге 69-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законын тормышка ашыру һәм республика дәүләт ярдәме кысаларында торак бирү тәртибен камилләштерү буенча алга таба чаралар хакында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2007 елның 2 августындагы 366 номерлы карары (2017 елның 30 сентябренә кадәр гамәлдә булган редакциясендә) белән расланган Социаль ипотека буенча

торак сатып алу өчен гражданнар түләүләрен кичектереп тору шартларын һәм вакытларын билгеләү тәртибенең 6 пункты һәм «“Татарстан Республикасында торак төзелешен үстерүгә дәүләт ярдәме турында” 2004 елның 27 декабрендәге 69-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законын тормышка ашыру һәм республика дәүләт ярдәме кысаларында торак бирү тәртибен камилләштерү буенча алга таба чаралар хакында” Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2007 елның 2 августындагы 366 номерлы карары белән расланган Социаль ипотека буенча торак сатып алу өчен гражданнар түләүләрен кичектереп тору шартларын һәм вакытларын билгеләү тәртибенә үзгәреш кертү турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 29 октябрендәге 806 номерлы карары белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата гражданка Л.Г. Кушакова шикаятен карауга алудан баш тартырга, чөнки ул «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законы билгеләгән таләпләр нигезендә карала алмый, ә мөрәҗәгать итүче куйган мәсьәләне хәл итү Татарстан Республикасы Конституция суды карамагына керми.

2. Бу шикаять буенча Татарстан Республикасы Конституция суды Билгеләмәсе катгый һәм аңа карата шикаять бирелми.

3. Әлеге Билгеләмәнең күчермәсен гражданка Л.Г. Кушаковага һәм Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетына җибәрергә.

4. Әлеге Билгеләмә «Татарстан Республикасы Конституция суды хәбәрләре»ндә басылып чыгарга тиеш.

№ 36-О

Татарстан Республикасы
Конституция суды

ОПРЕДЕЛЕНИЕ КОНСТИТУЦИОННОГО СУДА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

об отказе в принятии к рассмотрению жалобы гражданки И.А. Лаптевой на нарушение ее конституционных прав и свобод приложением № 2 к постановлению Исполнительного комитета муниципального образования города Казани от 27 декабря 2016 года № 5320 «О размере платы за пользование жилым помещением (платы за наем), за содержание жилых помещений в жилищном фонде г. Казани на 2017 год»

27 ноября 2017 года
город Казань

Конституционный суд Республики Татарстан в составе Председателя Ф.Г. Хуснутдинова, судей Ф.Р. Волковой, Л.В. Кузьминой, Э.М. Мустафиной, Р.А. Сахиевой, А.Р. Шакараева,

заслушав в судебном заседании заключение судьи Ф.Р. Волковой, проводившей на основании статьи 44 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан» предварительное изучение жалобы гражданки И.А. Лаптевой,

у с т а н о в и л :

1. В Конституционный суд Республики Татарстан обратилась гражданка И.А. Лаптева с жалобой на нарушение ее конституционных прав и свобод приложением № 2 к постановлению Исполнительного комитета муниципального образования города Казани от 27 декабря 2016 года № 5320 «О размере платы за пользование жилым помещением (платы за наем), за содержание жилых помещений в жилищном фонде г. Казани на 2017 год» (далее также — приложение № 2).

Оспариваемым приложением № 2 определен размер платы за содержание жилых помещений для нанимателей жилых помещений по договорам социального найма и договорам найма жилых помещений государственного или муниципального жилищного фонда, а также собственников помещений в многоквартирных домах, не принявших решения о выборе способа управления многоквартирным домом и (или) на общем собрании решения об установлении размера платы за содержание жилых помещений, по видам услуг на период с 1 июля 2017 года по 31 декабря 2017 года.

Как следует из жалобы, дополнения к ней, а также приложенных к ним копий документов, заявительница проживает со своим сыном в жилом помещении, приобретенном на основании договора социальной ипотеки. Она оплачивает коммунальные услуги, связанные с содержанием и обслуживанием жилого помещения, на основании счета-фактуры, в который в соответствии с решением, принятым на общем собрании собственников многоквартирного дома, включена плата за услугу по охране двора в размере 410 рублей в месяц. Гражданка И.А. Лаптева отмечает, что она воспитывает сына-инвалида, в связи с чем на основании статьи 17 Федерального закона от 24 ноября 1995 года № 181-ФЗ «О социальной защите инвалидов в Российской Федерации» имеет право на предоставление компенсации расходов на оплату жилого помещения и коммунальных услуг в размере 50 процентов. Между тем размер предоставляемой ей компенсации не включает плату за услугу по охране двора.

В этой связи заявительница обращалась в Министерство труда, занятости и социальной защиты Республики Татарстан с просьбой о предоставлении ей субсидии-льготы на оплату услуги по охране двора. Однако ей было отказано, поскольку субсидия-льгота может быть назначена только в случае, если данная услуга включена в перечень услуг по содержанию общедомового имущества или решением общего собрания собственников помещений, или нормативным правовым актом органа местного самоуправления.

Гражданка И.А. Лаптева указывает, что плата за услугу по охране двора была введена решением общего собрания собственников (будущих собственников) помещений многоквартирного дома от 5 апреля 2011 года. Не согласившись с этим решением, заявительница обратилась в ООО «Управляющая компания “Жилище и Комфорт”» с просьбой уменьшить ей плату за услугу по охране двора до 100 рублей, но ей было отказано.

Решением мирового судьи судебного участка № 2 по Советскому району города Казани Республики Татарстан от 12 февраля 2016 года, оставленным без изменения судом апелляционной инстанции, отказано в удовлетворении иска гражданки И.А. Лаптевой к ООО «Управляющая компания “Жилище и Комфорт”» о возложении обязанности произвести перерасчет платежей. Определением судьи Верховного суда Республики Татарстан в передаче кассационной жалобы заявительницы для рассмотрения в судебном заседании кассационной инстанции Верховного суда Республики Татарстан также было отказано. Кроме того, в ходе предварительного изучения жалобы было получено вступившее в законную силу решение Советского районного суда города Казани от 28 октября 2013 года, которым гражданке И.А. Лаптевой было отказано в удовлетворении требования о признании необоснованным решения общего собрания собственников многоквартирного дома от 5 апреля 2011 года в части установления платы за услугу по охране двора.

По мнению заявительницы, если считать услугу по охране двора дополнительной, то она как потребитель имеет право отказаться от этой услуги либо заключить отдельный договор на ее предоставление, а если считать услугу по охране двора обязательной по содержанию общедомового имущества, то тарифы на данную услугу должны утверждаться решением органов местного самоуправления и социально незащищенным категориям граждан должны предоставляться меры социальной поддержки.

В оспариваемом приложении № 2, как отмечает гражданка И.А. Лаптева, тариф на услугу по охране двора в качестве обязательной услуги по содержанию общедомового имущества отсутствует.

Из-за неопределенности в толковании характера этой услуги — дополнительной или обязательной, как считает заявительница, органы местного самоуправления нарушают право ее несовершеннолетнего сына-инвалида на получение мер социальной поддержки на оплату жилищно-коммунальных услуг.

На основании изложенного гражданка И.А. Лаптева просит Конституционный суд Республики Татарстан признать приложение № 2 к постановлению Исполнительного комитета муниципаль-

ного образования города Казани от 27 декабря 2016 года № 5320 «О размере платы за пользование жилым помещением (платы за наем), за содержание жилых помещений в жилищном фонде г. Казани на 2017 год» не соответствующим статьям 13, 54 (часть вторая), 55 (части первая и вторая), 60 Конституции Республики Татарстан.

2. Закрепляя на законодательном уровне приоритет на право регулирования ценообразования в жилищной сфере за собственниками помещений в многоквартирном доме, Жилищный кодекс Российской Федерации в силу части 3 статьи 156 и части 4 статьи 158 предусматривает, что, если собственники жилых помещений не приняли решение о выборе способа управления многоквартирным домом и (или) на их общем собрании не приняли решение об установлении размера платы за содержание жилого помещения, такой размер устанавливается органом местного самоуправления.

Тем самым по своей правовой природе обжалуемый муниципальный нормативный правовой акт распространяется на собственников помещений в многоквартирных домах, которые не воспользовались своим правом на самостоятельное принятие решения о выборе способа управления многоквартирным домом и (или) об установлении размера платы за содержание жилых помещений по видам услуг.

Поскольку в многоквартирном доме, в котором проживает гражданка И.А. Лаптева, собственники жилых помещений на общем собрании выбрали способ управления многоквартирным домом и приняли решение об установлении размера платы за содержание жилого помещения, в том числе платы за услугу по охране двора, обжалуемое приложение № 2 не применялось и не могло быть применено в конкретном деле заявительницы, в связи с чем ее жалоба не отвечает критериям допустимости, установленным статьей 101 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан», и на этом основании не может быть принята к рассмотрению Конституционным судом Республики Татарстан.

Кроме того, как следует из жалобы и приложенных к ней копий документов, заявительница, оспаривая конституционность приложения № 2, фактически выражает несогласие с решениями правоприменительных органов об отказе в предоставлении ей компенсации расходов на оплату услуги по охране двора и в удовлетворении исковых требований, в том числе и с решением общего собрания собственников многоквартирного дома от 5 апреля 2011 года. Однако оценка законности и обоснованности решений правоприменительных органов, а также судов общей юрисдикции к компетенции Конституционного суда Республики Татарстан, определенной статьей 109 Конституции Республики Татарстан и статьей 3 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан», не относится.

На основании изложенного, руководствуясь пунктом 2 части первой статьи 46, частью пятой статьи 66, частями первой и второй статьи 67, статьями 69, 72, частью первой статьи 73 и статьей 101 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан», Конституционный суд Республики Татарстан

определил:

1. Отказать в принятии к рассмотрению жалобы гражданки И.А. Лаптевой на нарушение ее конституционных прав и свобод приложением № 2 к постановлению Исполнительного комитета муниципального образования города Казани от 27 декабря 2016 года № 5320 «О размере платы за пользование жилым помещением (платы за наем), за содержание жилых помещений в жилищном фонде г. Казани на 2017 год», поскольку жалоба в соответствии с установленными требованиями Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан» не является допустимой.

2. Определение Конституционного суда Республики Татарстан по данной жалобе окончательно и обжалованию не подлежит.

3. Копию настоящего Определения направить гражданке И.А. Лаптевой и в Исполнительный комитет муниципального образования города Казани.

4. Настоящее Определение подлежит опубликованию в «Вестнике Конституционного суда Республики Татарстан».

№ 37-О

Конституционный суд
Республики Татарстан

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ КОНСТИТУЦИЯ СУДЫның

«2017 елга Казан шәһәренең торак фондына караган торак бинадан файдаланган өчен (наем өчен түләү), торак биналарны карап торкан өчен түләү күләме турында» Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының 2016 елның 27 декабрендәге 5320 номерлы карарына 2 нче кушымта белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата гражданка И.А. Лаптева шикаятен карауга алудан баш тарту турында

2017 ел
27 ноябрь
Казан шәһәре

БИЛГЕЛӘМӘСЕ

Татарстан Республикасы Конституция суды, Рәисе Ф.Г. Хөснетдинов, судьялары Ф.Р. Волкова, Л.В. Кузьмина, Э.М. Мостафина, Р.Г. Сәхиева, А.Р. Шакараев составында,

суд утырышында «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 44 статьясы нигезендә гражданка И.А. Лаптева шикаятен алдан өйрәнгән судья Ф.Р. Волкова бәяләмәсен тыңлаганнан соң

ачыклады:

1. Татарстан Республикасы Конституция судына гражданка И.А. Лаптева «2017 елга Казан шәһәренең торак фондына караган торак бинадан файдаланган өчен (наем өчен түләү), торак биналарны карап тоткан өчен түләү күләме турында» Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының 2016 елның 27 декабрендәге 5320 номерлы карарына 2 нче кушымта (алга таба шулай ук — 2 нче кушымта) белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата шикаять белән мөрәҗәгать итте.

Дәгъвалана торган 2 нче кушымта белән социаль наем килешүләре һәм дәүләт яки муниципаль торак фондына караган торак урыннарга наем килешүләре буенча торак урыннарны яллаучыларга, шулай ук күпфатирлы йорт белән идарә итү ысулын сайлау турында һәм (яки) гомуми җыелышта торак урыннарны карап тоту өчен түләү күләмен билгеләү турында карар кабул итмәгән күпфатирлы йортлардагы урыннар милекчеләренә 2017 елның 1 июленнән 2017 елның 31 декабренә кадәр торак урыннарны карап тоту өчен түләү күләме хезмәт төрләре буенча билгеләнгән.

Шикаятьтән, аңа өстәмәдән һәм аларга кушымта итеп бирелгән документлар күчермәләреннән аңлашылганча, мөрәҗәгать итүче улы белән социаль ипотека шартнамәсе нигезендә алынган торак урында яши. Ул торак урынны карап тоту һәм аңа хезмәт күрсәтү белән бәйле коммуналь хезмәтләр өчен күпфатирлы йорт милекчеләренең гомуми җыелышында кабул ителгән карар нигезендә ишегалдын саклау хезмәте өчен аена 410 сум күләмендә түләү кертелгән исәп-фактура буенча түләп бара. Гражданка И.А. Лаптева билгеләгәнчә, ул инвалид улын тәрбияли, шуңа күрә «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау

турында» 1995 елның 24 ноябрендәге 181-ФЗ номерлы Федераль законның 17 статьясы нигезендә аның торак урын һәм коммуналь хезмәтләр өчен түләү чыгымнарына 50 процент күләмендә компенсация алуга хокукы бар. Шул ук вакытта аңа бирелә торган компенсация күләменә ишегалдын саклау хезмәте өчен түләү бәясе керми.

Шуңа бәйле рәвештә шикаять бирүче аңа ишегалдын саклау хезмәте өчен түләүгә ташлама-субсидия бирү турындагы сорау белән Татарстан Республикасы Хезмәт, халыкны эш белән тәэмин итү һәм социаль яклау министрлыгына мөрәҗәгать иткән. Ләкин соравын кире какканнар, чөнки ташлама-субсидия бары тик әлеге хезмәт гомуми мөлкәтне карап тоту буенча хезмәтләр исемлегенә я урыннар милекчеләренең гомуми җыелышы карары белән, я җирле үзидарә органының норматив хокукый акты белән кертелгән очракта гына билгеләнергә мөмкин.

Гражданка И.А. Лаптева ишегалдын саклау хезмәте өчен түләү күпфатирлы йорттагы урыннар милекчеләренең (булачак милекчеләрнең) 2011 елның 5 апрелендәге гомуми җыелышы карары белән кертелгән дип күрсәтә. Әлеге карар белән ризалашмыйча, ул «“Жилище и Комфорт” идарәче компаниясе» ҖЧҖга ишегалдын саклау хезмәте өчен түләүне 100 сумга кадәр киметүне сорап мөрәҗәгать иткән, ләкин үтенечен кире какканнар.

Татарстан Республикасы Казан шәһәре Совет районы буенча 2 номерлы суд участогы җәмәгать судьясының апелляция инстанциясе суды белән үзгәрешсез калдырылган 2016 елның 12 февралендәге карары белән гражданка И.А. Лаптеваның «“Жилище и Комфорт” идарәче компаниясе» ҖЧҖга түләүләрне яңадан исәпләү бурычын йөкләү турындагы дәгъвасын канәгатьләндерүдән баш тартылган. Татарстан Республикасы Югары суды судьясы билгеләмәсе белән мөрәҗәгать итүченең кассация шикаятен Татарстан Республикасы Югары судының кассация инстанциясе утырышында карауга тапшырудан шулай ук баш тартылган. Моннан тыш, шикаятьне алдан өйрәнү барышында Казан шәһәре Совет район судының 2013 елның 28 октябрендәге законлы көченә кергән карары алынды, аның белән гражданка И.А. Лаптевага күпфатирлы йорттагы милекчеләрнең 2011 елның 5 апрелендәге гомуми җыелышы карарын ишегалдын саклау хезмәте өчен түләү билгеләү өлешендә нигезсез дип тану турындагы таләпне канәгатьләндерүдән баш тартылган.

Мөрәҗәгать итүче фикеренчә, ишегалдын саклау хезмәте өстәмә хезмәт булып саналса, ул кулланучы буларак әлеге хезмәттән баш тартырга яки аны күрсәтүгә аерым шартнамә төзергә хокуклы, ә ишегалдын саклау хезмәте йортның гомуми мөлкәтен карап тоту буенча мәҗбүри дип саналса, әлеге хезмәткә тарифлар җирле үзидарә органнары карары белән расланырга һәм гражданнарның социаль яктан якланмаган категорияләренә социаль ярдәм чаралары күрсәтелергә тиеш.

Дәгъвалана торган 2 нче кушымтада, гражданка И.А. Лаптева билгеләгәнчә, йортның гомуми мөлкәтен карап тоту буенча мәҗбүри хезмәт буларак ишегалдын саклау хезмәте өчен тариф юк.

Әлеге хезмәтнең асылын өстәмә яки мәҗбүри буларак аңлатуда билгелелек булмаганга күрә, мөрәҗәгать итүче санавынча, җирле үзидарә органнары аның балигъ булмаган инвалид улының торак-коммуналь хезмәтләр өчен түләүгә социаль ярдәм чаралары күрсәтелүгә хокукын бозалар.

Бәян ителгәннәр нигезендә гражданка И.А. Лаптева Татарстан Республикасы Конституция судыннан «2017 елга Казан шәһәренең торак фондына караган торак бинадан файдаланган өчен (наем өчен түләү), торак биналарны карап тоткан өчен түләү күләме турында» Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының 2016 елның 27 декабрендәге 5320 номерлы карарына 2 нче кушымтаны Татарстан Республикасы Конституциясенең 13, 54 (икенче өлеш), 55 (беренче һәм икенче өлешләр), 60 статьяларына туры килми дип тануны сорый.

2. Күпфатирлы йорттагы урыннар милекчеләренең торак өлкәсендә бәяләр билгеләүне җайга салуга хокукларының өстенлеген законнар дәрәҗәсендә беркетеп, Россия Федерациясе Торак кодексы 156 статьясының 3 өлеше һәм 158 статьясының 4 өлеше нигезендә шуны күздә тота: әгәр торак урыннар милекчеләре күпфатирлы йорт белән идарә итү ысулын сайлап алу турында карар кабул итмәгән һәм (яки) үзләренең гомуми җыелышында торак урынны карап тоту өчен түләү күләмен билгеләү турында карар кабул итмәгән булсалар, мондый күләм җирле үзидарә органы тарафыннан билгеләнә.

Шуның белән үзенең хокукый табигате буенча дәгъвалана торган муниципаль норматив хокукый акт күпфатирлы йорт белән идарә итү ысулын сайлап алу һәм (яки) торак урыннарны карап тоту өчен түләү күләмен хезмәт төрләре буенча билгеләү турында мөстәкыйль карар кабул итү хокукларыннан файдаланмаган күпфатирлы йортлардагы урыннар милекчеләренә кагыла.

Гражданка И.А. Лаптева яшәгән күпфатирлы йортта торак урыннар милекчеләре гомуми җыелышта күпфатирлы йорт белән идарә итү ысулын сайлаганга һәм торак урынны карап тоту өчен, шул исәптән ишегалдын саклау хезмәте өчен түләү күләмен билгеләү турында карар кабул иткәнгә күрә, дәгъвалана торган 2 нче кушымта мөрәҗәгать итүченең конкрет эшендә кулланылмаган һәм кулланыла алмаган, шуңа күрә аның шикаяте «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 101 статьясы белән билгеләнгән бирелү мөмкинлеге критерийларына җавап бирми һәм шуның нигезендә Татарстан Республикасы Конституция суды тарафыннан карауга кабул ителә алмый.

Моннан тыш, шикаятьтән һәм аңа кушымта итеп бирелгән документлар күчермәләреннән аңлашылганча, мөрәҗәгать итүче 2 нче кушымтаның конституциячеллегенә дәгъва белдереп, асылда хокук куллану органнарының ишегалдын саклау хезмәте өчен түләүгә чыгымнарны компенсацияләүдән һәм дәгъва таләпләрен канәгатьләндерүдән баш тарту турындагы карарлары белән, шул исәптән күпфатирлы йорттагы милекчеләрнең 2011 елның 5 апрелендәге гомуми җыелышы карары белән дә килешмәвен

белдерә. Ләкин хокук куллану органнары, шулай ук гомуми юрисдикциядәге судлар карарларының законлы һәм нигезле булу-булмавын бәяләү Татарстан Республикасы Конституция судының Татарстан Республикасы Конституциясенең 109 статьясында һәм «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 3 статьясында билгеләнгән компетенциясенә керми.

Бәян ителгәннәр нигезендә, «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 46 статьясындагы беренче өлешенең 2 пунктына, 66 статьясындагы бишенче өлешенә, 67 статьясындагы беренче һәм икенче өлешләренә, 69, 72 статьяларына, 73 статьясындагы беренче өлешенә һәм 101 статьясына таянып, Татарстан Республикасы Конституция суды

б и л г е л ә д е :

1. «2017 елга Казан шәһәренең торак фондына караган торак бинадан файдаланган өчен (наем өчен түләү), торак биналарны карап тоткан өчен түләү күләме турында» Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының 2016 елның 27 декабрендәге 5320 номерлы карарына 2 нче кушымта белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата гражданка И.А. Лаптева шикаятен карауга алудан баш тартырга, чөнки шикаять «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законы билгеләгән таләпләр нигезендә карала алмый.
2. Бу шикаять буенча Татарстан Республикасы Конституция суды Билгеләмәсе катгый һәм аңа карата шикаять бирелми.
3. Әлеге Билгеләмәнең күчермәсен гражданка И.А. Лаптевага һәм Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетына җибәрергә.
4. Әлеге Билгеләмә «Татарстан Республикасы Конституция суды хәбәрләре»ндә басылып чыгарга тиеш.

№ 37-О

Татарстан Республикасы
Конституция суды

ОПРЕДЕЛЕНИЕ КОНСТИТУЦИОННОГО СУДА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

об отказе в принятии к рассмотрению жалобы гражданки А.Р. Ефимовой на нарушение ее конституционных прав и свобод пунктом 3 статьи 7, статьей 11 и пунктом 5 статьи 13 Закона Республики Татарстан от 27 декабря 2004 года № 69-ЗРТ «О государственной поддержке развития жилищного строительства в Республике Татарстан»; абзацем шестым пункта 5.2 Правил и порядка постановки на учет нуждающихся в улучшении жилищных условий в системе социальной ипотеки в Республике Татарстан, утвержденных постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 15 апреля 2005 года № 190; пунктом 7 Порядка определения условий и сроков рассрочки платежей граждан для приобретения жилья по социальной ипотеке, утвержденного постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 2 августа 2007 года № 366 «О дальнейших мерах по реализации Закона Республики Татарстан от 27 декабря 2004 года № 69-ЗРТ "О государственной поддержке развития жилищного строительства в Республике Татарстан" и совершенствованию порядка предоставления жилья в рамках республиканской государственной поддержки» (в редакции постановления Кабинета Министров Республики Татарстан от 19 августа 2016 года № 576); абзацем первым пункта 1 Правил осуществления выплат при рождении, а также при усыновлении (удочерении) каждого ребенка семье, реализующей право на жилище в соответствии с Законом Республики Татарстан от 27 декабря 2004 года № 69-ЗРТ «О государственной поддержке развития жилищного строительства в Республике Татарстан» и зарегистрированной в качестве нуждающейся в государственной поддержке в улучшении жилищных условий, утвержденных постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 31 августа 2012 года № 748

27 ноября 2017 года
город Казань

Конституционный суд Республики Татарстан в составе Председателя Ф.Г. Хуснутдинова, судей Ф.Р. Волковой, Л.В. Кузьминой, Э.М. Мустафиной, Р.А. Сахиевой, А.Р. Шакараева,

заслушав в судебном заседании заключение судьи Э.М. Мустафиной, проводившей на основании статьи 44 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан» предварительное изучение жалобы гражданки А.Р. Ефимовой,

установил:

1. В Конституционный суд Республики Татарстан обратилась гражданка А.Р. Ефимова с жалобой на нарушение ее конституционных прав и свобод:

пунктом 5 статьи 13 Закона Республики Татарстан от 27 декабря 2004 года № 69-ЗРТ «О государственной поддержке развития жилищного строительства в Республике Татарстан», согласно которому гражданам в Республике Татарстан в системе социальной ипотеки предоставляется такая мера государственной поддержки, как предоставление права на оплату первоначального и текущего взносов за выкупаемое жилье в размерах, установленных законодательством, при рождении, а также при усыновлении (удочерении) каждого ребенка семье, реализующей право на жилище в

соответствии с данным Законом и зарегистрированной в качестве нуждающейся в государственной поддержке в улучшении жилищных условий;

абзацем шестым пункта 5.2 Правил и порядка постановки на учет нуждающихся в улучшении жилищных условий в системе социальной ипотеки в Республике Татарстан, утвержденных постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 15 апреля 2005 года № 190 (далее также — Правила и порядок постановки на учет нуждающихся в улучшении жилищных условий в системе социальной ипотеки в Республике Татарстан), в соответствии с которым дополнительными основаниями постановки на учет семей, нуждающихся в улучшении жилищных условий в системе социальной ипотеки, являются иные случаи, установленные действующим законодательством;

пунктом 7 Порядка определения условий и сроков рассрочки платежей граждан для приобретения жилья по социальной ипотеке, утвержденного постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 2 августа 2007 года № 366 «О дальнейших мерах по реализации Закона Республики Татарстан от 27 декабря 2004 года № 69-ЗРТ "О государственной поддержке развития жилищного строительства в Республике Татарстан" и совершенствованию порядка предоставления жилья в рамках республиканской государственной поддержки» (в редакции постановления Кабинета Министров Республики Татарстан от 19 августа 2016 года № 576) (далее также — Порядок определения условий и сроков рассрочки платежей граждан для приобретения жилья по социальной ипотеке), устанавливающим, что, если после принятия на учет у семьи рождается ребенок, у нее возникает право на государственную поддержку (направляемую на оплату стоимости жилого помещения) на сумму 200 тыс. рублей, но не более стоимости неоплаченной части жилого помещения на момент рождения ребенка; указанное право признается отложенным и реализуется после внесения семьи в Реестр специализированной организации (некоммерческой организации «Государственный жилищный фонд при Президенте Республики Татарстан»); при реализации семьей указанного права у ребенка возникает право общей долевой собственности на приобретаемое жилое помещение после полной оплаты его стоимости;

абзацем первым пункта 1 Правил осуществления выплат при рождении, а также при усыновлении (удочерении) каждого ребенка семье, реализующей право на жилище в соответствии с Законом Республики Татарстан от 27 декабря 2004 года № 69-ЗРТ «О государственной поддержке развития жилищного строительства в Республике Татарстан» и зарегистрированной в качестве нуждающейся в государственной поддержке в улучшении жилищных условий, утвержденных постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 31 августа 2012 года № 748 (далее также — Правила осуществления выплат при рождении, а также при усыновлении (удочерении) каждого ребенка), согласно которому получателями выплат при рождении, а также при усыновлении (удочерении) каждого ребенка семье, реализующей право на жилище в соответствии с Законом Республики Татарстан от 27 декабря 2004 года № 69-ЗРТ

«О государственной поддержке развития жилищного строительства в Республике Татарстан» и зарегистрированной в качестве нуждающейся в государственной поддержке в улучшении жилищных условий, являются граждане, принятые на учет нуждающихся в улучшении жилищных условий в системе социальной ипотеки в Республике Татарстан в соответствии с постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 15 апреля 2005 года № 190 «Об утверждении Правил и порядка постановки на учет нуждающихся в улучшении жилищных условий в системе социальной ипотеки в Республике Татарстан».

От гражданки А.Р. Ефимовой поступило также дополнение к жалобе, где она оспаривает конституционность положений пункта 3 статьи 7 и статьи 11 вышеназванного Закона Республики Татарстан, регламентирующих полномочия Кабинета Министров Республики Татарстан в области развития жилищного строительства и определяющих основные требования, предъявляемые к государственной поддержке развития жилищного строительства в системе социальной ипотеки, порядок реализации которых устанавливается Кабинетом Министров Республики Татарстан.

Как следует из жалобы, дополнения к ней и приложенных к ним копий документов, в 2010 году заявительнице в качестве меры социальной поддержки детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей, была выплачена безвозмездная субсидия в размере 864 600 рублей для внеочередного выделения жилья на основании постановления Кабинета Министров Республики Татарстан от 18 декабря 2007 года № 732 «О дополнительных мерах по обеспечению жильем многодетных семей, нуждающихся в улучшении жилищных условий, детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей, лиц из числа детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей, не имеющих закрепленного за ними жилого помещения» (в редакции постановления Кабинета Министров Республики Татарстан от 29 августа 2008 года № 619).

Как указывает заявительница, в связи с невозможностью приобретения жилья на эту сумму, по сложившейся практике в Республике Татарстан ее перевели в систему социальной ипотеки. Между гражданкой А.Р. Ефимовой и некоммерческой организацией «Государственный жилищный фонд при Президенте Республики Татарстан» (далее также — Фонд) был подписан договор социальной ипотеки.

После заключения этого договора у гражданки А.Р. Ефимовой родились две дочери, в связи с чем она обратилась в Фонд с целью получения государственной поддержки (направляемую на оплату стоимости жилого помещения) на сумму 200 000 рублей, право на получение которой закреплено пунктом 3.2.8 заключенного договора социальной ипотеки. Однако в предоставлении государственной поддержки ей было отказано на том основании, что выплата указанной суммы осуществляется только тем гражданам, которые поставлены на учет по программе социальной ипотеки, а заявительница ранее уже получила безвозмездную субсидию для внеочередного выделения жилья на основании вышеназванного постановления Кабинета Министров Республики Татарстан от 18

декабря 2007 года № 732, как относящаяся к категории граждан «дети-сироты и дети, оставшиеся без попечения родителей».

Решением Вахитовского районного суда города Казани от 18 апреля 2017 года, оставленным без изменения судом апелляционной инстанции, гражданке А.Р. Ефимовой было отказано в удовлетворении исковых требований к Фонду о признании права на предоставление указанной государственной поддержки.

Между тем заявительница полагает, что в соответствии с пунктом 5 статьи 13 Закона Республики Татарстан «О государственной поддержке развития жилищного строительства в Республике Татарстан» и принятыми в его развитие оспариваемыми нормативными правовыми актами она имеет право на установленную меру государственной поддержки, поскольку реализует право на жилище в соответствии с данным Законом и была зарегистрирована в качестве нуждающейся в государственной поддержке в улучшении жилищных условий. Кроме того, она отмечает, что прошла перерегистрацию на предмет проверки нуждаемости в улучшении жилищных условий к моменту получения ею жилья, а значит, фактически прошла процедуру постановки на учет нуждающихся в улучшении жилищных условий в системе социальной ипотеки и подтвердила свое право на государственную поддержку в улучшении жилищных условий в системе социальной ипотеки. Как подчеркивает заявительница, перерегистрация осуществляется в том же порядке, что и постановка на учет нуждающихся в улучшении жилищных условий в системе социальной ипотеки.

Гражданка А.Р. Ефимова также обращает внимание, что статья 13 Закона Республики Татарстан от 27 декабря 2004 года № 69-ЗРТ «О государственной поддержке развития жилищного строительства в Республике Татарстан», устанавливая меры государственной поддержки граждан в системе социальной ипотеки, не предусматривает различия в условиях их предоставления. Однако практика реализации предусмотренных указанным Законом Республики Татарстан мер государственной поддержки исходит из выборочного правоприменения, поскольку, несмотря на то, что заявительница реализовала право на меры государственной поддержки, закрепленные в пунктах 1 и 2 статьи 13 данного Закона (ей предоставлены возможность получения жилья с различным уровнем оплаты первоначального взноса и рассрочка платежей за полученное жилье на период до 28,5 лет), мера государственной поддержки, предусмотренная обжалуемым пунктом 5 статьи 13 этого же Закона, ей не предоставлена.

Более того, заявительница полагает, что пункт 3 статьи 7 и статья 11 рассматриваемого Закона Республики Татарстан содержат неопределенность в вопросе соответствия Конституции Республики Татарстан, поскольку с учетом смысла, придаваемого им сложившейся правоприменительной практикой, позволяют Кабинету Министров Республики Татарстан принимать нормативные правовые акты, устанавливающие дополнительные ограничительные условия реализации гражданами права на получение выплаты при рождении ребенка, установленной данным законом.

На основании изложенного гражданка А.Р. Ефимова просит

Конституционный суд Республики Татарстан признать пункт 3 статьи 7, статью 11, пункт 5 статьи 13 Закона Республики Татарстан от 27 декабря 2004 года № 69-ЗРТ «О государственной поддержке развития жилищного строительства в Республике Татарстан»; абзац шестой пункта 5.2 Правил и порядка постановки на учет нуждающихся в улучшении жилищных условий в системе социальной ипотеки в Республике Татарстан, утвержденных постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 15 апреля 2005 года № 190; пункт 7 Порядка определения условий и сроков рассрочки платежей граждан для приобретения жилья по социальной ипотеке, утвержденного постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 2 августа 2007 года № 366 «О дальнейших мерах по реализации Закона Республики Татарстан от 27 декабря 2004 года № 69-ЗРТ “О государственной поддержке развития жилищного строительства в Республике Татарстан” и совершенствованию порядка предоставления жилья в рамках республиканской государственной поддержки» (в редакции постановления Кабинета Министров Республики Татарстан от 19 августа 2016 года № 576); абзац первый пункта 1 Правил осуществления выплат при рождении, а также при усыновлении (удочерении) каждого ребенка семье, реализующей право на жилище в соответствии с Законом Республики Татарстан от 27 декабря 2004 года № 69-ЗРТ «О государственной поддержке развития жилищного строительства в Республике Татарстан» и зарегистрированной в качестве нуждающейся в государственной поддержке в улучшении жилищных условий, утвержденных постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 31 августа 2012 года № 748, не соответствующими статьям 13, 27 (части первая и вторая), 28 (часть вторая), 54 (часть первая) и 55 Конституции Республики Татарстан.

2. В Республике Татарстан отношения, направленные на реализацию конституционного права граждан на жилище в том числе в системе социальной ипотеки, урегулированы Законом Республики Татарстан от 27 декабря 2004 года № 69-ЗРТ «О государственной поддержке развития жилищного строительства в Республике Татарстан». При рождении, а также при усыновлении (удочерении) каждого ребенка семье, реализующей право на жилище в соответствии с данным Законом и зарегистрированной в качестве нуждающейся в государственной поддержке в улучшении жилищных условий, предоставляется право на оплату первоначального и текущего взносов за выкупаемое жилье в размерах, установленных законодательством (пункт 5 статьи 13).

В силу абзаца первого пункта 1 оспариваемых Правил осуществления выплат при рождении, а также при усыновлении (удочерении) каждого ребенка, принятых в целях реализации положений названного Закона Республики Татарстан, получателями указанных выплат являются граждане, принятые на учет нуждающихся в улучшении жилищных условий в системе социальной ипотеки в Республике Татарстан в соответствии с постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 15 апреля 2005 года № 190 «Об утверждении Правил и порядка постановки на учет нуждающихся

в улучшении жилищных условий в системе социальной ипотеки в Республике Татарстан».

Согласно взаимосвязанным положениям пункта 17 Правил и порядка постановки на учет нуждающихся в улучшении жилищных условий в системе социальной ипотеки в Республике Татарстан и пункта 1.9 Порядка предоставления гражданам жилых помещений по социальной ипотеке, утвержденного постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 2 августа 2007 года № 366, право на государственную поддержку в улучшении жилищных условий в системе социальной ипотеки в соответствии с рассматриваемым Законом Республики Татарстан возникает у граждан с момента включения их семей в Реестр специализированной организации (некоммерческой организации «Государственный жилищный фонд при Президенте Республики Татарстан») с последующей обязанностью заключения договора социальной ипотеки с указанной некоммерческой организацией, а также внесения соответствующих платежей.

Оспариваемые положения пункта 5 статьи 13 Закона Республики Татарстан «О государственной поддержке развития жилищного строительства в Республике Татарстан» образуют с вышеприведенными подзаконными актами единый нормативный комплекс, исходя из буквального содержания которых следует, что основополагающим условием реализации гражданами права на получение мер государственной поддержки в системе социальной ипотеки, перечень которых законодательно определен, является постановка их на учет, осуществляемая по результатам оценки органами публичной власти нуждаемости гражданина в предоставлении ему жилья. Соответственно после постановки на учет нуждающихся в улучшении жилищных условий в системе социальной ипотеки и подписания договора социальной ипотеки гражданин считается включенным в данную систему и реализует все предоставляемые в этой системе права, в том числе и право на получение рассматриваемой меры государственной поддержки.

Обжалуемые заявительницей нормы сами по себе не допускают возможности их иной трактовки в правоприменительной практике, не согласующейся с логикой данного законодательного регулирования, и, следовательно, не содержат неопределенности в вопросе об их соответствии Конституции Республики Татарстан в указанном заявительницей аспекте. В связи с этим согласно пункту 2 части первой статьи 46 во взаимосвязи с пунктом 1 части второй статьи 39 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан» жалоба гражданки А.Р. Ефимовой не является допустимой.

Что касается доводов заявительницы о нарушении ее конституционных прав и свобод пунктом 3 статьи 7 и статьей 11 рассматриваемого Закона Республики Татарстан в той мере, в которой данные положения позволяют Кабинету Министров Республики Татарстан принимать нормативные правовые акты, устанавливающие дополнительные ограничительные условия реализации гражданами права на получение выплаты при рождении ребенка, предусмотренной данным законом, то Конституционный суд Рес-

публики Татарстан отмечает, что по своему содержанию и правовой природе оспариваемые законодательные нормы направлены на определение органа, уполномоченного создать единую систему учета для приобретения жилых помещений по социальной ипотеке и конкретный механизм предоставления жилья гражданам, получившим в установленном порядке право на государственную поддержку в улучшении жилищных условий в системе социальной ипотеки. При этом сами по себе обжалуемые нормы не допускают установление Кабинетом Министров Республики Татарстан каких-либо ограничительных условий и дополнительных необоснованных требований, препятствующих гражданам, заключившим договор социальной ипотеки, в реализации законодательно установленных гарантий.

Таким образом, оспариваемые заявительницей нормы не содержат неопределенности и не могут рассматриваться как нарушающие ее конституционные права и свободы, а потому жалоба в этой части также не может быть принята Конституционным судом Республики Татарстан к рассмотрению, как не отвечающая требованиям допустимости обращений в Конституционный суд Республики Татарстан.

Проверка же правомерности действий некоммерческой организации «Государственный жилищный фонд при Президенте Республики Татарстан» при разрешении поставленного заявительницей вопроса, равно как и оценка законности и обоснованности решений судов общей юрисдикции, не относится к компетенции Конституционного суда Республики Татарстан, как она определена в статье 109 Конституции Республики Татарстан и статье 3 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан».

На основании изложенного, руководствуясь статьей 3, пунктом 1 части второй статьи 39, пунктами 1 и 2 части первой статьи 46, частью пятой статьи 66, частями первой и второй статьи 67, статьями 69, 72, 73 и 101 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан», Конституционный суд Республики Татарстан

определил:

1. Отказать в принятии к рассмотрению жалобы гражданки А.Р. Ефимовой на нарушение ее конституционных прав и свобод пунктом 3 статьи 7, статьей 11 и пунктом 5 статьи 13 Закона Республики Татарстан от 27 декабря 2004 года № 69-ЗРТ «О государственной поддержке развития жилищного строительства в Республике Татарстан»; абзацем шестым пункта 5.2 Правил и порядка постановки на учет нуждающихся в улучшении жилищных условий в системе социальной ипотеки в Республике Татарстан, утвержденных постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 15 апреля 2005 года № 190; пунктом 7 Порядка определения условий и сроков рассрочки платежей граждан для приобретения жилья по социальной ипотеке, утвержденного постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 2 августа 2007 года № 366 «О дальнейших мерах по реализации Закона Республики

Татарстан от 27 декабря 2004 года № 69-ЗРТ “О государственной поддержке развития жилищного строительства в Республике Татарстан” и совершенствованию порядка предоставления жилья в рамках республиканской государственной поддержки» (в редакции постановления Кабинета Министров Республики Татарстан от 19 августа 2016 года № 576); абзацем первым пункта 1 Правил осуществления выплат при рождении, а также при усыновлении (удочерении) каждого ребенка семье, реализующей право на жилище в соответствии с Законом Республики Татарстан от 27 декабря 2004 года № 69-ЗРТ «О государственной поддержке развития жилищного строительства в Республике Татарстан» и зарегистрированной в качестве нуждающейся в государственной поддержке в улучшении жилищных условий, утвержденных постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 31 августа 2012 года № 748, поскольку она не отвечает требованиям Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан», в соответствии с которыми жалоба признается допустимой, а разрешение поставленного заявительницей вопроса неподведомственно Конституционному суду Республики Татарстан.

2. Определение Конституционного суда Республики Татарстан по данной жалобе окончательно и обжалованию не подлежит.

3. Копию настоящего Определения направить гражданке А.Р. Ефимовой, в Государственный Совет Республики Татарстан, Кабинет Министров Республики Татарстан и в некоммерческую организацию «Государственный жилищный фонд при Президенте Республики Татарстан».

4. Настоящее Определение подлежит опубликованию в «Вестнике Конституционного суда Республики Татарстан».

№ 38-О

Конституционный суд
Республики Татарстан

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ КОНСТИТУЦИЯ СУДЫның

«Татарстан Республикасында торак төзелешен үстерүгә дәүләт ярдәме турында» 2004 елның 27 декабрендәге 69-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 7 статьясындагы 3 пункты, 11 статьясы һәм 13 статьясындагы 5 пункты; Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2005 елның 15 апрелендәге 190 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасында социаль ипотека системасында торак шартларын яхшыртуга мохтаҗларны исәпкә алу кагыйдәләре һәм тәртибенең 5.2 пунктындагы алтынчы абзацы; «"Татарстан Республикасында торак төзелешен үстерүгә дәүләт ярдәме турында" 2004 елның 27 декабрендәге 69-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законын тормышка ашыру һәм республика дәүләт ярдәме кысаларында торак бирү тәртибен камилләштерү буенча алга таба чаралар хакында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2007 елның 2 августындагы 366 номерлы карары (Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 19 августындагы 576 номерлы карары редакциясендә) белән расланган Социаль ипотека буенча торак сатып алу өчен гражданнар түләүләрен кичектереп тору шартларын һәм вакытларын билгеләү тәртибенең 7 пункты; Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2012 елның 31 августындагы 748 номерлы карары белән расланган «Татарстан Республикасында торак төзелешен үстерүгә дәүләт ярдәме турында» 2004 елның 27 декабрендәге 69-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә торакка хокукын гамәлгә ашыручы һәм торак шартларын яхшыртуда дәүләт ярдәменә мохтаҗ буларак теркәлгән гаиләгә һәр бала туганда, уллыкка (кызлыкка) алынганда түләүләр гамәлгә ашыру кагыйдәләренең 1 пунктындагы беренче абзацы белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата гражданка А.Р. Ефимова шикаятен карауга алудан баш тарту турында

2017 ел
27 ноябрь
Казан шәһәре

БИЛГЕЛӘМӘСЕ

Татарстан Республикасы Конституция суды, Рәисе Ф.Г. Хөснетдинов, судьялары Ф.Р. Волкова, Л.В. Кузьмина, Э.М. Мостафина, Р.Г. Сәхиева, А.Р. Шакараев составында,

суд утырышында «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 44 статьясы нигезендә гражданка А.Р. Ефимова шикаятен алдан өйрәнгән судья Э.М. Мостафина бәяләмәсен тыңлаганнан соң

а ч ы к л а д ы :

1. Татарстан Республикасы Конституция судына гражданка А.Р. Ефимова түбәндәгеләр белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата шикаять белән мөрәҗәгать итте:

«Татарстан Республикасында торак төзелешен үстерүгә дәүләт ярдәме турында» 2004 елның 27 декабрендәге 69-ТРЗ номерлы

Татарстан Республикасы Законының 13 статьясындагы 5 пункты, аның буенча Татарстан Республикасында гражданнарга социаль ипотека системасында дәүләт ярдәменең торакка хокукын әлеге Закон нигезендә гамәлгә ашыручы һәм торак шартларын яхшыртуда дәүләт ярдәменә мохтаҗ буларак теркәлгән гаиләгә һәр бала туганда, уллыкка (кызлыкка) алынганда сатып алынучы торак өчен беренчел һәм агымдагы кертемнәрне законнарда билгеләнгән күләмнәрдә түләү хокукы бирелү кебек чарасы күрсәтелә;

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2005 елның 15 апрелендәге 190 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасында социаль ипотека системасында торак шартларын яхшыртуга мохтаҗларны исәпкә алу кагыйдәләре һәм тәртибенең (алга таба шулай ук — Татарстан Республикасында социаль ипотека системасында торак шартларын яхшыртуга мохтаҗларны исәпкә алу кагыйдәләре һәм тәртибе) 5.2 пунктындагы алтынчы абзацы, аның нигезендә социаль ипотека системасында торак шартларын яхшыртуга мохтаҗ гаиләләрне исәпкә алуның өстәмә нигезләре булып гамәлдәге законнар белән билгеләнгән башка очраклар тора;

«“Татарстан Республикасында торак төзелешен үстерүгә дәүләт ярдәме турында” 2004 елның 27 декабрендәге 69-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законын тормышка ашыру һәм республика дәүләт ярдәме кысаларында торак бирү тәртибен камилләштерү буенча алга таба чаралар хакында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2007 елның 2 августындагы 366 номерлы карары (Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 19 августындагы 576 номерлы карары редакциясендә) белән расланган Социаль ипотека буенча торак сатып алу өчен гражданнар түләүләрен кичектереп тору шартларын һәм вакытларын билгеләү тәртибенең (алга таба шулай ук — Социаль ипотека буенча торак сатып алу өчен гражданнар түләүләрен кичектереп тору шартларын һәм вакытларын билгеләү тәртибе) 7 пункты, анда билгеләнгәнчә, исәпкә куелгач, гаиләдә бала туса, аның 200 мең сум күләмендә, әмма бала туу моментына торак урынның түләнмәгән өлеше бәясеннән артмаган дәүләт ярдәменә (торак урын бәясен түләүгә бирелә торган) хокукы барлыкка килә; күрсәтелгән хокук кичектерелгән дип санала һәм гаилә Махсуслаштырылган оешма («Татарстан Республикасы Президенты каршындагы Дәүләт торак фонды» коммерциячел булмаган оешмасы) реестрына кертелгәннән соң гамәлгә ашырыла; гаилә әлеге хокукын гамәлгә ашырганда баланың сатып алына торган торак урынга, аның тулы кыйммәтен түләгәннән соң, уртак өлешле милек хокукы барлыкка килә;

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2012 елның 31 августындагы 748 номерлы карары белән расланган «Татарстан Республикасында торак төзелешен үстерүгә дәүләт ярдәме турында» 2004 елның 27 декабрендәге 69-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә торакка хокукын гамәлгә ашыручы һәм торак шартларын яхшыртуда дәүләт ярдәменә мохтаҗ буларак теркәлгән гаиләгә һәр бала туганда, уллыкка (кызлыкка)

алынганда түләүләр гамәлгә ашыру кагыйдәләренең (алга таба шулай ук — Һәр бала туганда, уллыкка (кызлыкка) алынганда түләүләр гамәлгә ашыру кагыйдәләре) 1 пунктындагы беренче абзацы, аның буенча «Татарстан Республикасында торак төзелешен үстерүгә дәүләт ярдәме турында» 2004 елның 27 декабрендәге 69-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә торакка хокукын гамәлгә ашыручы һәм торак шартларын яхшыртуда дәүләт ярдәменә мохтаҗ буларак теркәлгән гаиләгә һәр бала туганда, уллыкка (кызлыкка) алынганда түләүләрне алучылар булып Татарстан Республикасында социаль ипотека системасында торак шартларын яхшыртуга мохтаҗ буларак «Татарстан Республикасында социаль ипотека системасында торак шартларын яхшыртуга мохтаҗларны исәпкә алу кагыйдәләрен һәм тәртибен раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2005 елның 15 апрелендәге 190 номерлы карары нигезендә исәпкә куелган гражданнар тора.

Гражданка А.Р. Ефимовадан шулай ук шикаятькә өстәмә алынды, анда ул югарыда аталган Татарстан Республикасы Законының 7 статьясындагы 3 пункты һәм 11 статьясы нигезләмәләренең конституциячеллегенә дәгъва белдерә, алар Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының торак төзелешен үстерү өлкәсендәге вәкаләтләрен регламентлаштыралар һәм социаль ипотека системасында торак төзелешен үстерүгә дәүләт ярдәменә карата куела торган төп таләпләрне билгелиләр, аларны гамәлгә ашыру тәртибе Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты тарафыннан раслана.

Шикаятьтән, аңа өстәмәдән һәм аларга кушымта итеп бирелгән документлар күчермәләреннән аңлашылганча, 2010 елда мөрәҗәгать итүчегә ятим балаларга һәм ата-ана кайгыртуыннан мәхрүм калган балаларга социаль ярдәм чарасы буларак чираттан тыш торак бүлеп бирү өчен 864 600 сум күләмендә «Торак шартларын яхшыртуга мохтаҗ күпбалалы гаиләләрне, ятим балаларны һәм ата-ана кайгыртуыннан мәхрүм калган балаларны, ятим балалар һәм ата-ана кайгыртуыннан мәхрүм калган балалар исәбеннән булган үзләренә беркетелгән торак урыннары булмаган затларны торак белән тәэмин итү буенча өстәмә чаралар турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2007 елның 18 декабрендәге 732 номерлы карары (Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2008 елның 29 августындагы 619 номерлы карары редакциясендә) нигезендә түләүсез субсидия бирелгән.

Мөрәҗәгать итүче күрсәткәнчә, ул акчага торак алу мөмкин булмаганга күрә, Татарстан Республикасында урнашкан практика буенча аны социаль ипотека системасына күчергәннәр. Гражданка А.Р. Ефимова белән «Татарстан Республикасы Президенты каршындагы Дәүләт торак фонды» коммерциячел булмаган оешмасы (алга таба шулай ук — Фонд) арасында социаль ипотека шартнамәсе имзаланган.

Әлеге шартнамә төзелгәннән соң гражданка А.Р. Ефимованың ике кызы туган, шуңа бәйле рәвештә ул 200 000 сум күләмендә

дәүләт ярдәмен (торак урын бәясен түләүгә бирелә торган) алу максаты белән Фондка мөрәҗәгать иткән, аны алу хокукы төзелгән социаль ипотека шартнамәсенең 3.2.8 пункты белән беркетелгән. Ләкин дәүләт ярдәмен бирүдән аңа баш тартылган, сәбәбе — күрсәтелгән акча социаль ипотека программасы буенча исәпкә куелган гражданнарга гына түләнә, ә мөрәҗәгать итүче, «ятим балалар һәм ата-ана кайгыртуыннан мәхрүм калган балалар» гражданнар категориясенә караган буларак, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2007 елның 18 декабрендәге 732 номерлы югарыда аталган карары нигезендә чираттан тыш торак бүлеп бирү өчен түләүсез субсидияне элегрәк алган булган.

Казан шәһәре Вахитов район судының апелляция инстанциясе суды белән үзгәрешсез калдырылган 2017 елның 18 апрелендәге карары белән гражданка А.Р. Ефимовага күрсәтелгән дәүләт ярдәмен бирүгә хокукны тану турындагы Фондка карата дәгъва таләпләрен канәгатьләндерүдән баш тартылган.

Шул ук вакытта мөрәҗәгать итүче санавынча, «Татарстан Республикасында торак төзелешен үстерүгә дәүләт ярдәме турында» Татарстан Республикасы Законының 13 статьясындагы 5 пункты һәм аны үстереп кабул ителгән дәгъвалана торган норматив хокукый актлар нигезендә аның билгеләнгән дәүләт ярдәме чарасына хокукы бар, чөнки ул торакка хокукны әлеге Закон нигезендә гамәлгә ашыра һәм торак шартларын яхшыртуда дәүләт ярдәменә мохтаҗ буларак теркәлгән булган. Моннан тыш, ул торак алу моментына торак шартларын яхшыртуга мохтаҗ булу-булмавын тикшерү предметына яңадан теркәлүне узган, димәк, фактта социаль ипотека системасында торак шартларын яхшыртуга мохтаҗларны исәпкә алу процедурасын үткән һәм социаль ипотека системасында торак шартларын яхшыртуда дәүләт ярдәменә хокукын раслаган дип билгели. Мөрәҗәгать итүче билгеләгәнчә, яңадан теркәлү социаль ипотека системасында торак шартларын яхшыртуга мохтаҗларны исәпкә алу тәртибе кебек башкарыла.

Гражданка А.Р. Ефимова шулай ук шуңа игътибар итә: «Татарстан Республикасында торак төзелешен үстерүгә дәүләт ярдәме турында» 2004 елның 27 декабрендәге 69-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 13 статьясы социаль ипотека системасында гражданнарга дәүләт ярдәме күрсәтү чараларын билгеләп, аларны күрсәтү шартларында аермалыклар күздә тотмый. Ләкин күрсәтелгән Татарстан Республикасы Законы белән каралган дәүләт ярдәме чараларын гамәлгә ашыру практикасы сайланмалы хокук кулланудан килеп чыга, чөнки мөрәҗәгать итүче әлеге Законның 13 статьясындагы 1 һәм 2 пунктларында беркетелгән дәүләт ярдәме чараларына хокукын гамәлгә ашыруга карамастан (аңа беренчел кертем түләүнең төрле дәрәҗәләре белән торак алу мөмкинлеге һәм алынган торак өчен түләү вакытын 28,5 елга кадәр чигереп тору бирелгән), шушы ук Законның 13 статьясындагы дәгъвалана торган 5 пункты белән каралган дәүләт ярдәме чарасы аңа күрсәтелмәгән.

Өстәвенә, мөрәҗәгать итүче санавынча, карала торган Татарстан Республикасы Законының 7 статьясындагы 3 пунктында

һәм 11 статьясында Татарстан Республикасы Конституциясенә туры килү-килмәү мәсьәләсендә билгесезлек бар, чөнки алар урнашкан хокук куллану практикасында үзләренә салына торган мәгънә буенча Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетына гражданнарның бала туганда әлеге закон белән билгеләнгән акча алуга хокукларын гамәлгә ашыруда өстәмә чикләүче шартлар билгели торган норматив хокукый актлар кабул итәргә юл куялар.

Бәян ителгәннәр нигезендә гражданка А.Р. Ефимова Татарстан Республикасы Конституция судыннан «Татарстан Республикасында торак төзелешен үстерүгә дәүләт ярдәме турында» 2004 елның 27 декабрендәге 69-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 7 статьясындагы 3 пунктын, 11 статьясын, 13 статьясындагы 5 пунктын; Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2005 елның 15 апрелендәге 190 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасында социаль ипотека системасында торак шартларын яхшыртуга мохтаҗларны исәпкә алу кагыйдәләре һәм тәртибенең 5.2 пунктындагы алтынчы абзацын; «“Татарстан Республикасында торак төзелешен үстерүгә дәүләт ярдәме турында” 2004 елның 27 декабрендәге 69-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законын тормышка ашыру һәм республика дәүләт ярдәме кысаларында торак бирү тәртибен камилләштерү буенча алга таба чаралар хакында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2007 елның 2 августындагы 366 номерлы карары (Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 19 августындагы 576 номерлы карары редакциясендә) белән расланган Социаль ипотека буенча торак сатып алу өчен гражданнар түләүләрен кичектереп тору шартларын һәм вакытларын билгеләү тәртибенең 7 пунктын; Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2012 елның 31 августындагы 748 номерлы карары белән расланган «Татарстан Республикасында торак төзелешен үстерүгә дәүләт ярдәме турында» 2004 елның 27 декабрендәге 69-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә торакка хокукын гамәлгә ашыручы һәм торак шартларын яхшыртуда дәүләт ярдәменә мохтаҗ буларак теркәлгән гаиләгә һәр бала туганда, уллыкка (кызлыкка) алынганда түләүләр гамәлгә ашыру кагыйдәләренең 1 пунктындагы беренче абзацын Татарстан Республикасы Конституциясенең 13, 27 (беренче һәм икенче өлешләр), 28 (икенче өлеш), 54 (беренче өлеш) һәм 55 статьяларына туры килми дип тануны сорый.

2. Татарстан Республикасында гражданнарның шул исәптән социаль ипотека системасында торакка конституциячел хокукларын гамәлгә ашыруга юнәлгән мөнәсәбәтләр «Татарстан Республикасында торак төзелешен үстерүгә дәүләт ярдәме турында» 2004 елның 27 декабрендәге 69-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән җайга салынган. Торакка хокукын әлеге Закон нигезендә гамәлгә ашыручы һәм торак шартларын яхшыртуда дәүләт ярдәменә мохтаҗ буларак теркәлгән гаиләгә һәр бала туганда, уллыкка (кызлыкка) алынганда сатып алынучы торак өчен беренчел һәм агымдагы кертемнәрне законнарда билгеләнгән күләмнәрдә түләү хокукы бирелә (13 статьяның 5 пункты).

Аталган Татарстан Республикасы Законы нигезләмәләрен гамәлгә ашыру максатында кабул ителгән дәгъвалана торган Һәр бала туганда, уллыкка (кызлыкка) алынганда түләүләр гамәлгә ашыру кагыйдәләренең 1 пунктындагы беренче абзацы буенча күрсәтелгән түләүләрне алучылар булып Татарстан Республикасында социаль ипотека системасында торак шартларын яхшыртуга мохтаҗ буларак «Татарстан Республикасында социаль ипотека системасында торак шартларын яхшыртуга мохтаҗларны исәпкә алу кагыйдәләрен һәм тәртибен раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2005 елның 15 апрелендәге 190 номерлы карары нигезендә исәпкә куелган гражданнар тора.

Татарстан Республикасында социаль ипотека системасында торак шартларын яхшыртуга мохтаҗларны исәпкә алу кагыйдәләре һәм тәртибенең 17 пунктындагы һәм Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2007 елның 2 августындагы 366 номерлы карары белән расланган Гражданнарга социаль ипотека буенча торак урыннар бирү тәртибенең 1.9 пунктындагы үзара бәйләнешле нигезләмәләр буенча карала торган Татарстан Республикасы Законы нигезендә гражданнарның социаль ипотека системасында торак шартларын яхшыртуда дәүләт ярдәменә хокукы аларның гаиләләрен Махсуслаштырылган оешма («Татарстан Республикасы Президенты каршындагы Дәүләт торак фонды» коммерциячел булмаган оешмасы) реестрына кертү вакытыннан күрсәтелгән коммерциячел булмаган оешма белән социаль ипотека шартнамәсен төзү, шулай ук тиешле түләүләр кертеп бару бурычы белән барлыкка килә.

«Татарстан Республикасында торак төзелешен үстерүгә дәүләт ярдәме турында» Татарстан Республикасы Законының 13 статьясындагы 5 пунктының дәгъвалана торган нигезләмәләре югарыда китерелгән законга буйсынулы актлар белән бердәм норматив комплекс тәшкил итәләр, аларның сүзгә-сүз эчтәлегеннән аңлашылганча, гражданнарның социаль ипотека системасында исемлеге законда билгеләнгән дәүләт ярдәме чаралары күрсәтелүгә хокукын гамәлгә ашыруның төп нигез шарты булып гавами хакимият органнары тарафыннан гражданның торак бирелүгә мохтаҗ булу-булмавын бәяләү нәтиҗәләре буенча башкарыла торган аларны исәпкә кую тора. Димәк, социаль ипотека системасында торак шартларын яхшыртуга мохтаҗ буларак исәпкә куелгач һәм социаль ипотека шартнамәсен төзегәч, граждан әлеге системага кертелгән булып санала һәм шул системада бирелә торган барлык хокукларны, шул исәптән карала торган дәүләт ярдәме чарасы күрсәтелүгә хокукны гамәлгә ашыра.

Мөрәҗәгать итүче тарафыннан дәгъвалана торган нормалар үзеннән-үзе хокук куллану практикасында аларны әлеге закондагы җайга салу белән ярашмый торган башкача аңлату мөмкинлегенә юл куймыйлар һәм, димәк, аларның Татарстан Республикасы Конституциясенә мөрәҗәгать итүче күрсәткән аспектта туры килү-килмәве мәсьәләсендә билгесезлек юк. Шуңа бәйле рәвештә «Татарстан Республикасы Конституция суды турында»

Татарстан Республикасы Законының 46 статьясындагы беренче өлешенең 2 пункты белән үзара бәйләнештә 39 статьясындагы икенче өлешенең 1 пункты нигезендә гражданка А.Р. Ефимова шикаяте карала алмый.

Мөрәҗәгать итүченең карала торган Татарстан Республикасы Законының 7 статьясындагы 3 пункты һәм 11 статьясы белән үзенең конституциячел хокуклары әлеге нигезләмәләр Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетына гражданнарның бала туганда бу закон белән билгеләнгән акча алуга хокукларын гамәлгә ашыруда өстәмә чикләүче шартлар билгели торган норматив хокукый актлар кабул итәргә юл куйган дәрәҗәдә бозылуы турындагы дәлилләренә килгәндә, Татарстан Республикасы Конституция суды шуны билгели: үзенең эчтәлеге һәм хокукый табигате буенча дәгъвалана торган закон нормалары социаль ипотека буенча торак урыннар алу өчен бердәм исәпкә алу системасын һәм социаль ипотека системасында торак шартларын яхшыртуда дәүләт ярдәменә хокукны тиешле тәртиптә алган гражданнарга торак бирүнең конкрет механизмын булдырырга вәкаләтләнгән органны билгеләүгә юнәлгән. Шул ук вакытта дәгъвалана торган нормалар Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты тарафыннан социаль ипотека шартнамәсен төзегән гражданнарга законда билгеләнгән гарантияләрне тормышка ашыруда комачаулый торган нинди дә булса чикләүче шартлар һәм өстәмә нигезсез таләпләр билгеләнүгә юл куймыйлар.

Шулай итеп, мөрәҗәгать итүче тарафыннан дәгъвалана торган нормаларда билгесезлек юк һәм алар аның конституциячел хокукларын һәм ирекләрен боза торган буларак карала алмыйлар, шуңа күрә шикаять әлеге өлешендә Татарстан Республикасы Конституция судына мөрәҗәгатьләр бирелү мөмкинлеге таләпләренә җавап бирми торган буларак Татарстан Республикасы Конституция суды тарафыннан карауга шулай ук кабул ителә алмый.

Мөрәҗәгать итүче куйган мәсьәләне хәл иткәндә «Татарстан Республикасы Президенты каршындагы Дәүләт торак фонды» коммерциячел булмаган оешмасы гамәлләренең законга ярашлы булу-булмавын тикшерү исә, гомуми юрисдикциядәге судлар карарларының законлы һәм нигезле булу-булмавын бәяләү кебек, Татарстан Республикасы Конституция судының Татарстан Республикасы Конституциясенең 109 статьясында һәм «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 3 статьясында билгеләнгән компетенциясенә керми.

Бәян ителгәннәр нигезендә, «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 3 статьясына, 39 статьясындагы икенче өлешенең 1 пунктына, 46 статьясындагы беренче өлешенең 1 һәм 2 пунктларына, 66 статьясындагы бишенче өлешенә, 67 статьясындагы беренче һәм икенче өлешләренә, 69, 72, 73 һәм 101 статьяларына таянып, Татарстан Республикасы Конституция суды

билгеләде:

1. «Татарстан Республикасында торак төзелешен үстерүгә

дәүләт ярдәме турында» 2004 елның 27 декабрендәге 69-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 7 статьясындагы 3 пункты, 11 статьясы һәм 13 статьясындагы 5 пункты; Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2005 елның 15 апрелендәге 190 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасында социаль ипотека системасында торак шартларын яхшыртуга мохтаҗларны исәпкә алу кагыйдәләре һәм тәртибенең 5.2 пунктындагы алтынчы абзацы; «“Татарстан Республикасында торак төзелешен үстерүгә дәүләт ярдәме турында” 2004 елның 27 декабрендәге 69-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законын тормышка ашыру һәм республика дәүләт ярдәме кысаларында торак бирү тәртибен камилләштерү буенча алга таба чаралар хакында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2007 елның 2 августындагы 366 номерлы карары (Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 19 августындагы 576 номерлы карары редакциясендә) белән расланган Социаль ипотека буенча торак сатып алу өчен гражданнар түләүләрен кичектереп тору шартларын һәм вакытларын билгеләү тәртибенең 7 пункты; Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2012 елның 31 августындагы 748 номерлы карары белән расланган «Татарстан Республикасында торак төзелешен үстерүгә дәүләт ярдәме турында» 2004 елның 27 декабрендәге 69-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә торакка хокукын гамәлгә ашыручы һәм торак шартларын яхшыртуда дәүләт ярдәменә мохтаҗ буларак теркәлгән гаиләгә һәр бала туганда, уллыкка (кызлыкка) алынганда түләүләр гамәлгә ашыру кагыйдәләренең 1 пунктындагы беренче абзацы белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата гражданка А.Р. Ефимова шикаятен карауга алудан баш тартырга, чөнки ул «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының шикаять бирелергә мөмкин дигән таләпләренә җавап бирми, ә мөрәҗәгать итүче куйган мәсьәләне хәл итү Татарстан Республикасы Конституция суды карамагына керми.

2. Бу шикаять буенча Татарстан Республикасы Конституция суды Билгеләмәсе катгый һәм аңа карата шикаять бирелми.

3. Әлеге Билгеләмәнең күчермәсен гражданка А.Р. Ефимовага, Татарстан Республикасы Дәүләт Советына, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетына һәм «Татарстан Республикасы Президенты каршындагы Дәүләт торак фонды» коммерциячел булмаган оешмасына җибәрергә.

4. Әлеге Билгеләмә «Татарстан Республикасы Конституция суды хәбәрләре»ндә басылып чыгарга тиеш.

№ 38-О

Татарстан Республикасы
Конституция суды

ОПРЕДЕЛЕНИЕ КОНСТИТУЦИОННОГО СУДА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

27 декабря
2017 года
город Казань

об отказе в принятии к рассмотрению ходатайства гражданки Г.И. Волковой об официальном разъяснении постановления Конституционного суда Республики Татарстан от 28 апреля 2017 года № 73-П

Конституционный суд Республики Татарстан в составе Председателя Ф.Г. Хуснутдинова, судей Ф.Р. Волковой, Л.В. Кузьминой, Э.М. Мустафиной, Р.А. Сахиевой, А.Р. Шакараева,

заслушав в судебном заседании заключение судьи А.Р. Шакараева, проводившего на основании статьи 44 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан» предварительное изучение обращения гражданки Г.И. Волковой,

у с т а н о в и л :

1. В Конституционный суд Республики Татарстан обратилась гражданка Г.И. Волкова с ходатайством о разъяснении постановления Конституционного суда Республики Татарстан от 28 апреля 2017 года № 73-П, которым, в частности, были признаны не соответствующими Конституции Республики Татарстан постановление Исполнительного комитета Пестречинского муниципального района Республики Татарстан от 30 мая 2016 года № 762 в полном объеме, а также подпункт 8.1 пункта 8 и подпункт 5 пункта 11 Положения о комиссии по оценке последствий принятия решения о реорганизации, ликвидации, изменении статуса, реконструкции, модернизации, изменении назначения образовательной организации Пестречинского муниципального района, утвержденного постановлением Исполнительного комитета Пестречинского муниципального района Республики Татарстан от 8 июня 2016 года № 881.

Согласно пункту 9 резолютивной части постановления Конституционного суда Республики Татарстан от 28 апреля 2017 года № 73-П правоприменительные решения, основанные на признанных не соответствующими Конституции Республики Татарстан постановлении Исполнительного комитета Пестречинского муниципального района Республики Татарстан от 30 мая 2016 года № 762 и отдельных положениях постановления Исполнительного комитета Пестречинского муниципального района Республики Татарстан от 8 июня 2016 года № 881, подлежат пересмотру в установленном порядке с учетом выводов, содержащихся в данном постановлении, если для этого нет иных препятствий.

Признание Конституционным судом Республики Татарстан не соответствующими Конституции Республики Татарстан указанных нормативных положений, по мнению заявительницы, является новым обстоятельством и, безусловно, влечет за собой незаконность постановления Исполнительного комитета Пестречинского муниципального района Республики Татарстан от 30 июня 2016 года № 931, которым была реорганизована Белкинская школа, а также решения Пестречинского районного суда Республики Татарстан от 26 сентября 2016 года, признавшего указанную реорганизацию правомерной.

Однако определением Пестречинского районного суда Республики Татарстан от 9 августа 2017 года в удовлетворении заявления о пересмотре по новым обстоятельствам решения Пестречинского районного суда Республики Татарстан от 26 сентября 2016 года было отказано со ссылкой на то, что признание Конституционным судом Республики Татарстан нормативных правовых актов не соответствующими Конституции Республики Татарстан не может быть расценено как новое обстоятельство, которое может служить основанием для пересмотра решения Пестречинского районного суда Республики Татарстан, поскольку постановление Конституционного суда Республики Татарстан не относится к числу оснований для пересмотра вступивших в законную силу судебных постановлений по новым обстоятельствам, перечень которых является исчерпывающим, и на существо принятого судебного решения повлиять не может.

На основании изложенного, руководствуясь статьей 77 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан», гражданка Г.И. Волкова просит Конституционный суд Республики Татарстан разъяснить постановление Конституционного суда Республики Татарстан от 28 апреля 2017 года № 73-П относительно того, означает ли пункт 9 резолютивной части постановления, согласно которому правоприменительные решения, основанные на признанных не соответствующими Конституции Республики Татарстан постановлениях, подлежат пересмотру в установленном порядке с учетом выводов, содержащихся в данном постановлении, что такой пересмотр должен быть осуществлен независимо от того, имеются или отсутствуют основания для пересмотра, предусмотренные иными, помимо Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан», актами.

2. В соответствии со статьей 77 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан» официальное разъяснение решения Конституционного суда Республики Татарстан дается только самим Конституционным судом Республики Татарстан в своем заседании, в частности, по ходатайству лица, имеющего право на обращение в Конституционный суд Республики Татарстан. Как уже отмечал Конституционный суд Республики Татарстан, по смыслу данной нормы в ее взаимосвязи со статьей 68 указанного Закона официальное разъяснение не может быть простым воспроизведением решения суда и не должно выходить за пределы произведенной Конституционным судом Республики Татарстан проверки конституционности соответствующего нормативного правового акта (определения от 4 октября 2001 года № 5-О и от 14 декабря 2005 года № 11-О).

Конституционный Суд Российской Федерации также указывал, что ходатайство о даче официального разъяснения не может быть рассмотрено, если представленные в нем вопросы не требуют какого-либо дополнительного истолкования решения по существу или формулирования новых правовых позиций (определения от 20 апреля 2010 года № 593-О-Р, от 24 сентября 2013 года № 1270-О-Р, от 24 декабря 2013 года № 1928-О-Р).

По смыслу ходатайства заявительницы неопределенность ука-

занного ею положения постановления Конституционного суда Республики Татарстан от 28 апреля 2017 года № 73-П заключается в вопросе обязательности данного постановления для судов общей юрисдикции. Однако правовая неопределенность по данному вопросу отсутствует.

Согласно части второй статьи 104 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан» в случае, если Конституционный суд Республики Татарстан признал закон или иной нормативный правовой акт либо отдельные их положения, примененные в конкретном деле, не соответствующими Конституции Республики Татарстан, данное дело во всяком случае подлежит пересмотру компетентным органом в обычном порядке. Такой пересмотр, как это следует из правового смысла указанной нормы, должен осуществляться независимо от того, имеются или отсутствуют основания для пересмотра, предусмотренные иными, помимо Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан», актами.

Это обусловлено особенностями юридической природы актов конституционного правосудия, в которых, как указывал Конституционный Суд Российской Федерации, находят свое воплощение верховенство и прямое действие Конституции Российской Федерации и которые, таким образом, действуют непосредственно, не требуют подтверждения другими органами и должностными лицами и являются общеобязательными (Определение от 31 марта 2016 года № 449-О-Р).

Такой подход в полной мере применим и в отношении решений, принятых Конституционным судом Республики Татарстан, которые в силу статьи 109 (часть пятая) Конституции Республики Татарстан и конкретизирующих ее положения статей 6, 73 и 104 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан» действуют непосредственно, не требуют подтверждения другими органами и должностными лицами и являются общеобязательными.

Конституционный Суд Российской Федерации также указывал, что согласно Федеральному конституционному закону «О судебной системе Российской Федерации» вступившее в законную силу решение конституционного (уставного) суда субъекта Российской Федерации является обязательным для всех без исключения органов государственной власти, органов местного самоуправления, общественных объединений, должностных лиц, других физических и юридических лиц и подлежит неукоснительному исполнению на всей территории Российской Федерации (статья 3, часть 1 статьи 6); решение конституционного (уставного) суда субъекта Российской Федерации, принятое в пределах его полномочий, не может быть пересмотрено иным судом (часть 4 статьи 27); такое законодательное установление основ статуса конституционных (уставных) судов субъектов Российской Федерации и юридических последствий вступления в силу их решений в системе действующего правового регулирования означает, что решение суда общей юрисдикции (арбитражного суда), основанное на подзаконном нормативном правовом акте, признанном конституционным (уставным) судом

субъекта Российской Федерации в пределах его полномочий противоречащим конституции (уставу) субъекта Российской Федерации, может быть пересмотрено в установленном законом порядке в соответствии с пунктом 1 части четвертой статьи 392 ГПК Российской Федерации (в редакции Федерального закона от 9 декабря 2010 года № 353-ФЗ); иное приводило бы к невозможности исполнения решений конституционного (уставного) суда субъекта Российской Федерации и потому нарушало единство судебной системы Российской Федерации (статья 3 Федерального конституционного закона «О судебной системе Российской Федерации»), лишало бы смысла обращение заявителей в этот суд, делая иллюзорным предоставленный гражданам и их объединениям способ защиты своих прав с помощью конституционного правосудия (Определение от 5 июня 2012 года № 1239-О).

Таким образом, поставленный гражданкой Г.И. Волковой вопрос не требует разъяснения постановления Конституционного суда Республики Татарстан от 28 апреля 2017 года № 73-П, а потому ходатайство заявительницы не подлежит удовлетворению.

На основании изложенного, руководствуясь статьей 6, пунктом 3 части первой статьи 46, частью пятой статьи 66, частями первой и второй статьи 67, частями первой, второй и шестой статьи 68, статьями 69, 72, 73 и 77 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан», Конституционный суд Республики Татарстан

определил:

1. Отказать в принятии к рассмотрению ходатайства гражданки Г.И. Волковой об официальном разъяснении постановления Конституционного суда Республики Татарстан от 28 апреля 2017 года № 73-П, поскольку для разрешения поставленного заявительницей вопроса официальное разъяснение данного постановления не требуется.
2. Определение Конституционного суда Республики Татарстан по данному обращению окончательно и обжалованию не подлежит.
3. Копию настоящего Определения направить гражданке Г.И. Волковой, в Исполнительный комитет Пестречинского муниципального района Республики Татарстан и Пестречинский районный суд Республики Татарстан.
4. Настоящее Определение подлежит опубликованию в «Вестнике Конституционного суда Республики Татарстан».

№ 39-О

Конституционный суд
Республики Татарстан

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ КОНСТИТУЦИЯ СУДЫның

Татарстан Республикасы Конституция судының 2017 елның 28 апрелендәге 73-П номерлы карарын рәсми аңлату турында гражданка Г.И. Волкова үтенечнамәсен карауга алудан баш тарту хакында

2017 ел
27 декабрь
Казан шәһәре

БИЛГЕЛӘМӘСЕ

Татарстан Республикасы Конституция суды, Рәисе Ф.Г. Хөснетдинов, судьялары Ф.Р. Волкова, Л.В. Кузьмина, Э.М. Мостафина, Р.Г. Сәхиева, А.Р. Шакараев составында,

суд утырышында «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 44 статьясы нигезендә гражданка Г.И. Волкова мөрәҗәгатен алдан өйрәнгән судья А.Р. Шакараев бәяләмәсен тыңлаганнан соң

ачыклады:

1. Татарстан Республикасы Конституция судына гражданка Г.И. Волкова Татарстан Республикасы Конституция судының 2017 елның 28 апрелендәге 73-П номерлы карарын аңлату турында үтенечнамә белән мөрәҗәгать итте, аның белән, аерым алганда, Татарстан Республикасы Питрәч муниципаль районы Башкарма комитетының 2016 елның 30 маендагы 762 номерлы карары тулысынча, шулай ук Татарстан Республикасы Питрәч муниципаль районы Башкарма комитетының 2016 елның 8 июнендәге 881 номерлы карары белән расланган Питрәч муниципаль районы белем бирү оешмасын үзгәртеп оештыру, бетерү, реконструкцияләү, модернизацияләү, аның статусын һәм билгеләнешен үзгәртү хакында карар кабул итү нәтиҗәләрен бәяләү буенча комиссия турында нигезләмәнең 8 пунктындагы 8.1 пунктчасы һәм 11 пунктындагы 5 пунктчасы Татарстан Республикасы Конституциясенә туры килми дип танылды.

Татарстан Республикасы Конституция судының 2017 елның 28 апрелендәге 73-П номерлы карарының резолютив өлешендәге 9 пункты нигезендә Татарстан Республикасы Конституциясенә туры килми дип танылган Татарстан Республикасы Питрәч муниципаль районы Башкарма комитетының 2016 елның 30 маендагы 762 номерлы карарына һәм Татарстан Республикасы Питрәч муниципаль районы Башкарма комитетының 2016 елның 8 июнендәге 881 номерлы карарының аерым нигезләмәләренә таянган хокук куллану карарлары, әлеге карарда ясалган нәтиҗәләрне исәпкә алып, билгеләнгән тәртиптә, моның өчен башка киртәләр булмаса, яңадан каралырга тиеш.

Күрсәтелгән норматив нигезләмәләрне Татарстан Республикасы Конституция суды тарафыннан Татарстан Республикасы Конституциясенә туры килми дип тану, мөрәҗәгать итүче фикеренчә, яңа хәл булып тора һәм Белкино мәктәбен үзгәртеп оештыруга нигез булган Татарстан Республикасы Питрәч муниципаль районы Башкарма комитетының 2016 елның 30 июнендәге 931 номерлы карарының, шулай ук Татарстан Рес-

публикасы Питрәч район судының 2016 елның 26 сентябрендәге күрсәтелгән үзгәртеп оештыруның нигезле булуын таныган карарының законсызлыгына һичшиксез сәбәп була.

Ләкин Татарстан Республикасы Питрәч район судының 2017 елның 9 августындагы билгеләмәсе белән Татарстан Республикасы Питрәч район судының 2016 елның 26 сентябрендәге карарын яңа хәлләр нигезендә яңадан карау турындагы гаризаны канәгатьләндерүдән баш тартылган, сәбәбе —Татарстан Республикасы Конституция суды тарафыннан норматив хокукый актларны Татарстан Республикасы Конституциясенә туры килми дип тану Татарстан Республикасы Питрәч район суды карарын яңадан карау өчен нигез булырлык яңа хәл дип санала алмый, чөнки Татарстан Республикасы Конституция суды карары законлы көченә кергән суд карарларын яңа хәлләр буенча яңадан карау өчен исемлеге тулы булган нигезләр исәбенә керми һәм кабул ителгән суд карары асылына йогынты ясый алмый.

Бәян ителгәннәр нигезендә, «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 77 статьясына таянып, гражданка Г.И. Волкова Татарстан Республикасы Конституция судыннан Татарстан Республикасы Конституция судының 2017 елның 28 апрелендәге 73-П номерлы карарын аның резолютив өлешендәге 9 пункты, ә аның нигезендә Татарстан Республикасы Конституциясенә туры килми дип танылган карарларга таянган хокук куллану карарлары, әлеге карарда ясалган нәтиҗәләрне исәпкә алып, билгеләнгән тәртиптә яңадан каралырга тиеш, шундый яңадан карауның «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законыннан тыш башка актлар белән каралган яңадан карау өчен нигезләрнең булу-булмавына бәйсез рәвештә гамәлгә ашырылырга тиешлеген аңлатамы-аңлатмыймы икәнлеге турындагы мәсьәлә буенча аңлатуны сорый.

2. «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 77 статьясы нигезендә Татарстан Республикасы Конституция суды карарына рәсми аңлатма, аерым алганда, Татарстан Республикасы Конституция судына мөрәҗәгать итү хокукына ия затның үтенечнамәсе буенча бары тик Татарстан Республикасы Конституция судының үзе тарафыннан үз утырышында гына бирелә. Татарстан Республикасы Конституция суды билгеләп үткәнчә, рәсми аңлатма, күрсәтелгән Законның 68 статьясы белән үзара бәйләнештә әлеге норманың мәгънәсе буенча, суд карарын гади кабатлау гына була алмый һәм тиешле норматив хокукый актның конституциячеллеген Татарстан Республикасы Конституция суды башкарган тикшерү чикләреннән чыкмаска тиеш (2001 елның 4 октябрендәге 5-О номерлы һәм 2005 елның 14 декабрендәге 11-О номерлы билгеләмәләр).

Россия Федерациясе Конституция Суды рәсми аңлатма бирү турындагы үтенечнамә, әгәр анда бирелгән сораулар карарны асылда ничек тә булса өстәмә аңлатуны яисә яңа хокукый позицияләр формалаштыруны таләп итмәсә, карала алмый дип шулай ук күрсәткән иде (2010 елның 20 апрелендәге 593-О-Р но-

мерлы, 2013 елның 24 сентябрендәге 1270-О-Р номерлы, 2013 елның 24 декабрендәге 1928-О-Р номерлы билгеләмәләр).

Мөрәҗәгать итүче үтенечнамәсенең мәгънәсе буенча Татарстан Республикасы Конституция судының 2017 елның 28 апрелендәге 73-П номерлы карарының ул күрсәткән нигезләмәсендәге билгесезлек әлеге карарның гомуми юрисдикциядәге судлар өчен мәҗбүри булу-булмавы мәсьәләсенә кайтып кала. Ләкин әлеге мәсьәлә буенча хокукый билгесезлек юк.

«Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 104 статьясындагы икенче өлеше нигезендә Татарстан Республикасы Конституция суды конкрет эштә кулланылган законны яисә башка норматив хокукый актны яки аларның аерым нигезләмәләрен Татарстан Республикасы Конституциясенә туры килми дип таныган очракта, әлеге эш теләсә кайсы очракта компетентлы орган тарафыннан гадәти тәртиптә яңадан каралырга тиеш. Шундый яңадан карау, күрсәтелгән норманың хокукый мәгънәсеннән чыгып, «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законыннан тыш башка актлар белән каралган яңадан карау өчен нигезләрнең булу-булмавына бәйсез рәвештә гамәлгә ашырылырга тиеш.

Бу конституциячел гадел хөкем актларының юридик табигате үзенчәлекләренә бәйле, аларда, Россия Федерациясе Конституция Суды күрсәткәнчә, Россия Федерациясе Конституциясенең өстенлеге һәм турыдан-туры гамәлдә булуы чагылыш таба, һәм алар, шулай итеп, турыдан-туры гамәлдә булалар, башка органнар һәм вазыйфаи затлар тарафыннан раслануны таләп итмиләр һәм һәркем өчен мәҗбүри (2016 елның 31 мартындагы 449-О-Р номерлы Билгеләмә).

Мондый алым Татарстан Республикасы Конституция суды кабул иткән карарлар мөнәсәбәтендә дә тулысынча кулланылырга мөмкин, алар Татарстан Республикасы Конституциясенең 109 статьясы (бишенче өлеш) һәм «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының аның нигезләмәләрен конкретлаштыра торган 6, 73 һәм 104 статьялары нигезендә турыдан-туры гамәлдә булалар, башка органнар һәм вазыйфаи затлар тарафыннан раслануны таләп итмиләр һәм һәркем өчен мәҗбүри.

Россия Федерациясе Конституция Суды шулай ук күрсәткәнчә, «Россия Федерациясе суд системасы турында» Федераль конституциячел закон нигезендә Россия Федерациясе субъекты конституция (устав) судының законлы көченә кергән карары Россия Федерациясенең бөтен территориясендә барлык дәүләт хакимияте органнары, җирле үзидарә органнары, иҗтимагый берләшмәләр, вазыйфаи затлар, башка физик һәм юридик затлар өчен мәҗбүри һәм тайпылусыз үтәлергә тиеш (3 статья, 6 статьяның 1 өлеше); Россия Федерациясе субъекты конституция (устав) судының үз вәкаләтләре чикләрендә кабул ителгән карары башка суд тарафыннан яңадан карала алмый (27 статьяның 4 өлеше); Россия Федерациясе субъектлары конституция (устав) судларының ста-

тусы нигезләрен һәм аларның карарларының үз көченә керүенең юридик нәтиҗәләрен законнарда шулай билгеләү гамәлдәге хокукый җайга салу системасында шуны аңлата: Россия Федерациясе субъекты конституция (устав) суды тарафыннан үз вәкаләтләре чикләрендә Россия Федерациясе субъекты конституциясенә (уставына) каршы килә дип танылган законга буйсынулы норматив хокукый актка нигезләнгән гомуми юрисдикциядәге суд (арбитраж суды) карары закон белән билгеләнгән тәртиптә Россия Федерациясе ГПКның (2010 елның 9 декабрендәге 353-ФЗ номерлы Федераль закон редакциясендә) 392 статьясындагы дүртенче өлешенең 1 пункты нигезендә яңадан каралырга мөмкин; башкасы Россия Федерациясе субъекты конституция (устав) суды карарларын үти алмауга китерер һәм шуңа күрә Россия Федерациясе суд системасының бердәмлеген («Россия Федерациясе суд системасы турында» Федераль конституциячел законның 3 статьясы) бозар иде, гражданнарга һәм аларның берләшмәләренә бирелгән үз хокукларын конституциячел гадел хөкем ярдәмендә яклау ысулын тормышка ашмый торган итеп, шикаять бирүчеләрнең әлеге судка мөрәҗәгать итүенең мәгънәсен югалтыр иде (2012 елның 5 июнендәге 1239-О номерлы Билгеләмә).

Шулай итеп, гражданка Г.И. Волкова куйган мәсьәлә Татарстан Республикасы Конституция судының 2017 елның 28 апрелендәге 73-П номерлы карарын аңлатуны таләп итми, шуңа күрә мөрәҗәгать итүченең үтенечнамәсе канәгатьләндерелә алмый.

Бәян ителгәннәр нигезендә, «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 6 статьясына, 46 статьясындагы беренче өлешенең 3 пунктына, 66 статьясындагы бишенче өлешенә, 67 статьясындагы беренче һәм икенче өлешләренә, 68 статьясындагы беренче, икенче һәм алтынчы өлешләренә, 69, 72, 73 һәм 77 статьяларына таянып, Татарстан Республикасы Конституция суды

билгеләде:

1. Татарстан Республикасы Конституция судының 2017 елның 28 апрелендәге 73-П номерлы карарын рәсми аңлату турында гражданка Г.И. Волкова үтенечнамәсен карауга алудан баш тартырга, чөнки мөрәҗәгать итүче куйган мәсьәләне хәл итү өчен әлеге карарны рәсми аңлату таләп ителми.

2. Бу мөрәҗәгать буенча Татарстан Республикасы Конституция суды Билгеләмәсе катгый һәм аңа карата шикаять бирелми.

3. Әлеге Билгеләмәнең күчермәсен гражданка Г.И. Волковага, Татарстан Республикасы Питрәч муниципаль районы Башкарма комитетына һәм Татарстан Республикасы Питрәч район судына җибәрергә.

4. Әлеге Билгеләмә «Татарстан Республикасы Конституция суды хәбәрләре»ндә басылып чыгарга тиеш.

№ 39-О

Татарстан Республикасы
Конституция суды

ОПРЕДЕЛЕНИЕ КОНСТИТУЦИОННОГО СУДА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

27 декабря
2017 года
город Казань

об отказе в принятии к рассмотрению ходатайства гражданина Р.Х. Маликова об официальном разъяснении постановления Конституционного суда Республики Татарстан от 28 апреля 2017 года № 73-П

Конституционный суд Республики Татарстан в составе Председателя Ф.Г. Хуснутдинова, судей Ф.Р. Волковой, Л.В. Кузьминой, Э.М. Мустафиной, Р.А. Сахиевой, А.Р. Шакараева,

заслушав в судебном заседании заключение судьи А.Р. Шакараева, проводившего на основании статьи 44 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан» предварительное изучение обращения гражданина Р.Х. Маликова,

у с т а н о в и л :

1. В Конституционный суд Республики Татарстан обратился гражданин Р.Х. Маликов с ходатайством о разъяснении постановления Конституционного суда Республики Татарстан от 28 апреля 2017 года № 73-П, которым, в частности, были признаны не соответствующими Конституции Республики Татарстан постановление Исполнительного комитета Пестречинского муниципального района Республики Татарстан от 30 мая 2016 года № 762 в полном объеме, а также подпункт 8.1 пункта 8 и подпункт 5 пункта 11 Положения о комиссии по оценке последствий принятия решения о реорганизации, ликвидации, изменении статуса, реконструкции, модернизации, изменении назначения образовательной организации Пестречинского муниципального района, утвержденного постановлением Исполнительного комитета Пестречинского муниципального района Республики Татарстан от 8 июня 2016 года № 881.

Согласно пункту 9 резолютивной части постановления Конституционного суда Республики Татарстан от 28 апреля 2017 года № 73-П правоприменительные решения, основанные на признанных не соответствующими Конституции Республики Татарстан постановлении Исполнительного комитета Пестречинского муниципального района Республики Татарстан от 30 мая 2016 года № 762 и отдельных положениях постановления Исполнительного комитета Пестречинского муниципального района Республики Татарстан от 8 июня 2016 года № 881, подлежат пересмотру в установленном порядке с учетом выводов, содержащихся в данном постановлении, если для этого нет иных препятствий.

Признание Конституционным судом Республики Татарстан не соответствующими Конституции Республики Татарстан указанных нормативных положений, по мнению заявителя, является новым обстоятельством и, безусловно, влечет за собой незаконность постановления Исполнительного комитета Пестречинского муниципального района Республики Татарстан от 30 июня 2016 года № 931, которым была реорганизована Белкинская школа, а также решения Пестречинского районного суда Республики Татарстан от 26 сентября 2016 года, признавшего указанную реорганизацию правомерной.

Однако определением Пестречинского районного суда Республики Татарстан от 9 августа 2017 года в удовлетворении заявления о пересмотре по новым обстоятельствам решения Пестречинского районного суда Республики Татарстан от 26 сентября 2016 года ему было отказано со ссылкой на то, что признание Конституционным судом Республики Татарстан нормативных правовых актов не соответствующими Конституции Республики Татарстан не может быть расценено как новое обстоятельство, которое может служить основанием для пересмотра решения Пестречинского районного суда Республики Татарстан, поскольку постановление Конституционного суда Республики Татарстан не относится к числу оснований для пересмотра вступивших в законную силу судебных постановлений по новым обстоятельствам, перечень которых является исчерпывающим, и на существо принятого судебного решения повлиять не может.

На основании изложенного, руководствуясь статьей 77 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан», гражданин Р.Х. Маликов просит Конституционный суд Республики Татарстан разъяснить постановление Конституционного суда Республики Татарстан от 28 апреля 2017 года № 73-П относительно того, означает ли пункт 9 резолютивной части постановления, согласно которому правоприменительные решения, основанные на признанных не соответствующими Конституции Республики Татарстан постановлениях, подлежат пересмотру в установленном порядке с учетом выводов, содержащихся в данном постановлении, что такой пересмотр должен быть осуществлен независимо от того, имеются или отсутствуют основания для пересмотра, предусмотренные иными, помимо Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан», актами.

2. В соответствии со статьей 77 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан» официальное разъяснение решения Конституционного суда Республики Татарстан дается только самим Конституционным судом Республики Татарстан в своем заседании, в частности, по ходатайству лица, имеющего право на обращение в Конституционный суд Республики Татарстан. Как уже отмечал Конституционный суд Республики Татарстан, по смыслу данной нормы в ее взаимосвязи со статьей 68 указанного Закона официальное разъяснение не может быть простым воспроизведением решения суда и не должно выходить за пределы произведенной Конституционным судом Республики Татарстан проверки конституционности соответствующего нормативного правового акта (определения от 4 октября 2001 года № 5-О и от 14 декабря 2005 года № 11-О).

Конституционный Суд Российской Федерации также указывал, что ходатайство о даче официального разъяснения не может быть рассмотрено, если представленные в нем вопросы не требуют какого-либо дополнительного истолкования решения по существу или формулирования новых правовых позиций (определения от 20 апреля 2010 года № 593-О-Р, от 24 сентября 2013 года № 1270-О-Р, от 24 декабря 2013 года № 1928-О-Р).

По смыслу ходатайства заявителя неопределенность указанного

им положения постановления Конституционного суда Республики Татарстан от 28 апреля 2017 года № 73-П заключается в вопросе обязательности данного постановления для судов общей юрисдикции. Однако правовая неопределенность по данному вопросу отсутствует.

Согласно части второй статьи 104 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан» в случае, если Конституционный суд Республики Татарстан признал закон или иной нормативный правовой акт либо отдельные их положения, примененные в конкретном деле, не соответствующими Конституции Республики Татарстан, данное дело во всяком случае подлежит пересмотру компетентным органом в обычном порядке. Такой пересмотр, как это следует из правового смысла указанной нормы, должен осуществляться независимо от того, имеются или отсутствуют основания для пересмотра, предусмотренные иными, помимо Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан», актами.

Это обусловлено особенностями юридической природы актов конституционного правосудия, в которых, как указывал Конституционный Суд Российской Федерации, находят свое воплощение верховенство и прямое действие Конституции Российской Федерации и которые, таким образом, действуют непосредственно, не требуют подтверждения другими органами и должностными лицами и являются общеобязательными (Определение от 31 марта 2016 года № 449-О-Р).

Такой подход в полной мере применим и в отношении решений, принятых Конституционным судом Республики Татарстан, которые в силу статьи 109 (часть пятая) Конституции Республики Татарстан и конкретизирующих ее положения статей 6, 73 и 104 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан» действуют непосредственно, не требуют подтверждения другими органами и должностными лицами и являются общеобязательными.

Конституционный Суд Российской Федерации также указывал, что согласно Федеральному конституционному закону «О судебной системе Российской Федерации» вступившее в законную силу решение конституционного (уставного) суда субъекта Российской Федерации является обязательным для всех без исключения органов государственной власти, органов местного самоуправления, общественных объединений, должностных лиц, других физических и юридических лиц и подлежит неукоснительному исполнению на всей территории Российской Федерации (статья 3, часть 1 статьи 6); решение конституционного (уставного) суда субъекта Российской Федерации, принятое в пределах его полномочий, не может быть пересмотрено иным судом (часть 4 статьи 27); такое законодательное установление основ статуса конституционных (уставных) судов субъектов Российской Федерации и юридических последствий вступления в силу их решений в системе действующего правового регулирования означает, что решение суда общей юрисдикции (арбитражного суда), основанное на подзаконном нормативном правовом акте, признанном конституционным (уставным) судом

субъекта Российской Федерации в пределах его полномочий противоречащим конституции (уставу) субъекта Российской Федерации, может быть пересмотрено в установленном законом порядке в соответствии с пунктом 1 части четвертой статьи 392 ГПК Российской Федерации (в редакции Федерального закона от 9 декабря 2010 года № 353-ФЗ); иное приводило бы к невозможности исполнения решений конституционного (уставного) суда субъекта Российской Федерации и потому нарушало единство судебной системы Российской Федерации (статья 3 Федерального конституционного закона «О судебной системе Российской Федерации»), лишало бы смысла обращение заявителей в этот суд, делая иллюзорным предоставленный гражданам и их объединениям способ защиты своих прав с помощью конституционного правосудия (Определение от 5 июня 2012 года № 1239-О).

Таким образом, поставленный гражданином Р.Х. Маликовым вопрос не требует разъяснения постановления Конституционного суда Республики Татарстан от 28 апреля 2017 года № 73-П, а потому ходатайство заявителя не подлежит удовлетворению.

На основании изложенного, руководствуясь статьей 6, пунктом 3 части первой статьи 46, частью пятой статьи 66, частями первой и второй статьи 67, частями первой, второй и шестой статьи 68, статьями 69, 72, 73 и 77 Закона Республики Татарстан «О Конституционном суде Республики Татарстан», Конституционный суд Республики Татарстан

определил:

1. Отказать в принятии к рассмотрению ходатайства гражданина Р.Х. Маликова об официальном разъяснении постановления Конституционного суда Республики Татарстан от 28 апреля 2017 года № 73-П, поскольку для разрешения поставленного заявителем вопроса официальное разъяснение данного постановления не требуется.

2. Определение Конституционного суда Республики Татарстан по данному обращению окончательно и обжалованию не подлежит.

3. Копию настоящего Определения направить гражданину Р.Х. Маликову, в Исполнительный комитет Пестречинского муниципального района Республики Татарстан и Пестречинский районный суд Республики Татарстан.

4. Настоящее Определение подлежит опубликованию в «Вестнике Конституционного суда Республики Татарстан».

№ 40-О

Конституционный суд
Республики Татарстан

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ КОНСТИТУЦИЯ СУДЫның

Татарстан Республикасы Конституция судының 2017 елның 28 апрелендәге 73-П номерлы карарын рәсми аңлату турында гражданин Р.Х. Мәликов үтенечнамәсен карауга алудан баш тарту хакында

2017 ел
27 декабрь
Казан шәһәре

БИЛГЕЛӘМӘСЕ

Татарстан Республикасы Конституция суды, Рәисе Ф.Г. Хөснетдинов, судьялары Ф.Р. Волкова, Л.В. Кузьмина, Э.М. Мостафина, Р.Г. Сәхиева, А.Р. Шакараев составында,

суд утырышында «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 44 статьясы нигезендә гражданин Р.Х. Мәликов мөрәҗәгатен алдан өйрәнгән судья А.Р. Шакараев бәяләмәсен тыңлаганнан соң

ачыклады:

1. Татарстан Республикасы Конституция судына гражданин Р.Х. Мәликов Татарстан Республикасы Конституция судының 2017 елның 28 апрелендәге 73-П номерлы карарын аңлату турында үтенечнамә белән мөрәҗәгать итте, аның белән, аерым алганда, Татарстан Республикасы Питрәч муниципаль районы Башкарма комитетының 2016 елның 30 маендагы 762 номерлы карары тулысынча, шулай ук Татарстан Республикасы Питрәч муниципаль районы Башкарма комитетының 2016 елның 8 июнендәге 881 номерлы карары белән расланган Питрәч муниципаль районы белем бирү оешмасын үзгәртеп оештыру, бетерү, реконструкцияләү, модернизацияләү, аның статусын һәм билгеләнешен үзгәртү хакында карар кабул итү нәтиҗәләрен бәяләү буенча комиссия турында нигезләмәнең 8 пунктындагы 8.1 пунктчасы һәм 11 пунктындагы 5 пунктчасы Татарстан Республикасы Конституциясенә туры килми дип танылды.

Татарстан Республикасы Конституция судының 2017 елның 28 апрелендәге 73-П номерлы карарының резолютив өлешендәге 9 пункты нигезендә Татарстан Республикасы Конституциясенә туры килми дип танылган Татарстан Республикасы Питрәч муниципаль районы Башкарма комитетының 2016 елның 30 маендагы 762 номерлы карарына һәм Татарстан Республикасы Питрәч муниципаль районы Башкарма комитетының 2016 елның 8 июнендәге 881 номерлы карарының аерым нигезләмәләренә таянган хокук куллану карарлары, әлеге карарда ясалган нәтиҗәләрне исәпкә алып, билгеләнгән тәртиптә, моның өчен башка киртәләр булмаса, яңадан каралырга тиеш.

Күрсәтелгән норматив нигезләмәләрне Татарстан Республикасы Конституция суды тарафыннан Татарстан Республикасы Конституциясенә туры килми дип тану, мөрәҗәгать итүче фикеренчә, яңа хәл булып тора һәм Белкино мәктәбен үзгәртеп оештыруга нигез булган Татарстан Республикасы Питрәч муниципаль районы Башкарма комитетының 2016 елның 30 июнендәге 931 номерлы карарының, шулай ук Татарстан Республикасы

Питрәч район судының 2016 елның 26 сентябрендәге күрсәтелгән үзгәртеп оештыруның нигезле булуын таныган карарының законсызлыгына һичшиксез сәбәп була.

Ләкин Татарстан Республикасы Питрәч район судының 2017 елның 9 августындагы билгеләмәсе белән Татарстан Республикасы Питрәч район судының 2016 елның 26 сентябрендәге карарын яңа хәлләр нигезендә яңадан карау турындагы гаризаны канәгатьләндерүдән аңа баш тартылган, сәбәбе —Татарстан Республикасы Конституция суды тарафыннан норматив хокукый актларны Татарстан Республикасы Конституциясенә туры килми дип тану Татарстан Республикасы Питрәч район суды карарын яңадан карау өчен нигез булырлык яңа хәл дип санала алмый, чөнки Татарстан Республикасы Конституция суды карары законлы көченә кергән суд карарларын яңа хәлләр буенча яңадан карау өчен исемлеге тулы булган нигезләр исәбенә керми һәм кабул ителгән суд карары асылына йогынты ясый алмый.

Бәян ителгәннәр нигезендә, «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 77 статьясына таянып, гражданин Р.Х. Мәликов Татарстан Республикасы Конституция судыннан Татарстан Республикасы Конституция судының 2017 елның 28 апрелендәге 73-П номерлы карарын аның резолютив өлешендәге 9 пункты, ә аның нигезендә Татарстан Республикасы Конституциясенә туры килми дип танылган карарларга таянган хокук куллану карарлары, әлеге карарда ясалган нәтиҗәләрне исәпкә алып, билгеләнгән тәртиптә яңадан каралырга тиеш, шундый яңадан карауның «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законыннан тыш башка актлар белән каралган яңадан карау өчен нигезләрнең булу-булмавына бәйсез рәвештә гамәлгә ашырылырга тиешлеген аңлатамы-аңлатмыймы икәнлеге турындагы мәсьәлә буенча аңлатуны сорый.

2. «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 77 статьясы нигезендә Татарстан Республикасы Конституция суды карарына рәсми аңлатма, аерым алганда, Татарстан Республикасы Конституция судына мөрәҗәгать итү хокукына ия затның үтенечнамәсе буенча бары тик Татарстан Республикасы Конституция судының үзе тарафыннан үз утырышында гына бирелә. Татарстан Республикасы Конституция суды билгеләп үткәнчә, рәсми аңлатма, күрсәтелгән Законның 68 статьясы белән үзара бәйләнештә әлеге норманың мәгънәсе буенча, суд карарын гади кабатлау гына була алмый һәм тиешле норматив хокукый актның конституциячеллеген Татарстан Республикасы Конституция суды башкарган тикшерү чикләреннән чыкмаска тиеш (2001 елның 4 октябрендәге 5-О номерлы һәм 2005 елның 14 декабрендәге 11-О номерлы билгеләмәләр).

Россия Федерациясе Конституция Суды рәсми аңлатма бирү турындагы үтенечнамә, әгәр анда бирелгән сораулар карарны асылда ничек тә булса өстәмә аңлатуны яисә яңа хокукый позицияләр формалаштыруны таләп итмәсә, карала алмый дип шулай ук күрсәткән иде (2010 елның 20 апрелендәге 593-О-Р но-

мерлы, 2013 елның 24 сентябрендәге 1270-О-Р номерлы, 2013 елның 24 декабрендәге 1928-О-Р номерлы билгеләмәләр).

Мөрәҗәгать итүче үтенечнамәсенең мәгънәсе буенча Татарстан Республикасы Конституция судының 2017 елның 28 апрелендәге 73-П номерлы карарының ул күрсәткән нигезләмәсендәге билгесезлек әлеге карарның гомуми юрисдикциядәге судлар өчен мәҗбүри булу-булмавы мәсьәләсенә кайтып кала. Ләкин әлеге мәсьәлә буенча хокукый билгесезлек юк.

«Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 104 статьясындагы икенче өлеше нигезендә Татарстан Республикасы Конституция суды конкрет эштә кулланылган законны яисә башка норматив хокукый актны яки аларның аерым нигезләмәләрен Татарстан Республикасы Конституциясенә туры килми дип таныган очракта, әлеге эш теләсә кайсы очракта компетентлы орган тарафыннан гадәти тәртиптә яңадан каралырга тиеш. Шундый яңадан карау, күрсәтелгән норманың хокукый мәгънәсеннән чыгып, «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законыннан тыш башка актлар белән каралган яңадан карау өчен нигезләрнең булу-булмавына бәйсез рәвештә гамәлгә ашырылырга тиеш.

Бу конституциячел гадел хөкем актларының юридик табигате үзенчәлекләренә бәйле, аларда, Россия Федерациясе Конституция Суды күрсәткәнчә, Россия Федерациясе Конституциясенең өстенлеге һәм турыдан-туры гамәлдә булуы чагылыш таба, һәм алар, шулай итеп, турыдан-туры гамәлдә булалар, башка органнар һәм вазыйфаи затлар тарафыннан раслануны таләп итмиләр һәм һәркем өчен мәҗбүри (2016 елның 31 мартындагы 449-О-Р номерлы Билгеләмә).

Мондый алым Татарстан Республикасы Конституция суды кабул иткән карарлар мөнәсәбәтендә дә тулысынча кулланылырга мөмкин, алар Татарстан Республикасы Конституциясенең 109 статьясы (бишенче өлеш) һәм «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының аның нигезләмәләрен конкретлаштыра торган 6, 73 һәм 104 статьялары нигезендә турыдан-туры гамәлдә булалар, башка органнар һәм вазыйфаи затлар тарафыннан раслануны таләп итмиләр һәм һәркем өчен мәҗбүри.

Россия Федерациясе Конституция Суды шулай ук күрсәткәнчә, «Россия Федерациясе суд системасы турында» Федераль конституциячел закон нигезендә Россия Федерациясе субъекты конституция (устав) судының законлы көченә кергән карары Россия Федерациясенең бөтен территориясендә барлык дәүләт хакимияте органнары, җирле үзидарә органнары, иҗтимагый берләшмәләр, вазыйфаи затлар, башка физик һәм юридик затлар өчен мәҗбүри һәм тайпылусыз үтәлергә тиеш (3 статья, 6 статьяның 1 өлеше); Россия Федерациясе субъекты конституция (устав) судының үз вәкаләтләре чикләрендә кабул ителгән карары башка суд тарафыннан яңадан карала алмый (27 статьяның 4 өлеше); Россия Федерациясе субъектлары конституция (устав) судларының ста-

тусы нигезләрен һәм аларның карарларының үз көченә керүенең юридик нәтиҗәләрен законнарда шулай билгеләү гамәлдәге хокукый җайга салу системасында шуны аңлата: Россия Федерациясе субъекты конституция (устав) суды тарафыннан үз вәкаләтләре чикләрендә Россия Федерациясе субъекты конституциясенә (уставына) каршы килә дип танылган законга буйсынулы норматив хокукый актка нигезләнгән гомуми юрисдикциядәге суд (арбитраж суды) карары закон белән билгеләнгән тәртиптә Россия Федерациясе ГПКның (2010 елның 9 декабрендәге 353-ФЗ номерлы Федераль закон редакциясендә) 392 статьясындагы дүртенче өлешенең 1 пункты нигезендә яңадан каралырга мөмкин; башкасы Россия Федерациясе субъекты конституция (устав) суды карарларын үти алмауга китерер һәм шуңа күрә Россия Федерациясе суд системасының бердәмлеген («Россия Федерациясе суд системасы турында» Федераль конституциячел законның 3 статьясы) бозар иде, гражданнарга һәм аларның берләшмәләренә бирелгән үз хокукларын конституциячел гадел хөкем ярдәмендә яклау ысулын тормышка ашмый торган итеп, шикаять бирүчеләрнең әлеге судка мөрәҗәгать итүенең мәгънәсен югалтыр иде (2012 елның 5 июнендәге 1239-О номерлы Билгеләмә).

Шулай итеп, гражданин Р.Х. Мәликов куйган мәсьәлә Татарстан Республикасы Конституция судының 2017 елның 28 апрелендәге 73-П номерлы карарын аңлатуны таләп итми, шуңа күрә мөрәҗәгать итүченең үтенечнамәсе канәгатьләндерелә алмый.

Бәян ителгәннәр нигезендә, «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 6 статьясына, 46 статьясындагы беренче өлешенең 3 пунктына, 66 статьясындагы бишенче өлешенә, 67 статьясындагы беренче һәм икенче өлешләренә, 68 статьясындагы беренче, икенче һәм алтынчы өлешләренә, 69, 72, 73 һәм 77 статьяларына таянып, Татарстан Республикасы Конституция суды

б и л г е л ә д е :

1. Татарстан Республикасы Конституция судының 2017 елның 28 апрелендәге 73-П номерлы карарын рәсми аңлату турында гражданин Р.Х. Мәликов үтенечнамәсен карауга алудан баш тартырга, чөнки мөрәҗәгать итүче куйган мәсьәләне хәл итү өчен әлеге карарны рәсми аңлату таләп ителми.

2. Бу мөрәҗәгать буенча Татарстан Республикасы Конституция суды Билгеләмәсе катгый һәм аңа карата шикаять бирелми.

3. Әлеге Билгеләмәнең күчермәсен гражданин Р.Х. Мәликовка, Татарстан Республикасы Питрәч муниципаль районы Башкарма комитетына һәм Татарстан Республикасы Питрәч район судына җибәрергә.

4. Әлеге Билгеләмә «Татарстан Республикасы Конституция суды хәбәрләре»ндә басылып чыгарга тиеш.

№ 40-О

Татарстан Республикасы
Конституция суды

РАЗДЕЛ II.

ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ КОНСТИТУЦИОННОГО СУДА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

РЕЗОЛЮЦИЯ ПО ИТОГАМ ЗАСЕДАНИЯ НАУЧНО-КОНСУЛЬТАТИВНОГО СОВЕТА ПРИ КОНСТИТУЦИОННОМ СУДЕ РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН НА ТЕМУ «РЕАЛИЗАЦИЯ КОНСТИТУЦИОННЫХ ОСНОВ ПРИ ОСУЩЕСТВЛЕНИИ ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ НА УРОВНЕ МЕСТНОГО САМОУПРАВЛЕНИЯ: ПРОБЛЕМНЫЕ АСПЕКТЫ» В РАМКАХ II КОНСТИТУЦИОННЫХ ЧТЕНИЙ РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН, ПОСВЯЩЕННЫХ 25-ЛЕТИЮ КОНСТИТУЦИИ РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН (г. Казань, 20 октября 2017 года)

Заслушав выступления докладчиков, обсудив заявленную тему в формате круглого стола, в целях дальнейшего совершенствования реализации конституционных основ при осуществлении правового регулирования на уровне местного самоуправления в Республике Татарстан участники заседания решили:

1. Ввести в практику направление Конституционным судом Республики Татарстан своих постановлений главам муниципальных районов и городских округов в Республике Татарстан, а также в Ассоциацию «Совет муниципальных образований Республики Татарстан».

2. Обратить внимание глав муниципальных районов и городских округов в Республике Татарстан на необходимость организации работы по приведению нормативных правовых актов органов местного самоуправления в соответствие с Конституцией Республики Татарстан и правовыми позициями Конституционного суда Республики Татарстан, выраженными:

1) в постановлениях от 23 июня 2015 года № 63-П и от 28 апреля 2017 года № 73-П относительно определения в уставах муниципальных образований видов нормативных правовых актов, принимаемых местными администрациями;

2) в постановлении от 3 октября 2017 года № 75-П относительно необходимости неукоснительного соблюдения установленного требования об опубликовании нормативных правовых актов на обоих государственных языках Республики Татарстан.

3. Рекомендовать Министерству юстиции Республики Татарстан и Ассоциации «Совет муниципальных образований Республики Татарстан» оказывать органам местного самоуправления методическую и иную консультативную помощь в работе по приведению нормативных правовых актов в соответствие с Конституцией Республики Татарстан, действующим федеральным и республиканским законодательством, а также правовыми позициями Конституционного суда Республики Татарстан.

4. Продолжить практику проведения Конституционным судом Республики Татарстан выездных судебных заседаний в муниципальных образованиях в Республике Татарстан.

РЕШЕНИЕ ИТОГОВОГО ЗАСЕДАНИЯ ПО РЕЗУЛЬТАТАМ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ КОНСТИТУЦИОННОГО СУДА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН В 2017 ГОДУ (г. Казань, 26 декабря 2017 года)

Заслушав выступление Председателя Конституционного суда Республики Татарстан Ф.Г. Хуснутдинова и мнения приглашенных, а также обсудив результаты деятельности Конституционного суда Республики Татарстан в 2017 году, участники заседания решили:

1. Принять к сведению доклад Председателя Конституционного суда Республики Татарстан Ф.Г. Хуснутдинова об итогах деятельности Конституционного суда Республики Татарстан в 2017 году.

2. Усилить работу в части взаимодействия с органами государственной власти и органами местного самоуправления по применению мер, способствующих обеспечению исполнения решений Конституционного суда Республики Татарстан.

3. Признать положительной работу Конституционного суда Республики Татарстан, направленную на оказание гражданам бесплатной юридической помощи.

4. Продолжить практику заключения соглашений о сотрудничестве с органами государственной власти и институтами гражданского общества в Республике Татарстан.

5. Продолжить работу по правовому просвещению населения в том числе в форме проведения различных конкурсов в целях повышения уровня знаний граждан о Конституции Республики Татарстан и Конституции Российской Федерации, стимулирования их социально-правовой активности, воспитания уважения к праву и развития творческих способностей.

РЕШЕНИЕ
КОНСТИТУЦИОННОГО СУДА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

О поощрении благодарственными письмами Конституционного суда Республики Татарстан

г. Казань 10 июля 2017 года

В соответствии с Положением о Благодарственном письме Конституционного суда Республики Татарстан, утвержденным решением Конституционного суда Республики Татарстан от 1 марта 2012 года № 1-Р, Конституционный суд Республики Татарстан

р е ш и л :

За значительный вклад в укрепление основ конституционного строя и конституционной законности, обеспечение защиты прав и свобод человека и гражданина поощрить Благодарственным письмом Конституционного суда Республики Татарстан:

— Туркенич Алину Яковлевну, советника судьи Конституционного суда Республики Татарстан;

— Садыкова Рустама Саматовича, ведущего консультанта научно-аналитического отдела аппарата Конституционного суда Республики Татарстан;

— Зайнуллину Ларису Васильевну, ведущего советника общего отдела аппарата Конституционного суда Республики Татарстан;

— Хуснутдинова Айрата Талгатовича, помощника Председателя Конституционного суда Республики Татарстан;

— Нуриева Анаса Гаптрауфовича, руководителя аппарата Конституционного суда Республики Татарстан.

№ 3-Р

Конституционный суд
Республики Татарстан

РЕШЕНИЕ
КОНСТИТУЦИОННОГО СУДА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

О поощрении благодарственными письмами Конституционного суда Республики Татарстан

г. Казань 30 ноября 2017 года

В соответствии с Положением о Благодарственном письме Конституционного суда Республики Татарстан, утвержденным решением Конституционного суда Республики Татарстан от 1 марта 2012 года № 1-Р, Конституционный суд Республики Татарстан

решил:

За значительный вклад в укрепление основ конституционного строя и конституционной законности, обеспечение защиты прав и свобод человека и гражданина поощрить Благодарственным письмом Конституционного суда Республики Татарстан:

— Бакулину Лилию Талгатовну, декана юридического факультета Казанского федерального университета;

— Султанова Евгения Батыровича, заведующего кафедрой конституционного и административного права юридического факультета Казанского федерального университета, кандидата юридических наук, доцента;

— Гиздатуллина Аяза Наиловича, советника Председателя Конституционного суда Республики Татарстан;

— Романову Галину Валерьевну, советника судьи Конституционного суда Республики Татарстан.

№ 6-Р

Конституционный суд
Республики Татарстан